

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל מחבר

הטהרה בהלכה ובאגדה

מבחר רעיונות, היבטים והסברים, בשילוב שאלות, עובדות וסיפורים,
לחידוד מבט, להאיר דרך, להרחיב ידע, ולחזק ברך, והלכות, בנושא טהרת המשפחה.

שער האגדה

[דבר המערכת](#)

[מבוא](#)

[בריאות ואושר בחיי הנישואין](#)

[ובחרת בחיים](#)

[בינו לבינה !?](#)

[אשה בנידת טומאתה](#)

[מקווה טהרה](#)

[דרך ארוכה וקצרה](#)

[אש בנעורת](#)

[חכמות נשים בנתה ביתה](#)

שער ההלכה - טהרת המשפחה

אימתי האשה נעשית נדה

[מהי נדה?](#)

[דיני כתמים](#)

[גודל נאמנותה של האשה](#)

דיני בדיקת הפסק בטהרה

[השלב הראשון לטהרה - 'הפסק בטהרה'](#)

[ימי המתנה קודם בדיקת 'הפסק בטהרה'](#)

שבעה נקיים

פרטי ודיני הטבילה

[השלב השלישי לטהרה](#)

[ההכנות לטבילה](#)

[דיני חציצה בטבילה](#)

[הטבילה](#)

סיור במשעול הטהרה

הנהגות הבעל והאשה בימי נדתה

דיני הרחקות

דיני פרישה ובדיקה בעונת הוסת

דיני הפרישה לבעלת וסת קבוע

דיני הפרישה לבעלת וסת שאינו קבוע

דיני הבדיקה בעונת הוסת

דיני כלה

טהרה קודם הנישואין

דם בתולים

כלה נדה

הבדיקות שאחר הנישואין

דיני יולדת

מצות עונה

קיום יחסי אישות

הליכות והנהגות התשמיש

קדושת האדם

חתן וכלה

העוון החמור ביותר - הוצאת זרע לבטלה

האגדה

שער

דבר המערכת

בַּמָּה אֶקְדָּם ה' אֶפְּי לְאֱלֹהֵי מְרוֹם (מיכה ו ו), אשר גבר חסדו עלינו, וזיכנו בהפצת סדרת החוברות "בהלכה ובאגדה". ותהילות לאל, זיכנו הבורא והתקבלו החוברות באהבה ובחיבה אצל רבים מאחינו בית ישראל, לרבות גם אצל רבים שעדיין לא זכו להסתופף בחצרות ה'. ויש אשר ילמדו בהם גם בשיעורים לציבור שוחרי התורה, ולבני הנוער בתלמודי התורה ובבתי הספר. ואין זאת אלא מחסדו וטובו של בורא עולם, שעשה את שאינו זוכה כזוכה, ונתן לנו מתנת חיים מידו הרחבה. הוא היטיב לנו, הוא מיטיב לנו, ויהי רצון שיטיב לנו עוד ועוד, שאין לך הטבה גדולה יותר מלזכות את עם ישראל ולהשיב רבים מעוון.

ברוך אלוקינו, שבחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון, וקדשנו במצוותיו, ויתן לנו מאהבתו ומחיבתו אלינו "מִשְׁפָּטִים יִשְׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת, חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים" (נחמיה ט יג), למען "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדֹם וְחֵי בָהֶם" (ויקרא יח ה). ומכל מצוות אלו מתנוססת לה למעלה למעלה מצות "הטהרה", אשר מיום היותנו לעם, במשך כל הדורות, שמרו עם ישראל מצוה זו בכל כוחם עד כדי מסירות נפש עילאית.

נאמר בנביא עמוס (ח יא): "הֲנִיחָה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה', וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאָרֶץ, לֹא רָעַב לְלֶחֶם וְלֹא צָמָא לְמַיִם, כִּי אִם לְשִׁמְעַ אֶת דְּבָרֵי ה'". זכינו ברוך ה', כי בדורנו מתקיימת נבואה זו, ורבים מעם ישראל שבים אל צור מחצבתם וחפצים לקיים את מצוות ה' יתברך. אלא שלעיתים דווקא כשמגיעים לחלק המעשי, נתקלים בקושי מסויים, שכן לא כל אחד בכוחו לפתוח ספר וללמוד את ההלכות, הן מפאת קושי ההבנה של המושגים החדשים לו, והן מפאת קושי הלשון והסגנון, ובפרט בהלכות "הטהרה". ופעמים אף כי יאזור אדם עוז במותניו לשמור את המצוה - כאשר יראה כי רבים הם הפרטים, יחדל מלשמור חלילה. אשר על כן, אחר התייעצות עם גדולי התורה שליטי"א, עשינו כאשר הורונו, וכתבנו רק את ההלכות האקטואליות והמצויות כיום, ומכיון שגם בהם רבו ההלכות, לכך הדגשנו בצבע את ההלכות הנחוצות ביותר לזוג המתחיל לשמור את מצות "הטהרה" [סה"כ כ-60 הלכות], למען יקל עליהם קיום המצוה. ולאחר שיתחזקו בקיום המצוה ושמירתה, יוסיפו בעזרת ה' ללמוד גם את שאר ההלכות.

וזאת למודעינו, כי אמנם בחלק מן ההלכות, יש פוסקים שדעתם אחרת, כמו בכל ענייני התורה שיש דעות לכאן ולכאן, אולם על פי עצת גדולי התורה שליטי"א, השתדלנו בסיעתא דשמיא לכתוב את

עיקרי הדינים ללא תוספת חומרות. מה גם שהחוברת מיועדת אף לציבור המתחילים בשמירת "הטהרה", שבודאי צריכים אנו להזהר שלא להוסיף עליהם חומרות שאינן מעיקר ההלכה. והרוצה להחמיר לעצמו, קדוש יאמר לו. וכבר דרשו חז"ל (ספרא שמיני פרשה א ועוד) על אהרן הכהן את הפסוק (מלאכי ב ו): "תִּזְכֹּר אֶת הַיְתָה בְּפִיהוּ, וְעֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו" - תורת אמת היתה בפיהו, **שלא טימא את הטהור** ולא טיהר את הטמא. ועולה לא נמצא בשפתיו, **שלא אסר את המותר** ולא התיר את האסור. ואמרו בירושלמי (תרומות סופ"ה): כשם שאסור לטהר את הטמא, כך אסור לטמא את הטהור. בפרט בעניינים אלו, שבריבוי החומרות, יכולים להגיע למכשולים רבים חס ושלום.

חשוב לציין כי ההלכות שבחוברת, הינם **לבני ספרד ולבני אשכנז**, ורק כשיש חילוקי דינים בין מרן השלחן ערוך לרמ"א, צוינו חילוקי דינים אלו. כמו כן, ההלכות עברו הגהה מדוקדקת מתלמיד חכם ספרדי ומתלמיד חכם אשכנזי, והעירו את הערותיהם החשובות, ומה' ישאו ברכה.

אין ספק, כי חוברת זו - תועלת מרובה יש בה לעוסקים במלאכת הקודש, מדריכי החתנים ומדריכות הכלות, אשר ההלכות ערוכות לפנייהם בשפה קלה ברורה ונעימה, ובכך תקל עליהם המלאכה, ללמד דעת את בני ישראל ובנות ישראל, ה' עליהם יחיו, ומה' ישאו ברכה.

בסיעתא דשמיא הוספנו את "שער האגדה", להבהיר במעט את המעלה והצורך בשמירת "הטהרה". אך ברור, כי אין אנו מתיימרים לבאר את טעמה של המצוה, כי רק "אֵלֵהִים הֵבִין דְרָכָהּ וְהוּא יִדְעֶהָ מִקוּמָהּ" (איוב כח כג). ודומה הדבר לאותו אדם שנכנס באחד מן הימים לבית חברו, וראה שלחן ערוך חגיגית, וניחוח צלי מתובל נישא באויר. ידידו בעל הבית מיסב כמלך, ואשתו מגישה לפניו מנה מקושטת ומעוטרת. מיד הרהר הלה בלבו, היאך זכה חברו באשת חיל שאין כמותה, בודאי יש מה לקנאות בו... כעבור זמן קט, השיחה בעלת הבית את דאגתה לתומה ואמרה בצער: "מה לעשות, בעלי חולה ואיבד את תאבונו, אם לא יגרוהו בצבעים ובניחוחות לא יקח לפיו מאומה. רְאֵה כִּמָּה אֶבֶד מִמִּשְׁקֵלוֹ!" או אז התחלף רגש הקנאה ברגש רחמים וחמלה, והחל להודות לבוראו על התאבון הבריא והטבעי שחננו... והנמשל, הן אמת כי המצוות הם מזון הנשמה וקיומו הרוחני של האדם, אך לפעמים זקוקים אנו עדיין לבאר את **טעם** המצוות ולחזק את רגש הלב בהתלהבות, כי לדאבונו תאבונו הרוחני לקה. ודוקא טעם הניחוח והתבלין, יגרמו לנו לפתוח את הפה... לקיים מצוה נפלאה זו. (מחשבת הטהרה)

בהזדמנות זו עלינו להודות בלב ונפש לאיש חיל, רב הפעלים, מזכה הרבים, מוכתר במדות ובנימוסים, חמדת הלבבות, **רבי אלעזר שושן שליט"א**, אשר פועל רבות למען הגדלת התורה, והכל במאור פנים ושמחה וביראת ה' טהורה מלב טהור, זך ונקי. ישלם ה' פעלו ותהי משכורתו שלימה מעם ה', ויזכו הוא וכל בני ביתו לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, בבריאות איתנה ונהורא מעליא, אושר ועושר ורוב נחת ושובע שמחות וכל טוב, אמן.

תודתנו נתונה להרה"ג מזכה הרבים הרב זמיר כהן שליט"א, שהואיל בטובו לתת לנו תמונות רבות מספרו המפורסם "המהפך", וכמו כן להרה"ג רבי מאיר שלום ולך שליט"א, על ספרו הנפלא "מחשבת הטהרה", שנעזרנו בו רבות, ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלימה מעם ה', ויזכו הם וכל בני ביתם לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, בבריאות איתנה ונהורא מעליא, אושר ועושר ורוב נחת ושובע שמחות וכל טוב, אמן.

אחינו היקרים הי"ו, איש וביתו, בפניה נרגשת פונים אנו אליכם, השתדלו בלימוד ההלכות, למען תשמרו את מצות "הטהרה" כדת וכדין. ובל נשכח כי "כל ישראל ערבים זה לזה", נזכור גם את אחינו, חברינו ומכרינו הרחוקים מתורה ומצוות, ונמשוך אף אותם בעבותות אהבה, בלימוד ובהסבר נאות, על מנת שיצטרפו גם הם למעגל שומרי "הטהרה".

ויהי רצון שזכות מצוה זו, תקרב את ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, וכדברי חז"ל בגמרא (נדה יג ע"ב) כי הטהרה מקרבת את הגאולה, ונזכה שיערה עלינו הקב"ה רוח טהרה ממרום, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, אמן ואמן.

מבוא

חמשת הפועלים החליפו ביניהם מבטים תמהים ונדהמים. הם הביטו שוב ושוב במעביד שלהם ובחפץ שהוא מחזיק בידו, ותמיהתם הלכה וגדלה.

זה התחיל לפני שבועיים, כאשר המעביד שלהם, יהלומן במקצועו, שכר אותם לעבודת חפירה מאומצת. הוא נתן להם הוראות מפורטות איך והיכן לחפור, והם אכן עבדו בחריצות מבוקר עד ערב. הם לא בדיוק הבינו מהי המטרה בעבודת החפירה הזו, אבל זה לא עניין אותם במיוחד - מה שהכי חשוב הוא שהובטח להם 'כסף טוב' בעד העבודה הזו!

אולם לפני מספר דקות הם הבחינו לפתע באותות של התרגשות על פניו של מעבידם היהלומן. הוא נכנס אל עובי האדמה, ויצא משם בפנים קורנות כשבידיו חפץ בגודל של ביצה, וכל כולו אחוז התרגשות. מלאי סקרנות התאספו סביבו הפועלים, ושמעוהו ממלמל לעצמו: הכל היה שווה! הכל היה כדאי! על גודל כזה לא חלמתי! כך חזר ואמר לעצמו שוב ושוב, כשהוא מלטף בידיו את החפץ בהתרגשות.

הפועלים בחנו במבטם את החפץ, ולא האמינו למראה עיניהם - גוש עפר! זה מה שהחזיק המעביד שלהם בידיו! היתכן?! בשביל גוש עפר מלוכלך היה שווה לו להעסיק אותם במשך שבועיים?! האם זהו החפץ שגורם לו להתרגשות כה עצומה?!

לאחר הרהור נוסף הגיעו הפועלים למסקנה ה'מתבקשת': אין זאת אלא שה'בן אדם' הזה פשוט לא שפוי בדעתו! להעסיק חמישה פועלים במשך שבועיים, ולשלם להם על כך כסף טוב, בשביל חפץ כה מוזר - זהו טרוף אמיתי...!

מיד פנו הפועלים אל מעבידם, ומיהרו לדרוש את הכסף המובטח. שפוי או לא שפוי - זה כבר לא עניינם, העיקר שישלם את הכסף! המעביד דווקא היה 'בסדר', הוא שלף מיד את הארנק מכיסו, ושילם להם את כל הכסף המגיע להם, בתוספת 'טיפ' מכובד.

הפועלים - הלכו לדרכם, ואילו היהלומן - נשאר עומד במקומו עוד שעה ארוכה. הוא ליטף בידיו את 'גוש העפר' שוב ושוב, אכן על יהלום בגודל כזה אפילו לא חלם... יהלום בגודל של ביצה! הוא יקח אותו אל מלטשת היהלומים שלו, ינקה אותו מן העפר שדבק בו, ואחר כך ילטש אותו בעדינות. לאחר מכן... כן, הוא יקח אותו אל בורסת היהלומים, ושם... מה מצפה לו! האח... מי יוכל להעריך שוויו של יהלום כה נדיר וגדול?!...

* * *

בכפר נידח בפאתי הונגריה, באישון לילה משתוללת סופת שלגים, כל התושבים מכונסים בבתיהם החמימים. והנה לפתע נראית דמות אשה צועדת לעבר הנהר, מחזיקה בידה כלי חפירה, ועל פניה ארשת פנים נחושה. היא מגיעה אל שפת הנהר הקפוא, ובמאמץ רב שוברת את הקרח וחוצבת בו חור אפל. לאחר עבודה מייגעת, היא נכנסת לתוך החור, וטובלת במי הנהר הקפואים! "מדוע?!", "נפנה אליה בתמיהה, "מדוע תתאמצי בקור הנורא לייגע את עצמך בעבודת חפירה מאומצת?! ומדוע תאלצי את גופך להיכנס אל מים כה קרים?" והיא תענה בקול נחוש ובעיניים בורקות מאושר: "אהה.. מצות טהרת המשפחה...!"

בוורשה, שזה עתה נכבשה על ידי הנאצים ימ"ש, הוכרז על 'עוצר' בגטו היהודי - מי שיצא מן הבית - נורה מיד למוות, ללא שום אזהרה נוספת. והנה עם רדת החשיכה חומקת לה בשקט אשה מאחד הבתים, נצמדת אל הקירות, כדי שלא יגלו אותה, ומתקדמת אט אט לכיוון "מקווה הטהרה" של העיר. "מדוע?!" נשאל אותה, "מדוע תסכני את נפשך, מדוע תעמידי את עצמך בסכנת חיים כה איומה?" והיא תענה בקול בוטח וגאה: "מצות טהרת המשפחה...!"

וברוסיה - מהדהד קולה של הרכבת הנוסעת אל מוסקבה. ארוכה היא הנסיעה, ומייגעת עד מאוד, ברכבות החורקות והמטרטרות של פעם. שתיים עשרה שעות של נסיעה מייגעת עוד עומדות לפני הנוסעים עד שיגיעו אל מחוז חפצם... והנה, סוף כל סוף תם המסע המפרך. כל נוסעי הרכבת קמים ממקומותיהם בתחושת הקלה, ויורדים מן הרכבת, וביניהם אשה יהודיה. היא יוצאת מן הרציף, פונה אל איזשהו מבנה, וכשהיא יוצאת משם היא פונה חזרה היישר אל... תחנת הרכבת, לחזור חזרה אל העיר שממנה באה, עוד 12 שעות של נסיעה. על ה"תענוג" הגדול הזה של הנסיעה הלך וחזור, עליה לשלם כסף רב - מחצית מן המשכורת החודשית שלהם! "מהו העניין הכל כך חשוב, שהיה עליך להסדיר במוסקבה? מהו הדבר שלמענו שווה

היה לך לנסוע 24 שעות ברכבת מטרטרת, ולשלם על כך סכום כסף
כה גדול?! - נשאל. והיא תשיב בלב מתרונן: "מצות טהרת
המשפחה...!"

**מצות טהרת המשפחה - דורות של התמסרות ומסירות נפש, ומה
מדברים עליה היום ברחוב?**

- טהרת המשפחה?!... אהה... שמענו על כך פעם, זה איזשהו חוק
שכבר אבד עליו הכלח... מתאים לימי הביניים, שאז התנאים
הסניטריים היו גרועים מאד, והיה צורך להסדיר חוקי נקיון
נאותים. היום, עם האמבטיות המפוארות והגיקוזי וכל השאר... -
מי צריך את זה בכלל?

- טהרת המשפחה?! השפלה נוראה לכבודה של האשה! התורה
קוראת לאשה "טמאה", ומצווה להתרחק ממנה ולא לגעת בה! זהו
חוק אנטי שוויוני, חוק משפיל, ודאי שאין לו מקום בעידן המודרני
הנאור.

- טהרת המשפחה?! זהו חוק שמתאים לנזירים! זהו חוק קדום שלא
נותן ליהנות מהחיים, מגביל ומקשה על החיים!

* * *

אהה... מצוות טהרת המשפחה - יהלום יקר! איזה עפר דבק בך, אלו
דעות כוזבות ושקריות מתהלכות עליך ברחוב...

פועלים חסרי כל הבנה החשיבו אותך ל"גוש עפר", ל"חוק קדום,
משפיל, שאבד עליו הכלח". אולם המבינים יודעים שאת יהלום יקר
ונוצץ, שאין ערוך לשוויו, יהלום שבעבורו כדאי לשבור נהרות
ולטבול בקרח, לסכן חיים, ולמסור נפש.

טהרת המשפחה -

סוד האושר והאהבה במשפחה היהודית,

סוד חוסנו וקדושתו של העם היהודי,

ומעל הכל - צו אלוקים קדוש שניתן לנו באהבה מאת בורא
עולם!

* * *

בחוברת שלפנינו נענה בעזרת ה' על מספר שאלות בנושא "טהרת המשפחה", המטרידות את בני ובנות דורנו, ובכך בעזרת ה' נסיר את ה'עפר' והדעות הכוזבות שדבקו במצוה יקרה זו, ולעיני הקורא תתגלה המצוה ביופיה, ביקרה ובאמיתותה.

אלא שלפני כן נקדים ונסביר בקצרה, מהי מצות "טהרת המשפחה".

מהי מצות "טהרת המשפחה"?

אומר הקב"ה לעם ישראל בתורה (ויקרא פרק יח) :

"את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם: ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'... ואל אשר בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה... כי כל אשר יעשה מכל התועבת האלה ונכרתו הנפשות העשת מקרב עמם: ושמרתם את משמרותי לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם".

אומרת התורה, כי בתקופה שהאשה "נידה" [כאשר היא מקבלת דם וסת], אסור לקיים עימה יחסי אישות, וכן אסורים האיש והאשה בכל מגע פיזי בתקופה זו.

עד מתי נשאר האשה ב"נידתה" ואסורים בני הזוג במגע? על כך נאמר (ויקרא טו, כח) :

"ואם טהרה מזובה, וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר"

כלומר: עם תום זיבת הדם, סופרת האשה "שבעה נקיים" - שבעה ימים שבהם היא אינה רואה דם כלל, ולאחר מכן "תטהר" על ידי טבילה ב"מקווה - טהרה". או אז יהיו מותרים בני הזוג בקיום יחסי אישות ובכל קרבה גופנית.

איסור ה"נידה" הוא מן האיסורים החמורים ביותר בתורה. השמירה עליו, וקיום ההלכות הקשורות בו - זוהי מצוות "טהרת המשפחה".

על מקצת מטעמיה, תועלותיה וסודותיה של מצוה זו - בחוברת שלפנינו, ב"שער האגדה".

על אופן קיומה ופרטי הלכותיה - ב"שער ההלכה".

קריאה מהנה ואושיאה

בריאות ואושר בחיי הנישואין

עאלה

לאחרונה הפעתי לביקור במחלקה הצ'יטואלית של בית החולים בלינסון. התבקשתי למלא שאלון, והופתעתי לפאות כי השאלה הפאסונה היא. האם אני שואפת על זיני "טהרת המשפחה"? עאלתי היא - האם קיים קשר בין זיני "טהרת המשפחה" - לבריאות?

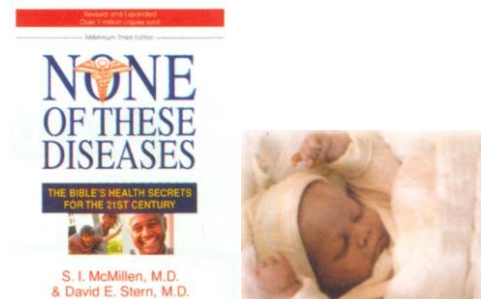
תשובה:

ודאי תופתעי לשמוע, כי בקונגרס הבריאות העולמי קם ד"ר קרפילד מלונדון והצהיר, שהיה מן הראוי שכל האנושות תאמץ את חוקי טהרת המשפחה שביהדות!

ד"ר קרפילד אינו היחיד. יותר ויותר רופאים ואנשי מקצוע [שאת דבריהם נביא בהמשך] מגיעים היום למסקנה, כי שמירת דיני טהרת המשפחה משפיעה רבות לטובה על בריאותם ואושרם של בני הזוג.

כיצד אפשר להסביר זאת? האם דיני "טהרת המשפחה" הם חוקי בריאות? אולי הינם פרי מסקנה של מחקרים חדשניים? ואולי מקורם באיזה ספר רפואה סיני עתיק?

חלילה, ודאי שלא! דיני טהרת המשפחה מקורם כמובן בתורת ישראל. אלא שעלינו לשים לב לעובדה הבאה: תורת ישראל ניתנה לעם היהודי מאת בורא העולם בכבודו ובעצמו. (הוכחות וראיות ברורות לכך - יש למכביר, אולם זהו נושא בפני עצמו, שלא נכנס אליו במסגרת זו. למעוניינים, ישנה ספרות נרחבת בנושא זה, כגון "מסילות אל האמונה", "מסע האמת" ועוד) מי שכתב וחקק את התורה [על פי שיקולים אלוקיים שאין בהם הבנה לשכל אנוש] - הוא זה שיצר וקבע את חוקי הטבע, והוא זה שברא את גופנו המופלא על כל טבעיו ותכונותיו.

כתוצאה מכך ישנה התאמה מדהימה להפליא בין חוקי התורה לחוקי הטבע! לדוגמא: מחוקק התורה חקק בתורה חוק [שסיבתו נשגבת מבינתנו], לעשות לתינוק "ברית מילה" בגיל שמונה ימים. בהתאם לכך יצר וחקק את חוקי הטבע, כך שרמת גורמי קרישת הדם של האדם ביום השמיני לחייו הינה הגבוהה ביותר מאשר בכל ימי חייו! (ד"ר ס.י. מקמילן בספרו רב המכר מהדורת יולי 2000)

כך גם בענין מצות "טהרת המשפחה": בורא עולם חקק אותה בתורה, מסיבות נשגבות שאינן ידועות לנו. ובהתאם לכך יצר וחקק את חוקי הטבע של האיש והאשה, עם כל המערכות הביולוגיות, ההורמונליות, הרגשיות וכו' - באופן המתאים ביותר לקיום המצוה! נמצא אפוא שהשומר על דיני התורה - שומר בעצם על "הוראות היצרן" של העולם, ובודאי שרק טוב יצמח לו מכך.

מהי התועלת הרפואית הטמונה בשמירת מצות "טהרת המשפחה"?
על כך במאמרו הנפלא של ד"ר אלי שוסהיים - "בריאות ואושר בחיי המשפחה":

תורת ישראל - המדריכה את האדם היהודי איך להתנהג מרגע היוולדו ועד יומו האחרון, איננה זקוקה להסכמה מדעית-רפואית. בכל אופן, מעניין לדעת, שמדע הרפואה של ימינו, מאשר את ההגיון שבהלכותיה, המתאים להפליא לחוקי הביולוגיה והפיזיולוגיה, לפיהם פועל גוף האדם. מסקנה זו, בולטת במיוחד בכל מה שנוגע להנחיות היהדות, הקובעות את הקשר הגופני בין בני הזוג הנשוי, מה שקרוי "יחסי אישות".

קיימת התאמה מדוייקת להפליא בין ההלכה לבין מדע הרפואה, בנוגע לשלושת השלבים המחלקים את המחזור החודשי של האשה מבחינה פיזיולוגית:

1. מה שהרפואה מכנה "וסת", כלומר פרק הזמן שבו מתפרק ומתפורר הקרום הרירי המצפה את פנים הרחם, וכתוצאה מכך האשה מפרישה דם, זהה לפרק הזמן שנקבע בהלכה, המכונה גם כן בשם "וסת", שבו בני הזוג אסורים בקיום יחסי אישות.

אין צורך להרבות בהסברים מדעיים, כדי להבהיר מדוע אין הגיון רפואי לקיים יחסי אישות בתקופה של הוסת, אם מכירים

ומתחשבים בעובדות הפיזיולוגיות הבאות, המתרחשות בתקופה זו
אצל האשה:

* הרחם פצוע בתקופה זו של המחזור.

* הקרום הפנימי של הרחם מתפרק ונעלם.

* כלי הדם שמתחת לקרום הרירי שנשר, פתוחים ומדממים, והופכים את איבר זה לכעין ספוג, העלול לשאוב לתוך מחזור הדם חיידיקים, שעלולים להכנס בעת קיום יחסים.

* פי הרחם בתקופה זו פתוח קצת יותר, כדי לאפשר יציאת הדם מן הרחם לחוץ. אך מאידך, הוא גם פתוח לזיהום, שעלול להכנס בעת קיום יחסי אישות.

* כידוע, קיים חומר חומצי המופרש בנרתיק [הוא הפרוזדור המוביל לרחם], המשמש כחומר מחטא כנגד החיידקים, החודרים מן החוץ ועלולים להגיע לרחם. חומר זה מאבד את יעילותו ואינו פעיל בתקופת הוסת, מאחר שהוא חומצי, והדם [שהוא חומר אלקלי בסיסי] מנטרל את השפעתו.

* בנוסף לכך, בתקופת הוסת, כתוצאה מהשפעות הורמונליות, יש לאשה דחייה גופנית, ואפילו נפשית, הגורמת באופן טבעי לכך שאין לה ענין ביחסי אישות.

2. התקופה של שבעת הימים שלאחר הוסת, שהפיזיולוגיה מכנה אותה "תקופת השגשוג", שבה הרחם בונה מחדש את הקרום שהתפורר בשלב הקודם, מותאמת וחופפת במדויק לתקופה של "שבעת הימים הנקיים" שלאחר תום ההפרשה הדמית. בימים אלו לפי הנחיות היהדות, האשה בודקת את עצמה לוודא שאין דם, ועדיין אסור על בני הזוג לקיים יחסי אישות.

בעוד שההימנעות מחיי אישות בתקופת הוסת נשמעת הגיונית מבחינה רפואית - מה ההגיון שיש בהימנעות מקיום יחסי אישות לאחר תום תקופת הדימום, שבה האשה כבר הפסיקה לדמם, ואינה מפרישה אפילו טיפה אחת של דם?

שאלה זו, שלכאורה אין לה תשובה הגיונית ממבט ראשון, מוסברת ברגע שאנו מתעמקים ומכירים טוב יותר, את המתרחש באותם הימים בתוך הרחם.

הפסקת הדימום בתום תקופת הוסת, איננה כלל הוכחה או סימן שפנים הרחם הבריא לחלוטין מתהליך הפירוק שעבר זה עתה. הפסקת הדימום מבשרת רק על התחלת התהליך של צמיחת תאים

חדשים, ובניית קרום הציפוי הרירי של הרחם שנהרס קודם לכן - תהליך שיסתיים רק בתום שבעת הימים. כלומר: רק בתום שבעת הימים של תקופת השגשוג, ולאחר שכבר התפתח ונוצר קרום חדש המצפה את פני הרחם, ניתן לומר שהרחם החלים כליל. קיום יחסים בתקופה זו, עלול לגרום לזיהומים ולדלקות.

3. התקופה השלישית מתחילה מ"מועד הביוץ" [כלומר: היפרדות ושחרור התא הקרוי "ביצית" מן השחלה, המתרחש מידי חודש באמצעו של המחזור החודשי, בכדי שהאשה תוכל להרות, אם וכאשר תא זה יבוא במגע עם תא ממין זכר], ומסתיימת בעת הופעת הוסת הבאה. היא קרויה בפיזיולוגיה בשם "תקופת ההפרשה", מכיון שבה הקרום הפנימי של הרחם מתפתח ומתעבה על ידי בלוטות הפרשה, כהכנה להריון צפוי. תקופה זו מקבילה וחופפת גם היא לתקופה השלישית לפי היהדות, המתחילה אחרי טבילת האשה במקוה טהרה, שאז בני הזוג מחדשים את קיום יחסי האישות, עד להתחלת ההפרשה הדמית של המחזור הבא.

תקופה זו היא ללא צל של ספק, המתאימה וההגיונית ביותר, מבחינה רפואית, לקיום יחסי אישות, וזאת מהסיבות הבאות:

* הרחם החלים כליל מתהליך הפציעה שעבר עליו.

* קיים כבר קרום רירי חדש המצפה את פנים הרחם.

* החומר החומצי, המופרש בפרוזדור המוביל לרחם, מחטא בתקופה זו בצורה מירבית, ומסוגל להגן מפני חדירת חיידקים, העלולים לגרום לזיהום ברחם ובחצוצרות.

* בתקופה זו, יש יכולת ביולוגית להפרות את הביצית, היות ואז בא מועד הביוץ, ובזה מתגשם, בין היתר, היעוד הביולוגי של המשפחה - הריון והבאת צאצאים.

למרות שתורת ישראל איננה ספר רפואה, ומטרתן העיקרית של מצוות התורה, איננה בהכרח רק שמירת בריאות האשה, מפליא להיווכח, איך הפיזיולוגיה והרפואה המודרנית של ימינו, מאפשרות להסביר בצורה הגיונית את ההלכות הללו שהן בגדר "חוק" [מצוות שאינן מובנות לשכלנו].

עובדות מספרות

לאחר הבנת ההקבלה בין השלבים והתקופות השונות של המחזור החודשי, מבחינת ההלכה היהודית ומדע הרפואה, השאלה המתבקשת מאליה היא: האם מדע הרפואה, מצביע על **נתונים ועובדות**, המוכיחים בצורה ברורה וחד משמעית, שקיום הנחיות

אלו לחיי אישות לפי היהדות, משפיע לטובה על בריאותה של האשה, ומונע ממנה מחלות?

הרפואה מצביעה על העובדה הסטטיסטית הידועה והמפורסמת, שסרטן צואר הרחם, שהיה עד לפני עשרות שנים הנגע הממאיר השכיח ביותר אצל נשים לא יהודיות בעולם כולו, **כמעט ולא היה מצוי אצל נשים יהודיות**. וזאת בכל הפזורה היהודית, ללא קשר לארץ, מוצא, עדה וכדומה!

בשנים האחרונות, פחתה מחלה נוראה זו בשכיחותה במידה ניכרת בכל העולם, עקב גילוייה המוקדם, ובשילובם שאינם ממאירים, וזאת בעזרת בדיקה שגרתית ותקופתית של משטח צואר הרחם, ובדיקת התאים תחת מיקרוסקופ. למרבה הפלא והכאב, **דווקא בשנים האחרונות חלה עלייה מדאיגה של סרטן צואר הרחם אצל נשים יהודיות**, צעירות במיוחד, ועוד יותר בין ילידות הארץ.

מידי שנה מתגלים בארצנו כמאה מקרים חדשים של סרטן צואר הרחם, אצל נשים יהודיות. חוקרי הסרטן בימינו, תמימי דעים, שמחלת סרטן צואר הרחם - יש לה קשר ישיר עם יחסי אישות. מסבירים את סיבת השכיחות הנמוכה ביותר של המחלה, שהיתה קיימת עד לפני כמה עשרות שנים אצל נשים יהודיות, בצורה הייחודית של קיום ההפסקות ביחסי האישות, הקיימות אך ורק בעם היהודי. אורח חיים זה, היה עד לפני עשרות שנים, מובן מאליו אצל כל נשי ישראל בכל קצוות תבל, כמעט ללא יוצאות מן הכלל, גם בין נשים שלא הקפידו במיוחד על קיום שאר מצוות התורה.

חוקרי הסרטן מציינים, שחוסר הקפדה על היחסים בין בני הזוג לפי מסורת ישראל, בעשרות השנים האחרונות, וכן המתירנות המשתוללת בתקופתנו, מסבירים את אובדן ה"חיסון" בפני מחלה נוראה זו, ועליית שכיחותה מידי שנה אצל נשים יהודיות.

בריאות הגבר

גם לגברים צומחת תועלת בריאותית, גופנית ונפשית, משמירת ההנחיות היהודיות בנושא זה. מחקרים הוכיחו, כי אחוז ההפרעות בכח גברא, גבוה אצל גברים המקיימים יחסי אישות לעיתים תכופות בלי משטר ובלי הפסקות, הרבה יותר מאשר אצל אלה המקיימים יחסי אישות לפי הנחיות היהדות. על ידי משטר ההפסקות בקיום יחסי אישות, הגבר מתרענן, מחזק ומחדש את כוחות הפריון שלו, ונוצרת עלייה ניכרת במספר הזרעונים, מהירותם וכושר הישרדותם. כמו כן הדבר מאפשר לו להצליח לקיים יחסי אישות בגיל זקנה ושיבה.

עד כאן ממאמרו של ד"ר שוסהיים. ועכשיו נפנה לתועלות נוספות הטמונות בשמירה על דיני "טהרת המשפחה", החשובות לא פחות מן התועלות הרפואיות.

הקומקום והתרמוסטט

פתגם צרפתי אומר, כי זוג המחליט להינשא דומה לזוג המחליט לשתות בצוותא כוס תה. מה עושים? שמים את הקומקום על האש, וממתינים למים שירתחו. המים מתחממים, חומם גובר, הם מבעבעים והקומקום שורק. זהו, הגיע הרגע. קמים, מוזגים את המים לספלים. הנה מוכן, אפשר לשתות. אבל מאותו רגע הוא הולך ומצטנן...

יום הנישואין - אהבה בוערת, משיכה הדדית. ומה קורה אחר כך? ... מדוע הכל הולך ומצטנן, הולך ומתקרר? חוקרי הנפש, פסיכולוגים ויועצי נישואין התחבטו רבות בשאלה זו.

חיפשו - ומצאו "פתרון": שני מדענים אמריקאים, ד"ר מסטר וד"ר ג'ונסון ערכו ניסוי בקרב זוגות שהתלוננו על אובדן ענין בחיי הנישואין. הם הפרידו ביניהם לתקופה קצרה בת כשבועיים. כששבו ונפגשו, מצאו בני הזוג ענין רב ביניהם. אבל הענין לא נמשך יותר משבועיים. חזרו והפרידו ביניהם, וחוזר חלילה. הניסוי הוכתר בהצלחה - כל עוד נמשך. אלא שבסיומו של הטיפול שבו בני הזוג לדירתם, והאדישות והניכור שבו לשרור במעונם, עם המתיחות והטרוניות, המרירות והטינה...

את מה שהמדענים וחוקרי הנפש נפעמים לגלות, וידם קצרה מליישם, קבעה התורה הקדושה, ומיליוני יהודים מיישמים זאת דור אחר דור - למעלה משלושת אלפים שלוש מאות שנה!

אם בכל בית - האהבה דומה לקומקום רותח שהוסר מן האש, הרי שבבית היהודי מותקן "תרמוסטט" נפלא השומר על החום והאהבה. התרמוסטט הזה הוא כמובן דיני "טהרת המשפחה", המווסתים את חיי בני הזוג לימים של קרבה, ולימים של ריחוק פיזי, המביא לאחריו לידי קרבה מחודשת ומחוזקת. ואין זה פלא

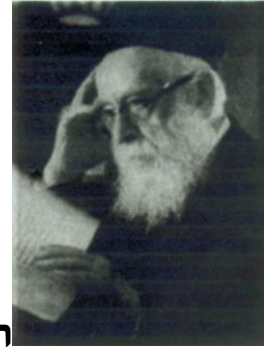
ש"הבית היהודי" הפך לסמל של בית איתן, אשר האהבה והשמחה שוררים בו תמיד.

כמה מאירים הם דבריו של רבי מאיר בעל הנס, אשר אמר לפני כמעט 2000 שנה (מסכת נדה דף לא): **"מפני מה אמרה תורה נידה לשבעה [אסורה על בעלה שבעה ימים לאחר תום הוסת] ? מפני שרגיל בה וקץ בה, אמרה תורה תהא אסורה שבעה ימים, כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה"**.

כמה יפה הוא ליל הנישואין! מדוע שיהיה רק פעם אחת בחיים? אצל האשה היהודיה, השומרת על חוקי תורתה, חוזרות השעות היפות הללו, ותקופת החידוש שלאחריהן, שוב ושוב.

פסיכולוגים ויועצי נישואין רבים, מנסים כיום לאמץ גישה דומה לטיפול בזוגות, הנתקלים בקשיים וביחסים בין אישיים. הם מיעצים להם להימנע מקיום חיי אישות לפרק זמן מסויים, בתקווה שהריחוק יחדש את המשיכה הטבעית שביניהם. אולם הצלחתם היא חלקית מאוד, כי פירוד כזה, המכוון על ידי הפסיכולוג, מביא לא פעם לידי רגשות דחיה וניכור, לא כן כשהסיבה לפירוד זה הוא רצון הבורא.

הרב איסר יהודה אונטרמן זצ"ל, הרב הראשי לישראל, אשר במשך עבודתו בבית הדין הובאו לפניו תיקים של זוגות רבים, מעיד: "ראינו בעינינו במשפטים שבין זוגות נשואים, מקרים שכיחים, כי לפעמים הבעל זלזל באשתו והרשה לעצמו לדבר ולעשות ככל העולה על רוחו, אף שידע היטב כי הדברים ירגיזו את אשתו. כתוצאה מהסבל עזבה האשה את הבית, ואחרי זמן מה הגיע הבעל להכרה כי "לא טוב היות האדם לבדו", לפתע הבין כי אשתו הינה עוזרתו בכל תחומי החיים, או אז החל בדרכים שונות להשתדל שתחזור אליו, בהבטיחו לשנות לטוב את יחסו כלפיה. נוכחנו כי הסיבה העיקרית שגרמה ליחסו הפרוע קודם לכן היתה, "מפני שרגיל בה וקץ בה" ולא ניתן זמן מתאים לרגש ההשתוקקות שלו להתגבר ולהרגיש במה שיש לו, על ידי ציפייה לזמן שהאשה תהיה שוב קרובה אליו. ימי הבדיקות ממלאים תפקיד זה לחדש את אהבת הזוג ולחזקה". ("טהרת המשפחה והיקף השפעתה")

ד"ר ברנרד שפיר, סקסולוג מבית החולים "הדסה" בירושלים:
"במשך שלושים ושש שנות שרותי בטיפול בהפרעות בחיי המין באירופה המערבית, בארצות הברית ובארץ ישראל, עברו אצלי לבדיקה וטיפול רפואי קרוב לשמונת אלפים זוגות נשואים. מתוך נסיוני הנני מעיד, כי הפרעות בחיי המשפחה הן נדירות אצל זוגות השומרים את דיני הטהרה כדת וכדין. **ברור הוא, כי הזהירות והפרישות של דיני טהרת המשפחה, תורמות הרבה לשלום בית של בני הזוג, וחיי המשפחה שלהם יותר מבוססים ויותר תקינים**".
(טהרת המשפחה בישראל תשי"ג עמוד ל"ג)

בעל **ספר החינוך** (מצוה קס"ו) כותב, שזו **הערובה למניעת בגידת הבעל**: "רבותינו זכרונם לברכה גילו במצוה זו אחת מן התועלות הגדולות שיש בה, מלבד רוב טעמיה הגדולים והחזקים. וכתבו שיש תועלת בהרחקת האשה קצת זמן, כדי שתתחבב על בעלה יותר בזמן המוכשר, ולא יקוצו זה בזה לרוב התמדת קרבתם, ויתנו עיניהם בגופים אחרים - כמו שיעשו רוב האומות שאינם גדורים בגדרינו החמורים".

ה"ריתמוס" של האשה

נפלאים הדברים, אבל זה עדיין לא הכל! חוקרי הנפש גילו לאחרונה עובדה נוספת, המאירה באור נוסף את מצות "טהרת המשפחה".

מחקרים גילו, שבגוף האשה קיים "ריתמוס" - תקופות של עלייה ותקופות של ירידה. הדבר בא לידי ביטוי במערכות הגוף השונות: פעולות הלב, לחץ הדם, כח השרירים, חילוף החומרים וכו'. ה"ריתמוס" הזה פועל לא רק מבחינה גופנית, אלא גם מבחינה נפשית: שעות וימים של התרוממות רוח ומרץ שופע, מתחלפים בשעות וימים שאין בהם חפץ. **בתקופת השגשוג והעלייה האשה חפצה בקרבה ובמגע, ואילו בתקופת השפל והירידה האשה מעדיפה להסתפק בגילויי חיבה אחרים, וקיום יחסים עלול להכביד עליה ואף להטריד אותה.** (ד"ר ואן ולדה מהולנד)

כתוצאה מתופעה זו יכול להיווצר לעתים קרובות המצב הבא: האשה מקבלת וסת, ומרגישה שיש לה צורך בתקופה של פרטיות והפסקה מקיום יחסים. הבעל אינו מרגיש זאת, וגם אינו מורגל באיפוק וריסון עצמי בנושא זה, וכעבור מספר ימים מועט חפץ לקיים יחסים. הוא מקבל את סירובה של אשתו בחוסר הבנה, נראה לו שהיא מתחמקת ממנו בסתם תירוץ, ואולי לא מספיק אוהבת אותו. ואילו האשה מרגישה שאין מבינים ללבה, ואין מתחשבים ברגשותיה. מצבים אלו יוצרים תסכולים וכעס מצטבר, ופעמים רבות מביאים אף לידי יצירת חיץ נפשי בין האשה לבעלה, לקרירות ולחוסר רגישות.

בני זוג השומרים על מצות "טהרת המשפחה", אינם מוטרדים מתסכולים אלו. זמני הקרבה והריחוק הפיזי בין בני הזוג לפי דיני התורה, מותאמים בדיוק לתהליכי הגאות והשפל הביולוגיים של האשה.

ד"ר סטופס מבריטניה, רופאה לא יהודיה, שהתגרשה מבעלה, ערכה מחקר על חיי הנישואין, וכתבה: "אני שילמתי מחיר כה גבוה עבור חוסר הידע שלי, עד שאני רואה לעצמי חובה קדושה לבוא ולהזהיר את הנשים האחרות, שלא תיכשלנה כמוני". היא חקרה את הענין בשיטתיות וגילתה את המחזוריות הקבועה הקיימת ביחסי האהבה לבעל - עונה של גאות מינית, ועונה של שפל. היא טוענת, שאילו נשמרו עונותיה בהתאם להרגשותיה, הרי שהאושר שלה היה בטוח. לתמהונה היא גילתה, שתקופות אלה תואמות בדיוק את התקופות שבהן חיי אישות אסורים או מותרים לפי חוקי הדת היהודית. היא מוסיפה ואומרת: **"שמעתי על חוקי הדת היהודית. זה החוק המתקדם ביותר בעולם בשטח זה. אלה שסידרו את חייהם לפי חוקים אלה, הם המאושרים"**.

הרמת כבוד האשה

יש שחושבים כי מצות טהרת המשפחה מבזה חלילה את האשה, בזה שמייחסים לה את המושג "טומאה" [על מהות מושג זה נדון בפרק נפרד]. והנה במבט בוחן יותר, ניתן לראות כי ההפך הוא הנכון - מצוה זו מרימה לאין שיעור את כבודה של האשה.

פסיכולוגים, פסיכיאטרים ועובדים סוציאליים יודעים להצביע על בעיה המטרידה נשים נשואות רבות, וגורמת להן לתחושת מועקה כבדה. האשה, החפצה ביחס אמיתי של חיבה וקרבה מצד בעלה, חשה לא פעם כי היחס הזה תלוי לרוב, בקשר הפיזי שביניהם. תחושותיה העדינות משדרות לה תחושת עלבון וניצול. האשה חפצה ביחס אוהב שיתבטא אף במישורים אחרים, ושבעלה יתייחס אליה כאישיות וכאדם חושב, ולא שההתייחסות אליה תהיה כאל קישוט, בובת חרסין, או איזה צעצוע שתפקידו לגרום הנאה לגבר.

אצל בני זוג השומרים על דיני "טהרת המשפחה", זוכה האשה לפרקי זמן שבהם יחסו של בעלה כלפיה אינו תלוי במגע פיזי. עליהם לפתח יחסי קירבה ואהבה בדרכים אחרות, ומתוך כך להגיע אל הדבר שכל אשה כל כך חפצה בו - **"אהבה שאינה תלויה בדבר"**.

אשה השומרת מצוות נפגשה עם אשה חילונית, אינטליגנטית מאוד, שגדלה בחיפה. היא התפלאה לשמוע ממנה, שהיא שומרת על טהרה, כבר מאז החתונה. כששאלה אותה לסיבת הדבר, ענתה האשה: "רציתי להיות בוסית על עצמי, לשמור על יחודי ושבועלי לא יזלזל בי"...

ד"ר ז.ח. ליפשיץ, פסיכולוג, ניסח את הדברים באומרו: "בפרק זמן זה שהאשה אסורה בו לבעלה, ניתנת לבעל הזדמנות לפתח את יחסו האנושי כלפיה, ללא תלות בדחפים היצריים. הוא לומד לראות את אשתו כאדם, לשים לב לרגשותיה, ולבטא את אהבתו אליה בדרכי חיבה מילוליות ובמחוות עזרה. זה הזמן בו מגלה הוא את הצד האנושי שבאשה, מבין לליבה ומכיר בעצמיותה ובתכונותיה היחודיות. זה הזמן להעריך את עולמה הפנימי והרוחני".

זוגות שלומדים לבנות את הקשר ביניהם על בסיס רוחני פנימי, ולא רק על בסיס פיזי, מסייעים לעצמם אף בטווח הרחוק. במשך השנים, כאשר הם מתבגרים, והקשר הגופני באופן טבעי הולך

ונחלש - הקשר הרוחני ישאר איתן ויציב. לא כן זוגות שהתרגלו לבסס את הקשר ביניהם בעיקר על בסיס גופני, אשר בהגיע תקופת ההתבגרות, הקשר ביניהם הולך ומתרופף, כפי שאכן קורה לזוגות רבים שחיו ב"שלום" והגיעו לידי גירושין דווקא בשנות ההתבגרות.

ולסיכום:

לאור כל האמור, אין להתפלא על הצהרתו של ד"ר קרפילד, בקונגרס הבריאות העולמי, שהיה מן הראוי שכל האנושות תאמץ את חוקי טהרת המשפחה שביהדות.

הנה כי כן, התממשה כאן ההבטחה האלוקית שנמסרה מפי משה רבנו, מנחיל התורה הקדושה (דברים ד ה-ו): "רְאֵה לְמִדְתֵּי אֶתְכֶם חֻקִּים

וּמְשַׁפְּטִים כְּאֲשֶׁר צִוִּי יְהוָה אֱלֹהֵי... וְשִׁמְרֶתֶם וְעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא
חֻקְמֹתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים, אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה
וְאָמְרוּ רַק עִם חֻכְם וְנִבְּוֹן הַגּוֹי [העם] הַגָּדוֹל הַזֶּה ”.

כל הגילויים המחודשים הללו אודות התועלת המרובה שמופקת משמירת המצוה היקרה - מצות "טהרת המשפחה", מחזקים את אמונתנו בכך שכל המצוות כולן, כולל מצוה זו, ניתנו לנו מאת בורא העולם, אשר לתבונתו אין חקר, ולא מאת גורם אנושי. את התורה הקדושה על כל מצוותיה נתן לנו בורא עולם לפני למעלה משלושת אלפים שלוש מאות שנה - אז בודאי לא נעשו עדיין כל אותם מחקרים שאנו יודעים עליהם היום, אשר גילו מעט מן התועלת הנפלאה הצומחת משמירת המצוות. רק בורא עולם, שהוא יצר את העולם הנפלא והמורכב שלנו, והוא זה שיצר את גופנו, רוחנו ונשמתנו, ידע לתת לנו את המרשם הנכון והאמיתי לחיים מתוקנים. כאב אוהב נתן לנו "הוראות יצרן" כיצד להשתמש באופן הטוב ביותר בעולם שבו אנו נמצאים, כדי להפיק ממנו את מלוא התועלת, ומבלי להינזק חלילה.

כמובן שמה שהתגלה איננו מקיף, ואפילו לא מתחיל לגלות את התועלת והטובה האמיתית והנצחית לעולם הזה ולעולם הבא, הצפונה בכל אחת ממצוות התורה. אולם יש בגילויים אלו כדי לחזק את אמונתנו בכך שאכן כל מצוות התורה - למרות שאין אנו מבינים אותן - ניתנו אך ורק לטובתנו, מאת אבינו אוהבנו - כפי שפונה אלינו בורא עולם בתורתנו הקדושה ואומר (דברים פרק י', יג-יד):

”וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׂאל מֵעַמְּךָ? כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה'
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דַּרְכָיו, וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ, וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: לְשָׁמֵר אֶת מִצְוֹת ה' וְאֶת חֻקְתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
הַיּוֹם - לְטוֹב לָךְ!”

כך איליתי את אושרי...

”האכתי אטבול אפאונה בחיי יום לפני החתונה
[בנישואי השניים]. אני זוכרת שהבאנית שהיא אשה
צדקנית מאוד. התפסשה עם אכזבי זמרות בפאותה
אותי טובלת אפאונה. התפסשתי איתה. הבאנית שאני

נכנסת למשפחה לצוללה וישה שזושה את רצון ה'
שאני מהלכת את רצוני מפני רצונו. ושהוא יודע יותר
טוב ממני מה שבאמת טוב בשבילי. הפשתי ממס
'השמי':

אני זוכרת שכבר למחרת החתונה הבנתי שהחיים
עכשיו זה מציבן אחר. זה לא צומה לחיים שחייתי
שעם. זה ישה יותר, שהור יותר...

כשקבלתי את המחזור החודשי לאחר החתונה הייתי
המומה ונהיכה פתאום שכחתי כל מה שלמדתי. העלי
ישה איתי, עוצצ אותי, וחיכינו יחד למוצאי שבת שבו
היה עלי לטבול.

כשחזרתי מהמקוה טיליתי שולחן ערוך ישה העלי
הצליק נרות הבין לנו מטעמים. וקנה לי מתנה ישה
בצרוף הפכה אורחת היה ממס נפלא. כל כך
התפשתי עז בלי קץ. כך מידי חודש אני ממשיכה
לראות את היופי שבחיים אלו. את הצורף הפריא
ביצירת מצב של אסורים זה לזה. ואת השיא שמגיע
כשהאשה טובלת במקוה.

אני מנסה להעביר לכל חברותי מהעבר את המסר של
אהבת המשפחה. רובן חושבות שהשתלעתי. כי זה
מאוז מיוסן. שעם. הן אומרות לא היו מים חמים
בבית. אז הלכו למקוה. אבל היוס. עם האמבטיות
המשוארות והטיקוטי והנקיון המצוי בכל בית אין
צורף בזה.

אני מנסה להסביר שהמקרה כולו אינו מיועד לספק את צורכי הנקיון, כי נכנסים אליו לאחר פחצה יסודית לצדדי הרב, בהשפעת הקולנוע, הטלוויזיה, הויזואל והעתונים, מתקבל הפוסט כאילו כל החיים שלנו עלי אצמות הם אך ורק רציפה אחרי תענולות בשפים. הקולנוע מעמיז במרכז את סערת היצרים, כוכבי הקולנוע 'מתאהבים' איש ברעותו, זולות יפים, פואים אותם באופרט על המסך, ומתקבל הפוסט כאילו זו מציאות אמיתית ושכוכבים אלה מאושפים כל ימי חייהם.

אהבה זו נראית כערך עליון, ושלמסן השטרה הכל מותר, כי היא כביכול מביחה את האופר אולם האמת היא, לפי החיים שהכרתי מקרוב ממש, שהכל שקר וסילוף של המציאות, למעשה מרבייתם של כוכבים אלה המשמשים כאילי ההמונים בעולם של היום, אינם מאושפים כלל ועיקר, רובם מפרנסים צדק קבוע פסיכיאטרים צמודים, הרבה מהם מנסים להתאבד בחלק ניכר גם בהצלחה, אבל את זה לא מראים על המסך.

חיי המשפחה שלהם הם מנצלים יתר על המדה את האפשרות לחיות חיי אישות, וזה יוצר בעבור תקופת מה הפרשת שובע ורצון לצאת ולפרעות בשעות צרים: המיתוס של הערצת היופי החיצוני, והזדסט היתר של אהבה טופנית, כל אלה הורסים את מושלי היסוד שעליהם מושתת המשפחה.

מבט לאחור, אני רואה היום שספר האופר הטבעי ושלות הנפש בחיים המתירניים, מנסים לעשות פוסט על יצי רציפה מתמדת אחרי חומריות ופאת חיים

לבוהה, לבוש משואה, פיהוט תוצרת חול, מכונת
חברה, מינוי המועצון ספורט יוקרתי, ועוד. החיפוש
אחרי היצור הוא מחול לבית, כי הבית חספה השמחה
האמיתית הטבעית.

אני שומרת את זיני הניצה, לא רק מפני שזה בריא
ואוב לי, אלא בעיקר משום שכך ציוונו הבורא. שמעתי
סיפורים על נשים שבלו במי קרח, ועל נשים שנסעו
שתים עשרה שעות בכל כיוון כדי לבלו במקוה כשר.

אני מאוסרת שלייתי את טהרת המשפחה."

ובחרת בחיים

שאלה

הייתי רוצה להציג את
התייחסותי לנושא "הפת המשפחה" ולברר האם היא
מוצקת אך תחילה אומר כמה מילים על עצמי: אני מעשן
כרוני כבר 22 שנה שמעתי הרבה אזהרות חמורות אודות
העישון המזיק לבריאות ומהווה סוגר סיכון רציני
במחלות לב וכו': בכל חפיסת סיגריות שאני פותח אני
מקבל תזכורת על ידי אזהרה ממספר הבריאות בנוסח:
"מספר הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות" ובכל
זאת אני ממשיך לעשן, כי כק נוח לי ואני מוכן לקחת
את האחריות על חיי ובריאותי - על עצמי! כמו כן הביתי
אין מערכת לטיהור מים, למרות שמעתי ממספר גורמים
שבמי הברז הפולימי מצויים פסמים רבות שפילי מים.
מתכות כבדות כימיקלים, חלודה ועוד מפעין ביטן.
התבונה שלי גט היא אינה עונה בדיוק על ההמלצות של
הרופאים והציטונים בקיצור אני לא אצט שיחי על פי
הספרים: כפי שאמרת - אני נוטל על עצמי את האחריות
על בריאותי ועל חיי ולא "מתרשט" במיוחד מכל אזהרה.
המלצה או סטטיסטיקה.

גט העניין שהפת המשפחה - אני מאמין שמירה קבוצנית
של הנושא יכולה להביא לשיפור בחיי. אולם נוח לי יותר
להתעלם מכך ולהמשיך את חיי במסלול הפולי. וזה העצמ
די לטיימי לא?

תשובה:

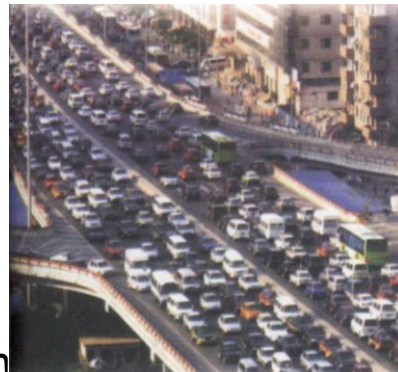
הרשה נא לנו לשאול אותך שאלה: נניח שאתה נמצא בדירה בקומה שלישית, ואתה רוצה להגיע למטה במהירות המרבית, והנה עומדות בפניך שתי אפשרויות:

האחת - לרדת דרך המדרגות ולהגיע למטה תוך כדקה, והשניה - לקפוץ מבעד לחלון הפתוח, ולהגיע למטה תוך שתי שניות ללא כל מאמץ. באיזו אפשרות תבחר?

שאלה מגוחכת, הא? האם אפשר לומר כי קפיצה מן החלון נחשבת בכלל לאיזו שהיא אפשרות!?

אך מדוע בעצם לא? זה קל יותר, נח יותר, ומהיר יותר, ואתה הרי הצהרת מפורשות שאתה עושה מה שנח לך, בלי להתרגש במיוחד מכל אזהרה?

יש סיכון ויש סיכון

תשובתך ברורה. יש סיכון ויש סיכון. אתה אומנם לא מתאמץ לאמץ לעצמך אורח חיים בריא, אך יחד עם זאת לא לוקח סיכונים ודאיים, המעמידים בסכנה של ממש את חייך. מסיבה זו אתה גם מציית לכללי הבטיחות בדרכים, הבסיסיים לפחות, ולא נוסע למשל בנתיב הנגדי. אינך נוסע במהירות של 200 קמ"ש, גם אם אתה ממהר מאוד. וכך בכל תחומי החיים: גם אם יתחשק לך יום אחד להכיר את הארץ לכל אורכה ורוחבה - על ביקור בעזה כמובן תוותר. גם אם תהיה צמא מאוד ולא תהיה לך שתיה בהישג ידך - ודאי לא תרווה את צמאונך בשתיית אקונומיקה, וכו' וכו' - **אתה למעשה מגביל את עצמך בהרבה מאוד תחומים בחיים**, ולא לוקח שום סיכון ודאי.

ולעניינו - לגבי שמירת דיני "טהרת המשפחה". אתה בודאי הבנת כי דיני טהרת המשפחה מביאים לשמירה על אורח חיים בריא. יש בזה אמת, אולם זו ראייה מצומצמת מאוד! טהרת המשפחה היא עניין

מקיף ורחב, שיש לו השלכות מרחיקות לכת, אשר כנראה לא התוודעת אליהן, ומכאן נובעת תפיסתך המוטעית. בשורות הבאות ננסה לקבל ראיה מקיפה יותר, **ולהבין מדוע אי שמירת טהרת המשפחה היא גורלית והרת אסון, חלילה - לא פחות מהתאבדות!**

החיים שלאחר החיים

בית הספר לרפואה באוניברסיטת ורזיניה, בו קיימת היחידה לחקר האישות, המנוהלת על ידי פרופסור יאן סטיבנסון ביחידה פעלים כיום תשעה חוקרים, ונתוצאות מחקריהם המרשימים מובאים בכ-150 תוכחות וספרים

תורת ישראל טוענת טענה, שיש בה כדי לשנות לחלוטין את כל המבט שלנו על החיים.

בראיה פשטנית - נראה שהאדם חי במשך 70, 80, ואולי 120 שנה, ועם מותו מסתיימים חייו. אך תורת ישראל מצהירה - שלא כן הוא: העולם הזה הוא בעצם רק תחנת מעבר קטנה וזעירה, שאנו עוברים בה לתקופה מסוימת ומוגבלת מאוד, וכשאנו יוצאים ממנה, כלומר נפטרים, ממשיכה נשמתנו [כלומר: אנו עצמנו, הישות האמיתית שלנו] לחיות **לנצח**, כמו שנאמר (קהלת פרק יב פסוק ז): **"וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרָיִם [הגוף] עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וְהָרוּחַ [הנשמה] תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה"**.

טענה זו טוענת תורתנו, תורת אמת, כבר אלפי שנים. **והנה היום המדע המודרני "גילה" זאת אף הוא.** מחקרים רבים ונרחבים נערכו על ידי אנשי מדע ידועי שם כגון: פרופ' יאן סטיבנסון, פרופ' קנת רינג, ד"ר ריימונד מודי (://www.Hear-death.Com/experiences/experts2.html), ד"ר אליזבת קובלר-רוס (http://www.Lifeaterlife.com/Dr.Elisabeth.kubler-ross), ד"ר רוס (http://www.Kirstimd.Com/dflykr.Htm), ד"ר ג'ורג' ריצ'י, ד"ר מוריס ראולונגס ועוד רבים אחרים. [המחקרים נערכו בנושאים: א. דיווחי מתים במוות קליני שחזרו לחיים. ב. גלגולי נשמות. ג. דיבוקים. ד. הופעת נשמות כבחייהם. ה. רגרסיה [החזרה לחיים קודמים באמצעות היפנוזה] ו. סיאנסים. ניתן לקרוא על כך בהרחבה בחוברת "תשע תשובות ושאלה" מסדרת "תורה מן השמים" לרב זמיר כהן שליט"א, ובמחקרים הרבים המופיעים ברשימת הספרים שם].

התברר בוודאות גם לאנשי המחקר כי ה"אני" האמיתי של כל אחד מאתנו הוא האדם הרוחני הפנימי העטוף בלבוש גוף הארוג מבשר

ועצמות, ו"אני" רוחני זה, הוא הוא החש, השמח, הכואב, האוהב, המתכנן והמשתוקק. המעניין והמרעיש מכל היא המסקנה המדעית כי ה"אני" האמיתי שלנו, כלומר אנו עצמנו, ממשיכים לחיות לנצח גם לאחר עוזבנו את הגוף הגשמי!

המחשבה על כך שהאדם ממשיך לחיות אחרי מותו, ויש הישארות לנפש, שוכנת במודע או שלא במודע כמעט בכל אדם. הדעת נותנת, כי העולם הזה אינו תכלית בפני עצמו, שהרי הוא כלה ואובד, ולא יתכן כי לשם כך הוא נוצר, כמו ששואלת השאלה המפורסמת: "אם טוב לחיות - למה למות, ואם טוב למות - למה לחיות?!" ואכן רואים אנו בעינינו כי גם אנשים שמצהירים על עצמם שהם "לא מאמינים", כאשר נפטר אחד מקרוביהם הם על פי רוב אומרים קדיש, ומחפשים דרך להיטיב לנשמתו. כי ההרגשה הפנימית של כל אדם היא, שאכן יש חיים גם לאחר המוות.

הנפטר - נולד מחדש

אכן יש חיים לאחר החיים. העולם הזה הוא מעבר צר מאוד, המוביל אל עולם גדול ונפלא, שאין לנו בו כל תפיסה והבנה. אנו החיים בעולם הזה דומים לעובר הנמצא במעי אמו, מוקף מים וניזון מן השלייה. זהו כל עולמו, ואין הוא חש צורך במשהו נוסף מעבר לכך, הוא גם לא מעלה בדעתו צורת חיים אחרת ממה שהורגל בה. והנה מגיע היום, והוא יוצא לפתע אל עולם אחר - ענק, מואר בשלל אורות וצבעים, מעניין, אשר צורת החיים בו שונה לחלוטין ממה שהורגל.

כך - כשאדם נפטר הוא בעצם נולד מחדש! הנשמה שהיתה כלואה בתוך הגוף יוצאת ומשתחררת למרחב אינסופי, נצחי, ומתחילה לחיות חיים שונים לחלוטין - חיי נשמות. כמובן שאנחנו אשר חיים עדיין את העולם הזה, וכלואים בתוך גופינו, איננו מסוגלים כלל להבין את מהות החיים שמעבר.

מהפך!

ידיעה זו, הבנה זו - משנה לחלוטין את כל תפיסת חיינו. עד עכשיו חשבנו, לפי הבנתנו המצומצמת, שחיינו מסתכמים במספר שנות קיומינו עלי אדמות, ועל פי תפיסה זו הבנו כי על האדם לעשות בחייו מה שנוח ונעים לו ביותר, להפיק מן החיים מקסימום של הנאות וחויות, למצות מהם את המרב ואת המיטב, בבחינת: "אכול ושתה - כי מחר נמות".

אולם לאור הידיעה על כך שאנו ממשיכים לחיות לנצח, עולות במחשבתנו שאלות כבודות משקל: כיצד ייראו החיים שלנו בעולם הבא, והאם יש לנו השפעה על כך? ועוד - אם צורת החיים האידיאלית היא בעולם הבא, לשם מה באנו ל"תחנת ביניים" של 80-90 והלואי 120 שנה בעולם הזה, היש לכך מטרה ותכלית?

נייגע את עצמנו להתעמק מעט בענין זה, כי בנפשנו הדבר!

התענוג הגדול מכולם

לשם מה נוצרנו בכלל? התשובה היא אולי מפתיעה: **כדי ליהנות ולהתענג!**

נצטט את דבריו הנפלאים של רבנו משה חיים לוצאטו [הרמח"ל] בספרו "מסילת ישרים" (פרק א - בבאור כלל חובת האדם בעולמו):

"והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, **שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה', ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא... וכשתסתכל בדבר תראה כי השלמות האמיתי הוא רק הדביקות בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים עג): 'וַאֲנִי, קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב'. וכן הוא אומר (בפרק כז): 'אַחַת שְׂאֲלָתִי מֵאַתְּ ה', אֹתָהּ אֶבְקֶשׁ: שְׁבִתִּי בְּבֵית ה' כִּי רַק זֶה הוּא הַטוֹב, וְכָל דָּבָר אַחֵר שִׁיחֲשָׁבוּהוּ בְּנֵי הָאָדָם לְטוֹב, אִינוּ אֵלָּא הַבַּל וְשׂוֹא נִתְעָה!... ומקום העידון הזה באמת, הוא העולם הבא..."**

בעולם הבא זוכה הנשמה לתענוג נפלא שאין אנו מסוגלים לתאר. ואמרו חז"ל: (מסכת אבות ד יז): "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה" - זאת אומרת, שאם ניקח את כל ההנאות הגדולות ביותר שיש במשך כל ימי חייו של אדם הכי מאושר בעולם כנסיך בן מלך, כל רגעי אושרו, וכל רגשות שמחתו - עדיין אין זה מגיע לשעה אחת של הנאה ושמחה אמיתית בעולם הבא!

וכאן מתחדדת השאלה - אם כה טוב הוא העולם הבא, כה אצילי, נפלא ומרומם - אם כן לשם מה הגענו לעולם הזה, המלא צרות וטרדות?

נסביר זאת בסיפור.

במחנה האימונים

מסופר , על אב מסור שבנו התגייס לצבא ליחידה קרבית נבחרת. יום אחד החליט האב ללכת לבקר את בנו היקר במחנה האימונים, לעמוד מקרוב על התנאים במקום. בהגיעו אל המחנה, נדהם ונחרד למראה עיניו: המחנה היה ממוקם בשטח הררי וסלעי, כולו מלא סלעים, קוצים ושיחי בר. החיילים בעת האימונים היו צריכים להתייגע עד מאוד בריצה מאמצת על גבי ההר, כשעל גבם משאות כבדים, תוך קפיצות ודילוגים מעל המכשולים הרבים.

מתוך דאגה כנה לרווחת החיילים, ניגש האב הדואג אל מפקד החטיבה, ושטח בפניו את הצעתו: "מוכן אני לעזור לכם בכל האמצעים העומדים לרשותי! בשלב ראשון, אביא לכאן פועלים שיוציאו את כל הסלעים, ויעקרו את הקוצים והשיחים. שלב שני - כיסוי כל שטח המחנה באספלט. שלב שלישי - בניית מדרגות נוחות במורדות ההרים..."

האב עוד התכוון להמשיך בהצעת התוכנית לקידום ושיפור תנאי המחנה, אלא שבשלב זה לא הצליח המפקד לבלום את צחוקו. הוא פנה אל האב הנבוך ואמר לו: "האמן לי, כי לא חסר לצבא שטחים ומגרשים בתנאים נוחים. אולם עבור היחידה הנבחרת הזו, נבחר בקפידה דווקא המקום הזה. המקום הזה עוד יצמיח לנו חיילים אמיצים וגיבורים לתפארת!"

כן - העולם הזה הוא בעצם מחנה אימונים, המכשיר ומאמן את הנשמה שלנו להיות דבקה בה! העולם הזה איננו מטרה בפני עצמה, אלא אמצעי להכשיר אותנו לחיי העולם הבא. כל הנסיונות, הקשיים והאתגרים שאנו נתקלים בהם בימי חיינו - הם אותם "תנאי מחנה קשים" שבאים לחשל ולחזק אותנו, להכשיר את נשמתנו לחיים רוחניים, נאצלים ונעלים. על ידי עמידה באתגרי העולם הזה, תוכל הנשמה בהגיעה אל העולם הבא לממש את תכלית קיומה - **להתענג וליהנות** , ברמה עילאית, שאיננו מסוגלים לתאר.

"מדריך לחייל"

אולם כיצד נדע מהם האתגרים שלנו בעולם הזה? כיצד מאמנים ומכשירים את הנשמה לחיי העולם הבא?

לשם כך נתן לנו בורא עולם בתורה הקדושה מערכת של הנחיות, אזהרות וציוויים, שהם המדריכים אותנו בימחנה האימונים - בעולם הזה, כיצד להכשיר את נשמתנו לחיי נשמות, ומאלו מוקשים מסוכנים להיזהר.

ישנן בתורה "מצוות עשה", שהן מזון רוחני לנשמה - משפרות ומעלות את "איכות החיים" של הנשמה בעולם הבא, כמו: הנחת תפילין, ציצית, לימוד תורה, גמילות חסדים, כיבוד הורים, ועוד.

וישנן אזהרות של "לא תעשה" - אזהרות מפני מוקשים העלולים להזיק לנשמה בבואה אל העולם הבא, כגון: חילול שבת, אכילת מאכלות אסורים, דיבורי לשון הרע, ועוד.

כרת - התאבדות הנשמה

אחד מן האיסורים החמורים ביותר בתורה הוא איסור ה"נידה". עונש האיש והאשה העוברים על איסור זה הוא "כרת", שנאמר (ויקרא פרק כ פסוק יח):

"וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשְׁהוֹ וְגִלָּהָ אֶת עֲרוֹתָהּ... וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם"

על מהותו של עונש זה, כותב הרמב"ם, שאין בכל העונשים שבתורה עונש חמור יותר מאשר עונש כרת. וזו לשונו: "הטובה הצפונה לצדיקים היא חיי העולם הבא, ופרעון הרשעים הוא, שלא יזכו לחיים אלו, אלא יכרתו וימותו. וכל מי שאינו זוכה לחיים אלה, הוא המת שאינו חי לעולם, אלא נכרת ברשעו ואבד כבהמה. והוא כרת האמור בתורה, שנאמר: "הכרת תכרת הנפש ההיא". (רמב"ם הל' תשובה פרק ו הלכה א)

כלומר: העובר על איסור הנידה, ממש מאבד את עצמו בעולם הבא. הוא לא רק מוריד את איכות החיים שלו בעולם הבא, אלא מאבד את חייו הרוחניים כליל.

חשוב להדגיש כי כל העונשים האמורים בתורה, אינם חס ושלום איזו "נקמה" שבורא עולם נוקם בנו, על כך שלא צייתנו לפקודותיו, אלא הקב"ה מגלה לנו בתורה את התוצאות הישירות הנובעות ממעשינו. נתאר לעצמנו שרופא מזהיר אדם, כי אם יגע במקומות מזוהמים הוא עלול להזדהם, לחלות, ואף לקפח את חייו. כמה מגוחך יהיה אותו אדם, אם יטען כלפי הרופא: מדוע אתה מאיים עלי? מדוע אתה מעניש אותי? כל אחד מבין שהרופא אינו "מאיים", אינו "מקלל" ואף לא "מעניש", אלא פשוט מסביר לאותו אדם את התוצאה הישירה הנובעת ממעשיו. כך בעולם הבא יש ארס רוחני שמשחית את נשמת האדם ורוחו, ובורא עולם מיידע אותנו על כך בתורה, ומרחיק אותנו ממנו. ה' מסביר לנו, כי התוצאה הישירה הנובעת מאיסור הנידה היא "כרת" - נזק רוחני בל ישוער לנשמה.

לא נרמה את עצמנו

אולי יהיה מי שתצוץ בליבו מחשבה של ביטול: "נו, אז אני לא אחיה לעולם הבא, אחיה בעולם הזה איך שמתחשק לי, אגמור את החיים פה ודי...".

אולי כדאי לבן אדם כזה, להיזכר מעט בכמה סיטואציות של החמצה שעברו עליו בחיים, ולשחזר לעצמו את תחושת הכאב והחרטה שהתלוו אליהן. אולי קרה לו למשל, שיצא מן הבית ביום חורפי והתעצל לקחת מטריה, והנה באמצע הדרך התחילו לרדת גשמי זעף. הוא מוצא את עצמו חסר הגנה, כל בגדיו וגופו מתרטבים וכולו רועד מקור כעלה נידף. וכך הוא צריך ללכת כברת דרך ארוכה. כמה הוא מתחרט באותם רגעים על עצלותו, כמה הוא מצטער ומאשים את עצמו: "למה לא לקחתי מטריה?!"

וזו רק דוגמא קטנה מאוד, שהרי אי הנעימות הזו תחלוף כעבור זמן לא רב, כשאותו אדם יגיע לביתו ויחליף את בגדיו, ובכל זאת הוא

מלא חרטה וצער. אך כמובן שככל שההפסד וההחמצה גדולים יותר - כן צורב יותר הכאב, וגדולה יותר היא החרטה. כמה למשל יצטער ויתחרט אדם, אשר התרשל מעט בעבודתו, ובגין כך הפסיד קידום משמעותי, שהיה יכול לשנות ולהעלות באופן משמעותי את רמת חייו הכלכלית?! וכמה יצטער ויתחרט אדם אשר הזניח איזשהו "פצע קטן" ברגלו, שהתגלה מאוחר יותר כ"נמק", ובגינו היו צריכים לכרות את רגלו ר"ל, כך שהוא נעשה נכה לכל החיים!?

אכן אפילו בהתבוננות שטחית, אנו רואים כי כל מחשבה של ביטול כלפי הדאגה למצבנו בעולם הבא, היא שגויה לחלוטין, גובלת ברמייה עצמית, ומקורה בחוסר שימת לב, וברצון להתעלם מן האמת.

אמר הגאון רבי אליהו מוילנא זצוק"ל: בעת שמוליכים את האדם מביתו לקברו, ואז ייפקחו כל חושיו, ורואה מה שלא יכול היה לראות בעת חיותו, ומראים לו עונשי גיהנם ותענוגי גן עדן, ורואה איך כילה ימיו בהבל... ויתבונן אז בשכלו הזך כמה תענוגי גן עדן הפסיד, וכמה שעות היו בכל ימי חייו אשר הלכו בבטלה, אשר כל שעה ושעה היה יכול להרויח גן עדן בתענוגים נפלאים אשר עין לא ראתה... **אין בכח אדם לצייר גודל שברת ליבו וחרטתו**, ואז גדולה תשוקתו שיתן לו הקב"ה רשות לחזור לביתו ולעסוק בתורה ובמצוות כל ימיו. וממרט שערות ראשו וקורע את בשרו ואומר: "אוי לי, איך החלפתי עולם תענוגים נצחיים על עולם חושך. והצער הזה קשה לו מכל יסורי הגהינם". (מתוך מכתב של הגרש"ז בלאק, תלמיד החפץ חיים. מובא בספר "ליקוטי מאמרים").

החסד שבתשובה

"כרת" - נזק כה גדול לנשמה. האם יש אפשרות לתקנו, או שמא זהו נזק בלתי הפיך?

מובא במדרש (ילקוט שמעוני תהלים פרק כה סימן תשב), כי שאלו את החכמה: "חוטא - מהו עונשו?" ענתה החכמה, כי אין מה לעשות - כשם שאדם ששבר כלי, גם אם יתחרט ויבכה על כך, הכלי ישאר שבור - כך אדם שחטא, פגם והשחית את נפשו, והוא צריך לשאת בתוצאות. אולם שאלו את הקב"ה: "חוטא - מהו עונשו?" ענה הקב"ה: "יעשה

תשובה ויתכפר לו! וזהו מה שנאמר (תהלים כה ז): "טוב וְיִשָּׁר ה', עַל כֵּן יוֹרָה חַטָּאִים בְּדָרְךָ".

בהביננו מהו גודל הנזק באי שמירה על דיני טהרת המשפחה, נבין מעתה את החסד הגדול והעצום שגמל עמנו בורא עולם, בכך שאיפשר לנו לעשות תשובה, ולטהר את נשמתנו אפילו מעוון כה חמור. כי בכוח התשובה לטהר ולנקות ולזכך את האדם עד שחטאיו נמחקים לגמרי כאילו לא היו כלל. זאת ועוד, אם חזר בתשובה מאהבה, כלומר מתוך הכרה בגדולת ה' ובחובתנו לפניו, ולא מחמת יראת העונש, עליו אמרו שזדונות [=עבירות שעבר במזיד] נהפכות לזכויות, כלומר לא רק שחטאיו שבא על ה"נידה" נמחקים, אלא נחשב לו כמי ששמר טהרת המשפחה בקפדנות כדת וכדין. ועליו אמרו: "מקום שבעלי תשובה עומדים - אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". וכל זאת מחסדיו של בורא עולם עמנו ולרוב אהבתו אותנו, וחפצו שתכלית קיומנו - "להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו" - אכן תתממש. (עיין חזו"ע ימים נוראים עמוד ריב)

אולם "האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב" [עכשיו אחטא, ואחר כך אשוב בתשובה] - אין מספיקים בידו [לא נותנים לו את ההזדמנות] לעשות תשובה" (יומא פרק ח משנה ט).

מידה טובה מרובה ממידת פורענות

איסור נידה - עונש כרת, אולם יש גם את הצד שכנגד: השכר הנצחי העצום השמור לשומרי הטהרה.

אומר הרמב"ם: "הוי מחשב שכר עבירה כנגד הפסדה" - ככל שהעונש על העבירה גדול יותר וחמור יותר, כך רב השכר בהימנעות ממנה! והואיל וענין טהרת המשפחה הוא מהעונשים החמורים שבתורה, שהעובר עליו חייב כרת - הרי שההימנעות מאיסור זה, ושמירה על דיני טהרת המשפחה - שכרן רב ועצום עד מאוד. ואמרו רבותינו: מידה טובה מרובה ממידת פורענות **פי חמש מאות**, כלומר: השכר על קיום מצוה גדול פי 500 מהעונש על אי שמירתה. וככל שכרוכים בשמירת המצוה יותר ויותר קשיים [כגון אדם 'מתחיל', שקשה לו מאוד לכבוש את יצרו] - זה מכפיל את שכרו פי כמה וכמה, כמו שאמרו חז"ל (אבות דרבי נתן פ"ה ה): "טוב אחד בצער, ממאה [פי 100] שלא בצער".

וכך אומר החפץ חיים זצ"ל (טהרת ישראל): "מי שמתחזק על נפשו ומתגבר על יצרו שלא לעבור על האיסור הזה, חושבים לו כאילו קיים מצוה בפועל. ואם היה זהיר בזה כל ימי חייו - **אין לשער ולהעריך כמה אלפים מצוות יתרבו לו על ידי זה...** וביותר מזה, כשהוא גר באיזו מדינה שאנשיה פרוצים, ואצלם הופקר איסור זה לגמרי, ומלעיגים ממנו ומאשתו שמחזיקים במצות הטבילה כדת התורה, והם סובלים עלבון עבור מצות ה' יתברך - **כמה גדל שכרם עבור זה לעתיד לבוא, וכמה יגדל שם כבודם לנצח**, כמאמר הכתוב (שמואל א, ב, ל): **"כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבְּד"**. ודע שאף הלעג ההוא אינו אלא בתחילתו, אבל בהמשך הזמן יופסק הלעג, ואדרבה יתפרסם בעיניהם לתפארת, שהוא שומר דתו באמונה. ובוודאי יימצאו כמה אנשים שיתנהגו גם כן כמותו, ואז לבד ממה שיקבל שכר עבור עצמו, **עוד יקבל שכר עבור כל אחד מהם**."

[וכאן המקום להעיר, כי לעיתים אנשים חושבים לעצמם, שאם ישמרו תורה ומצוות, יהיה עליהם בעצם להקריב את חיי העולם הזה שלהם למען חיי העולם הבא. תפיסה זו נובעת בעיקר מתוך הקושי הטבעי של האדם לשנות הרגלים ודפוסי חיים, וזה אכן קושי גדול מאוד. אולם כאשר האדם מתחיל בקיום התורה והמצוות, הוא אט אט נוכח לראות כי גם חייו בעולם הזה נעשים מאושרים יותר, מתוקנים יותר, ומלאי תוכן אמיתי].

ובחרת בחיים

תהומות של אובדן הנשמה - מול פסגות של אושר נצחי ואינסופי, ומה מבדיל ביניהם? "מזבח אחד - ליבו של אדם", הקרבות "קטנות" של הרגלים, תשוקות ויצרים, הקרבות קטנות שהן גדולות, ותוצאותיהן - תוצאות נצח.

הבה נתעורר נא להביט בעיניים פקוחות, לחשוב ולהעריך ברצינות הראויה את החיים ומטרתם, את הסכנה הגדולה לכליון גוף ונפש, נתעמק ונתבונן לחשוב חשבונו של עולם **עובר**, וחשבונו של עולם **קיים ונצחי**, נתגבר בעוד מועד להציל את נפשותינו, ונזכור כי ה' כאב רחמן אומר לנו (דברים פרק ל' יט):

"החיים והמְּוֹת נְתַתִּי לְפָנֶיךָ, הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה,

וּבַחֲרֶת בְּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אֶתְּךָ וְזָרַעְךָ."

בינו לבינה !?

עאלה

אני מאמין האלוקים. אורה לעצור לכולם ככל יכולתי.
תרופת מכספי לצדקה וחסד. מסתכל לנהוג עם הצוללת
בהשניות וביוסף. מכל מכרי אני שואע רק אחמאות ותוצות.
אם אינני מקפיד על שמירת "טהרת המשפחה" - האומנם
זה כה חמור בעיני האלוקים? הלא אינני טונה. אינני
פוצח. ואינני שופט פעה לאל אחד. זהו סק הכל ענין אישי
ש"הינו לבינה"ו

תשובה :

מעשה בנמלה

בדרום יבשת אפריקה, במדינת אנגולה, על גדות נהר הזמבזי, שוכנת העיר מונגו. במזרח העיר, ישנו שדה. בפינת השדה - גרה נמלה קטנה... יחד עם אחיותיה ומשפחתה הענפה. יש לה 'עולם' נפלא: קן נאה ורחב, שחצבו בעמל רב, מחסני תבואה רבים שאגרו היא ומשפחתה מדורי דורות. אור נעים נכנס אל הקן עם בוקר, ובלילה כשקר היא מתכרבלת בעובי האדמה. איזה עולם נפלא!

ביום מן הימים הגיעה שמועה מרעישה אל הקן - שתי נמלים, אמיצות במיוחד, ערכו מסע מפרך וארוך. להפתעתן הן גילו תגלית מרעישה: יש חיים נוספים מעבר לקן! הן גילו שבמרחק מהן מצוי קן נוסף, שגם הוא מלא בנמלים ובפעילות! תגלית חדשה זו דרבנה נמלים נוספות שוחרות מדע לערוך מסעות נוספים. לאחר מסעות מפרכים, מדידות שטח רבות, הצבת סימני דרך, וכו' - הן הגיעו אל המסקנה שאומתה ללא כל ספק: הקן שלהן הוא בעצם חלק משטח אדמה ענק, שבו קיימים למעלה מ-100 קני נמלים!!! ואם לא די בכך, הרי שקיימים בשטח הזה יצורים נוספים שאינם מגזע הנמלים...

תגלית רדפה תגלית... המדע התפתח עוד ועוד, עד שהגיע להישגים מרשימים ביותר. מדע הנמלים יכול להצביע על העובדות המרעישות הבאות: העולם עשוי משטחי אדמה ענקיים, כל שטח קרוי "שדה". בעולם יש ככל הנראה כ-20 שדות, אשר בכל אחת מהן למעלה מ-100 קני נמלים. בעולם קיימים עוד חמישה גזעים מלבד גזע הנמלים: גזע התולעים, גזע המעופפים, גזע החיפושיות, גזע העכברים וגזע הג'וקים...

התיאור הזה כמובן מעלה גיחוך. מה כבר יכולות נמלים קטנטנות להבין ביחס לעולם האמיתי הגדול? האם אי פעם יוכל "המדע" של "גזע הנמלים" לתפוס בכליו מהי העיר 'מונגו' כולה? ומהו נהר הזימבזי? מהי ארץ אנגולה? ומהי יבשת אפריקה? מהו הגלובוס כולו? ומהם אוקיינוסים רחבי ידיים? ומהם מיליוני סוגי היצורים הקיימים בעולם? מהם שמש וירח, מהם כוכבי לכת, ומהן גלקסיות ענק? כמובן שכמה שישכללו את המדע שלהן, ויפתחו מכשירים משוכללים, לא יצליחו להגיע אפילו להבנה קלושה מאותם מושגים רחבים.

ומי אמר ש אנחנו לא דומים לאותן נמלים!?

העולם הנעלם

חי האדם בעולמו, ומסביבו ארץ ושמים, ים ויבשה, שמש, ירח וכוכבים, צמחים ועופות - כל מה שרואות עיניו. בימי קדם סברו העמים הקדמונים שהעולם הוא משטח רחב, הניצב על זנבות שלושה לזנב ענק. היו שהאמינו שהארץ מוחזקת על ידי ארבעה פילים אדירי ממדים העומדים על גבי צב ענק, השט באוקיינוס אין סופי... לכולם היה ברור שרעידות אדמה נגרמות כתוצאה מתזוזה כלשהי של מחזיקי העולם. השמים נתפסו כ'תקרת' העולם, שעליה תלויים כמנורות - השמש, הירח והכוכבים...

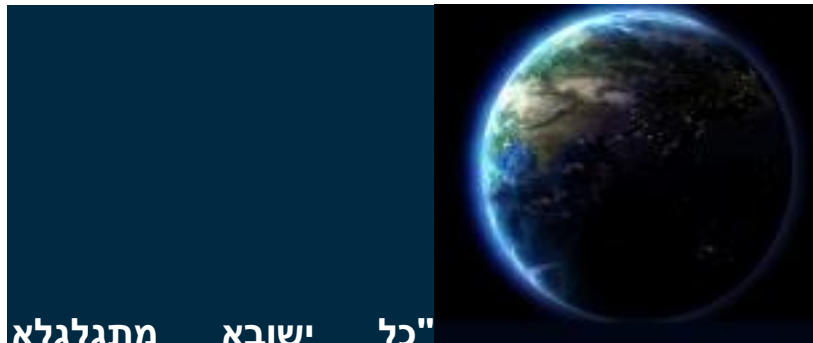

בשנת 1492 ביקש כריסטופר קולומבוס להגיע להודו שבמזרח על ידי מסע לצד מערב, ואז גילה את אמריקה... הוא הסיק שהעולם הוא בעצם כדור עגול. השערה זו עוררה רבים לצאת להפלגות דומות, ובכך להבין כי צורת העולם היא אכן כדורית. עם התפתחות הטכנולוגיה התגלו עוד ועוד ידיעות מרעישות אודות העולם המופלא: מתגלה שכדור הארץ הוא למעשה חלק קטן מאוד מתוך מערכת השמש. ומערכת זו היא חלק מזערי ביותר בתוך גלקסיית שביל החלב. וגלקסיית שביל החלב כולה היא נקודה זעירה ביותר בתוך מרחבי הקוסמוס הענקיים. והאדם הקטן, עומד משתאה למול המרחבים האינסופיים המתגלים לעיניו.

אהה.. עכשיו אנו יודעים מהו העולם! יאמר האדם המצומצם. ואילו רחב האופקים יתמה: האומנם מה שגילה המדע עד כה, הינו התמונה השלמה, או שמא יש עוד מושגים שמעבר - שלא הצליחה

האנושות לתפסם בכליה? אולי כל הקוסמוס האדיר הזה, אינו אלא חלק קטן ממערכת מורכבת יותר?

הפתעה!... ישנו מסמך קדום, אשר בו יש תאורים של עולמות נוספים - הרבה מעל ומעבר למה שגילה המדע עד כה!

"כל ישוב מתגלגל
בעיגולא ככדור [כל הישוב, כלומר, העולם והאנושות שעליו מתגלגל בעיגול ככדור] אלין לתתא ואלין לעילא [חלקם למטה בתחתית הכדור, וחלקם למעלה] וכל אינון בריין משניין בחזווייהו משינויא דאורא כפום כל אתר ואתר וקיימין בקיומיהו כשאר בני נשא [וכל אלו הבריות המתגוררים בחלקים שונים של הכדור, שונים בחזותם בקלסתר פניהם מחמת שינוי האויר של כל מקום ומקום, אולם עומדים הם כשאר בני האדם]. ועל דא אית אתר בישובא [ועל כן יש מקום בעולם] כד נהיר לאלין חשיך לאלין, לאלין יממא ולאלין ליליא [כאשר אור לאלה, חושך לאלה. לאלה יום, ולאלה לילה], ואית אתר דכוליה יממא ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא חדא זעירא [ויש מקום בעולם שהיום בו ארוך ולא ימצא בו לילה, אלא זמן מועט]..."

[אומר בורא העולם]: "שנים עשר מזלות
[קבוצות כוכבים היוצרות צורות שונות: מאזנים, עקרב,
דגים וכו'] בראתי ברקיע. ועל כל מזל ומזל בראתי לו
שלושים חיל [כנגד כל מזל משנים עשר המזלות נבראו
שלושים צבירי כוכבים] ועל כל חיל וחיל בראתי לו שלושים
לגיון [כל צביר משלושים הצבירים הללו מורכב מ-30
לגיונות של כוכבים] ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלושים
רהטון [כל לגיון מורכב משלושים רהטוני (גדודי) כוכבים],
ועל כל רהטון ורהטון בראתי לו שלושים קרטון. ועל כל
קרטון וקרטון בראתי לו שלושים גסטרא. ועל כל גסטרא
וגסטרא תליתי 365 אלפי ריבוא כוכבים [= 3,650 מיליון
(3,650,000,000) כוכבים] כנגד ימות החמה..."

על המעל והמעבר

במסמך הזה - תורתנו הקדושה - אכן מדובר גם על מה שמעבר לכל הקוסמוס האדיר שאנו מכירים.

עולמנו - על כל מרחביו ומורכבותו, על כל גלקסיות הענק שבו, הוא אכן בסך הכל חלק קטן מאוד מתוך הבריאה כולה! עולם זה הוא **האחרון** בשלשלת עולמות שמעליו, עולמות רוחניים עליונים שברא הקב"ה בעולמו.

הלימוד אודות כל מה שקשור לעולמות עליונים אלו, לא ניתן להמון העם. מדובר במושגים עדינים ודקים מאוד, שקשה לאדם רגיל להבינם ולתפסם, ויכול הוא לבוא לידי אי הבנות ושגיאות חמורות. הדבר דומה ל **משקפיים** - הן מחדדות את ראיית האחד, פותחות בפניו אפשרות לראות מה שלא ראה קודם, ומאידיך - אם ירכיב אותן אדם אחר שהמשקפיים אינן מתאימות לו, הן יטשטשו את ראייתו ויבלבלו אותו. כך לימוד זה, פותח שערים ועולמות נפלאים בפני מי שראוי לכך, אך מאידך גיסא עלול לבלבל מאוד את המון העם. [די לנו אם נדמיין את אותן נמלים "מדעניות" מארץ אנגולה מיודעותינו לעיל, המנסות להיכנס אל אולם האוניברסיטה שבו מרצים מדענים בכירים, מתוך רצון להרחיב אופקים. האם יצליחו להבין משהו מאותן הרצאות מאליפות על כוכבי לכת וגלקסיות?!] לכן עבר לימוד זה במשך הדורות אך ורק בהסתר ובהצנע מרב לתלמיד, והוא מכונה "תורת הסוד", וכן "תורת הקבלה".

ראשי תופקלים בירושלים לראש הקהילה החרדית

המפתח הקטן

עולמות עליונים, נשגבים, סודות נסתרים - אולם
האם יש קשר בין אותם עולמות, אלינו - האדם הקטן?!

התשובה היא מפתיעה, ותובן על פי משל, שהמשיל הגאון הקדוש רבי אליהו מני זצ"ל, רבה של חברון לפני כ-150 שנה: ישנו שעון אורלוגין ענק העשוי במלאכת מחשבת, ובו מנגנון מורכב ומסובך של גלגלי שיניים וקפיצים עדינים, מערכת משולבת ומתואמת, שהכל מתפעלים מיופיה ומדיוקה, ואין ערוך לשוויה. אבל כל המערכת הנפלאה הזו דוממת! הגלגלים משותקים, המחוגים שובתים - עד שיבוא אדם ויתקע **מפתח קטן** בחריר, ויסובבו עד שימתח הקפיץ, והשעון כולו יעור לחיים. הרואה זאת ישתאה למראה עיניו, אך כך הוא הדבר: האורלוגין היקר, המורכב והמסובך, לא יפעל אלא באמצעות המפתח הפעוט, ששווה פרוטה.

האורלוגין היקר - הוא עולמנו המורכב והמופלא, הכולל עולמות עליונים נשגבים ומורכבים. והמפתח הוא... לא פחות ולא יותר - האדם ה"קטן". במעשיו מפעיל האדם את העולמות כולם. על ידו מתברך כל העולם וכל העולמות שמעליו. הנהגתם ותיקונם - כמו כן גם קלקולם, חלילה, מסורים בידיו.

וכך נאמר בתורה (בראשית א כז): "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם". תמוה הדבר: כיצד אפשר לומר שהאדם נברא ב"צלם אלוקים", הלוא אחד מעיקרי האמונה הוא כי הבורא "אין לו גוף ואין לו דמות הגוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף"?! אלא פרוש המילה "אלוקים" הוא "תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם" - הכל ביכולתו ושולט על כל כוחות העולם. האדם שנברא בצלם אלוקים פרושו שנמסכו בו כל הכוחות כולם, ובפעולתו יכול הוא להפעיל את כל המערכות, לחיוב או לשלילה. ולכן לפני עשיית מצוה יש אומרים: "יהי רצון שנוכה לתקן שורש מצוה זו במקום עליון".

וכך כותב הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: "... כי האדם במעשיו ומחשבותיו הטובים הוא מקיים ונותן כח בכמה כוחות ועולמות

עליונים הקדושים, ומוסיף בהם קדושה ואור, כמו שכתוב: (ישעיה נא טז): "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ... לְנִטְעַ שְׁמִים וְלִיֶּסֶד אֶרֶץ". ובהיפוך, חס ושלוש על ידי מעשיו או דיבוריו ומחשבותיו אשר לא טובים הוא הורס כמה כוחות ועולמות עליונים קדושים לאין ערוך ושיעור, כמו שנאמר (ישעיה מט יז): "מְהַרְסֶיךָ וּמְחַרְבֶיךָ מִיָּמֶיךָ יֵצְאוּ", או שהוא מחשיך ומקטין אורם וקדושתם חלילה, ומוסיף כח במדורות הטומאה... מקים ומגביר כוחות וחיילי הטומאה והקליפות, ה' יתברך שמו יצילנו" (נפש החיים, שער א פ"ג ופ"ב).

ועוד כותב הרב זצ"ל: "איש הישראלי בחטאו גורם לחורבן יותר מטיטוס הרשע שהחריב את בית המקדש! שהוא החריב אבנים, ואיש הישראלי בחטאו מחריב בשורש למעלה בעולמות העליונים. ומידה טובה מרובה - בהיותו עוסק בתורה ובמצוות, כמה בונה ומתקן ומאיר ומחיה לעולמות שלמים".

הרופא הטייס

כל מעשי האדם משפיעים בעולמות העליונים, מאירים או מחשיכים, בונים או הורסים, מרחיבים צינורות השפע או סותמים אותם. אין האדם מודע לתוצאות מעשיו ולהשלכותיהם. לומד הוא למשל שנוטלים את כוס היין לברכת המזון בשתי הידיים ואוחזים אותו ביד ימין. הוא אינו מבין מה טמון במעשה זה, אינו מודע מה פועלת כל תנועה מתנועותיו. אינו יודע מהי "כוס של ברכה" שעבורה נותנים מן השמים נחלה בלי מצרים ומנחילים שני עולמות, אינו יודע מהו 'ימין' ומהו 'שמאל'. מי שיעיין בזוהר הקדוש (ח"ב קצ"ב ב) ובכתבי האר"י ז"ל (דרוש קידוש ליל שבת א בשער הכוונות) יעמוד נרעש! אין אנו יודעים ואיננו צריכים לדעת! בעבור זה ניתנה לנו תורה וניתנו לנו מצוות, ובעבור זה הורונו חכמינו כל שעלינו לעשות.

משל למה הדבר דומה? למעשה שהיה. רופא טס בטיסת פנים בארצות הברית. במהלך הטיסה הוגשה ארוחת ערב. הרופא ויתר עליה, הסתפק בכוס קפה. כעבור כמה דקות חשו האנשים בבחילה, נתקפו צמרמורות וביקשו להקיא. הדג היה מקולקל, נגוע בחיידקי סלמונלה. ידו של הרופא קצרה מלהגיש עזרה. לפתע הופיעה הדיילת, מבוהלת. הטייס וטייס המשנה אכלו אף הם, נתקפו חום ובחילה, ואינם מסוגלים לנווט את הטיסה. "אתה היחיד הבריא כאן", דחקה ברופא, "בוא מהר, וטול את השליטה!" הוא בא אחריה בריצה. מצויים הם בשחקים, והמטוס חותר באויר ללא שליטה! נשא הרופא את הטייס מכסאו והתיישב במקומו, בוהה במערכת השעונים והצגים, הידיות והמתגים, הכפתורים והלחצנים והנורות המהבהבות. הוא היה מבולבל לחלוטין. יש כאן מוטות והגה ומתגים בצבעים שונים, אבל אין הוא יודע את תפקידם. אך גם אם ידע, מה תועיל לו הידיעה, הרי אינו יודע באיזה גובה הוא

טס, ולא את המסלול המדוייק, אינו יודע אם יש רכסי הרים בדרך, אינו יודע מאומה! מה יעשה?? התלבטותו ארכה אך רגע קט. הוא חבש לראשו את אוזניותיו של הטייס עם הפומית הנלווית, סיפר בקשר בקצרה את אשר קרה, ונשאל סדרת שאלות הבהרה: על איזה מספר מורה החוגה בשעון הימני בשורה השניה? האם המנורה האדומה מעל לראשו דולקת? האם הנורה הצהובה מהבהבת? ואז קיבל שורת הוראות: לחץ על המתג ההוא, הסט את המוט ההוא, הקש על המקש ההוא. בשדה התעופה הוכרו מצב חרום, אמבולנסים הוזעקו, בתי חולים הועמדו בכוננות. אבל הרופא לא ידע על כך ולא צריך היה לדעת. לחץ על מתג והעלה את מוטות הכנפיים, לחץ על כפתור ושחרר את גלגלי הנחיתה, מלא בקפדנות אחר ההוראות המפורטות - והנחית סוף סוף את ציפור הפלדה בשלום...

מעשה שהיה הוא, וקולע הוא כל כך למצבו של האדם, לאחריותו בעולמו. כל מצוה היא כלחיצה בעיתה על הכפתור הנכון. כל עבירה, חלילה, כהסטת מוט שגויה שתוצאותיה הוות אסון. "מגדל הפיקוח" השמימי משגר את ההוראות, ואנו אין לנו אלא להשמע להן כדי לנווט את דרכנו לשלום (מחשבת הטהרה).

כח פעולתם של זכר ונקבה

עולמות שלמים תלויים בנו, במעשינו. כמה הדבר מחייב אותנו לדקדק בכל פרט ופרט מדיני התורה, **לא פחות ממה שמדקדק הטכנאי בכור האטומי בהוראות שהוא מקבל!** הדברים נכונים לגבי המצוות כולן, ויש להן השלכות מיוחדות לגבי ענין מצות טהרת המשפחה, שהיא יסוד הבית היהודי, ואחת המצוות החמורות בתורתנו הקדושה.

וכך אומר רבי שמעון בר יוחאי בזוהר הקדוש (ח"א נה ב): "זכר ונקבה בראם" - רזים עלאיים [סודות עליונים] התגלו בכתובים אלו: "זכר ונקבה בראם" - להכיר כבוד עליון וסוד ההנהגה... בוא וראה, בסוד שנבראו שמים וארץ, בו נברא האדם, וזכר ונקבה נברא, בשלמות אחת. ומכאן, **שכל דיוקן שלא ימצאו בו זכר ונקבה יחדיו, הקדוש ברוך הוא אינו משרה שכינתו באותו מקום**, והברכה לא תשרה אלא במקום בו ימצאו זכר ונקבה, שנאמר (בראשית ה ב): "זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וַיִּבְרָךְ אֹתָם, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם".

הקשר בין הזכר לנקבה - יש לו משמעות נשגבה ועצומה בעולמות העליונים, ספרי הקבלה עוסקים בכך רבות מאוד. על ידי חיבור בין הזכר לנקבה, יכולים העולמות העליונים לפעול ביתר תיאום ושילוב, ומכוחם מושפע שפע אורה, טובה וברכה. מכאן נבין, מדוע

כה רבה החשיבות שהתורה מייחסת לעניין "שלום בית", עד שהקב"ה 'מוכף' שיימחק שמו במים (בענין אשה סוטה) ובלבד שישרור השלום בין איש לאשתו. שלום הבית והקשר בין בני הזוג, משפיעים השפעה עצומה בעולמות העליונים.

אולם כגודל ההשפעה המבורכת - כך גודל הסכנה והקלקול.

החיבור בין הזכר לנקבה משפיע אורה וברכה כאשר הוא נעשה במצבים הראויים לכך. אולם בזמן הנידות - הוא גורם הרס וחורבן עצומים בעולמות העליונים. מצות "טהרת המשפחה" היא המדריכה בעניינים אלו את בני הזוג, שיש לפעולותיהם השפעה עצומה על העולמות העליונים. בשמירה על מצוה זו - כאמור, מתברכים העולמות העליונים, אולם בהתעלמות ממנה חלילה - אין סוף לקלקולים הנגרמים במרום, עולמות נחרבים וכח ה"סטרא אחרא" ["הצד האחר" - כוחות הרע והטומאה] גובר.

בינו לבינה !?

נחזור נא אל שאלתנו של השואל. לאור הדברים האמורים, ודאי שאנו בני האדם המצומצמים, המודעים כמעט רק למה שרואות עינינו וקולטים חושינו, איננו יכולים לקבוע איזה מעשה הוא טוב ואיזה רע, איזה חמור יותר ואיזה פחות. מעשה שנראה בעינינו כפעוט וחסר ערך, יכול להיות בעל עוצמה אדירה [כמו לחיצה על כפתור המשגר פצצת אטום - למי שלא מבין בכך ולא יודע באלו השלכות מדובר, זה נראה מעשה פעוט ביותר - הזזת כפתור. אך למעשה, זהו מעשה עוצמתי ונורא].

גדולה היא האחריות, וגדול הוא האמון שנתן בנו בורא עולם בכך שמסר בידינו את ה"מפתח" והשליטה בעולמות כולם. וכך אומר המדרש (קהלת פרשה ז) : כשברא הקב"ה את האדם הראשון הראה לו את כל הבריאה כולה, ואמר לו : "ראה מעשי כמה נאים וכמה משובחים, כל מה שבראתי - בשבילך בראתי, **תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי!**"

אשה בנית טומאתה

אלה

הבנתי את חשיבות שמירת הטהרה. אך צבר אחז קשה מאוד
בסיני: מצאם התורה מייחסת לאשה מושל "טומאה". האם
אין כאן השפלה ופליטה בכבודה של האשה?

תשובה:

בקרב אוכלוסיות מסוימות בעבר, ואף כיום בקרב חברות פרימיטיביות, קיים "טאבו" על האשה בתקופת המחזור החודשי שלה. הדבר מתבטא בהטלת הגבלות קשות, מכבידות, ולעיתים אכזריות, כלפי האשה. יש שייחדו לה מקום מיוחד 'מחוץ למחנה', ויש שהרחיקו לכת ואסרו עליה שתדרוך כף רגלה על הארץ! (עיין בפירוש הרמב"ן על התורה, ויקרא יב ד). כמובן שיחס כזה יש בו משום השפלה ועלבון לאשה, ובעידן הליברלי של היום תופעה זו מוקעת ומתקבלת בתגובות של מחאה, ואכן היא הולכת ומתמעטת.

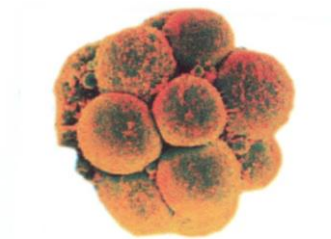
והנה, להבדיל, בתורת ישראל, אשר כה מייקרת ומרוממת את כבודה של האשה, ישנם גם כן איסורי קירבה אל האשה הנידה, כמו שנאמר (ויקרא פרק יח): "וְאֵל אִשָּׁה בְּנִידָת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוָתָהּ".

כמובן, שקיים הבדל מהותי ויסודי בין גישת התורה לבין גישתן של אותן אוכלוסיות פרימיטיביות, אלא שה"דמיון" החיצוני בין המנהגים, גרם להצהרות של כמה סופרים בלתי מודרכים, שכאילו חוקי התורה בענייני הנידה הם בסך הכל תולדה של האמונות והמנהגים התפלים הללו. האומנם נכון הדבר? האם היחס של התורה כלפי האשה "הנידה", דומה בכל זאת במהותו ליחס של

אותן אוכלוסיות? מהו באמת המושג "טומאה" שהתורה מייחסת לאשה בתקופת הוסת?

התהליך הביולוגי

לפני שננסה להבין את המושג "טומאה", נסביר תחילה בקצרה את התהליך הביולוגי של המחזור החודשי:

העובר בראשית הווצרותו בין הימים ה-3 וה-9 להריון

כידוע, בכל חודש מתהווה תהליך ה"ביוץ" ברחם האשה. תהליך זה חשוב ביותר בהבאת צאצאים לעולם. ישנה בלוטה ליד הרחם שנקראת "שחלה" ומטרתה לייצר "ביציות". אחת לחודש מופרשת מן השחלה ביצית, הביצית נכנסת אל פנים הרחם דרך ה"תצורה". אם תעבור הביצית תהליך של "הפרייה" על ידי מגע עם תא ממין זכר, אזי היא תיהפך לעובר, ויתהווה הריון באותו חודש. לשם כך, בעת שמשחררת הביצית [-"מועד הביוץ"], מכין הרחם בתוכו "עריסה" לקבלת עובר: הציפוי של הרחם מתעבה, כדי לאחסן בתוכו את הביצית המופרית, ומתפתחת בו הספקת דם מוגדלת יותר, כדי להזין את העובר.

כאשר הביצית אכן מופרית וההריון מתחיל, ממלא הציפוי המעובה של הרחם את ייעודו - ומהווה עריסה לעובר. אולם מה קורה אם הביצית אינה מופרית? הציפוי המעובה של הרחם נהיה מיותר, ואף הדם שהצטבר בתוכו מיותר. ולכן כאשר הביצית ה"מתה" [נהיינו שלא הופרתה] מופרשת מן הרחם, מופרש עימה אף ציפוי הרחם והדם שהצטבר בתוכו, וזהו למעשה המחזור החודשי של האשה.

תהליך מיותר!?

זהו בקצרה ההסבר הידוע של תהליך המחזור. אולם מה שפחות ידוע הוא, כי למעשה תהליך זה הינו **מיותר** לחלוטין לגוף האשה.

מדוע צריכה הביצית הבלתי מופרית "למות" ולהתחלף כעבור חודש בביצית אחרת? מדוע צריכה להתפרק ה"עריסה" שהוכנה לקבלת העובר? מדוע על ציפוי הרחם להיפלט מן הגוף, וכעבור חודש

להיבנות שוב מחדש?! הלוא היה הרבה יותר יעיל, אילו היה הציפוי נשאר מעובה באופן קבוע כהכנה לקליטת הריון?! אכן רוב הביולוגים מתייחסים לתהליך זה כ"חוסר היעילות הבלתי מוסברת של תהליך ההולדה האנושי". גם היום, עם כל התחכום הביולוגי ועם כל הידע המדעי, אין הסבר לתופעה המסתורית הזאת!

היתכן?! כיצד יתכן שבורא עולם, אשר יצר את האדם בחכמה ובתבונה כה נפלאה, עם מערכות מתואמות ומשולבות להפליא, כל אבר במקומו המתאים, כל חומר במינון מדוייק, כל פעולה בעיתוי המתאים - כיצד הוא יצר בגוף האשה תהליך מיותר?! **תהליך שהוא אינו נח, אינו נעים ואינו אסטטי, ואחרי הכל - גם איננו יעיל?!**

השאלה היא קשה, והתשובה - מפתיעה!...

אכן כן, תהליך זה בהחלט מיותר, ולא היה קיים מבראשית! ביצירתה המושלמת של הבריאה - לא היה מקום לתופעה זו. כאשר ברא הקב"ה את האשה הראשונה היא: "חוה" - אם כל חי, היא נוצרה **בשלמות**, ללא תהליך המחזור החודשי! מתי ומדוע השתנו הדברים? כאן עלינו להכנס מעט אל העניין המרתק של יצירת האדם, וחטא עץ הדעת.

חטא עץ הדעת והשלכותיו

וכך נאמר בתורה (ספר בראשית פרק ב): "וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם... וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּן עֵדֶן מִקֶּדֶם, וַיִּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר... וַיִּקַּח אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ".

בתחילת היצירה שם הקב"ה את האדם ואשתו ב"גן עדן" התחתון שהוא בעולם הזה. היה זה המצב האידיאלי, המושלם. היו אלו חיים שונים ממה שאנו מכירים, חיים שבהם אין שליטה כלל לכוחות הרע, והיו לכך השלכות רבות, ומהן:

* לא היה קיים המושג "מוות", האדם היה צריך לחיות לעולם.

* התהליכים הטבעיים של הריון ולידה היו קלים ומהירים כתהליכי העיכול. אדם וחוה נוצרו ביום השישי לבריאה, ובו ביום נולדו להם בנים - קין והבל! ואכן לא היה קיים כלל כל ענין מחזור הדם. (שבת לב ע"א, עירובין ק ע"ב ועוד)

* "וַיְהִי שָׁנִיָּהֶם עָרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ" - לאדם לא היה יצר הרע, ולכן הוא לא בוש במערומיו. הוא ראה את כל גופו ככלי לעבודת ה': כשם שבפה שותים ואוכלים, ברגליים הולכים, וכן

בכל אבר ואבר, כך אברי הרבייה נועדו לפריה ורבייה, ואין בהם כל בושה או חסרון.

אולם האדם ואשתו חטאו ב"חטא עץ הדעת", ומאז השתנה המצב - האדם בחטאו גרם לכך שיסולק מגן עדן, ומאז נכנסו כוחות הרע והשתלטו על חייו, ועליו להתמודד איתם [נכמובן שהדברים צריכים הרחבה: מהו חטא עץ הדעת? מדוע הוא גרם לסילוק האדם מגן עדן? כיצד ומדוע הדבר הביא לידי שליטת הכח הרע בעולם? ועוד ועוד. אולם לא כאן המקום להאריך בזה. המתעניינים יוכלו לגלות עולם נפלא של חידושים מרתקים ונפלאים על ידי עיון במדרשים ובמפרשים].

לשינוי המצב לאחר החטא יש השלכות רבות, ומקורם אחד - **השתלטות כח הרע בעולם**. את הכח הרע הזה מגדירים חז"ל (בבא בתרא טז ע"א): "הוא השטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המוות".

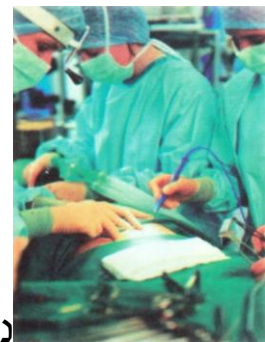
מן ההשלכות שלאחר החטא:

* האדם אינו חי לנצח, שולט בו המושג "מוות" - "עֵפֶר אֶתָּה, וְאֶל עֵפֶר תָּשׁוּב".

* "וְאֵיךְא, כִּי יַעֲרֹם אֶנְכִי" - הוא בוש במערומיו, כי עכשיו כשיש יצר הרע, הוא רואה בזה ענין של תאוה בהמית, שיש להתבייש בה.

* לאשה יש צער נידה וצער הלידה - "הַרְבָּה אֶרְבֶּה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְבֵּךְ, בְּעֶצֶב תֵּלְדֵי בָנִים...".

המוות והרע

נתבונן נא, במושג מוות - כיצד הוא מבטא את השתלטות הכח הרע בעולם?

החיים והמוות - הם סוד נפלא. לפנינו שני גופים של בני אדם, האחד חי, והשני - מת. במבט חיצוני אין כל הבדל ביניהם: שניהם עשויים בשר ודם, בשניהם יש אותם אברים, שניהם שלמים. מדוע בכל זאת האחד חי, והשני - מת? מה מבדיל ביניהם? למדע ולרפואה קשה מאוד לענות על שאלה זו. הרפואה יכולה לשקם את גוף האדם

באופן מדהים - היא יכולה לבצע ניתוחי לב מסובכים, ואפילו לשתול "קוצבי לב" משוכללים, אולם כל זאת רק כאשר עדיין מפעם באותו גוף הכח הנפלא הקרוי "חיים", אך כאשר יאבד הגוף את אותו כח מופלא, כבר לא תוכל הרפואה, עם כל התקדמותה ושכלוליה, לעשות מאומה! ה"חיים" הם כח מסתורי, שקשה להסבירו מבחינה טבעית.

אבל ביהדות יש לכך הסבר פשוט. ה' יתברך, אשר ברא את העולם הגדול והנפלא, הוא אשר "מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית" - הוא מחזיק ומחדש בכל רגע ורגע את העולם שברא, ונותן בו חיות מחודשת. ה"חיים" הם למעשה שפע תמידי, אשר בורא עולם מזרים אל גופו של האדם, להחיותו ולקיימו. וה"מוות" הוא עצירת השפע הזה.

כלומר: כאשר נעצר השפע, נפסקת הזרמת חיים - נוצר מוות. כשם שכאשר אין אור - התוצאה היא חושך. וכך הוא בכל עניין טוב ורע שבעולם: כשיש הפסק, עצירה ומניעה של הטוב - או אז יש קיום לרע. וזה מה שקרה בחטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת: לפני החטא, כאשר היה האדם בגן עדן, הרעיף ה' טוב ללא גבולות, ללא מעצורים, האדם היה אמור לקבל את זרימת החיים בלי הפסקה ולא למות, אולם האדם בחטאו גרם לכך שייעצר ויוגבל השפע הזה, וממילא נוצר הכח הרע, ועימו המוות.

ואם כן עניין המוות מבטא בצורה בולטת מאוד את שליטת הכח הרע בעולם, וזה עוזר לנו להבין מדוע התורה מייחסת ל"מת" טומאה בדרגה החמורה ביותר: כיון שהופסקה זרימת החיים אליו, נאחזים בו כוחות הרע, ונוצרת בו מעין "אנרגיה שלילית" - טומאה. ה טומאה מבטאת אטימות וחסימה של כוחות החיים והטוב המוזרמים אל האדם [שורש ט.מ.א. - אותיות שורש א.ט.מ.].

תהליך דומה לזה מתרחש אף בגוף האשה: לפני חטא עץ הדעת, נברא גוף האשה בצורה מושלמת ואידיאלית, כך שה"ביצית" קיבלה חיות ללא הפסקה, היא לא "מתה", וממילא לא היה קיים כל תהליך המחזור החודשי. אולם לאחר החטא, נפסקה הזרמת החיות התמידיה אל הביצית, ונוצר מצב שכאשר היא אינה מופרית על ידי תא זרע של זכר - היא מתה, נפסקת אליה זרימת החיים, ואז היא מופרשת ויוצאת מן הגוף יחד עם חומרים נוספים, בצורת המחזור החודשי. כך מידי חודש נוצרת בגוף האשה מעין "אנרגיה שלילית", מציאות של טומאה - אטימות וחסימה של זרימת כוחות החיים.

כגודל הטומאה - גודל הקדושה

כהרחבה נוספת, ניתן להבחין כי קיימים בתורה דרגות שונות של טומאה: למשל, נבלת תרנגול - מטמאת רק אם אוכלים אותה, אך בנגיעה לבד אינה מטמאת. גוי שמת - מטמא גם אם נוגעים בגופו. ואילו אדם יהודי שמת - מטמא אפילו אם רק נכנסים לבית שבו הוא נמצא. מדוע? מה מקור השוני?

נתבונן ונראה, שככל שכוחות החיים גדולים ונעלים יותר - כן גדולה יותר היא הטומאה הנאחזת בהם בהיפסקם, כי החסר הוא גדול יותר, החלל הריק הנוצר בהם גדול יותר, וממילא האטימות והחסימה מפני כוחות הטוב גדולות יותר. יוצא אפוא, שדווקא האדם שנברא בצלם אלוקים ודרגתו וחיותו גבוהים משל בעלי החיים - טומאתו חזקה יותר. וכמובן שטומאת המת היהודי גדולה עוד יותר דווקא בשל דרגתו הגבוהה, שהוא חלק אלוה ממעל, ומוזרמת בו נשמה יהודית קדושה ומרוממת לאין שיעור.

הטומאה החמורה שהתורה מייחסת לאשה בניתה **משקפת למעשה את הקדושה העצומה הטמונה בה**. כוחות ההולדה של האשה הם כוחות קדושים ונעלים מאין כמוהם, באשר דרכם יורדות נשמות יהודיות קדושות לעולם. בעת שכוחות ההולדה של האשה פעילים, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו משרה את שכינתו עליה, כמו שאמרו חז"ל: "שלושה שותפים באדם: הקב"ה, אביו ואמו".

ודווקא בגלל גודל הקדושה השורה על כוחות ההולדה של האשה - גדולים הם החסר והאטימות [הטומאה] הבאים כאשר מפסיק כח החיות של כוחות אלו, עם "מותה" של הביצית והופעת המחזור.

רעל הוסת

להפתעתנו אנו מוצאים ומגלים, כי לאותה "אנרגיה שלילית" [- טומאה] הנאחזת באשה בימי נידותה קיים אף ביטוי ביולוגי מוחשי, המוכר כיום גם לאנשי המדע!

פרופסור ב. שיק מגרמניה קבל זר פרחים רעננים ממטופל אסיר תודה. הוא מסרם לעוזרת, שתשימם באגרטל. למחרת נבלו הפרחים ונשרו העלים. לתמיהתו, גילתה העוזרת: עוד אתמול ידעתי כי כך יקרה, כי עתה מצויה אני בעת המחזור, ותמיד בזמן זה נובלים פרחים מסויימים שאני מחזיקה. דבריה עוררו בו ענין, והוא החל לחקור תופעה זו. במשך חודשים מספר מסר פרחים טריים לשתי קבוצות נשים, ותמיד היתה התוצאה זהה: הפרחים שנשים בשעת מחזור נגעו בהן, נבלו. הפרחים ביד הקבוצה השניה, פרחו.

הוא נתן כמות זהה של קמח ושמרים, חלב וסוכר לשתי הקבוצות, ללוש מהן עיסות בצק שמרים. העיסות שנילושו בידי הנשים שהיו בעת המחזור, תפחו רק עד לחצי גובהן של עיסות הקבוצה המקבילה. המענין הוא, שגם כאשר אותן נשים עטפו את ידיהן בכפפות גומי, לא הושווה גובהן של העיסות!

מכאן עבר פרופסור שיק לבדוק את תרכובת דם הוסת, ומצא בו ארס חזק. גם פסטורו במשך כרבע שעה לא החליש את כח הארס. רק בהרתחתו במאה מעלות, תש כוחו במעט. את מסקנותיו אלו פרסם ברבים, והוא לא היה היחיד.

פרופסור סטרוגנוב מרוסיה, בדק ומצא שנוכחותה של אשה בימי המחזור, מזיקה למשקאות שתוססים במרתפים, כגון יין וחלב. כמו כן גילה, שנוכחות זו ליד חולים כירורגיים מעכבת את החלמת הפצעים ואיחוי החתכים.

ד"ר דיויד ל. מכט, רופא מדען, החליט לחקור באופן מדעי את המסורת הנקוטה מזה דורות בתעשיות שונות שלא להעסיק בהן נשים בתקופת המחזור. הוא ערך מחקר שיטתי במשך עשרים שנה, וגילה כי אכן יש יסוד עובדתי מוצק לנוהג המונע נשים מלעסוק בעת המחזור בתעשיות בושם, בלקיטת פטריות יער, בדריכת ענבי יין, בטיפול בתולעי משי, וכן בתהליך עישון הבשר.

התופעות הפיזיות השליליות החלות על האשה בימי המחזור, הן תשקיף של הכוחות הרוחניים השליליים - "כוחות טומאה" - הנאחזים באשה בימים אלו.

פִּי לֹא כְּצוּרֵנוּ צוֹרֵם

הבנו אם כן שבימי הנידודות חלה על האשה מעין "אנרגיה שלילית", המוגדרת בתורה כ"טומאה". ניסינו להבין את סיבתה [היאחזות כוחות הרע באשה על ידי אטימות וחסימה של כוחות החיים], וכמובן שמה שהשגנו אינו אף לא טיפה מן הים, ובודאי לא נתיימר לרדת לעומק חכמתו

האינסופית של הבורא יתברך - "כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ - כִּן גָּבְהוּ דְרָכֵי מְדַרְכֵיכֶם, וּמִחֲשַׁבְתֵּי מִמְּחֲשַׁבְתֵיכֶם" (ישעיה נה, ט).

אולם מתגלה כי היחס של הריחוק שנהגו אומות העולם בנשים הנידות - יש לו בסיס מסוים. הם הכירו באותה "אנרגיה שלילית" הקיימת באשה בימים אלו, אולם בעייתם היתה, שהם לא הצליחו להגדיר מהו אותו "כח רע". הם ראו כאן כח שלילי מסתורי מוזר ומפחיד, ולא יכלו להסביר אותו באופן הגיוני. לדברי האנתרופולוגים זוהי הסיבה העיקרית שגרמה להם לגזור על הנשים ריחוק סוחף וגורף, הכולל איסורי טאבו אכזריים וקשים.

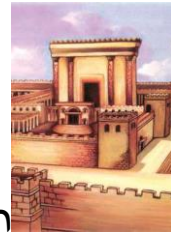
אך לא כמחשבותיהם - מחשבות ה' אלוקינו, ולא כתורתם תורתנו. בעוד אומות העולם תוהים, תועים וטועים ברעיונותיהם ובהשגותיהם, הרי שבורא עולם - לפניו נגלו כל תעלומות, ואין נסתר מנגד עיניו. והוא יתברך הגדיר את אותו "כח שלילי" לאמיתו ולאשורו, וכתב בתורה גבולות מדויקים וברורים, מתי ובאיזה מצבים יש להיזהר שהכח השלילי הזה לא יפגע בנו ובנשמתנו. בתורה אין חלילה הגבלות גורפות וסוחפות כלפי האשה בימי נידותה, אולם יש הנחיות ברורות כיצד לנהוג בימים אלו, באופן שאותה "אנרגיה שלילית", אותה "טומאה", לא תפגע בבני הזוג. התורה אף מזהירה כי אי שמירה על הנחיות אלו עלולה לגרום לנזק רוחני עצום של "כרת" לשני בני הזוג.

"סוּגָה בַּשׁוֹשָׁנִים"

במסגרת הלכות "טהרת המשפחה", אכן קיימים ימים שבהם צריכים בני הזוג לנהוג ב"דיני הרחקות" מסויימים, אולם יש להבחין כי כל מהות הריחוק של האשה מבעלה בימים אלו אינו כלל בגדר הרחקה לשם הרחקה, אלא אך ורק לשם גדר וסייג שלא להכשיל את הבעל בעניין שבו התאווה עלולה להתלקח בקלות, אף על ידי גירויים קטנים. להפרדה זו ניתן הכינוי (שיר השירים ג ז): "סוּגָה [מלשון סייג] בַּשׁוֹשָׁנִים" - סייג [גדר] עדין ואצילי מבדיל בין האשה לבעלה, כדי לשומרם מפני איסור. לכן אין איסור, למשל, שבני הזוג ישתמשו באותה מגבת, כיון שאין זה מעשה המביא לידי גירוי ומשיכה. מאותה סיבה מותר לבעל לאכול מהתבשילים שהכינה אשתו, להשתמש בחפציה וכדומה. אולם אסור, למשל, לישון במיטה אחת [אף אם אין נוגעים זה בזה], ולדבר בעניינים ש"בינו לבינה" וכדומה - שאלו מעשים שיש בהם גירוי ומשיכה, ועלולים להביא את בני הזוג לידי איסור חלילה. וכפי שמבואר בהרחבה להלן בשער ההלכה פרק ה' - הנהגות הבעל והאשה בימי נידתה.

כמובן שיחד עם "דיני ההרחקות", חייב הבעל להיזהר מאוד בכבודה של האשה, ודווקא בימים רגישים אלו - יכבדה ויראה לה חביבות יותר, כדי שלא תחוש שאהבתו אליה ירדה בעקבות הריחוק הפיזי ביניהם. ואדרבה, יחס כזה, המכבד ומוקיר את האשה גם בזמנים שבהם אין עימה מגע פיזי, מביא לידי הרמת כבודה של האשה לאין שיעור, ולא להשפלתה חלילה. **המציאות מוכיחה** כי אכן **כל** מי ששומרת טהרת המשפחה אינה מרגישה חלילה דחוויה, מורחקת או מזולזלת במשהו בגין כך. להיפך - דווקא נשים שלא שמרו בעבר על טהרת המשפחה, כאשר התחילו ברוך ה' לשמור, העידו, שהיחסים עם בן זוגן השתבחו יותר, והן מרגישות שהערך שלהן כאשה - עלה.

לעתיד לבוא...

חז"ל גילונו כי בעתיד לבוא עם ביאת המשיח, יגיע העולם לתיקונו המושלם, יתוקן חטא עץ הדעת, והעולם יחזור למצבו הקודם העילאי והמושלם, עם טוב המושפע ללא מעצורים, ללא כוחות הרע כלל, כפי שאומר המדרש (ילקוט שמעוני זכריה יב תקפא): "לעתיד לבוא מביא הקב"ה ליצר הרע ושוחטו..."

או אז, כשם שתסור גזירת המיתה, ככתוב: "בַּלֵּע הַמָּוֹת לְנֶצַח" (ישעיה כה ח), כך יפסק אף צער המחזור, הנידה, והלידה. וכמו שאמרו חז"ל (שבת ל ע"ב): עתידה אשה שתלד בכל יום, שנאמר: "הרה ויולדת יחדיו" - תהליכי הלידה ישובו להיות קלים ומהירים, כתהליכי העיכול, כמו מצבה הראשון של חוה בגן עדן.

תסור רוח הטומאה מן העולם, ולא יחול עוד ריחוק בין בני הזוג, כמבואר בדברי חז"ל (תנחומא טהרה ח): "אמר הקב"ה, בעולם הזה הייתן מיטהרים וחוזרים ומיטמאים, אבל לעתיד לבוא הריני מטהר אתכן טהרה עולמית שלא תטמאו, שנאמר (יחזקאל לו כה): "וַיִּזְרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים, וַיְטַהְרֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם".

מקווה טהרה

עאלה

קראתי על האשה לטבול ב"מקווה טהרה". ואכיון שאני אשה
פזנטית מאוד. פציתי לברר שתי שאלות בהקשר לכך:

א. כיוס. הציצן המוצפני! כאשר התנאים הסניטריים השתפרו
לאין שיסור ממה שהיה מצוי בעבר. האם עדיין יש צורך
מיוחד ללכת צווקא ל"מקווה טהרה"? או שאפשר להסתפק
בפחצה באמביה וכמוהן תוך הקפדה על כל יתר כללי
ההלכה?

ב. פציתי לצעת: עז כמה מקפידים במקוואות הטהרה על
נקיון וחיטוי המים. והאם יש פיקוח בנושא לעניינים אלו?

תשובה:

מה ההגיון?

כולנו אוהבים ורוצים לנהל את חיינו לפי ה"הגיון". ובדורנו, ככל
שהולך המדע ומתקדם, אנו נוטים יותר ויותר לבחון דברים על פי
בדיקת נכונותם המדעית, על פי שיקולים הגיוניים וניתוח שכלי. עוד
ועוד אנשים ונשים שואלים את השאלה: **מה ההבדל בין טבילה
במקוה טהרה, לבין רחצה טובה באמביה?** מדוע התורה מחייבת
את האשה לטבול דוקא במקוה? מה ההגיון כאן, הרי אלו מים -
ואלו מים?

ובאמת, מה ההגיון?

שאלה טובה. אולם לפני שנענה עליה נשאל שאלה נוספת: מדוע אפשר להתניע את התעשייה והתחבורה רק באמצעות הדלק השחור, היקר והמסריח? [זהו ניסוחו של מדען דגול]. באמת, מה ההגיון? למה לא נפתור את בעיית משבר האנרגיה על ידי שימוש בשמנת מתוקה תוצרת "תנובה"? היא גם זולה יותר, גם נקיה ואסטטית יותר.

מה נענה? ככה זה ודי, זהו חוק ודי. זהו חוק טבע, ואין לשאול עליו למה. כך זה פועל, וכך לא. ולמרות "חוסר ההגיון" ובלי להבין מדוע, אתה, את, אני וכולנו משתמשים הלאה בדלק לכל צרכינו (הרב משה גרילק).

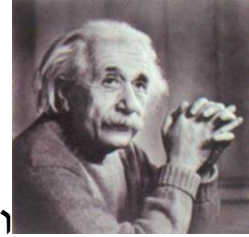

מי שמבין, מבין שהוא אינו מבין...

כמובן שמאחורי כל דבר, עומד הגיוון, לכל דבר יש הסבר, אולם הרצון להבין את ההגיוון העומד מאחורי כל דבר בעולם, הוא אינו מציאותי. המעניין הוא שדווקא מדענים ופרופסורים דגולים, הגיעו אל המסקנה הזאת. ככל שהאדם יודע יותר ומבין יותר, הוא מתחיל להבין עד כמה הוא רחוק מלהבין הכל.

וכך התבטא המדען העולמי המפורסם פרופסור אלברט איינשטיין : "יש לדעת כי גם מה שאיננו ניתן להשגה על ידינו, באמת קיים, ומגלה עצמו בחכמה העילאית והיופי הגבוהה ביותר אשר אמצעינו הדלים מסוגלים לקלוט רק בצורות הפרימיטיביות ביותר..." (מתוך COMME JE VOIS LE MONDE, מובא בספר "המהפך")

איזיק ניוטון, גדול הפיסיקאים, התבטא ואמר: "השגתי רק טיפה מן הים הגדול של הטבע, החתום לפני".

העולם הרוחני

המדענים מנסים בכל יכולתם, לחקור את העולם שמסביבנו. הם הגיעו להישגים יפים, אך כמובן - חלקיים בלבד, מי יוכל לעמוד על כל סודותיו של עולמנו הנפלא?! אולם יש תחום, שאליו המדע כמעט אינו מצליח להגיע. זהו הממד הרוחני של העולם. בעבר היו רבים שניסו להכחיש בכלל את עצם קיומו. אולם כיום המדע והפילוסופיה המודרניים מכירים יותר ויותר בכך שהאדם והיקום מלאים כוחות אל-טבעיים ותופעות מופלאות. העולם הרוחני, שמעבר לעולם הפיזי שאנו תופסים בחושינו, מתגלה בגילויים מפתיעים, כגון: טלפתיה, סיאנסים, היפנוזה, ועוד ועוד. כיום גדלה יותר ויותר ההתעניינות בתחומים רוחניים - "פראפסיכולוגיים" אלו. מדענים רבים מנסים לחקור תופעות רוחניות הקיימות בעולם, אולם הנסתר רב מאוד על הנגלה.

והנה כל ענייני ה"טומאה" וה"טהרה", הם עניינים רוחניים לחלוטין [עי' בשאלה רביעית], ובודאי שאין לנו את הכלים להבינם. אם איננו מבינים מהי טומאה, בודאי שאיננו מסוגלים להבין גם כיצד מסירים אותה. ואלו דברי הרמב"ם, הוגה הדעות והרופא הגדול, בספרו "היד החזקה" בסיום הלכות מקוואות וטבילה:

”דבר ברור וגלוי, שהטומאות והטהרות גזרות הכתוב הן, ואינן מהדברים שדעתו של אדם משיגתם... וכן הטבילה מן הטומאות - מכלל החוקים [מצוות שטעמן לא ידוע לנו] היא, שהרי אין הטומאה טיט או לכלוך שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא.”

התורה קבעה שטומאת הנידה זהו מצב רוחני שיכול לסור אך ורק על ידי טבילה במקוה טהרה. זהו חוק, ככה זה פועל, למרות שאיננו מבינים זאת! -

”החֵקֶר אֱלֹהֵי תִמְצָא, אִם עַד תִּכְלִית שְׂדֵי תִמְצָא!?”

גְּבַהֵי שָׁמַיִם מֶה תִּפְעַל, עִמָּקָה מִשְׂאוֹל מֶה תִּדְעַ?!”
(איוב פרק יא פסוקים ז-ח)

סודו של המקוה

אף כי איננו מסוגלים להבין מהו סודו של המקוה, נוכל לציין רמז שהובא בדברי רבותינו בענין כמוס זה :

כאמור, מי המקוה הם מים ממקור טבעי [מי גשמים], שלא נותק מן הקרקע, או מים המחברים אל המקור [באמצעות השקה]. על פי הקבלה, המים מבטאים את מידת החסד, נמצא שבמי המקוה שמחברים הם למקור טבעי, יש **ביטוי לחסד הנובע ישר מן המקור, מבורא עולם - ללא נתק ופירוד**. לכן יש בכוחם להדביק ולקשר את הטובל בהם באלוקים חיים.

ניתן לומר כי ההבדל בין מי המקוה למים רגילים, הוא כמו ההבדל בין פרח תלוש לעומת פרח מחובר. יתכן שמבחינה חיצונית אין הבדל ביניהם, אולם למעשה יש הבדל מהותי: המחובר - מתעתד לצמיחה ולפריחה, כיון שהוא קשור למקורו, ואילו התלוש - מתעתד לנבילה. כך מים המחברים למקורם - נקראים **"מים חיים"**, ויש להם סגוליות לטהר ; ברגע שהתנתקו ו"נתלשו" ממקורם, כמו המים באמבטיה, כבר אבדה מהם הסגוליות הזו. [ואפשר להמחיש זאת גם על ידי דוגמא שהיתה. אשה אחת סבלה מדלקת פרקים וגם מחולי בלב. בהזדמנות מסויימת היא הגיעה לים המלח, ונוכחה לראות שהמים עזרו לה מאוד לרפא את כאביה, אבל היות שהלב שלה חלש, אסר עליה הרופא לרחוץ במי הים. מה עשתה? הלכה לבית מרקחת וקנתה מלח מים המלח, כדי לערב אותו במי האמבטיה... אולם אמבטיות אלו לא הועילו לה לשיכוך הכאבים. כששאלה את הרוקח, הוא ענה: "בודאי שהאמבטיות לא עוזרות, כי המים באמבטיה לא באים מן המקור ומן הטבע, רק מי המלח המחברים למקורם בים - עוזרים!"].

כמובן שאין לנו השגות אמיתיות בסודות נסתרים אלו, אך לעתיד לבוא כשהשגתנו תזדכך, יתגלו לנו כל טעמי המצוות, ונהיה

כעיוורים שנפקחו עיניהם (הרמב"ן דברים כב ו) ! או אז נזכה כולנו להבין את טעמי המצוות לאשורם, לעומקם ולכל היקפם, ותהיה זו הנאה והתפעמות רוחנית שאין דומה לה (המהרי"ל דיסקין סוף פרשת יתרו אות יב). וכשיראו לנו אלו תיקונים נעשו על ידינו במצוות בכללן, ובפרט במצות הטבילה, ואלו פגמים נוראים, עיוותים וקלקולים נגרמו באי שמירה על דיני הטהרה כהלכתם - כמה ישמחו ויגילו שומרי הטהרה, וכמה חס ושלום, יצטערו אלו שזלזלו בה.

"אני נזכרת בביקורי הפאסון המקור. כל הפעיון היה נראה לי צר ומזר. אך מלאתי אחי רצוני של חתני. שם אצ אצ כק, שלפחות אטבול פסם אחת לפני החתונה. התכונתי אטבול את האיפוס מהפ ככל האפשר. אך מוצר אמצי. הופתעתי למצוא את עצמי נהנית מכל פסם. כשיפצתי לאיטי במצפלות כצי אטבול. פשטה בי תחושה של התחצות הייתי המומה מן החוויה. והפעלתי צורק להביע בקול את רחשי לבי. הבלנית שכאילו קראה את מחשבותי. הלישה לי אחי הטבילה נוסח של תפילה. שקעתי בקריאת התפילה ושכחתי אטמפי את תוכניתי המקורית להסתלק מן המקום מהפ ככל האפשר. ואצ צפירה מוכרת נשמעה מן הפחוב. הודיתי לבלנית ומהפתי אל אימי. שחיכתה לי במכונית.

- "מצוה התמהמהת. הפי אמית שאת מתעכבת רק לפני בקותי"

- "אינני יודעת הייתי משוכנעת שתהיה צו הפסם הפאסונה והאחרונה. אך משום מה שקועה הייתי בחוויית המקור. יש לי הפעשה שצו לא תהיה הפסם האחרונה."

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרים, ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים! שנאמר: "מְקוֹה יִשְׂרָאֵל - ה'" - מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל! (משנה סוף מסכת יומא)

ולשאלה השניה - אודות נקיון המקוואות:

חכמינו ז"ל אמרו כי "ליצנות אחת - דוחה מאה תוכחות". את התגשמותו של מאמר חז"ל זה, אנו רואים לצערנו בנושא זה של הטבילה במקוה הטהרה. לצערנו, בתקשורת וברחוב מתייחסים אל נושא זה בליצנות ריקנית, אשר מעמידה את המקוה כאיזו אמבטיה ציבורית מלוכלכת, שה"דוסיות" הפרימיטיביות מתעקשות לטבול בה מידי חודש. כלה קיבוצניקית סיפרה, כי לפני נישואיה הזהירו אותה חברי הקיבוץ שלא תלך להירשם ברבנות לנישואין - "כי יכריחו אותך לטבול במי ביצה"...

מקוואות ברחבי העולם

אלמא-אטא, קזחסטן

רומא, איטליה

מנהיים, גרמניה

לאס-וגאס, ארצות הברית

על האבסורד שבטענות אלו, תעיד מי שהתנסתה בהליכה למקוה. המקוה אינו רק מקום נקי וסניטרי, אלא על פי רוב, המקוואות המצויים כיום בנויים ברמה גבוהה ואיכותית, שאינה מביישת אף בתי מלון. על רמת הנקיין וההיגיינה שבמקוואות הטהרה נוכל להיווכח על פי העובדות הבאות:

✓ במקוואות הטהרה יש פיקוח תמידי של משרד הבריאות.

✓ המים במקוה מכילים "ברוס", שהוא חומר חיטוי מעולה.

✓ המים במקוואות מוחלפים בתדירות גבוהה [על פי מספר הטובלות, כך שיש מקוואות רבים שמחליפים בהם את המים מידי יום ביומו].

✓ לפני שהאשה נכנסת למקוה היא מחויבת על פי ההלכה לרחוץ היטב את כל גופה במים חמים ובסבון, לחפוף את שערות ראשה ולסרקן בקפדנות, ולוודא שאין על גופה כל שיערה או לכלוך. [באיזו בריכת שחיה, סניטרית ככל שתהא, יש נהלי נקיון כאלו?!]

✓ זמן שהיית האשה במי המקוה הוא קצר מאוד [לעומת זאת בבריכת שחיה שוהים זמן ממושך, ובינתיים הגוף מפריש הפרשות של זיעה וכו'...].

✓ ישנן נשים החושבות, שמי המקוה מלוכלכים בגלל העובדה שמקורם במי גשמים, ולכן קשה להחליפם, במיוחד בקיץ. לאלו נסביר, שהמים שהאשה טובלת בהם **אינם** מי גשמים, אלא מי עירייה רגילים. מה שנותן להם את המעמד בהלכה של "מקוה כשר" הוא "השקתם" עם בור של מי גשמים, כמתואר לעיל.

✓ **הכמות המינימלית** הדרושה למקוה כשר היא 40 סאה כ- 750 ליטר, ובכמות מים כזו יתבטל כל חומר ארסי (ד"ר יעקב סמיטליין, חבר באיגוד הרפואי של ניו יורק).

העתונות

מן

"מבדיקת איכות המים במקוואות, שערך צוות מעבדת "אנלסט" ברחובות, לפי בקשת עיתון "כל הדרום", עולה באופן חד משמעי כי המים במקוואות נקיים לגמרי. יתרה מזאת: המיקרוביולוג הראשי במעבדת 'אנלסט', אייזיק אסולין, אומר **שמי המקוואות ראויים בהחלט לשתיה!** 'כל הדרום' שלח לבדיקה מעבדתית דגימות ממי מקוואות, שנבחרו באקראי. התוצאות, כאן המקום להודות, היו מפתיעות ביותר: מספר החיידקים שנמצאו במ"ל מים נע בין 7 ל - 52, כשבכוס מים רגילים הראויים לשתיה, יש לא פחות מ - 250 חיידקים! קוליפורם צואתי לא נמצא במי

המקוואות כלל. הבדיקה נעשתה ללא התראה מוקדמת, ולמרות זאת היו התוצאות יותר ממשביעות רצון.

הממונה על המקוואות במועצה הדתית אשדוד אינו מופתע מתוצאות הבדיקה: "יכול להיות שאנשים אחרים מופתעים, אבל מי שיודע אלו משאבים ומאמצים משקיעה המועצה הדתית, בהחלט לא מופתע. אומנם לא ידענו שהמים נקיים עד כדי כך שהם אפילו ראויים לשתייה, אך אני בהחלט שמח על כך. אני גם מקוה שכעת יתנפץ הסטריאוטיפ של מקוה כדבר מזוהם ומלוכלך, ומאמין שנשים שנרתעו לבוא בגלל דעות קדומות יצטרפו למעגל הטובלות במקוואות". (מוקד 'קול הדרום')

"לאחרונה ניסו גורמים בלתי אחראיים להוציא לעז על כלל המקוואות. מבחינה רפואית, אין אפילו השוואה רחוקה בין הנקיון המצוי של המקוה לבין הבעיות הזיהומיות הקשות והמסוכנות של בריכות השחייה. ואכן לא נשמע אף פעם על אשה שחלתה עקב ביקורה במקוה. המקוואות עומדים תחת פיקוח מעבדה לפי תקן משרד הבריאות, המקוואות מטופלים בחומר חיטוי במינון מתאים, מעבדות עורכות בדיקות בכל שטח הטבילה, ומחלקת המקוואות של כל מועצה דתית פועלת לפי ההנחיות של מנהל המעבדות. בנוסף לכל זה, תפקידה של הבלנית לפקח על השטח, שלא תתקרב אשה שלא עשתה רחצה במים חמים וסבון, סירוק וחפיפה מדוקדקת - שהרי בלי זה ההלכה היהודית פוסלת את הטבילה. (שרית רוזנבלום, כתבת לענייני בריאות 'ברחבי המדינה')

דרך ארוכה וקצרה

עאלה

אני מוכנת שכבאי לי לשמוך על "הפית האשפחה": אולם
נראה לי קשה ומסובך מאוד להכניס זאת לפסים מעשיים.
איך עושים זאת?

תשובה:

"כל ההתחלות קשות" - זה לא רק פתגם יפה, אלא מציאות ברורה. כולנו זוכרים את תקופת ההסתגלות למחשבים בקופות החולים. חלק ניכר מן השהות אצל הרופא עבר ב"טיפול" במחשב במקום הטיפול בחולה, תקלות בלתי צפויות גרמו לעיכובים נוספים, תורות התארכו, ואנשים כמובן התלוננו. היה צורך להכשיר את כל צוות הרופאים, מהם מבוגרים,

לקניית ידע בסיסי לשימוש במחשב. הכל היה מסורבל, אולם בכל זאת נעשה - מתוך ידיעת התועלת לטווח הארוך. היום כשכל המשרדים כבר ממוחשבים, קשה לנו להבין איך בכלל היה אפשר להסתדר בלי זה: מעבירים כרטיס - וכל הפרטים האישיים עולים על הצג, ניתן לקבל תוצאות בדיקה דרך המחשב, או דרך מכשירים אוטומטיים המוצבים בקופות, מבלי צורך להמתין בתור. אפשר להצליב מידע, להעבירו ממקום למקום בקלות, הוקל העומס והסרבול של הניירת, ועוד יתרונות משמעותיים.

שמירה על דיני טהרת המשפחה - נראית אולי קשה ומסובכת. אולם למעשה היא אינה כה קשה, וכאשר היא נכנסת למסלולה הקבוע, הופכת היא לשגרת חיים מובנת מאליה, ותשואתה עצומה ומובטחת!

כדי להקל את הקושי של ההתחלה, מומלץ תחילה ללמוד את דיני הטהרה בעל פה, על ידי מדריכה מוסמכת. בדרך כלל כשהדברים מועברים מפה לפה, הם קלים ופשוטים יותר. ישנן נשים מכל רחבי הארץ, הפעילות בנושא טהרת המשפחה, והן תשמחנה מאוד לעזור לך! [לבירור על מדריכה באזור מגוריך, ראי עמוד 666].

דרך ארוכה - וקצרה

סיפר התנא רבי יהושע בן חנניה: מימי לא נצחני אדם, חוץ מילד אחד. כיצד? פעם הייתי מהלך בדרך וראיתי ילד יושב על פרשת דרכים. אמרתי לו: באיזה דרך נלך לעיר? אמר לי: שני דרכים לפניך, "זו קצרה - וארוכה, וזו ארוכה - וקצרה". הלכתי בדרך ה"קצרה - וארוכה". אולם כאשר הגעתי סמוך לעיר, נחסמה דרכי בגינות ובפרדסים, ונצרכתי לחזור חזרה את כל הדרך, עד פרשת הדרכים. אמרתי לילד: "בני, הלוא אמרת לי 'קצרה'?!". אמר לי: "וכי לא אמרתי לך 'וארוכה'?!". נשקתיו על ראשו ואמרתי לו: "אשריכם ישראל, שכולכם חכמים גדולים אתם, מגדולכם ועד קטנכם".

לימודים ולקחים רבים ניתן להפיק מסיפור זה. אבל הלימוד העיקרי הוא שיש דרכים שנראות ארוכות, קשות ומייגעות, אבל למעשה הן קצרות כי הן מובילות אל המטרה. ויש דרכים הנראות קצרות - קלות ונוחות, אבל בסופו של דבר מובילות הן למבוי סתום. הדרך העקבית של שמירת טהרת המשפחה, יתכן שתיראה 'ארוכה' - קשה לביצוע, דורשת איפוק וריסון. אבל זו דרך "ארוכה - וקצרה", כי היא מוליכה אל מטרות ברורות של טוב אמיתי בעולם הזה ובעולם הבא.

מי אינו מעריך זהב?

מעשה שהיה: רב אחד שמע כי בעירו ישנו אדם קל דעת המזלזל במצות טהרת המשפחה, ולא מקפיד על דיני ההרחקות כדת וכדין. מתוך הרגשת אחריות, שלח הרב לקרוא לו והזהירו בחומרה: "דע לך, כי בהתנהגותך אתה מאבד את עצמך משני העולמות: מן העולם הזה, ומן העולם הבא!".

ענה האיש בחוצפה: בעולם הבא עוד לא הייתי, ואיני יודע מה קורה שם, אבל בעולם הזה - בודאי שאין לי מה להפסיד, ויש לי אפילו הוכחה ברורה על כך!

"למה כוונתך?" שאל הרב.

אמר לו: "אם למשל תעבור שמועה כי במקום מסוים התגלה מכרה של זהב, מיד ינהרו לשם המונים, ויאבקו על כל פיסת קרקע כדי למצוא ולקחת את המתכת היקרה. והנה אם מצות טהרת המשפחה היא כה יקרה, מדוע צריך אתה לשכנע אותי לקיימה, איפה מצאנו שצריך לשכנע אדם לקחת דבר יקר?"

לא נבהל הרב מתשובתו המחוצפת, חיך ואמר: "מה אעשה - ואתה טועה! רבים רבים לא מחשיבים את הזהב כלל וכלל, ומתייחסים אליו באדישות כאילו היה אשפה".

קטע האיש את דברי הרב ואמר: "אין בעולם מי שלא מעריך עושר וזהב!"

אולם הרב התעלם מן ההפרעה, הוא המשיך ואמר בנחת: "לא זו בלבד שישנם רבים שאינם מעריכים את הזהב, אלא שאלה שמעריכים את הזהב מהוים מיעוט זעיר בעולם!"

לתמיהתו, המשיך הרב ואמר: "הלוא תודה - כי הבהמות והחיות רבות הן פי כמה מבני האדם, והן אדישות כליל לזהב!"...

"מתפלא אני על הרב, שמביא הוכחה מבעלי חיים", השיב האיש בתמהון, "הלוא פתיים הם, ואין בהם דעת להבין את ערכו הרב של הזהב".

- "מדוע תחשוב שבעלי החיים פתיים הם, הלוא את גבעול הדשא יודעות הן להעריך?"

- "מה ההשוואה" מחה הלה, "את הדשא אוכלות הן, כי יש בו הנאה מיידית, אבל הזהב אין בו הנאה מיידית, והן אינן מבינות בשכלן כי טמון בו ערך רב".

- "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר" אמר לו הרב. "לגבי טובתן של המצוות, "הנחמדים מזהב ומפז רב" (תהלים יט"א), רוב בני אדם נוהגים כאותן בהמות. מסתכלים על ההנאה המיידית, מחפשים את השחרור וסיפוק היצרים העכשווי, ואינם רואים את התועלת העתידית. אבל התורה האלוקית גילתה לנו שהמצוות הן האמצעי הבדוק להשגת אושר בעולם הזה, מלבד רוב שכרן בעולם הבא. דורות דורות שמרו על הלכות הטהרה, ומעידים על התוצאות הברוכות. והריני תובע ממך להתעלות לדרגת 'אדם' המרחיק לראות ושולט על יצריו, ולא תהיה כבהמה המעדיפה את הירק הרענן על פני אוצרות הזהב" ... (מחשבת הטהרה)

אשרי היודעים זאת, אשרי המיישמים זאת, מאושרים הם בחיי נישואיהם, מוכיחים הם בכך, שיודעים הם להוקיר ולהעריך את הממד העמוק יותר והאמיתי יותר שבחיי הנישואין, ולא רק את הרובד הפשוט. ולא רבים יחכימו להוקיר זאת! וזאת כמובן מלבד השכר הצפון להם לעולם הבא. אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו.

הרב מרדכי שרעבי זצ"ל

אש בנעורת

שאלה

לאחרונה התחלתי להתקרב לתורה. למצתי אוצרות מצות
"שהפך המשפחה" ויש לי נכונות לשומרה כפאו! אולם צבר
אחז מפיץ אותי: אני אצט סודר מבע"ל ומסופק מאוז
אט אצליח לעמוד בפני פיתוי ונסיון כה גדול. האם
תקופה של כמעט שבועיים בחו"ל. האומנם אפשר לציפות
צאת מכל אצט [לט מאחז סודר כאוני?] ?

תשובה:

קודם כל, שאלתך אכן במקומה. חכמינו ז"ל התייחסו אף הם
לשאלה זו בכובד ראש. בגמרא (מסכת סנהדרין דף לו ע"א) מסופר שנוכרי
אחד נכנס אל רב כהנא וטען לפניו: אני לא מאמין שהיהודים
שומרים על מצות טהרת המשפחה! את דבריו נימק בטענה: "אש
בנעורת - ואינה מהבהבת?!", כלומר: קח ערימה של נעורת - שביבי
פשתן, זרוק בה ניצוץ אש קטן - האם יתכן שהערימה לא תתלקח?!
כך לא יתכן, טען אותו גוי, שאדם יצליח לרסן את יצרו בעניינים
אלו, שבהם התאוה "מתלקחת" כל כך בקלות!

ומהי באמת התשובה לשאלה קשה זו? האם יוכל האדם לעמוד
בפיתוי כה קשה? על כך נענה - בסיפור:

הגאון רבי יחזקאל
אברמסקי זצ"ל

בלונדון התכנסה קבוצת סטודנטים יהודים לשמוע שיעורי תורה מפיו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. סטודנטים אלו היו בחלקם הגדול יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות, אשר נמשכו לשיעוריו המרתקים של הרב, והתפעלו מגאונותו העצומה, מידיעותיו הרחבות ומחכמתו העמוקה. כל שיעור - היה חויה.

באחד השיעורים למדו הסטודנטים במסכת "קידושין" והגיעו לענין "אשת יפת תואר". הסבר הענין בקצרה: חייל שראה במלחמה אשה יפת תואר [גויה!] וחשק בה, מותר לו לשבותה, ולהביאה לביתו. שם יניח אותה להתאבל חודש ימים על עברה [מתוך תקוה שבינתיים ישקוט יצרו, והיא תתגנה בעיניו באבלה], ואם עדיין ירצה בה - יכול לגיירה ולשאת אותה לאשה!

הגמרא מציינת שהתורה לא היתה מתירה מעשה שכזה - לשאת אשה גויה - לולא שעת החימום וההתלהטות של סערת הקרב, שאז קשה לאדם לשלוט ביצריו. וכלשון הגמרא: "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע".

כאן התלהטו הרוחות, והסטודנטים יצאו לסערת קרב: "הידד! אם התורה מתחשבת ביצר הרע, ומוכנה לבוא לקראתנו ולוותר לו ויתורים - לי יש יצר הרע' להינשא לחברתי הגויה", כך קרא אחד הסטודנטים.

"ולי - יש יצר הרע' לא לשמור טהרת המשפחה", הריע השני. ולי - לדבר אחר, קרא השלישי, והמהומה רבתה.

נשא הרב את ידו ואמר: "סלחו לי, סבור הייתי שזהו שיעור בפני סטודנטים אינטלקטואלים..."

הסערה שככה, הסטודנטים נבוכו, והגאון המשיך ואמר: "טיעונים כאלו הייתי מוכן לשמוע מפי אנשים פשוטים ושטחיים. אבל אתם הלוא אנשים משכילים וחושבים, היאך לא תבחינו כי כתוב כאן ההיפך הגמור - דוקא כאן נצטוונו שלא להכנע ליצר הרע בשום אופן ובשום תנאי!"

"הכיצד?! תמהו הסטודנטים, "והרי בפרוש נאמר כאן..."

"אבאר את דברי", אמר הרב, "הקב"ה נתן לנו תורה הכוללת בתוכה מכלול של מצוות, הדורשות מאיתנו ריסון והתאפקות בכל שטחי החיים: אכילה [מה כשר ומה טרף], ביגוד [לא ללבוש שעטני, צניעות], חיי המשפחה [טהרת המשפחה], התעסוקה [שביתה ממלאכה בשבת], הרווחים [לא להלוות בריבית], ועוד ועוד.

אדם המתבונן במצוות אלו יכול לומר לעצמו: הכל טוב ויפה, הכל רצוי וכדאי. אולם לפעמים נקלע האדם למצוקה, לפעמים עומד הוא בנסיון שהוא אינו יכול להתגבר עליו - על מצב כזה בודאי לא דיברה התורה, לכך לא התכוונה!...

אולם בא ענין זה של "אשת יפת תואר" וטופח על פנינו: הנה איסור נישואין עם גויה הוא מהאיסורים החמורים בתורה, ובכל זאת אמרה לנו התורה: דעו שבסיטואציה מיוחדת ומסוימת יתלהט היצר עד כדי כך, שיקשה לעמוד בדחף, ולפיכך ניתן במקרה מיוחד זה, ההיתר - לגייר את האשה אפילו שלא מרצונה, ולשאת אותה לאשה.

בורא העולם, יוצר האדם, היודע בדיוק את כוחות הנפש של האדם, ידע שרק בסיטואציה אחת ויחידה אכן לא יוכל האדם להתגבר על יצרו, ולכן מראש הוא התיר זאת. ודווקא מהיתר זה אנו נוכחים לדעת שכל מצוה וכל "הגבלה" שכתובה בתורה - מותאמת לחלוטין לכוחות הנפש שלנו, ואנו אכן יכולים וחייבים לעמוד בה בכל תנאי ובכל מצב, שאם לא כן בורא עולם לא היה דורש זאת מאיתנו!"

התפעלו הסטודנטים, והודו על טעותם ושטחיות הבנתם!

ואכן דורות דורות שלמים [אשר בודאי ביניהם היו אנשים תוססים וסוערים], הוכיחו והעידו כי הדבר אפשרי. וכפי תאורם הנפלא של רבותינו (מדרש תנחומא, תשא ב):

"סוגה בשובנים" - אלו המצוות שנמשלו לשובנים. כיצד? היה מתאוה לראות את עצמו בתוך חופתו, לפי שאין לו יום בעולם חביב ממנו, שהוא שמה עם אשתו. מה עשה? הוציא ממון הרבה, הציע חופתו, בא להיזקק עימה - אמרה לו: "כשושנה אדומה ראיתי [מראה אדום של דם]", מיד פירש הימנה! מי הפרישו ממנה? איזה נחש עקצו? איזה עקרב הזיקו? איזה גדר ביניהם? אלא דברי תורה שכתבה (ויקרא י"ח ט): 'ואל אשה בנידת טומאתה לא תקרב!'".

נשים לב במה מדובר פה - חתן בליל חופתו, בשיא סערת רגשותיו, לאחר תקופה ארוכה של ציפייה והכנה, והנה הוא כבר קרוב קרוב למילוי תשוקתו - וברגע האחרון ממש הדבר נאסר עליו, ובכל זאת - יש בו את כוחות הנפש הדרושים להתגבר על תאוותו, מכח ציווי התורה.

זה אפשרי! אלא מה? בתנאי אחד!

התאונה הקטלנית

נהג אחד פגע למוות במכוניתו בהולך רגל, והועמד למשפט. השופט הקריא את האשמה: לא עצר במעבר חצייה, וכתוצאה מכך נהרג הולך רגל. האם יש לך טענה להגנתך? אכן כן, מיהר הנהג להגן על עצמו, יש לי טענה מוצדקת לחלוטין: כבוד השופט, לא יכולתי לעצור את המכונית! היא נסעה במהירות של 180 קמ"ש, הלוא תודה שגם אתה לא היית יכול לעצור במהירות כזו...!

את הסוף כל אחד ודאי מנחש: במקום שנתיים מאסר, קיבל מיודענו הנהג הטיפש חמש שנות מאסר ושליטת רשיון לצמיתות...

והנמשל: בורא עולם ציוה אותנו להימנע מחיי אישות בתקופות מסוימות, וכדי שנוכל לעמוד בכך, קבלנו הנחיות מפורשות איך להתנהג בימים שבהם האשה אסורה. הנחיות אלו נ- "דיני הרחקות", להלן בשער ההלכה פרק ה) נועדו לגדור אותנו מפני מצב של היסחפות והתלקחות יצרים. אם אדם אינו מציית להוראות, ולאחר מכן טוען שלא יכל לבלום את עצמו, הרי טענתו לא יותר מוצדקת מאותו נהג שלא יכל לבלום את מכוניתו הדוהרת...

איחולינו לך, שואל יקר, שתגלה את ה"גבר" שבך, את כח ההתגברות והריסון הקיימים בך, ובעזרת ה' תגיע למצב שאין יצריך

שולטים עליך, אלא אתה הוא השולט על יצריך, בגבורה ובגבריות
אמיתית.

"אשתו נידה עמו בבית - רצה משמש עימה, רצה אינו משמש, וכי
אדם רואהו, וכי אדם יודע בו שיאמר לו כלום? הא אינו מתיירא אלא
ממי שפקד על הטבילה! והרי זו מצוה שישראל נזהרים בה, ומביאה
אותם לחיי העולם הבא!" (אבות דרבי נתן ב, ב)

חכמות נשים בנתה ביתה

אלה

אני רוצה לשאוף אל טהרת המשפחה. אך ה'אלי מתנשף לכך.
מה 'אלי לעשות?

תשובה:

את בדילמה קשה: מצד אחד - את יודעת את החשיבות העצומה
ואת החומרה הרבה של מצות טהרת המשפחה, את רוצה בכל לב
לקיימה כראוי. אך מצד שני - חשובים לך היחסים הטובים עם

בעלך, אינך רוצה להיכנס עימו לויכוחים, כעסים ומתחים, בפרט בעניינים כה עדינים ואינטימיים.

אכן התורה מייחסת חשיבות עליונה לכל מה שקשור ב"שלוש בית", וביחסים תקינים בין אשה לבעלה. הקב"ה בכבודו ובעצמו, מוכן למחול על כבודו - למען השכנת שלום בית, כמו שכתוב (ירושלמי סוטה א ד, בענין אשה סוטה): "אמר המקום ברוך הוא, שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, להטיל שלום בין איש לאשתו". וכן מצאנו שהקב"ה אפילו שינה מן האמת, כדי לא לגרום איזושהי טרוניה או הקפדה בין אשה לבעלה (עיין בחומש בראשית פרק יח פסוק יג ובמפרשים). ישנם גם סיפורים מדהימים על גדולי ישראל אשר למען השכנת שלום בין איש לאשתו - עשו מאמצים כבירים, ואף מחלו על בזיונם, דוגמת רבי מאיר בעל הנס, אשר אמר לאשה שתירק על פניו, כפי בקשתו של בעלה, כדי להשכין שלום ביניהם (כמסופר בירושלמי הני"ל).

וכאן נשאלת השאלה: האם גם בעניין טהרת המשפחה, יש מקום לפשרה מסוימת או להיתר מסוים, לבוא לקראת הבעל למען ה"שלוש בית"?

תערובת סמים בארוחת הצהריים!?

נתאר לעצמנו, אשה טובה ומסורה, החיה עם בעלה באושר ובשלוה. והנה יום אחד מגיע בעלה הביתה, מוציא מתיקו שקית קטנה, מושיט לאשתו ואומר: "השגתי תבלין נהדר, הוא מוסיף טעם מעולה באוכל, והוא גם מרגיע ומשרה שלווה בלתי רגילה. אני מבקש ממך להוסיף תבלין זה בכל יום לארוחת הצהריים". האשה בוחנת את השקית בחשד, ולתדהמתה היא מזהה, שזהו סם מסוכן, מזיק וממכר! היא אומרת לבעלה בבהלה: "אוי, מי נתן לך את זה? זה מסוכן ומזיק, אסור בשום אופן לערב "תבלין" כזה במאכלים!" אולם הבעל לא מתרגש במיוחד. "שטויות", הוא אומר, "אני טעמתי את התבלין הזה כבר כמה פעמים אצל חבר שלי. זה תבלין מעולה, תטעמי ותראי!" האשה כמובן לא משתכנעת, היא מנסה להסביר ולשכנע, אולם הבעל בשלו - "זה לא מזיק, זה טעים ומרגיע"...

האשה בדילמה - מה תעשה? אם לא תשים את הסם במאכלים - בעלה יכעס, יתרגז, אולי אפילו יאיים, כל היחסים הנפלאים ביניהם

יהרסו. אך מצד שני - כיצד תגרום לבעלה, לעצמה, ולכל המשפחה - נזק כה רב?

כאן עומדת במבחן מידת ה **אחריות** שלה: אם חלשת אופי היא - תיכנע ללחץ המופעל מצד בעלה, תעדיף "שקט על הראש", ותערב במאכלים את הסם המזיק. סוף כל סוף, הרי באמת טעים הוא, והנזק אינו מיידי. היחסים עם הבעל היקר ימשיכו להתנהל על מי מנוחות, בשביל מה להיכנס ל"צרות"...

אולם דווקא אשה טובה באמת, אשה אכפתית ואחראית, לא תסכים לכך בשום פנים ואופן! היא תעמוד על דעתה בכל תוקף, גם אם בעלה יכעס, יתרגז ויאיים, גם אם היחסים ביניהם יתערערו. במוקדם או במאוחר, כאשר יבין הבעל את טעותו, **הוא יהיה אסיר תודה לאשתו היקרה, אשר לא נכנעה לו וללחציו, אלא דאגה לו באמת ובתמים.**

ההורג או המחטיא - מי חמור יותר?

המסר מובן. אמרו חז"ל: "כל המחטיא את האדם, **יותר קשה מן ההורג**, שההורגו הורגו בעולם הזה ויש לו חלק לעולם הבא, והמחטיאו - הורגו בעולם הזה ולעולם הבא" (ילקוט שמעוני במדבר תשעג).

אשה המחטיאה חס ושלום את בעלה באיסור הנידה, גורמת לו ולעצמה נזק רוחני עצום של "**כרת**" - מוות לנשמה, שנאמר (ויקרא כ יח): "**וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשְׁהוֹ דָּוָה... וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם**". על מהותו של עונש זה, אומר הרמב"ם, שאין בכל העונשים שבתורה עונש חמור יותר ממנו (כמובא לעיל בשאלה שניה בהרחבה).

מתוקף האחריות הגדולה שנושאת האשה - עליה לעמוד **איתנה** בלי שום "ויתור" בנושא זה, למען טובתה ולמען טובתו **האמיתית** של בעלה, ואין ספק כי לאחר 120 שנה, בהגיע בני הזוג אל עולם האמת, יהיה הבעל אסיר תודה לאשתו הנאמנה על כך שעמדה איתנה והצילה אותו מאיסור כה חמור.

תהיי צודקת - אבל גם חכמה!

אכן עליך להיות איתנה ויציבה בדעתך בענין זה, אולם יחד עם זאת עליך להיות גם **חכמה**. חכמינו ז"ל אמרו (נדה מה ע"ב): "נתן הקב"ה **בינה יתירה** באשה, יותר מהאיש", כלומר: יש באשה חכמה מיוחדת, לנהל את ביתה ברגישות ובתבונה, ולהלך "בין הטיפות" גם בעניינים עדינים ומורכבים. בנושא עדין זה, צריכה את **במיוחד** להשתמש בבינה היתירה, שחנן אותך הבורא יתברך.

בראש ובראשונה, עלייך להבין היטב את הקושי של בעלך. **השמירה על טהרת המשפחה קשה לו פי כמה מאשר לך**. הדחף של הגבר הוא דחף מיידית ועכשוי, שקשה לעצור אותו, למי שלא הורגל בכך. נסיונו גדל שבעתיים בימי המחזור ובימים שלאחריו, שאז אצל האשה בדרך כלל קיימת נטייה פיזית ורגשית טבעית של נסיגה בדחף המיני, הנובעת באופן טבעי כתוצאה משינויים הורמונליים שעוברים עליה, ואילו אצל הגבר - אינו כן. אדרבה, הדחף הולך וגדל עם כל יום שהוא אינו בא על סיפוקו.

ולפעמים גם קיים אצל הגבר קושי נוסף, פסיכולוגי: הנה אשתו החליטה להיות "אדוקה" באיזו מצוה, מתייעצת עם הרבניות 'שלה', ואכפת לה מהן יותר ממני! מחשבה כזו כמובן מגבירה את ההתנגדות של הבעל, מתוך רצון להשיב לעצמו את כבודו ה"אבוד" ואהבתה הבלעדית של אשתו.

לכן על האשה לנהוג בחכמה. להזדהות עם הקושי שלו, **להראות לו שגם לה קשה, ובשום אופן לא לגלות שאננות וחוסר אכפתיות** - זה כבר יקל מעליו חלק גדול מן הקושי. טוב שתספר לו עד כמה היא מתגעגעת ומחכה, והנה היום המיוחל כבר מתקרב, כמה יהיה יפה וכו' - כל אשה כמובן בשפה המיוחדת שיש לה עם בעלה. לא להיכנס לויכוחים ולהתנצחויות, שלא יוצא מהם כלום חוץ מכעסים ומתחים. להראות אכפתיות בדרכים שונות, כמו לבשל ולאפות מה שהוא אוהב וכדומה. להעניק הרבה כבוד ואהבה. ובעזרת ה' - **"בְּאֶרֶץ אֲפִים יִפְתָּה קֶצֶין, וְלִשׁוֹן רֶפֶה - תִּשְׁפֹּר גֶרֶם"** (משלי כה טו) - דווקא יחס רך ולא מתנגח. והעיקר, תרבי בתפילה ובקשה מבורא עולם שיעזור לך לקיים מצוה נפלאה זו יחד עם בעלך בחשק ובשמחה, הם שיביאו אתכם להסכמה והבנה הדדית.

כמובן שאת עומדת בפני נסיון קשה ולא פשוט, בפני התמודדות ממושכת ומורכבת, אולם גם שכרך בשמים יוכפל בהתאם, כפי הבטחתם של רבותינו (אבות דרבי נתן פ"ה ה'ו): **"יפה אחת בצער, ממאה [פי 100] שלא בצער"** - מי שיש לו קושי בקיום המצוה, שכרו גדול פי מאה ממי שמקיים את המצוה ללא כל קושי! לכן אין זה פלא אם בסופו של דבר, על אותה מצוה בדיוק שאת וחברתך קיימתן, את תקבלי שכר גדול פי כמה וכמה. אין כאן שום 'פרוטקציה', אלא הכל עובד לפי העקרון, שככל שהאדם מצטער ומתאמץ יותר בקיום המצוה, אזי שכרו גדול יותר!

עלייך לזכור תמיד, כי כוחות מיוחדים טמונים בך: אשה בונה - ואשה הורסת. אשה המתיחסת לחיי הנישואין מתוך אחריות מלאה, עומדת על שמירת חומת הטהרה בביתה **כצור איתן ללא "ויתורים"** [כי באמת אין כאן מקום לשום "ויתור" או "פשרה"], ויחד עם זאת משתדלת בתבונה **לרכך את לבבו של בעלה**, בודאי עליה נאה להמליץ את

הפסוק, אשר אמר שלמה המלך ע"ה, החכם מכל האדם (משלי יד א) :
"חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנֵתָה בֵּיתָה".

אמר רבי חלפתא: אשריה ואשרי בעלה ואשרי משפחתה - לכל אשה
המזדהרת כראוי בדיני נדה, שמשמרת את עצמה ואת בעלה מדינה של
גיהנם, ומביאתן לחיי העולם הבא! (ברייתא נדה ה"א).

פניה מלב אל לב, אליך - אחי היקר / אחותי היקרה!

לאחר שקראנו והחכמנו אודות מצות טהרת המשפחה, טעמנו מעט מטעמיה הנפלאים, ועמדנו על חשיבותה הרבה - כמדומה שהיצר הרע לא ינוח ולא ישקוט, עד אשר ימצא את הנתיב המתאים, ובתירוצים שונים הוא ינסה לחדור לליבנו ולהניא אותנו מלהצטרף למעגל הזוכים, שומרי טהרת המשפחה. נו, מה לעשות? זאת עבודתו של היצר הרע, והוא עושה אותה נאמנה... לכן רציתי לשתף אותך באפיזודה מעניינת, המדברת בעד עצמה. ובכן, כך היה:

בהלה ומהומה גדולה התעוררה בחצות לילה סביב בנין רב קומות. אש התלקחה בקומת המקלט, והתחילה להתפשט ולעלות מעלה מעלה. דיירי הבנין ברובם ישנים את שנתם בשלוח ובשאננות, וכלל אינם מודעים לסכנה הגדולה האורבת לחייהם! העוברים והשבים נחלצו מיד לעזרה, הזמינו מכבה אש, והקימו קול צעקה כדי לעורר את דיירי הבנין. מכבה האש הגיע, כבאים חרוצים ניסו להשתלט על לשונות האש הגדולות, ואחרים בינתיים העמידו סולמות, מתחו חבלים, ופנו בבהילות מבית לבית להעיר את הישנים ולעזור להם להימלט.

רבים מדיירי הבנין התעוררו בבהלה, ומיהרו להמלט על נפשם. אולם היו אחרים שכלל וכלל לא מיהרו לעשות זאת, מסיבות ושיקולים שונים:

הדייר מן הקומה השלישית - כעס מאוד על הכבאים: מדוע אתם מפריעים לי לישון? ועוד באים ומספרים לי סיפורי בלהות על איזו אש מתלקחת... על איזו אש אתם מדברים בכלל?! ראו כמה נעים לי במיטתי הרכה והנעימה, עזבו אותי, תנו לי להמשיך לישון בנחת, אני באמצע חלום מתוק...

הדייר שמעליו, היה דווקא יותר סבלן, הוא לא צעק על הכבאים, אבל הוא הסביר להם בנחת, שיתכן מאוד שהם צודקים, וכל הסיפורים על האש המתלקחת אכן נכונים, אך עליהם פשוט להבין אותו שקשה לו עכשיו לקום מן המיטה, הוא אחרי יום עמוס במיוחד, מה גם שהוא מפחד מאוד לרדת בסולם מן הקומה הרביעית עד למטה, כי יש לו פחד גבהים, וגם קצת קריר בחוץ... לכן עדיף שיעזבו אותו ויניחו לו להמשיך לישון. קשה לו, באמת קשה לו.

בקומה החמישית, גר סטודנט אחד אינטליגנט במיוחד, הוא שפסף את עיניו והביט על הכבאים בכובד ראש. "תראו", הוא אמר, "מבחינה מדעית, אני צריך לבדוק אם אכן קיימת סכנה לחיי: ראשית - מי אמר שאכן פרצה אש? הוכיחו לי! הרי בהחלט יתכן שהאור שראיתם הוא איזו להקה של גחליליות שנחתה בקומת המקלט, ואולי השתקפות של ברק, או משהו אחר. אין זה מוכח שמדובר באש דווקא. וריח העשן? גם הוא לא מוכיח בהכרח על התלקחות האש! עשן יכול להיווצר גם משפשוף של מתכות, או כתוצאה מתהליכים כימיים שונים. מבחינה פסיכולוגית, אף יתכן מאוד שריח העשן כלל אינו קיים במציאות, אלא רק בתודעתכם, מכיון שאתם חושבים שראיתם אש, ובעקבות כך המוח שלכם משדר אל עצבי הריח תחושה של הרחת עשן. בקיצור - מבחינה מדעית, אין כאן שום הוכחה ברורה שאכן פרצה אש. שנית - גם אם נניח שפרצה אש בקומת המקלט, עדין אין זה ברור, שהאש תגיע לקומה החמישית, כי מבחינה פיזיקלית האש נאחזת רק בחומרים דליקים, ומבחינה הסתברותית ישנה סבירות לא מבוטלת שהאש לא תיתקל בחומרים כאלו, ותכבה מאליה. מה גם שהסטטיסטיקה הוכיחה, שכבאי מכבי האש מצליחים לכבות כ- 50% מהשריפות טרם הגעתן לקומה החמישית. טוב, לא אלאה אתכם בהסברים מדעיים נוספים, אך דעו כי קיימים כאן ספקות מדעיים כבדי משקל, ואין זה ברור כלל שנשקפת סכנה לחיי. לכן טוב יותר שבינתיים תעזבוני לנפשי, עד לברור העניין".

ממול אותו סטודנט גר דייר אחר. הוא קצת התלבט אם לרדת או לא, אולם כאשר ראה שאנשים נוספים נותרים עימו בבניין, ובפרט שביניהם יש גם סטודנט כה משכיל, נרגע ואמר, שבעצם גם הוא מעדיף להשאר בבית, סוף סוף הוא אינו לבד, ויחד עם כולם הוא כבר יצליח להסתדר...

והיה דייר נוסף, שדווקא מאוד השתכנע שכדאי לצאת מן הבניין, הוא כמעט התחיל לרדת בסולם, אבל כשראה את כל האנשים העומדים למטה, התבייש לצאת לעיניהם עם פיגי'מה לרחוב...

ומה היה הסוף? בסוף כולם "ניצלו" ... מי שהבין שאכן מדובר באש, וקם וברח - ניצל. ומי שמ"שיקולים" כאלו ואחרים החליט להשאר בבית - "ניצלה" ...

אחי היקרים, האומנם זהו סיפור דמיוני!?

שומעים אנו הזהרות חמורות אודות החיוב לשמור "טהרת המשפחה", שומעים אנו כי מדובר באיסור של "כרת" - נזק רוחני עצום למצבנו בעולם הבא. ומהן התגובות?

- עולם הבא, לא עולם הבא - עזוב אותי מסיפורים. ראה עכשיו כמה טוב לי, אני עושה "חיים"! תן לי לחיות ביכף' בלי בלבולי ראש. [הוא שכח שהחיים פורחים כמו חלום...]

- יתכן שקיים עולם הבא, אך מה אומר? קשה לי מאוד לרסן את עצמי! אני אדם סוער מטבעי, וגם לא חונכתי ולא גדלתי על הדברים הללו. אנא, תעזבו אותי. קשה לי, באמת קשה לי.

- עולם הבא, אתם אומרים? בורא עולם כותב כך בתורה? ובכן, מבחינה מדעית יש כאן ספקות רבים. ראשית - מי אמר שיש בורא לעולם? התיאוריה הרווחת היא דווקא שהעולם נוצר מפיצוץ - "המפץ הגדול", או כתוצאה מתהליך אבולוציוני מורכב. שנית - מי אמר שהיה מעמד הר סיני? אולי משה רבנו היפנט את כל העם, וכל המעמד היה רק בדמיון? ויש כאן עוד ספקות מדעיים רבים, שאינני רוצה להיכנס אליהם, לכן טוב יותר שתניחו לי להמשיך לחיות את חיי בלי הפרעה. [אדוני היקר, לכל ה"ספקות" שלך יש תשובות והוכחות ברורות, אבל מה לעשות שאתה מעדיף להמשיך לישון...?!]

- לשמור טהרת המשפחה, אתם אומרים? הממ... ובכן, הביטו וראו כמה אנשים אינם שומרים. אם כן אני כבר אסתדר שם בעולם הבא, העיקר שאני לא לבד.

- טהרת המשפחה? כן, אתם צודקים בהחלט, צריך להתחיל עם זה. אבל רגע אחד... אם החברים שלי ידעו על כך, הם יחשבו שנפלתי על הראש, או שחלילה נהייתי 'דוס' או משהו כזה. איזה בושות... די, תעזבו אותי.

אח יקר, אחות יקרה!

האומנם אלו הן התגובות הצפויות מאדם בר דעת?! בשל תאוה רגעית, ואי ריסון היצר, מפני חוסר התבוננות ושימת לב או מחוסר

נכונות לשנות הרגלים - מוכן האדם חס ושלום לגרום לעצמו נזק כה גדול ונצחי, לאבד את נשמתו ואת חיי הנצח שלו?! הלוא כל ה"סיבות" וה"שיקולים" שהוזכרו הם תעתוע של היצר הרע, המפתה אותנו להתכרבל תחת השמיכה החמה, להמשיך בהרגלי חיינו, ולהתעלם מן האמת הזועקת.

אם אכן יש איזה ענין בנושא "טהרת המשפחה" שעדיין לא הוברר לך די הצורך, אם יש לך עדין אלו שהן ספקות - עליך לברר את העניין ביסודיות ובדחיפות, **בנפשך הדבר! לא נזיח, לא ניתן למרוץ החיים לאבד מאתנו את העיקר שלשמו באנו לעולם.**

נתאר לעצמנו, מה היינו עושים אילו היינו רואים בן אדם עומד ליפול לתהום, ואנו זועקים לעברו: "עצור!!" והוא ממשיך, כשחיוך גדול על שפתיו, ואומר בנימה בוטחת: "עזוב אותך...". ננסה לחשוב ברצינות, מה היינו עושים? אין ספק שאם היתה לנו מעט אכפתיות כלפיו, היינו פשוט מחזיקים אותו חזק בשתי הידיים ועוצרים אותו בכח.

כן, אם היינו יודעים יותר במוחשיות לאיזו תהום מפילה אותנו העבירה, ללא ספק, לא היינו נותנים שינה לעינינו, אלא רצים מאחד לאחד, מנערים אותו בכח ואומרים לו: "עצור...!!!". האחריות ההדדית שלנו, לא היתה נותנת לנו להמשיך את מסלול חיינו בשלוחה, כשמנגד יש אחים יקרים, המאבדים את חיי הנצח שלהם בשאננות.

ומדוע איננו עושים זאת? ראשית - מפני שאנו לא מספיק מרגישים [גם אם יודעים בשכלנו] עד כמה מסוכנת היא העבירה. ושנית - מפני שכאן בסופו של דבר, הבחירה - לטוב ולרע - היא אך ורק בידיו של כל אחד ואחד. אדם יכול להסביר לחברו, לבאר לו את חומרת הדברים, להוכיח לו, אך הבחירה הסופית היא אך ורק בידיו - להתעלם מן האזהרות ולהמשיך במסלול, או לבדוק את הדברים ברצינות ולקחת את החיים לידיים.

ואתן לך נקודה נוספת למחשבה, אחיותי היקרה,

נשים לב, אלו אנשים אכן החליטו כן לשמור טהרת המשפחה? האם מדובר באיזו קבוצה זניחה של קומץ חרדים שחורים הדבקים באמונתם בפנאטיות? נתבונן לרגע, הרי בתוך קבוצה זו יש כה הרבה אנשים משכילים, אינטליגנטים, עם ראש על הכתפים. יש את גדולי הדור, אשר הגיונם, עומק מחשבתם, וכושר שיפוטם הבהיר והחד - מעוררים התפעלות בקרב כל מי שזוכה להכירם מקרוב. ויש גם קבוצה ענקית של בעלי תשובה, אשר בתוכם מדענים דגולים, רופאים, אנשי מקצוע בכירים, ועוד אנשים 'מן השורה הראשונה'. וטהרת המשפחה לא התחילה מהיום... היא נשמרה במשך למעלה מ - 3,300 שנה, על ידי מיליוני יהודים משכילים וחכמים, אשר הגויים במשך כל הדורות התפעלו מחכמתם ומתבונתם העמוקה

[דוגמא קטנה: הרמב"ם, אשר הוזכר רבות בחוברת זו, וכותב בחומרה רבה על ענין טהרת המשפחה, מי הוא היה? סתם 'יהודי פנאטי'? הלוא ידוע שהוא היה הוגה דעות ענק, איש מדע, ורופאו האישי של המלך צלאח א-דין במצרים. הזכרנו אף את הגאון מוילנא. האם ידוע לך משהו מגאונותו העצומה? הידעת, כי כאשר נפגש עימו אחד מראשי "המשכילים", הוא יצא נרעש ונפעם מגודל גאונותו, והתבטא ואמר, כי 'מהרב אליהו מוילנא אפשר לחצוב אלף איינשטיינים?!' אלו הן דוגמאות מעטות. כל מי שבקי מעט בהיסטוריה, יודע עד כמה היו גדולי ישראל בכל הדורות נערצים בחכמתם על חכמי וגדולי אומות העולם. ספרים רבים נכתבו אודות "הראש היהודי" הפיקח, וחכמת העם היהודי היתה מאז ומתמיד לשם דבר].

האם כל זה לא שווה ולא מצריך לבדוק את הנושא יותר ברצינות?

והנה, אחי היקרים לי מאוד, אם אנו כבר תוהים ומתלבטים אם ה"עסק" הזה של טהרת המשפחה הוא כדאי ומשתלם, ומנסים לשקול הפסדים מול רווחים, אז בל נשכח לקחת בחשבון גם את הרווח העצום של שמירת המצוות. האם יכול מישוהו מאיתנו לשער מהי ערכה של מצוה?! מהו גודל השכר שניתן בעבורה?!

חכמינו מדמים את העולם הזה לאי מלא יהלומים ואבנים יקרות. רוב אנשי האי כלל לא מודעים לרכוש העצום הנמצא ברשותם, הם רומסים את היהלומים ברגליהם ואין הם יודעים כי מעבר לים הם יכולים להשיג תמורת אבנים אלו כל מחמדי תבל ומנעמי ארץ. אולם החכמים שבהם, המכירים בערכן של האבנים, משתדלים ככל יכולתם לאסוף לעצמם עוד ועוד אבנים. הם מביאים ארגזים, תיקים ומזוודות, וממלאים אותם באבנים לרוב, ומרוב שמחתם אינם מרגישים כלל יגיעה וטורח בעמלם, הלוא בעד כל יהלום שהם אוספים, יוכלו להשיג עושר והנאות פי כמה וכמה יותר מכל ההנאות שיכול האי להציע בפניהם כרגע.

כן, "רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" (משנה אבות ו, יא). כל חייו של היהודי מוקפים במצוות: בלבוש, באכילה, בעסקי ממון, בחיי המשפחה. היצר הרע מתעתע בנו לראות בזה נטל מכביד, ישכנע אותנו עד כמה טוב וכדאי להיות "חופשי",

לבלות את הזמן ולפרוק עול תורה ומצוות, אך החכם יודע שכל מצוה היא יהלום יקר, שבורא עולם נתן לנו אותה אך ורק מאהבתו אותנו ומרצונו להיטיב לנו, בעולם הזה ובעולם הבא.

הגאון מוילנא לפני פטירתו התחיל לבכות. על מה הוא בכה? על כך שהוא עומד לעזוב את הנאות העולם הזה? לא ולא, דבר זה ודאי לא הטריד את הצדיק אשר כל חייו הוקדשו לתורה ולעבודת ה'. ודאי גם לא הטריד אותו הפחד מן המוות, כי צדיקים רואים תמיד לנגד עיניהם את יום המיתה, והם הולכים לקראתו בצעד בטוח, מתוך הכנה תמידית אל החיים שאחרי... אך מה כן הטריד אותו, בהיפרדו מהעולם הזה? באותה שעה משמעותית, אחז הצדיק בציציותיו ובכה: "כמה קשה להיפרד מן העולם הזה, שעל ידי מצוה קלה של הציצית, זוכה האדם לשכר אין קץ בעולם הבא, ואיה איפה אפשר למצוא מצוה כזאת בעולם הנשמות?!"

כל מצוה היא יהלום, כל התגברות על היצר היא אוצר יקר, כל הקרבה קטנה למען רצון ה' היא זכות נפלאה העומדת לנצח. אשרנו מה טוב חלקנו שזכינו להיות בני העם הנבחר, לקבל תורה ומצוות, אשר בתוכן מתנוססת לה לתפארה מצות "טהרת המשפחה", המזכה אותנו באושר נצחי ואינסופי בעולם הזה ובעולם הבא.

אין לנו אלא לסיים בדבריו של בורא עולם בכבודו ובעצמו, אשר כתב בתורה, פנייה אישית המופנית מאב רחמן אל כל יהודי ויהודי: "החיים והמנות נתתי לפניך, הברכה והקללה, ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך". כל האפשרויות פתוחות לפניך, לטוב ולמוטב, הבחירה היא אך ורק בידך, וכולי מלא תקוה עזה ותפילה לבורא עולם שינחה אותך בדרך הנכונה, האמיתית והטובה.

רבה

באהבה

שער ההלכה - טהרת המשפחה

לתועלת הלומדים:

העמודים המצויינים בשער ההלכה ב: ( ) - הם לפי הספר טהרת יוסף. (בא"ח) - בן איש חי. (משנ"ב) - משנה ברורה. (באה"ל) - באור הלכה. (כפה"ח) - כף החיים. (טה"א) - טהרת הבית חלק א. (טה"ב) - טהרת הבית חלק ב. (טה"ג) - טהרת הבית חלק ג. (ה"ע) - הליכות עולם חלק ה. (ד"ט) - דרכי טהרה. (אוצ"ד) - אוצר דינים לאשה ולבת. (חוק) - חופה וקידושין. (ת"ה) - תורת הטהרה. (ע"ה) - עידן הטהרה. (ש"ה) - שושנת העמקים. (ע"ט) - עין טובה.

לתשומת לב הלומדים:

לתועלת המתחילים בשמירת "הטהרה", וקשה עליהם ללמוד מתחילה את כל פרטי הדינים - בדגשנו כאן בצבע את ההלכות הכרחיות ביותר, למען יקל מעליהם. אולם חשוב להדגיש כי כל ההלכות הינן הכרחיות, ולאחר שבצורת ה' יתחזקו בקיום המצוה, יוסיפו ללמוד גם את שאר ההלכות.

הסכמות

הספר בהסכמת מרן רבינו עובדיה יוסף הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה שליט"א.

וכן בהסכמת הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב שלמה עמאר שליט"א.

ובהסכמת הרב אשר זליג וייס אב"ד "דרכי הוראה" ירושלים וריש מתיבתא להוראה "מנחת אשר" שליט"א.

אימתי האשה נעשית נדה

“סוגה בשושנים” - וכי יש אדם סג [גודר] שדהו בשושנים! דרך העולם גודרים שדותיהם בקוצים ובדרדרים, בשיחים ובגדרות. ומה הוא סוגה בשושנים? אלו המצוות שנמשלו לשושנים. כיצד? היה מתאוה לראות את עצמו בתוך חופתו, לפי שאין לו יום בעולם חביב ממנו, שהוא שמה עם אשתו. מה עשה? הוציא ממון הרבה, הציע חופתו, בא להיזקק עימה - אמרה לו: “כשושנה אדומה ראיתי [מראה אדום של דם]”, מיד פירש הימנה! מי הפרישו ממנה? איזה נחש עקצו? איזה עקרב הזיקו? איזה גדר ביניהם? אלא דברי תורה שכתבה (ויקרא יז ט): “ואל אשה בנידת טומאתה לא תקרב!” (תנחומא כי תשא)

מהי נדה?

א. אשה שהרגישה שזב דם מרחמה, אפילו טיפה קטנה כגרגיר חול, הרי היא אסורה לבעלה מן התורה. ואינה מותרת לו עד שתעבור את תהליך הטהרה, כפי שיתבאר להלן בעזרת ה'. (מח)

מכל סיבה שהיא

ב. אין הבדל אם יצא ממנה הדם מחמת שהגיע וסתה או מחמת סיבה אחרת, כגון שאכלה מאכל חריף או שהתאמצה הרבה או שקפצה וכדומה, שכל שהרגישה שיצא ממנה דם, הרי היא אסורה מן התורה. (מז)

מראות הדמים

ג. לעיתים יתכן שתראה האשה מראות בצבעים שונים :

אשה שמצאה מראָה בצבע **שחור** או **אדום** אפילו בהיר - הרי זה **מראה טמא**, שאוסר את האשה באיסור נידה.

מראה בצבע: **כחול, ירוק, צהוב, לבן, אפור** - הרי זה **מראה טהור**.

ואולם בצבע **חום, כתום** - תשאל מורה הוראה (ראה רשימת מורי הוראה בסוף החוברת). (קכה, קכו)

כאשר מצאה האשה מראה שיש ספק בדינו, אסור לבני הזוג להקל או להחמיר על עצמם מדעתם, אלא עליהם לפנות למורה הוראה שיורה להם כיצד לנהוג. (ע"ה כח)

מהו איסור נדה

ד. אסור לבעל לגעת באשתו נדה כלל, אפילו נגיעה סתם שאינה של חיבה, וכל שכן בנגיעה של חיבה כחיבוק ונישוק וכיוצא בזה, שעובר איסור מן התורה, שנאמר (ויקרא יח ט): **"וְאֵל אִשָּׁה בְנִדָּת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוָתָהּ"** - לימדה התורה שכל קירבה אסורה. ולהלן (פרק ה) יבוארו הפרטים בהנהגת הבעל והאשה בימים אלו. (מח)

פנויה ונשואה

ה. איסור נדה שייך בין באשה נשואה, בין באשה פנויה, ולכן הנוגע נגיעה של חיבה בפנויה, עובר איסור מן התורה. ויש לדעת שבימינו כל הפנויות אסורות באיסור נדה, שהרי אין הפנויות טובלות לאחר שרואות דם, עד חופתן, ולכן אסור בהחלט לגעת בשום פנויה, ואפילו אם היא משודכת לו אסור לגעת בה, שכל עוד שלא נשאת לו בחופה וקידושין כדת משה וישראל, אינה אשתו ואסורה לו. (מז)

הערה למתחילים : בפרק זה ניתן בשלב ראשון ללמוד עד כאן, אולם אם קרה אחד מ-ג' המקרים הבאים, עליהם ללמוד את פרטי ההלכה המבוארים להלן או לשאול מורה הוראה:

א. במקרה של **הרגשת יציאת דם**, אף אם כלפי חוץ לא נמצא דם. (הלכה ו-ז)

ב. במקרה שראתה **כתם דם** [לא בימי המחזור] על בגדיה או על גופה. (הלכה ח-יג)

ג. במקרה של בדיקה פנימית או הכנסת מכשיר כלשהו לנרתיק. (הלכה יד)

מהן הרגשות?

ו. אשה שהרגישה שיצא ממנה דם, הרי היא אסורה לבעלה מן התורה כדלעיל, וישנם שני סוגי הרגשות בזה:

א. הרגישה שנפתח צוואר הרחם, והיינו שהרגישה כמין עקיצה שיש לפעמים בשעה שמתחילים להטיל שתן.

ב. הרגישה שהזדעזע גופה, והיינו כמין רעדה וצמרמורת שלא מחמת הקור. (מח. ע"ה יט. אבני שהם ו)

אם הרגישה אחת מההרגשות הנ"ל, הרי היא צריכה מיד לקנח את עצמה מבחוץ ביעד בדיקה' [חתיכת בד לבן רך ונקי] כדי לוודאות אם ראתה דם או לא. אם ראתה בבדיקה 'מראה טהור' (כחול, ירוק, צהוב, לבן, אפור) הרי היא טהורה, ואם לא מצאה כלום או מצאה 'מראה טמא' - תשאל רב מורה הוראה מה דינה, כיון שיש בזה כמה פרטים. (ראה רשימת מורי הוראה בסוף החוברת)

* בימינו רוב הנשים אינן בקיאות בהרגשות אלו, ופעמים רבות האשה חוששת שמא הרגישה, ובאמת אין זה נחשב ל'הרגשה', לכן בכל אופן שנראה לה שהרגישה אחת משתי ההרגשות הנ"ל, ראוי שתתייעץ עם רב מורה הוראה כיצד לנהוג. ומכל מקום הרגשת כאבים או צריבות באותו מקום, אינה נחשבת להרגשה כלל. (מט. ע"ה יט)

ז. **זיבת דבר לח** - אשה שהרגישה שזב ממנה דבר לח, אינה צריכה לבדוק את עצמה בעד, אלא די בכך שתתבונן בבגד התחתון הסמוך לבשר: אם ראתה בו 'מראה טהור' או שלא ראתה כלום - הרי היא מותרת לבעלה. ואם ראתה בו דם - דינו כדין "כתם", שיבואר להלן (הלכה ט) [שדוקא בבגד לבן והכתם גדול משני ס"מ, היא אסורה]. (ע"ה יט)

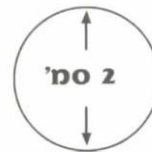
מהו כתם?

ח. כבר בארנו כי התורה אסרה את האשה באיסור נדה, רק כאשר הרגישה ביציאת הדם ממנה. אולם, אשה שנמצא כתם דם בבגדה או על גופה ולא הרגישה שיצא ממנה דם, הרי היא אסורה מדברי חכמים, והוא הנקרא איסור 'כתם'. ועל כן, אשה שראתה כתם - חלים עליה כל הדינים של אשה שראתה דם, דהיינו שנאסרת על בעלה עד שתעשה את תהליך הטהרה כהלכה. (קכו, קלב)

* אשה שראתה כתם דם, והיא מסופקת אם הרגישה ביציאתו או לא, או שהיא מסופקת אם מה שהרגישה נחשב כ'הרגשה' מבחינת ההלכה [שהרי לא כל הרגשה נחשבת בהלכה כ'הרגשה'], עליה להתייעץ עם רב מורה הוראה ולברר את הדבר, כיון שיש הבדל גדול בין כתם ללא הרגשה לכתם עם הרגשה, כפי שיבואר בהלכה הבאה.

התנאים לאיסור כתם בבגד

ט. ואמנם, לא כל כתם דם שנמצא על בגד האשה אסרו חכמים, אלא רק בהצטרף שלושה תנאים, ואלו הם: א. גודל הכתם. ב. שיהא מקום מציאת הכתם לבן ולא צבעוני. ג. שימצא הכתם על מקום הראוי לקבל טומאה. אם אחד משלושת התנאים אינו מתקיים - האשה מותרת לבעלה, אף אם ברור שכתם זה הוא דם שבא מן הרחם. ועתה נבאר את התנאים אחד לאחד. (קכח)

כגריס

א. גודל הכתם - תנאי ראשון, שיהיה שטח הדם גדול משטח של עיגול בקוטר של שני סנטימטר, והוא הנקרא בלשון רבותינו 'כגריס ועוד'. אבל אם הכתם הוא 'כגריס' [שני ס"מ] בדיוק או פחות מזה, הרי היא מותרת. וכאשר הכתם מאורך או מרובע או חלול וכדומה - מחשבים את שטחו הכולל, אם יש בו כגריס או לא.

ראתה טיפות קטנות של דם על בגדה, כשכל טיפה בפני עצמה היא פחות משיעור 'גריס ועוד', אף על פי שאם נצרף את כל הטיפות יחד יהיה כ'גריס ועוד', הרי היא מותרת. (קכח, קכט)

ב. שיהא מקום מציאת הכתם לבן ולא צבעוני - תנאי שני, שימצא הכתם על בגד בצבע לבן בלבד, אבל אם נמצא הכתם על בגד צבעוני אפילו בהיר, ואפילו הכתם גדול יותר מ'גריס', הרי היא מותרת, כיון שלא גזרו חכמים טומאת כתם בבגד צבעוני כלל. (מעיל צדקה, הגאון רבנו זלמן, חכמת אדם, רבי שלמה קלוגר) ולכן אשה שלבשה בגד צבעוני, אע"פ שהבגד סמוך לבשרה ממש שבודאי יצא הדם ממנה, הרי היא מותרת. (רבי שלמה קלוגר, זכרון יעקב, מעיל צדקה, סדרי טהרה, מהרש"ם, רעק"א, חזון איש, ציץ אליעזר, טה"א שפז)

בגד צבעוני, שמעורב בו צבע לבן, ונמצא הכתם על החלק הלבן והצבעוני יחד, ואין שיעור 'גריס' בלבן לבד אלא בצרוף החלק הצבעוני, הרי היא טהורה. אבל אם עבר הכתם מלבן ללבן דרך הצבעוני, ובשני חלקי הלבן יש יותר מ'גריס', הרי היא אסורה. (חכ"א, סד"ט, רעק"א, הגר"ז, טה"א שצד)

ג. שימצא הכתם על מקום הראוי לקבל טומאה - תנאי שלישי, שימצא הכתם על דבר שמקבל טומאה, כמו בגד או סדין וכדומה [וזאת על פי הלכות טומאה וטהרה, שישנם חפצים שיכולה להאחו בהם טומאה, וישנם שלא]. אבל אם נמצא הכתם על דבר שאינו מקבל טומאה, כגון שישבה על גדר אבנים, או שנמצא דם על האסלה או על מושב בית הכסא, או שקינחה בנייר טואלט ומצאה עליו דם (סד"ט, ערוה"ש, הגרש"ק, חזו"א), או שנמצא הדם על תחבושת היגיינית, ניילון וכדומה, אפילו הכתם גדול מ'גריס', והמקום שנמצא עליו הדם הוא בצבע לבן, הרי היא מותרת. (קל. טה"א ת. ע"ה יז)

י. סבירות שהגיע הכתם מן המקור - גם כשנמצא הכתם על בגד לבן שהיא אסורה, הוא דוקא במקום שיש סבירות שהגיע הדם מהמקור, כגון למטה מן המותן, או על הסדין ששכבה עליו, אבל אם נמצא הדם על החלק העליון של הבגד [ולא קפצה והתהפכה קודם לכן], הרי היא מותרת. (ת"ה קכב)

ולכן, בימינו שהרגילות ללבוש בגד תחתון סמוך ומהודק לבשר, אם נמצא הכתם על בגדה או על הסדין בלבד ולא על הבגד התחתון, הרי היא מותרת. (ת"ה קכג)

עצה טובה וחשובה: ראוי לכל אשה שתלבש תמיד בימי טהרתה בגד תחתון צבעוני ולא לבן, וכן תציע סדינים צבעוניים על מטתה, כדי

שאף אם תראה בהם כתם - לא תיאסר על בעלה. [ואשה שרגילה לראות
כתמי דם גם בימי השבעה נקיים, תלבש בגדים צבעוניים גם בימים אלו, כמבואר בפרק
ב הלכה כו]. (קכט)

התנאים לאיסור כתם על גופה

יא. כתם דם שנמצא על גופה של האשה שלא בהרגשה, אינו אוסר
אלא בהצטרף שני תנאים, ואלו הם: **א.** גודל הכתם. **ב.** מקום
מציאת הכתם. (קכח, קלג)

א. גודל הכתם - תנאי ראשון, שיהיה שטח הדם יותר
משטח של עיגול בקוטר של שני ס"מ, אבל בפחות מזה
טהורה, כנ"ל בהלכה ט'. [ואם ראתה טיפות קטנות של דם על בשרה,
ואין בכל טיפה בפני עצמה שיעור יגריס ועוד', אך בצרוף כל הטיפות יחד יש
יותר מיגריס', ראוי להחמיר ולאוסרה]. (קכט)

ב. מקום מציאת הכתם - תנאי שני, שימצא הדם במקום
שמסתבר שהגיע מהמקור, כגון שנמצא הדם בצד הפנימי
שברגליה על עקבה או על אורך שוקה או ירכה. אבל אם
נמצא הדם בחלק החיצון של הרגל או בחלק העליון של הגוף
[ולא קפצה והתהפכה קודם] אינה אסורה, כיון שלא מסתבר
שיגיע דם מהמקור לשם. (קלג)

לא לחשוש!

יב. בכל המקרים שראתה כתם והיא מותרת [כגון שהכתם פחות מיגריס'
או על מקום צבעוני או על דבר שלא מקבל טומאה או על החלק החיצון שברגל
וכדומה], **אין** לאשה לבדוק את עצמה באותו מקום, כדי לוודא
שבאמת אין שם דם. (קל)

תולים בסיבה אחרת

יג. אשה שמצאה כתם על בגד לבן או על גופה, אך ישנה סבירות
שהדם לא בא מהרחם אלא מסיבה אחרת, וכגון שהיה לה פצע

המוציא דם, אפילו שהחל להתרפאות, כל שאפשר שיפתח הפצע ויצא ממנו דם, תולים שהדם בא מזה, והרי היא טהורה. ובתנאי שאפשר שהכתם הגיע מהפצע על מקום הימצאו, אך אם אין סבירות שהדם בא מהפצע, וכגון שהיה הפצע בכתף וראתה דם על הירך, לא תולים שהדם בא משם, והרי היא אסורה. כמו כן, אם לבעלה או לבנה יש פצע, ויתכן שהדם בא מהם, תולים בסיבה זו, והרי היא טהורה. (קלד)

בדיקה פנימית

יד. דם שנמצא על חפץ כלשהו שהוכנס אל פנים הנרתיק - דינו שונה לגמרי מכתם דם רגיל, ולא חלים עליו כלל אפשרויות ההיתר שהוזכרו לגבי כתם. דהיינו שאף אם החפץ אינו מקבל טומאה נכגון טמפון שהוחדר אל פנים הנרתיק, או כפפת ניילון], ואף אם הוא צבעוני ולא לבן [כמו מכשיר רפואי], ואף אם גודל הכתם קטן מאוד - הרי שהאשה אסורה.

ולכן, אשה שנבדקה בבדיקה פנימית על ידי רופאה, ולאחר הבדיקה נמצא דם כלשהו על המכשיר או על ידה של הרופאה המכוסה בכפפה, אם הרופאה אומרת שהדם בא מחמת שהאשה נפצעה במהלך הבדיקה או שיש לה פצע באותו מקום, האשה מותרת [שתולים שהדם שראתה, בא מחמת המכה]. אבל אם אין שם פצע, הרי היא אסורה.

אולם אם לאחר הבדיקה נמצא כתם דם על בגד האשה או על הסדין וכדומה, הרי דינו ככל דין כתם רגיל, שיהיה אסור רק בהצטרף שלושת התנאים [שהוזכרו בהלכה ט]. ולכן יש ליעץ לאשה שתלבש לפני הבדיקה בגד תחתון צבעוני, כדי שאף אם תראה בו דם תהא מותרת [אם לא נמצא דם במכשיר הרופאה]. (ה. ע"ה ט)

הרחק מן הכיעור

טו. כתב הגאון רבי משה שטרן בספרו באר משה (חלק ג סימן קנב אות טו) : **"רע עלי המעשה שכל אשה צעירה שמרגישה מחוש קל, הולכת לרופא כדי שיבדקנה, ואף מי שרצה לומר שהרופא טרוד במלאכתו ולכן אין בזה חשש מכשול, מובן מאליו כמה טעם חלוש הוא זה, ובפרט אצל הרופאים של זמנינו שהרבה מהם רחוקים מיראת שמים. וגם לדבריו חלילה להקל בכל מחוש. ומעיד אני עלי שמים וארץ שפעמים רבות עלה בידי להשפיע על כמה נשים להמנע מכך,**

על פי מה שהסברתי לבעליהן את חומר האיסור, ותהילות לאל
יתברך שמעו לקולי, והכל הלך למישרים". ע"כ.

גם הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בספרו שבט
הלוי כתב, " כל שיש רופאה אפילו בשכר, אין ללכת אצל רופא
אפילו בחינם, וגם אם הרופא מומחה יותר, אין ללכת אצלו שלא
לצורך גמור. והרבה פעמים נשים הולכות לרופא בזמן הריון, או
כשלא נפקדו אחר נישואיהן, וזהו מנהג רע, וצריך להתריע על כך
לבלי ינהגו כן. ורק במקרים מסוימים וצורך גדול, יש מצוה ללכת
לרופא לקבל טיפול מתאים, והדברים מסורים ללב כל אדם". ע"כ.

אשר על כן, לא תלך האשה להיבדק אצל רופא כלל, אלא אם כן
הרופא מומחה יותר, ויש צורך גדול בכך. ותזהר שלא תדבר עמו
אלא בנוגע לענין בלבד, והנכון שתלך בלויית בעלה או לפחות חברה
כשרה. אולם בבדיקות שגרתיות הנעשות בתקופת ההריון, אין ללכת
להבדק אצל רופא כלל, ומנהג מכוער הוא, ואין רוח חכמים נוחה
מכך. ומצוה לפרסם הדברים ולהשפיע על בנות ישראל להמנע מכך,
ולא יזלזלו בכבודן ובצניעותן. והמזלזלת בזה ואינה משתדלת
להבדק אצל רופאה אפילו בשכר, הרי היא מורידה מעליה את
מסווה הבושה ומעטה הצניעות, אך המתאמצת להיבדק אצל רופאה
דוקא, אשריה ותבוא על שכרה מאת ה'. (טה"ב רכב. פה)

גודל נאמנותה של האשה

טז. תורתנו הקדושה נתנה כח נאמנות לאשה בכל אשר תאמר
בענייני נידתה, למשל: 'ראיתי דם' או 'לא ראיתי', 'טבלתי' או 'לא
טבלתי', 'טיהר לי החכם את הכתם' וכל כיוצא בזה. ועליה לדעת את
גודל האחריות המוטלת עליה, ולדקדק היטב ולשים לב בכל
העניינים הנוגעים בזה. וכמו כן עליה לדקדק בדיבורה ולומר אך ורק
את האמת, ולא לשקר אפילו בצחוק, כדי שלא תגרום תקלה לה

צחקתי

יז. אשה שאמרה לבעלה "אסורה אני" [מחמת שראתה דם או כתם], ולאחר זמן חזרה בה ואמרה "מותרת אני, ומה שאמרתי 'אסורה אני' - צחקתי", אינה נאמנת, והרי היא אסורה לבעלה, כי בנות ישראל הכשרות אינן עושות צחוק מדברים חמורים כאלו. ולכן צריכה עתה לנהוג את כל תהליך הטהרה, [לפסוק בטהרה, לספור שבעה ימים נקיים ולטבול במקוה, כמבואר להלן אחד לאחד]. ומכל מקום לא תברך על הטבילה, כיון שיודעת בעצמה שהיא טהורה. ואולם, אם בעלה מכירה בברור שמה שאמרה בתחלה 'אסורה אני', היה באמת בדרך צחוק ומחמת קלות דעת אמרה כן, יכול להאמין לה בדבריה האחרונים שהיא טהורה, ויזהירה לבל תוסיף לעשות כן כלל. (קכא)

סיבה מוצדקת

יח. אשה שאמרה 'אסורה אני' ולאחר זמן חזרה ואמרה 'מותרת אני', אך נתנה הסבר משכנע לדבריה הראשונים, הרי היא נאמנת ומותרת. וכגון שאמרה: מה שאמרתי מתחילה 'אסורה אני', מפני שבשעה שדיבר עימי בעלי בעניינים אלו, היו שם עוד בני אדם, ומחמת הצניעות אמרתי כן. או שמתחילה לא הרגשתי טוב ולא היה לי כוח לתשמיש, ולכן אמרתי 'אסורה אני' - הרי היא נאמנת. (קכב)

מעשה גדול

יט. גם באופן שנתנה סיבה משכנעת, אם עשתה מעשה שמראה שהיא אסורה, כגון שהרחיקה את מיטתה ממיטת בעלה כדרכם בימי נידתה, אינה נאמנת בדבריה, וצריכה להיטהר לבעלה כמו אשה שראתה דם. אולם אם טוענת שאמרה כן כיון שראתה כתם וחשבה שהוא טמא, ולכן גם הפרידה את המטות, אך לאחר מכן שאלה את החכם וטיהר לה את הכתם, ולכן אמרה 'מותרת אני' - הרי היא נאמנת. (קכב. ת"ה קה)

לא טבלתי

כ. אשה שהגיע זמנה לטבול ואמרה לבעלה 'לא טבלתי', ולאחר מכן אמרה לו 'טבלתי', אם נתנה סיבה משכנעת לדבריה הראשונים, הרי היא נאמנת. אבל אם אין הסיבה משכנעת, צריכה ללכת ולטבול, אך לא תברך. (ת"ה קד)

נמצא ששיקרה

כא. אשה שהיתה נידה, ואמרה לבעלה 'טבלתי', והוברר אחר כך ששיקרה עליו ולא טבלה כלל, איבדה את נאמנותה ושוב אינה נאמנת עד שיתברר לו בהוכחה ברורה שטבלה [כגון שתביא אישור מהבלנית שטבלה]. ומכל מקום אם הוברר למעלה מכל ספק שאשה זו חזרה בתשובה שלימה, הרי היא נאמנת מכאן ולהבא. (ק"ט)

אין דבר העומד בפני התשובה

כב. זוג שחיו ללא שמירת הטהרה, ועתה שבו בתשובה, נאמנת האשה מעתה להעיד על טהרתה ככל נשות ישראל הכשרות. אולם אם רק הבעל שב בתשובה, והאשה מסכימה לשמור טהרה לכבודו של בעלה בלבד, נאמנותה נתונה בספק, ובמקרה זה צריך הבעל לפנות לרב שיורה לו כיצד לנהוג. (קכ)

תהליך הטהרה

עד עתה למדנו אימתי האשה אסורה על בעלה, עתה נלמד היאך נטהרת היא לבעלה, על ידי שלושת שלבי הטהרה הבאים, ואלו הם:

א. בדיקת הפסק בטהרה. (יתבאר בפרק ב')

ב. בדיקות שבעה ימים נקיים. (יתבאר בפרק ג')

ג. טבילה במקוה טהרה. (יתבאר בפרק ד')

יש לציין כי שלושת השלבים הינם הכרחיים לטהרתה של האשה, ואם תחסיר אפילו שלב אחד מהם, עדיין היא אסורה כבתחילה. (ט)

עאלה

העת שאני לומדת הלכות טהרת המשפחה אני נתקלת
פעמים רבות בהנחיה שיש לפנות לרבי ולהתייעץ עימו
מאזנים שונים, והקשר לכך רציני לעאל:

א. האם אין הלה חוסר צניעות לפנות אל רב ולשתף אותו
בפרטים אינטימיים?

ב. אולי עדיף שאחמי' על עצמי, ובכך אחסוך את הפנייה
אל הרב?

תשובה:

אכן, במסגרת שמירת טהרת המשפחה, מתעורר בדרך כלל מפעם
לפעם - הצורך לפנות אל רב. [השאלות השכיחות ביותר מצויות כאשר האשה
עושה בדיקה (הפסק טהרה או בשבעה נקיים), והיא מסופקת אם הבדיקה נחשבת לנקייה
מדם או לא. כמו כן מצוי לעיתים שאשה רואה כתם דם על בגדה, ועליה לברר אם כתם
זה מטמא או לא. ויש שאלות גם בנושאים נוספים, כגון: חציצה בטבילה, פרישה בעונת
הוסת, ועוד].

אומנם יתכן, שאת מרגישה קושי מסויים לפנות אל הרב בעניינים
אינטימיים. אולם עליך לדעת, כי אין כאן חוסר צניעות או בושה
חלילה. בפנייתך אל הרב בשעת הצורך, את ממלאת חובה קדושה
של בת ישראל. התורה הפקידה בידך את עתידם ובריאותם
הרוחנית והגשמית של בעלך וילדיך, ונתנה לך זכות מלאה וחובה
לפנות אל הרב בכל שאלה ובעיה, כדי למלא את תפקידך הנעלה
בהצלחה. אדרבה, הדבר מעיד על שבחך ומעלתך, אשר יש בך יראת
שמים וזהירות בשמירת הטהרה בביתך.

גם הרב מבחינתו, רואה זאת כזכות וכחובה קדושה לענות לשאלות
בנושאים אלו, שבהם תלויה טהרת וקדושת עם ישראל. אפילו דוד
מלך ישראל היה גאה בכך והיה משתבח ואומר: "ידי מלוכלכות

בדם... כדי לטהר אשה לבעלה" [שהנשים היו מראות לו כתמים ומראות של דמים, כדי שיפסוק להן אם הם טהורים או טמאים]. ובגלל חשיבות הנושא, הרבנים העוסקים בתחום זה, ערוכים לענות לשאלות אלו בכל זמן ובכל מקום אפשרי [גם מעבר לשעות הקבלה בבית ההוראה]. התייחסות הרב לשאלתך היא כמובן עניינית בלבד, ובודאי שאין לך להתבייש או להרגיש חוסר נעימות.

אם בכל זאת את מרגישה קושי לפנות ישירות אל הרב, נסי להעביר את השאלה דרך אשת הרב, או להיעזר במדריכה, שתפנה את שאלתך אל הרב. אל תהססי לפנות לכל גורם שיכול לעזור לך בנושא! ודאי תופתעי לטובה כשתראי עד כמה לכל הגורמים העוסקים בנושא זה יש רצון כנה ונכונות לעזור, בגלל חשיבותו הרבה של הנושא! כמו כן ישנן שאלות רבות שניתן לברר בטלפון.

כמובן שגם אפשרי בהחלט שהבעל ילך לשאול את הרב, ואדרבה, לעיתים בעבורו זה יותר פשוט, כגון שהוא פוגש את הרב בבית הכנסת וכדומה. אולם במקרים רבים פּפֶעֶל דווקא יותר מעשי שהאשה תלך, ולכן כל אשה תעשה כחכמתה.

ובאשר לשאלתך השניה - האם תוכלי להחמיר על עצמך, ובכך לחסוך את ההליכה לרב, התשובה היא - בהחלט לא! על פי התורה, כשם שאין להתיר את מה שאסור, כך אין לאסור את מה שמותר. כאשר אשה מחמירה בנושא זה על דעת עצמה, ובכך נשאר בנידתה יותר זמן מהנדרש - הרי היא מעמידה את בעלה בנסיון קשה מאוד, ואף עלולה חלילה להביא אותו לידי מכשול. חובת האשה כלפי בעלה, לעשות את כל ההשתדלות להיטהר מוקדם ככל האפשר, בלי שום עיכוב. ומצד שני - כמובן שלא יתכן שבני הזוג יקלו על דעת עצמם - כשמדובר באיסור כה חמור [וגם אם נראה להם שבעבר קרה מקרה דומה, אין להקיש ממקרה למקרה, וזאת משום שהפרטים בנושא זה רבים ומורכבים מאוד, ופרט קטן יכול לשנות את התמונה. רק רב שעבר הכשרה מקיפה יכול להכריע ולפסוק את ההלכה].

לכן הדרך היחידה היא לשאול רב, אשר יורה את ההלכה באופן ברור - להתיר או לאסור, ובכך יונהגו חיי המשפחה על פי רצון ה'. אין ספק, כי אשה המתאמצת בשמירת הטהרה בביתה, ללא עצלות וללא "בושה" שאינה במקומה - שכרה רב ועצום לאין שיעור, ועושה נחת רוח מרובה לבורא עולם.

דיני בדיקת הפסק בטהרה

השלב הראשון לטהרתה - 'הפסק בטהרה'

א. בראשית טהרתה של האשה עליה לוודא שאכן פסק הדם ממקורה, וזהו הנקרא 'הפסק בטהרה', שמוודאת ש פסק הדם, ובזה היא מתחילה את תהליך ה טהרה. רק על ידי בדיקה זו תוכל האשה להתחיל בספירת "שבעה ימים נקיים", כלומר, שבעה ימים שלמים שיהיו אכן נקיים בוודאות מדם.

וכיצד היא מוודאת שאכן פסק הדם? על ידי שבגמר הדימום היא בודקת את עצמה בדיקה פנימית בעומק הנרתיק בבד הנקרא 'עד בדיקה'. ונקרא שמו כן, כיון שהוא מעיד על האשה שאכן היא נקייה מדם.

מהו עד בדיקה

ב. 'עד בדיקה' הוא: חתיכת בד לבן, נקי ורך. [ניתן לקנות חבילת 'עדיס' מוכנים ברשתות השיווק או במקוואות, אולם אפשר להשתמש גם בכל פיסת בד שהיא לבנה, רכה ונקיה]. במקרה שאין לה בד כזה, תבדוק בגאזה, או בצמר גפן, או במגבון בד סחוט היטב, או בנייר לבן, רך, סופג ונקי. אבל בנייר דק וחלק [כמו נייר של קופסת סיגריות] או באצבעה, אין מועילה הבדיקה כלל. (נב, נג) ????

מנסיוני, שמעתי מנשים שטענו, שאין צורך בבדיקה פנימית זו, כי הן מבחינות בהסתכלות או מניגוב חיצוני שלא נותרו עוד שאריות של דם. תתפלאי לשמוע שאפילו נשים המחכות עוד מספר ימים כ"בקשיש" לאחר סיום ירידת הדם, מוצאות לעתים גם לאחר מכן דם על עד הבדיקה. דומה הדבר לבקבוק "ריק", שכבר אין אפשרות להוציא ממנו חומר נוסף, אבל כשמנגבים היטב רואים שבכל זאת נדבק חומר לצדדים. רק על ידי ניגוב יסודי בתוך הבקבוק אפשר לנקותו לגמרי. (גב' חוה פרל תחי')

זמן הבדיקה

ג. זמן הבדיקה הוא לקראת סוף היום, החל כשעתיים לפני שקיעת השמש [והוא זמן 'מנחה קטנה']]. והטוב ביותר לבדוק חצי שעה לפני השקיעה. אולם אין לאחר את בדיקת ההפסק טהרה לאחר זמן השקיעה. [זמני השקיעה וצאת הכוכבים, מפורסמים בלוחות שנה]. (נב)

ד. אשה ששגה ובדקה לאחר השקיעה, קודם צאת הכוכבים [שהוא זמן "בין השמשות"] ונמצאה הבדיקה נקיה, בדיעבד מועילה לה בדיקה זו, ויכולה להתחיל למחרת לספור "שבעה נקיים". אך אם בדקה לאחר צאת הכוכבים, לא מועילה לה הבדיקה, וצריכה לחזור ולעשות הפסק טהרה

למחרת לפני השקיעה. (הב"ח, ערוך השלחן, זכרון יוסף, אגרות משה, ועיין באר משה שטרן, הי"ע נח)

ה. אשה שהתפללה ערבית קודם השקיעה, יכולה עדיין לעשות הפסק בטהרה, אך לכתחלה לא תעשה כן, אלא תבדוק ואחר כך תתפלל ערבית. והוא הדין בערב שבת שלכתחלה תבדוק קודם הדלקת נרות, ואם שכחה תבדוק אחר ההדלקה. (ת"ה יג)

ו. אשה שיודעת שלעת ערב לא יהיה באפשרותה לעשות הפסק בטהרה, או שחוששת שתשכח לעשות כן בערב, רשאית לעשות את הבדיקה בצהריים, ואפילו מהבוקר. ואם יתאפשר לה אחר כך לבדוק בערב קודם השקיעה, תבדוק שוב. (נב. טה"ב רנז)

קודם הבדיקה

ז. קודם הבדיקה, טוב שתרחץ האשה את אותו מקום וסביבתו. ותסתכל על ידיה היטב שאינן מלוכלכות מאיזה דבר. וכמו כן תסתכל היטב על העד קודם הבדיקה, אם הוא נקי ואין בו שום כתם או לכלוך. (נב. ע"ה כו)

אופן הבדיקה

ח. לאחר מכן תסובב את העד על אצבעה, ותכניסנו באותו מקום בעומק עד מקום שאבר הבעל מגיע בשעת התשמיש. ואם נגרם לה צער בבדיקה כה עמוקה, תבדוק לעומק ככל האפשר [אך לא די שתכניסנו מעט]. וכשהעד בפנים תסובב אותו סיבוב מלא בכל דפנות הנרתיק ובכל הפינות. ועצה טובה שתניח את רגלה האחת על מקום גבוה כמו כסא או שפת האמבטיה, ואת רגלה השניה תניח על הארץ. (נג. ת"ה טו)

ט. אם הבדיקה בעד יבש מכאיבה לה, תרטיב את העד במעט מים ותסחט אותו, באופן שיהיה לח ולא רטוב ממש, ותבדוק. (טה"ב שמב. ע"ה כז)

בדיקת העד

י. לאחר הבדיקה תוציא את העד ותתבונן בו: אם נמצא העד נקי לגמרי, דהיינו שאין בו מראה אדמומי כלל, הרי זו הוכחה שפסק ממנה הדם והועילה לה בדיקת הפסק טהרה, ועתה היא מוכנה לשלב השני של טהרתה - להתחיל לספור שבעה ימים נקיים, שאינה רואה בהם דם כלל.

אך אם נמצא שהעד אינו נקי לגמרי מאדמומית, תשטוף שוב היטב את אותו מקום, תמתין כמה דקות ותבדוק שוב: אם הפעם יצא העד נקי, הרי היא מוכנה לשלב השני של הטהרה. ואם שוב לא נמצא העד נקי, יכולה עד השקיעה לחזור על הבדיקה שוב ושוב עד שיצא העד נקי, ותמתין מעט זמן בין בדיקה לבדיקה. אולם כמובן, שאם היא רואה לפי הבדיקות שהמקום עדיין מדמם, ואין סבירות שהעד יצא נקי לפני השקיעה, תדחה את בדיקת ההפסק ליום המחרת. (נג. טה"ב רסב)

יא. יש להתבונן היטב בעד הבדיקה על כל חלקיו, כי פעמים והמראה נראה בכללותו טהור, אך ישנה נקודה קטנה ביותר שאינה נראית לעין בסקירה שטחית מבלי התבוננות.

ולכן יש לבחון את עד הבדיקה לאור היום או לאור החשמל, ובדיעבד אפילו בדיקה לאור הנר מועילה. ומכל מקום אם אין העד נקי לגמרי ומצאה עליו איזשהו מראה, נכון שלא לבדקו לאור החשמל, מפני שאור החשמל משפיע על צבע המראה, אלא תבדקו באור היום דוקא. ובינתיים תניח אותו במקום נקי, כדי שלא יקבל לכלוך ואבק וישפיע על המראה. ומומלץ שלא להניח את העד בתוך שקית ניילון, מפני שהדבר גורם לשינוי מראה העד, אלא תמתין שיתייבש העד ותניחהו במעטפת ניר וכדומה. (ה"ע ע.ח. ע"ה כח)

ספק מראה

יב. כל מראה שאין ברור לה בוודאות שהוא טהור [מראה טהור = לבן, ירוק, כחול, אפור, צהוב], לא תסמוך על השערותיה או על השערות בעלה לטהר או לטמא, אלא יביאו את המראה לפני מורה הוראה שיורה להם אם הוא טהור או לא. ואין להם להחמיר או להקל על עצמם מספק. (ע"ה כח)

ויש לחזק את המודעות בציבור בענין זה, כי לצערנו הרב, ישנם זוגות שאינם מבינים את חשיבות הענין, שאסור לאסור את האשה ללא כל סיבה, ומפאת עצלותם או ביישנותם, אינם הולכים לשאול מורה הוראה אם המראה או הכתם שראתה בבגד, טהור או לא, ואוסרים אותו על דעת עצמם. ישמע חכם ויוסף לקח.

פצע

יג. אשה שהבדיקה בעומק גורמת לה לראיית דם, או שיש לה פצע באותו מקום ובודאי תמצא דם ב'עד הבדיקה' מחמת הפצע, תשאל חכם כיצד לנהוג. (ת"ה) יד, (טו)

טבעת

יד. אשה שקבלה היתר מרב להתקין לה טבעת ברחמה למניעת הריון, יכולה לעשות את הבדיקות של 'הפסק טהרה' ו'שבעה נקיים' בעוד הטבעת ברחמה. (ה"ע) קפד

בדיקת "מוך דחוק"

טו. מלבד הבדיקה האמורה לעיל, שהיא חובה לגמרי, הורו לנו חכמים על בדיקה נוספת שנכון להחמיר לעשותה, כמצוה מן המובחר, לאחר בדיקת ההפסק הרגילה (הנוכרת לעיל). בדיקה זו נקראת " **מוך** [בד] **דחוק** [שדוחקים אותו באותו מקום]" (ה"ע עח)

טז. **מטרת הבדיקה:** בדיקה זו נעשית כדי לוודא שבאותה שעה ממש, שמתחילה האשה את ספירת ימי השבעה נקיים [בתחילת הלילה], היא אכן נקייה מדם. [בדיקת ההפסק הרגילה לא מבררת זאת בוודאות גמורה, משום שעדין יתכן שלאחר הבדיקה, קודם תחילת הלילה, תצא טיפת דם].

יז. **כיצד נעשית הבדיקה?** תכניס 'עד בדיקה' באותו מקום מעט זמן קודם השקיעה ותשאיר אותו שם עד כמה דקות אחר צאת הכוכבים [ולא יותר, כדי שלא יגרום לה העד לשריטות, ומטעם זה גם רצוי שתנוח ולא תלך בזמן זה]. אם יצא העד נקי לגמרי, הוברר בוודאות גמורה כי בעת תחילת ספירת השבעה נקיים, היתה נקייה לחלוטין מדם, ומתחילה לספור שבעה נקיים. אך כאמור, אין זו חובה מן הדין. (נד, ע"ה כט)

יח. אשה רגישה שהמוך גורם לה כאב או שריטות, וכן אשה מתחזקת המתחילה בשמירת הלכות טהרה, אינן צריכות להחמיר לתת 'מוך דחוק'. (ת"ה טז)

יט. אשה ספרדיה שראתה דם וסת יום אחד בלבד, ופוסקת בטהרה באותו יום [כפי שיתבאר בהלכה כא ובהלכה כה, שיש אופנים שהדבר אפשרי לבנות ספרד], צריכה מן הדין לתת 'מוך דחוק'. ומכל מקום אם כבר עשתה בדיקת 'הפסק טהרה' ולא נתנה 'מוך דחוק', מועילה לה הבדיקה, ויכולה להתחיל לספור שבעה נקיים. ואם הקדימה לפסוק בטהרה, קודם זמן מנחה קטנה, לא מועילה לה הבדיקה. (טה"ב רפ)

ימי ההמתנה קודם בדיקת 'הפסק בטהרה'

כ. ביארנו שבדיקת "הפסק טהרה" נעשית ביום שבו פסק הדימום. אולם ישנם מצבים שבהם למרות שפסק הדימום, אין האשה יכולה לעשות 'הפסק' באותו יום, אלא עליה להמתין יום נוסף או יותר.

הטעם להמתנה זו, מפני שהשבעה ימים נקיים צריכים להיות נקיים לא רק מדם, אלא גם מפליטת זרע. והרי אשה ששמשה עם בעלה, פולטת לאחר מכן זרע, ובתוך שלושה ימים שלמים [72 שעות] שלאחר התשמיש, הזרע עדיין חי ופליטתו מעכבת את ספירת ה"שבעה נקיים", אך לאחר ג' ימים שלימים, כבר אין בו ממש, ואינו מעכב. ובדיני המתנה זו יש הבדל בין מנהגי הספרדים לאשכנזים.

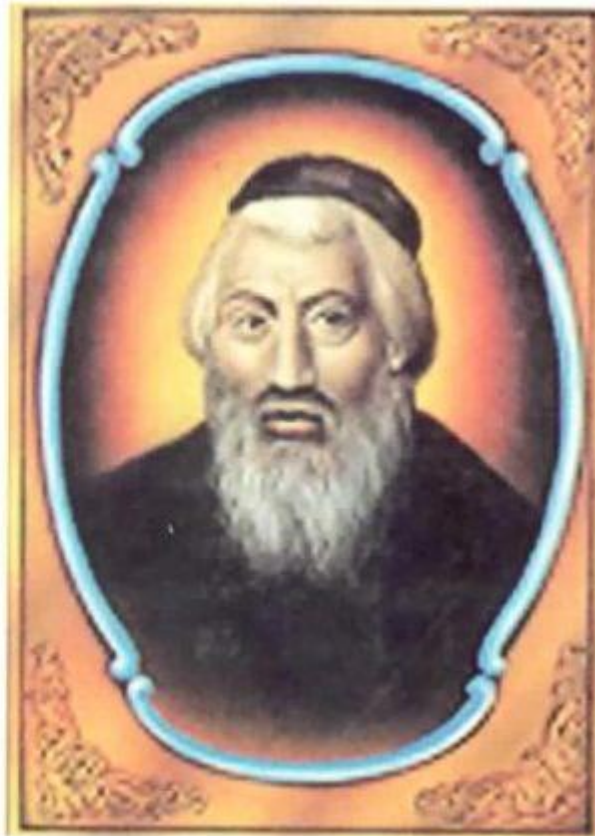
כא. מרן השולחן ערוך רבנו יוסף קארו זצוק"ל פוסק (סימן קצו סעיף יא), שכאשר האשה פסקה מלראות דם, ועברו ארבעה ימים מעת ששימשה עם בעלה, יכולה לפסוק בטהרה באותו יום.

הרמ"א פוסק, שעל האשה להמתין עד שיעברו לפחות חמישה ימים מעת התחלת ראיית הדם, ולאחר מכן לעשות את בדיקת ה' הפסק בטהרה' . ואפילו שלא שימשה בימים האחרונים, ואף אם בעלה לא היה בעיר בימים אלו. וכן נוהגות בנות אשכנז והרבה מבנות ספרד.

מרן רבינו יוסף קארו, בעל ה"שולחן ערוך", שהספרדים קיבלו הוראותיו

רבינו משה איסרליש (הרמ"א), שהאשכנזים קבלו הוראותיו

לדוגמא:

התחילה לראות דם ביום ראשון, והמשיך הדימום ארבעה ימים בלבד [ראשון, שני, שלישי, רביעי], אינה עושה 'הפסק בטהרה' ביום רביעי, אלא ביום חמישי לפני השקיעה.

וישנן מבנות ספרד הנוהגות כפסק מרן השולחן ערוך, ולפי זה יכולות לפסוק בטהרה מיד ביום רביעי. ואם פסק הדימום קודם לכן, כגון ביום שני או שלישי, יכולות לפסוק באותו יום בערב לפני השקיעה, בתנאי שעברו ארבעה ימים מיום ששימשה. וכן פוסק מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א לספרדים. (טה"ב שצב)

ופשוט, שאם היא ממשיכה לראות דם במשך יותר מארבעה ימים, אינה יכולה לעשות בדיקת 'הפסק טהרה' עד אותו יום שיפסיק הדם (טה"ב שצג).

כב. במקרים מסוימים אף בנות אשכנז אינן צריכות להמתין חמשה ימים אלא ארבעה, כגון, שהרופא קובע שתקופת הביוץ תעבור אם היא

תמתין חמשה ימים. ולכן בכל מקרה כיוצא בזה, יש לשאול מורה הוראה
כיצד לנהוג. (ת"ה י)

פג. כלה מבנות אשכנז העומדת להנשא, ומועד החתונה מתקרב ובא,
ואם תמתין חמשה ימים מיום ראייתה, לא תספיק להטהר לליל חופתה,
רשאית לפסוק בטהרה מיד ביום שפסק הדם, ותתחיל ממחרת לספור
שבעה ימים נקיים. (ת"ה ט)

ימי ההמתנה לאשה שראתה כתם

פד. אשה שנאסרה לבעלה מחמת שראתה כתם: לבנות ספרד - טוב
שתמתין ארבעה ימים מיום ששמשה עד שתפסוק בטהרה, כדין אשה
שראתה דם נדה. אולם במקום צורך יכולה לפסוק בטהרה באותו יום
[וטוב שתעשה לפני הבדיקה שטיפה וקינוח, כפי שיבואר בהלכה כה], ותתחיל למנות
ממחרת שבעה נקיים.

ומנהג אשכנז להמתין חמשה ימים גם לאחר ראיית כתם כדין הרואה
דם וסת. ומכל מקום אם לא היה בעלה בעיר בימים שקדמו לראיית
הכתם, יכולה לפסוק בטהרה מיד באותו יום. (ת"ה י)

שטיפה וקינוח

כה. אשה ששמשה עם בעלה ואחר כך ראתה דם אפילו יום אחד, בארנו
לעיל שצריכה להמתין ארבעה ימים למנהג ספרד, וביום הרביעי תפסוק
בטהרה. אולם ישנה אפשרות שבה היא תחסוך מעצמה להמתין ארבעה
ימים, ותהא רשאית לפסוק בטהרה באותו יום שהפסיקה לראות דם,
וזאת על ידי שתקנח היטב באותו מקום בבגד רך, כדי להפליט את כל
הזרע. או שתשטוף היטב את אותו מקום במים חמים, ובזה יפליט כל
הזרע. ויותר טוב שתעשה את שניהם. אולם ברור שכל עוד שלא פסק
הדם, אין לה שום אפשרות לקצר את הימים. (כן פסקו התוספות, הרשב"א, מהר"ם
מרוטנבורג, הגהות מימוניות, הרא"ש, התרומה, הרוקח, המרדכי, הטור, המאירי, ומרן בשלחן ערוך
סימן קצו סעיף יג. וכתב בשו"ת פני אהרון אמריליו שכך מנהג בני ספרד כדעת רוב ככל הראשונים ומרן
שקבלנו הוראותיו. וכן כתב אב בית דין דסלוניקי בשו"ת צרור הכסף שהמנהג כדעת מרן, וכ"כ הגאון
רבי יחיא צאלח אב"ד דתימן בשו"ת פעולת צדיק, שכן המנהג, ובמקומותינו לא שמענו על חומרת
הרמ"א כלל. וכן פסק בשו"ת חן הטוב, ובשו"ת רב פעלים ועוד. טה"ב תלה. הי"ע נא. ע"ה קט)

מנהג אשכנז שלא לסמוך על העצה הנ"ל, וממתינים דוקא חמשה ימים.
(רמ"א ס"ס קצו)

בגדים לבנים

נו. לאחר ה'הפסק טהרה' מיד, תלבש האשה במשך כל השבעה נקיים, בגד תחתון לבן ונקי, וכן טוב שתציע על מטתה סדין לבן ונקי. ואשה שעלולה לראות כתמים בתוך השבעה נקיים, כגון שיש לה פצעים באותו איזור או טחורים, או שהיא לאחר לידה, או כלה שמצוי פעמים שמדממת, יכולה ללבוש בגד תחתון צבעוני, שאף אם ימצאו עליו כתמים לא תיאסר, כפי שבארנו לעיל (פרק א הלכה ט) שלא גזרו חכמים איסור כתמים על בגד צבעוני. (ברית יעקב, זכרון יעקב, חמדת שלמה, מעיל צדקה, מהרש"ם, שואל ומשיב, אגרות משה פיינשטיין ועוד. טה"א שצח. ע"ה פה)

נקיים

שבעה

השלב השני לטהרה

א. לאחר שעשתה האשה 'הפסק טהרה' שהוא השלב הראשון לטהרה, מגיע השלב השני - ספירת 'שבעה ימים נקיים', דהיינו שמכאן ואילך סופרת שבעה ימים שלמים ורצופים, שיהיו נקיים מכל חשש של מראה דם שהוא, כמו שנאמר (ויקרא טו כח) **וְסִפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר**. ואם לא פסקה בטהרה קודם לכן, אפילו ספרה שבעה ימים נקיים, לא יועיל לה כלל.

כיצד סופרת שבעה ימים נקיים?

ב. ספירת השבעה נקיים מתחילה למחרת יום ההפסק בטהרה, כך שיום ההפסק אינו ממנין השבעה. **למשל** : אשה שעשתה 'הפסק טהרה' ביום ראשון קודם השקיעה, מתחילה מצאת הכוכבים [יום ראשון בלילה] למנות את היום הראשון מהשבעה נקיים, ועד למחרת [יום שני] בערב הרי עבר יום אחד. בצאת הכוכבים [יום שני בלילה] מתחיל היום השני מהשבעה נקיים, ועד למחרת, וכן הלאה. עד שבמוצאי שבת מתחיל היום השביעי, ומסתיים ביום ראשון בערב. ואם עברו עליה כל שבעת הימים והלילות

נקיים לגמרי שלא ראתה בהם דם כלל, טובלת בליל שמיני ניום ראשון בלילה] במקוה טהרה, והרי היא מותרת לבעלה.

נמצא שתמיד תחול הטבילה באותו יום בשבוע שפסקה בטהרה . וכגון :
אשה שעשתה הפסק טהרה ביום שלישי לפני השקיעה, תטבול בשבוע הבא ביום שלישי אחרי צאת הכוכבים. (ת"ה ח)

שבעה ימים דוקא

ג. בשום אופן אין אפשרות לקצר את מנין ימי השבעה נקיים. ואפילו הרופאים קובעים שאם תמתין האשה שבעה ימים, יעבור זמן הביוץ שיכולה להתעבר בו, בכל זאת יש איסור מוחלט להקל בדבר. ובאופן שכזה עליהם להתייעץ עם מורה הוראה. [ישנן כמה עצות לקצר את ימי ראית הוסת : א. תאכל בכל יום מימי המחזור לימון שלם (ותטבלנו בסוכר), שהלימון גורם ששאריות הדם תצאנה מהר ולא באיטיות. ב. תקפיד לאכול ארוחת בוקר מסודרת. ג. לקחת בימי המחזור לבד טיפות גניקול (ניתן להשיג בחנויות טבע). (ע"ה ל, פו)

בדיקות השבעה נקיים

ד. בכל יום מימי השבעה נקיים צריכה האשה לכתחילה לבדוק את עצמה ב'עד בדיקה' פעמיים, בדיקה אחת בבוקר בקומה משנתה, ובדיקה אחת בערב קודם השקיעה. (נד)

אופן הבדיקה : לכרוך 'עד בדיקה' סביב האצבע, להכניס לעומק הנרתיק, ולסובב בכל הפינות (כמו בבדיקת הפסק בטהרה').

הבדיקות ההכרחיות

ה. אשה ששכחה לבדוק בכל יום מהשבעה נקיים, אם בדקה לפחות פעם אחת ביום הראשון [למחרת יום ההפסק בטהרה] ופעם אחת ביום השביעי, בדיעבד מועילות לה הבדיקות לשבעה נקיים. אבל אם בדקה רק באחד מהם, צריכה למנות שוב את ימי השבעה נקיים. (נה. ת"ה כ)

ואם כן יוצא, שישנן שלוש בדיקות הכרחיות לגמרי לתהליך הטהרה, שבלעדיהן לא תוכל האשה להיטהר לבעלה : בדיקת ההפסק בטהרה, בדיקת היום הראשון לשבעה נקיים, ובדיקת היום השביעי.

ו. אשה שהחמירה ועשתה בדיקת 'מוך דחוק' והשאירה את המוך עד אחר צאת הכוכבים, ושכחה אח"כ לבדוק בכל הימים, ובדקה רק ביום השביעי, בדיעבד מועיל לה לספירת שבעה נקיים. (נודע ביהודה, חדרי דעה, מהרי"א הלוי. טה"ב שיב)

ז. אשה שכחה לבדוק ביום הראשון או שכחה לבדוק ביום השביעי, אך בדקה בימים אחרים - פעמים שמועילות לה הבדיקות, ופעמים שאינן מועילות לה, ופעמים שניתן לתקן ולהציל. אשר על כן, בכל מקרה שכזה תשאל מורה הוראה כיצד לנהוג.

ח. אשה שראתה כתם, ובדקה עצמה רק ביום הראשון או רק ביום השביעי [מלבד בדיקת ההפסק בטהרה], מועילה לה בדיקה זו. (ת"ה כא)

מצבים מיוחדים

ט. ישנם מצבים שבהם יכולה האשה לכתחילה לבדוק רק את שלושת הבדיקות ההכרחיות [הפסק בטהרה, יום ראשון ויום שביעי], ואלו הם:

* אשה שדרכה לראות כתמי דם בימים אלו, כגון: יולדת, כלה בתולה, אשה שיש לה התקן תוך רחמי וכיוצא, שאם תעשה בדיקות בכל יום, סביר להניח שתראה בהן דם. [ואשה זו תלבש גם בימי השבעה נקיים בגד תחתון צבעוני, כדי שהכתמים לא יאסרו אותה, כמבואר בפרק ב הלכה כו].

* אשה שעלולה לראות דם מחמת פצעים או מכה שיש לה באותו מקום, או שמצטערת צער רב בבדיקתה. ואם מתקשה לבדוק אפילו את שלושת הבדיקות הללו, תשאל חכם כיצד לנהוג. (ת"ה כ)

* אשה שמתחזקת בקיום תורה ומצוות, וזוכה עתה להתחיל לשמור את דיני הטהרה, וקשה עליה לבדוק פעמיים בכל יום, יש להקל לה זמנית לעשות את שלושת הבדיקות ההכרחיות בלבד. (ת"ה כ)

נסתרו הימים

י. אם באחד מימי השבעה נקיים, ראתה האשה על עד הבדיקה מראה שאינו טהור, או שראתה דם או כתם טמא, הרי שכל אותם הימים שספרה עד כה בטלים, וצריכה לעשות שוב 'הפסק טהרה', ותתחיל לספור שבעה ימים נקיים שנית. [סוגי צבעים טהורים ולא טהורים - מפורטים בפרק א הלכה ג] (ת"ה כז)

* אפילו נקודה קטנה של דם בעד הבדיקה פוסלת את הבדיקה. אולם לעיתים מצוי שעד הבדיקה יוצא נקי, ובפינה נמצא מעט אדום, במקרה כזה כדאי להתייעץ עם מורה הוראה, כי יתכן שדם זה בא מחמת פצע שישנו שם, ואינו דם טמא.

שאלת חכם

יא. אשה שבדקה בעד והסתפקה אם המראה טהור או לא, ואינה יכולה לשאול מורה הוראה באותו יום, תמשיך בבדיקותיה עד שיזדמן לה לשאול. (ת"י כו)

לדוגמא: אשה שבדקה עצמה בבוקר של היום הראשון מהשבעה נקיים, וראתה בבדיקתה מראה המצריך שאלה, ויודעת שלא יזדמן לה לשאול עד למחרת בבוקר, אזי באותו יום לפני השקיעה תעשה בדיקה בעד, ותכוון בדעתה שאם המראה שהיא אמורה להראות לרב יתברר כטהור [ונמצא שלא נסתר היום הראשון], אזי הבדיקה שהיא עושה כעת היא המשך

לבדיקות השבעה נקיים, ולמחרת היא תמשיך לספור את היום השני. ואם המראה שהיא אמורה להראות לרב יתברר כפסול [ונמצא שנסתר היום הראשון], אזי הבדיקה שהיא עושה כעת תהיה בדיקת 'הפסק טהרה', ותתחיל לספור שבעה נקיים מחדש. (עי"ה לא)

וספרה לה

יב. אין האשה צריכה לספור בפיה את ימי השבעה נקיים, ולומר: היום יום אחד לספירת שבעה נקיים, היום יום שני לספירת שבעה נקיים וכו', אלא די בכך שתתן את דעתה על ימי הספירה כראוי, כדי שלא תחול טעות במספר הימים. (נז)

פרטי ודיני הטבילה

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרים, ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים! שנאמר: "מקוה יִשְׂרָאֵל - ה'" - מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל!

(משנה סוף מסכת יומא)

השלב השלישי לטהרתה

א. אחר שבדקה האשה בדיקת 'הפסק בטהרה', וספרה 'שבעה ימים נקיים' שבהם בדקה עצמה מכל חשש של דם שהוא, הגיע השלב השלישי לטהרתה, והוא הטבילה במקוה טהרה, שנאמר (ויקרא טו כח) וְסִפְּרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר. וכבר בארנו, שכל שלא עשתה אחד משלושת שלבי הטהרה, אסורה עדיין לבעלה.

זמן הטבילה

ב. זמן הטבילה הוא בתום היום השביעי לספירת השבעה נקיים, דהיינו ליל שמיני אחר צאת הכוכבים, ולא תטבול מבעוד יום. (קעה)

* יום הטבילה יוצא תמיד באותו יום בשבוע, שבו עשתה האשה 'הפסק בטהרה'. **למשל** :

הפסק בטהרה ביום ראשון [קודם השקיעה] טבילה ביום ראשון הבא [לאחר צאת הכוכבים].

הפסק בטהרה ביום שבת קודש [קודם השקיעה] - טבילה במוצאי שבת הבא [לאחר צאת הכוכבים].

ג. אשה שאינה יכולה לטבול בליל היום השמיני, או שיש לה צורך כלשהו לטבול דוקא ביום ולא בלילה, כגון שגרה במקום שאינו מיושב כל כך וחוששת לחזור בלילה לבדה או שבניה גדולים וחוששת שירגישו בה, תתייעץ עם מורה הוראה.

בריכת שחיה

ד. אין האשה נטהרת לבעלה אלא דוקא כשטובלת במקוה טהרה, אבל אם טבלה באמבטיה או בבריכה מלאה מים, עדיין היא אסורה לבעלה כבתחילה. (ה"ע קמב)

טבילה בים

ה. בימינו שמצויים מקוואות טהרה בכל מקום עם בלניות מוסמכות, אין להתיר לטבול בים או בנהר בשום פנים ואופן. ואם קרה ובני הזוג צריכים לנסוע לחו"ל למקום שאין בו מקוה טהרה כשר, יתייעצו עם מורה הוראה. (קנא. ע"ה נג)

הצנעת הטבילה

ו. האשה צריכה לעשות כל מאמץ להצניע ולהסתיר את דבר טבילתה מכל בני אדם. ומכל מקום לצורך גדול, כגון שמפחדת לחזור בלילה לבדה מהמקוה, ורוצה שחברתה תלווה אותה, אין לחשוש מכך שחברתה יודעת. (טה"ג קפח. ת"ה מא)

ההולכת למקוה ונשאלת מחברתה להיכן היא הולכת, יכולה לשנות בדיבורה, כדי שלא ידעו על טבילתה. ועדיף שתשיב תשובה מתחמקת שאינה ממש שקר, כגון שתאמר, אני רוצה ללכת לקניות בסופר, או יש לי תור למרפאת שיניים, [ויש לה תור בזמן אחר]. (ע"ה נה)

דחיית הטבילה

ז. בהגיע זמן הטבילה, מצוה על האשה להזדרז ולהכין עצמה לטבילה, ולא תדחה את טבילתה אפילו לילה אחד, וזהו יסוד גדול מאוד בשלום בית. ואם דוחה את טבילתה במטרה לצער את בעלה חס ושלום, איסור חמור הוא, ועונשה קשה עד מאוד, כמובא בזוהר הקדוש. ואפילו אם היה איזה ויכוח ביניהם, עליהם להתפייס ללא דיחוי כלל, כדי שתטבול ותהיה ראויה בזמנה לקיום מצות עונה או פריה ורביה. (קעג. משנ"ב רמ נד)

ח. אם באו ההורים לבקר בבית בני הזוג בליל הטבילה, אע"פ שיש להסתיר מהם את הטבילה עד כמה שאפשר, מכל מקום לא ידחו את הטבילה ליום אחר מפני כך. ובפרט אם לא קיימו עדיין מצות פריה ורביה. (שבט הלוי. טה"ג קצ)

ט. כשנראה לבני הזוג שיש צורך גדול מאוד לדחות את הטבילה, עליהם לשאול חכם כיצד לנהוג. (קעג)

"כליל כניסתה לחופה..."

אחד היסודות החשובים בשלום בית, הוא טבילה בזמן. השל"ה הקדוש אומר, כי הנשים הזוכות להביא ילדים עם נשמות קדושות - הן אלה הנשים הטובלות דוקא בזמן! ומסופר על אשה אחת, שמבין כל ילדיה היה לה בן אחד, שהתבלט במיוחד במידותיו האציליות, בטוהר מעשיו, ובגדלותו בתורה. פעם שאלה אותה שכנתה: "בזכות מה זכית לבן כזה?" והיא השיבה: "פעם הלכתי למקוה, והבלנית הודיעה לכל הנשים, כי עקב תקלה המים במקווה קרים. כל הנשים חזרו הביתה, חוץ ממני. טבלתי במים קרים, כדי לא לדחות את ליל הטבילה. מאותה טבילה נולד לי הבן הזה".

אחת הסיבות לזלזול בנושא הטבילה בזמן - שהאשה לא מחשיבה אותו מספיק. אם היא מכניסה את הטבילה כעיסוק שוטף בסדר יומה, באומרה למשל: "אנקה את הבית, אלך לטבול, אשטוף את הכלים", הרי שהענין מאבד מערכו! אשה שלא טובלת בזמן בגלל עייפות, עיסוקים רבים, סידורים "דחופים" וכדומה - הרי זו פגיעה חמורה כלפי הבעל, המסר שהוא מקבל: "האורחים יותר חשובים", "הנקיון יותר חשוב ממך" או "אני יותר מידי עייפה מכדי לבוא לקראתך". מה גם שאשה כזו עלולה חלילה להכשיל את בעלה באיסורים חמורים. יש נשים הטוענות "בעלי מסכים שאדחה!" על כך אמר הרב וולבה זצ"ל: "או שהוא משקר [כי בתוך תוכו הוא רוצה שתלך] או שמשהו לא בסדר [כי במצב תקין לא יתכן שזה יקרה]..."

חז"ל אמרו, כי יום הטבילה הרי הוא "כליל כניסתה לחופה" - מה עושה האשה ביום חופתה? היא מנקה את הדירה? הולכת לקניות? לא! היא מתפללת, נותנת צדקה, ומתכוננת פיזית ונפשית למאורע. כך צריך להיות לפחות חלק מהיום בליל הטבילה [ומה טוב ומה נעים להכין גם איזו ארוחה טובה, לפרוס מפה נאה על השולחן, ולהשרות אוירה הגיגית], ואז ניתן יהיה לחוש יותר את היופי המיוחד בלילה גדול זה. (הדרכה לטהרה)

אין בעלה בעיר

י. אשה שבעלה לא נמצא בעיר בליל טבילתה, המנהג הוא שאינה טובלת עד שיבוא בעלה, [מפני חשש רוח טומאה]. ומכל מקום אם הוכרחה לטבול עכשיו [כגון שיודעת שביום שבעלה יבוא, לא יתאפשר לה לטבול], או שמשערת שיש סיכוי כלשהו שבעלה יגיע לבית לפני הזמן המשוער [כגון שהוא במילואים] -

תטבול, וכשהולכת לישון, תפרוס עליה בגד של בעלה. (ה"ע רכ)

בעל אבל או חולה

יא. אם הבעל אבל שאסור בתשמיש, או חולה שאינו יכול לשמש, בכל זאת תטבול האשה, כדי שתוכל לנהוג עימו בשאר קריבות. (טה"ג רעו)

יום הכיפורים, תשעה באב, אשה אבלה

יב. אשה שחלה טבילתה בליל יום הכיפורים או בליל תשעה באב, לא תטבול אלא במוצאי הצום, הואיל וימים אלו אסורים בתשמיש המטה. [ובליל תשעה באב שחל בשבת שאז נדחה הצום ליום ראשון, מותר לה לטבול בליל שבת ולשמש]. והוא הדין באשה שחלה טבילתה בתוך שבעת ימי אבלותה על אחד מקרוביה, שאינה טובלת, הואיל ואסורה בתשמיש, ותטבול רק לאחר השבעה. (עי"ה נה)

לטבילה

ההכנות

ישוב הדעת

יג. יש להקפיד שההכנות תעשינה בישוב הדעת ובמתינות, ולכן קודם ההכנות תסיר כל דבר המטריד אותה כטיפול בילדים וניתוק הטלפון וכדומה.

שלוש הכנות

יד. על האשה להתכונן קודם הטבילה בשלוש הכנות כפי שיבוארו להלן בהרחבה, ואלו הן:

א. עיון ובדיקת הגוף מדברים החוצצים.

ב. שטיפת הגוף במים חמים.

ג. חפיפה וסירוק השיער שלא יהיו בו קשרים וסיבוכים. (טה"ג רלז)

● עיון ובדיקה

טו. בעת הטבילה צריך שכל גופה ושערותיה של האשה ללא יוצא מן הכלל יהיו בתוך המים, ללא הפרדה בין הגוף למים, שאם לא כן הטבילה פסולה. על כן כל דבר שהוא הדוק לגופה או לשערותיה וגורם שהמים לא יגיעו לשם, הרי זה 'חציצה', דהיינו 'הפרדה' בין גופה למים, ופוסל את הטבילה. (טה"ג קעב)

חציצה היא דווקא בדברים שדרך בני אדם להקפיד בהם שלא יהיו על הגוף, כמו לכלוך דבוק. ואף דברים שאין דרך בני אדם להקפיד עליהם, אך אשה זו מקפידה בהם שלא יהיו על גופה - הרי הם חוצצים. אלא שכבר נהגו בנות ישראל הכשרות להסיר כל דבר שעל הגוף, אפילו אם אינו הדוק ואינן מקפידות עליו, כמו תכשיטים או איפור, שאדרבה חפצות בהן. (טה"ג ה, כט, קכ)

מדין תורה צריכה האשה לפני הטבילה לעיין ולבדוק היטב [נראיה או במישוש] את כל גופה ושערותיה שאין דבר חוצץ בינם למים. [ולהלן יבוארו בפרטות מהם הדברים החוצצים]. (קנח)

טז. כדי לא להיכשל בחציצה, נהגו בנות ישראל שלא להתעסק ביום הטבילה בדברים חוצצים שקשה להסירם, ולכן האשה לא תלוש בצק ביום הטבילה [אך אם טבילתה חלה בערב שבת, ודרכה ללוש לכבוד שבת, יש להקל לה ללוש], וכן לא תאכל בשר או עוף אפילו טחון ביום הטבילה, מפני שמאכלים אלו נדבקים ביותר בין השיניים, אבל דגים או שומן או מרק שהתבשל בו בשר, מותר. וטוב שלא תאכל גם משאר מאכלים הנדבקים בשיניים, כמו פירות הדר, תירס, פופקורן וכיוצא. ומכל מקום בסעודות שבת, יום טוב, חול המועד, ראש חודש, פורים וכיוצא, שיש מצוה באכילת בשר, וכן בכל סעודת מצוה, מותר לה לאכול בשר, רק שתזהר קודם הטבילה לנקות היטב בין השיניים. (קע. טה"ג קכה. חזו"ע חנוכה רנו)

המתארכת ביום טבילתה אצל קרובי משפחה, ויודעת שאם תמנע מלאכול בשר ירגישו שהוא יום טבילתה, רשאית לאכול, אך תקפיד לנקות שיניה היטב. (טה"ג קכז)

שטיפה ●

יז. המנהג הוא שקודם הטבילה רוחצת האשה את כל גופה, ובעיקר תקפיד לרחוץ את 'בית הקמטים' שבגופה, כגון: בית השחי, תחת הדדים, טבור, קמטים בבעלת בשר, בין הרגליים, בין אצבעות הרגליים, וכדומה. וכן תרחץ את 'בית הסתרים' שבגופה, כגון: נחירי האף, נקבי האוזניים, תוך הפה, בין השיניים, בית הערוה, ושאר המקומות שיש בהם נקבים בגופה. כי אע"פ שאין המים צריכים להכנס לתוך הנקבים פנימה, מכל מקום צריכים הנקבים להיות נקיים, שאילו היו נותנים בהם מים, ראויים היו המים להכנס, ולא היה דבר חוצץ בהם. (טה"ג רלז, קמד)

יח. טוב שתבדוק את עצמה קודם הטבילה, אם היא צריכה להתפנות, ומכל מקום גם אם לא בדקה את עצמה, עלתה לה הטבילה. (טה"ג קמו)

חפיפה וסירוק ●

יט. תיקנו חז"ל שהאשה תחפוף את שערותיה במים חמים ולא במים קרים, כיון שהמים הקרים מסבכים את השיער. ובעוד ששערותיה לחות, תסרקם במסרק יפה יפה, כדי שלא יהיו שערותיה דבוקות או קשורות זו בזו. (טה"ג רלז)

טו. טוב להשתמש בשמפו המחליק את השיער, וגורם שהסירוק יהיה קל ללא קשרים. ומותר להשתמש ב'מרכז' שיער, ואפילו שמשאיר ברק בשערות, אין זה חוצץ, [כיון שאין בו ממשות, וגם היא חפצה בזה]. (טה"ג רמא. קלו)

מקום ההכנות לטבילה

חדרי רחצה אישיים במקוואות, בהם ניתן לערוך את ההכנות לטבילה בשלווה ובפרטיות גמורה

כ. כל ההכנות הללו [עיון ובדיקה, שטיפה, וחפיפה], צריכות להיות סמוך לטבילה ממש. ולא תתעסק בדברים אחרים בין ההכנות לטבילה, שמא תסיח את דעתה ותיגע בדברים החוצצים לטבילה. ולכן הטוב ביותר שתעשה את ההכנות בחדרים המיוחדים לכך במקוואות, ומיד כשתסיים את הכנותיה, תטבול במקוה. (קסג)

כא. אשה שחוששת שאם תעשה את ההכנות במקוה, לא תוכל לעשותן בנחת ובמתינות כראוי [וכמו כלה חדשה שעדיין אינה מורגלת בזה], עדיף שתעשה את ההכנות בביתה בנחת, ולאחר מכן תזהר שלא להתעסק בדברים החוצצים, וכן שלא יהיו קשרים בשערותיה, ותצא מיד לטבול במקוה. ואולם מכיון שצריך שההכנות תהיינה בסמוך לטבילה, תחזור ותבדוק שוב את גופה ושערותיה קודם הטבילה. וטוב שגם תחזור ותסרק את שערותיה קודם הטבילה. (קסג)

זמן ההכנות לטבילה

כב. ראוי שתתחיל האשה את ההכנות מבעוד יום, כדי לעשותן במתינות, ותמשיך בהן עד הלילה [צאת הכוכבים], ותטבול מיד בלילה. (טה"ג רמז)

אשה שאינה יכולה להתחיל את החפיפה מבעוד יום, שחוששת שילדיה ירגישו וכל כיוצא בזה, רשאית להתחיל את ההכנות בלילה, ובלבד שתעשה בנחת ובמתינות כראוי [כשעה אחת]. (טה"ג רמח, רמט)

אשה שאין באפשרותה לעשות את ההכנות לטבילה לקראת הערב אלא מבעוד היום גדול, כגון בשעות הצהריים, רשאית לעשות כן, אולם תזהר קודם הטבילה לבדוק שוב את גופה ושערותיה מדברים החוצצים. (קסג)

טבילה בליל שבת

כג. אשה שחלה טבילתה בליל שבת, תעשה את כל הכנותיה לטבילה מבעוד יום סמוך לכניסת השבת, ואחר כך תדליק נרות שבת ותלך לטבול. ומכל מקום אם אינה יכולה לעשות את הכנותיה סמוך לכניסת

השבת, רשאית לעשותן בצהרי יום השישי או בבוקר. ותקפיד לחזור ולהתבונן שוב בגופה ובשערותיה סמוך לטבילה, ותשמור בינתיים מכל דבר חוצץ. (קסד. טה"ג רמט)

כד. אשה שמחמת הטירדה להכנות הטבילה, חוששת שלא יתאפשר לה להדליק נרות שבת בזמן, תאמר לבעלה שבשבת זו יברך הוא על הנרות וידליקם במקומה. ואולם תזהר לסיים את כל ההכנות לא יאוחר מרבע שעה לפני השקיעה, כדי שלא תכשל בחשש חילול שבת חס ושלום. וכמו כן, אשה שגרה במרחק מהמקוה, ורוצה לנסוע למקוה ברכב קודם השבת ולחזור רגלי בליל שבת, תאמר לבעלה שידליק את נרות השבת. ותזהר לרדת מהרכב כרבע שעה לפני השקיעה. (טה"ג רמט)

כה. חז"ל אסרו להתרחץ במים חמים או פושרים בשבת, אבל ב'בין השמשות' [פרק הזמן שמהשקיעה עד צאת הכוכבים] התירו. אשר על כן, אשה שחלה טבילתה בליל שבת, והמים במקוה חמים או פושרים, תטבול בזמן 'בין השמשות'. ואם אין באפשרותה לטבול ב'בין השמשות', יכולה לטבול בלילה אף במים חמים, ולא תדחה את טבילתה. (מחזור ויטרי, האורה, הפרדס, חכם צבי, עבודת הגרשוני, סדרי טהרה, חסד לאברהם, מהר"א גוטמאכר, ועוד. טה"ג רנא, רסא)

כו. הטובלת בליל שבת, תזהר שלא תסרק את שערותיה אחר הטבילה, ולא תסחט את שערותיה, אלא תנגב את גופה ושערותיה בנחת. (טה"ג רעט. שו"ע או"ח סימן שג סעיף כז)

טבילה במוצאי שבת

כז. אשה שחלה טבילתה במוצאי שבת, מכיון שאינה יכולה לעשות את ההכנות לטבילה בשבת, תדחה ותעשה את ההכנות לאחר צאת השבת. ומנהג בנות אשכנז בזה להקדים את ההכנות ליום שישי, וחוזרת וחופפת וסורקת מעט במוצאי שבת סמוך לטבילה. (טה"ג רמו)

כח. אם דחתה את טבילתה מכל סיבה שהיא מיום חול לליל שבת או למוצאי שבת, רשאית לטבול בהם ללא חשש. (באר היטב, עולת שבת, ערוך השלחן, מהר"א גוטמאכר, אבן השוהם, שבט הלוי. טה"ג רנג)

טבילה במוצאי שבת שחל ביום טוב

כט. אשה שחלה טבילתה במוצאי שבת שהוא יום טוב, כיון שאי אפשר לחפוף ולהתרחץ במים חמים מבעוד יום שהוא שבת, תעשה את כל הכנותיה בערב שבת. וכן אם חל ראש השנה בימי חמישי ושישי וחלה

טבילתה בליל שבת, תעשה הכנותיה ביום רביעי ערב ראש השנה, ותשמור שלא יהיו קשרים בשערותיה, ולא תתעסק בדברים הנדבקים בידיים, בכל הזמן שמהחפיפה ועד הטבילה. ואם קשה לה להזהר כל כך, כגון שצריכה להאכיל את ילדיה הקטנים, תקפיד לרחוץ את ידיה בכל פעם, שלא תשאר בהם חציצה. וקודם הטבילה תרחץ את בית הקמטים במים חמים, ותעיין ותבדוק היטב שאין עליה שום חציצה. ותנקה היטב בין שיניה שלא ישארו שם שיורי מאכל או בשר שאכלה ביום טוב. נויכולה גם לצחצח את שיניה במברשת ומשחה. (שרידי אש, יבי"א ח"ד או"ח סימן כז-ל) (טה"ג רמט)

* מותר לרחוץ את כל הגוף ביום טוב במים שהוחמו באמצעות דוד שמש בלבד, ואולם היתר זה רק ברחיצה בבית, אבל בבית המרחץ אסור. והאשכנזים מחמירים שלא לרחוץ את כל הגוף במים חמים כלל אף בבית. (חזו"ע יום טוב עמוד מא)

החסירה אחת מן ההכנות לטבילה

ל. בכל מקוה טהרה, יש בלנית ששואלת קודם הטבילה, אם אכן התכוננה האשה כדין בשלושת ההכנות הנ"ל [עיון, שטיפה וחפיפה], וכמעט לא מצוי שהאשה תשכח מלעשות הכנות אלו כראוי, ולכן כתבנו את ההלכות הקשורות לזה להלן באותיות קטנות:

לא חפפה - אשה ששכחה ולא חפפה את שערותיה במים קודם הטבילה, אפילו שעיינה בשערותיה קודם הטבילה ולא היו שערותיה קשורות כלל, וגם אחר הטבילה סרקה את שערותיה ולא היתה אפילו שעה אחת קשורה, אין טבילתה מועילה וצריכה לחזור ולטבול שנית עם ברכה. (קסא. טה"ג ער)

לא סרקה - אשה שחפפה את שערותיה במים, אך לא סרקה במסרק קודם הטבילה אלא הפרידה את השערות בידיה בעודן לחות קודם הטבילה, וטבלה והלכה לביתה, אינה צריכה לחזור ולטבול, אך אם היא נמצאת עדיין במקום, תסרוק את שערותיה במסרק, ותחזור ותטבול שוב בלי ברכה. [מלבד בטבילה בליל שבת או יו"ט, שאז אסור להסתרק במסרק מפני שזהו חילול שבת]. (קסב. טה"ג רסו)

לא עיינה ובדקה - אשה שחפפה את שערותיה במים, ורחצה את גופה, אך לא עיינה ובדקה את גופה קודם הטבילה, לא הועילה לה הטבילה וצריכה לחזור ולטבול שנית עם ברכה. (קסא. טה"ג ער)

לא בדקה 'בית הקמטים' ו'בית הסתרים' - אשה שחפפה את שערותיה במים ובדקה את גופה, אך לא שטפה ועיינה בבית הקמטים ובבית הסתרים, ולאחר הטבילה בדקה ולא מצאה בהם דבר חוצץ, הועילה לה

הטבילה בדיעבד. אך אם מצאה בהם דבר חוצץ, צריכה לחזור ולטבול, מחשש שמא היה עליה הדבר החוצץ בשעת הטבילה. (טה"ג קמד, ער)

לא בדקה בית הסתרים - במקרה הנ"ל, אם לא בדקה את בית הסתרים גם לאחר הטבילה, ולאחר שהתעסקה בדברים חוצצים, מצאה דבר חוצץ, כגון שאכלה בשר ומצאה לאחר מכן שאריות בשר בין השיניים, אינה צריכה לחזור ולטבול, כיון שתולים שהחציצה מהמאכל שלאחר הטבילה. והטעם שאנו מקילים בזה בבית הסתרים בלבד, כיון שהם מקומות שאין צריך שיבואו בהם מים ממש, ודי שיהיו ראויים לביאת מים, לכך לא החמירו בהם חכמים כל כך. (טה"ג קמד, ערב)

התעסקה בינתיים בדברים החוצצים - אשה שעשתה את כל ההכנות, ולאחר מכן התעסקה בדברים או תבשילים החוצצים, ולא עיינה באותם מקומות שוב קודם הטבילה, אפילו אם בדקה מיד לאחר הטבילה ולא מצאה שום דבר חוצץ, תטבול שנית אך לא תברך. (טה"ג רעג)

דיני חציצה בטבילה

לא. להלן המקומות בגוף שיש לעיין בהם ולבדקם קודם הטבילה מפני חשש חציצה. [וכתבנו אותם בסדר הזה, מהראש ועד הרגליים. וכדאי שהאשה תעבור ותעיין בגופה על פי סדר זה, כך שלא תשכח שום פרט]:

הערה למתחילים: גם כאן נצבעו והודגשו ההלכות המצויות בדרך כלל. אולם במקרים ספציפיים יותר [שיער צבוע, ריסים מלאכותיים, שיניים תותבות וכדומה] - יש לעיין בפרטי ההלכה השייכים.

שערות - כפי שבארנו לעיל, קודם הטבילה תחפוף את ראשה, ותזהר שלא יהיו שערותיה קשורות זו בזו. ותסיר את כל הסיכות והגומיות מראשה. (קלה)

אשה שיש לה נשירה, תקפיד לסרוק היטב היטב ולהוציא את כל השערות שנשרו ונשארו בין שערותיה. ואם בכל זאת נשארו לה שערות (בראשה, אך לא על גופה), אין זה חוצץ.

קילופי עור [קשקשים] - תשתדל להסירם כל שביכולתה, והשאר אינם חוצצים. ואם יש לה **פטריה** בעור הראש, תשאל חכם. (טה"ג פב. ת"ה קמט)

במקרה שיש **כינים** דבוקים בשיער, תשתמש בתכשירים להסרת כינים ובמסרק סמיך, ואם בכל זאת נשארו כינים, אינם חוצצים. (טה"ג פא)

שיער צבוע - אשה הצובעת שערותיה לנוי, אין בזה חציצה. (טה"ג כח)

גבות - אשה שנוהגת לסדר את גבות עיניה לנוי, צריכה שיהיו גבותיה מסודרות בטבילה. ואם שכחה לסדר וטבלה, מועילה לה הטבילה, והוא הדין בשפם וכדומה. (טה"ג כה)

עיניים - תדיח היטב את עיניה מפני הכלוך המצטבר שם. [ואם נמצא שם לכלוך אחר הטבילה, תשאל מורה הוראה]. (טה"ג כה)

עדשות מגע - אם הן קבועות בעיניים ואינה מוציאה אותן אפילו בשינה או ברחיצה, אינן חוצצות. אבל אם דרכה להסירן, צריכה להסירן קודם הטבילה. [אם שכחה להסירן וטבלה, צריכה לחזור ולטבול בלי ברכה. ואם כבר שימשה עם בעלה, אינה צריכה לחזור ולטבול]. (קמ. טה"ג כו)

תכשיטים - נהגו בנות ישראל להסיר מגופן את כל התכשיטים [שרשראות, עגילים, טבעות, צמידים ועוד], אף שאינם מהודקים לגוף. [אם שכחה להסירם אינם חוצצים. אבל אם היו מהודקים לגוף ממש, באופן שאין המים נכנסים תחתיהם, וגם דרכה להסירן מידי פעם, כגון בשעה שלשה את הבצק, הרי הם חוצצים. ואם אין דרכה להסירן, אינם חוצצים]. (טה"ג קיב)

איפור - המנהג להסיר כל איפור שהוא, כגון אודם בשפתיים וצללית בעיניים. [אם טעתה וטבלה כשהיא מאופרת והאיפור היה בשלמותו, אינה צריכה לחזור ולטבול. ואם לא היה שלם - תשאל רב כיצד לנהוג]. (קמא. טה"ג כט)

איפור קבוע - טוב שלא תעשה האשה איפור קבוע, שלדעת הרבה פוסקים יש בזה איסור מן התורה. ומכל מקום אשה שעשתה איפור קבוע, אינו חוצץ. (טה"ג כט)

ריסים מלאכותיים - אם הם שלמים אינם חוצצים, אך אם החלו השערות ליפול והדרך להסירם, הרי הם חוצצים וצריכה להסירם קודם הטבילה. (קמא)

אוזניים - תשתדל לנקותם היטב ככל האפשר, ואם נשאר לכלוך בעומק חלל האוזניים, אינו חוצץ. (קמא)

תנקה היטב את החורים שבתנוך האוזן שבהם משחילים את העגילים, מפני שלעיתים מצטברים שם זיעה ולכלוך. (קמב)

אשה שיש לה כאבי אוזניים, וצריכה להקפיד שלא יכנסו שם מים, ועל פי הוראת רופא, צריכה לתת צמר גפן עם שמן או שעווה מיוחדת בעומק האוזניים, תקפיד שהצמר גפן או השעווה לא יראו מבחוץ, ואז אין זה חוצץ. ובאשה שעצות אלו אינן מועילות לה, יש להתייעץ עם רופא מומחה, ואחר כך לשאול מורה הוראה. (קמא)

שיניים - תנקה את שיניה היטב במברשת ובקיסמים לבל ישאר שום לכלוך או שאריות מאכל שהם. ולאחר שניקתה בין שיניה, תזהר שלא לאכול כלום, אבל רשאית לשתות. ואם טבלה ומצאה חציצה [כגון עצם] בין שיניה, תשאל מורה הוראה. (טה"ג קכת, קכא)

שן המתנדנדת וכואבת, אף על פי שבדעתה להוציאה, אינה חוצצת. (טה"ג קכט, קכד)

שיניים תותבות - שן תותבת הקבועה בפה, ואינה יכולה להסירה כלל, או שאינה קבועה ממש אך אין דרך להסירה כלל - אינה חוצצת. אבל אם יש דרך להסירה מידי פעם לרחצה ולנקותה, כמו שהדרך כן בשיניים תותבות, צריכה להסירה קודם טבילה. [ואם שכחה להסירה, טוב שתחזור ותטבול בלי ברכה, אך אם שמשה עם בעלה, לא תחזור לטבול]. (טה"ג קלב, קלג)

סתימה המהודקת בתוך השן ויכולה לאכול עליה, ואי אפשר להוציאה אלא על ידי רופאה, אפילו שאינה קבועה אלא לימים אחדים, אינה חוצצת. וכן כתר בשיניים, אפילו אם נעשה באופן זמני, אינו חוצץ. (טה"ג קלז, קלט, קמג)

גשר הקבוע שאי אפשר להוציאו אלא על ידי רופאה אינו חוצץ, אך תזהר לנקות היטב בין שיניה לגשר. וגשר שאינו קבוע, צריכה להוציאו קודם הטבילה. (טה"ג קמג)

צפרניים - צריך לנקות היטב את הצפרניים מהלכלוך שבהן. ותגזוז את הצפרניים העודפות על הבר. [אם בטעות שכחה לגוזזן וטבלה, אינן חוצצות. ומכל מקום לבני אשכנז כל עוד שלא שמשה עם בעלה, תחזור ותטבול שנית בלי ברכה. ובצפרי הרגליים ששכחה ולא גזזה, גם לבני אשכנז אינה צריכה לחזור ולטבול, כיון שאין מקפידים בזה כל כך]. (ה"ע קסד)

נשים המגדלות צפרניהן וצובעות אותן לנוי [קק], נכון ללמדן את חשיבות גזיזת הצפרניים קודם הטבילה, שכך הוא מנהג בנות ישראל הכשרות משנים קדמוניות. ומכל מקום אם אינה רוצה לגוזזן, אין למנעה חס ושלום מלטבול, רק שתקפיד לנקות היטב תחת הצפרניים. וכמו כן יש לשים לב שאם נמחק מעט מהצבע שעל הציפורן, הרי זה חוצץ כיון שדרך הנשים להקפיד שלא ללכת בצבע שאינו מושלם, ולכן עליה להסיר את הצבע או לצבוע שוב את הציפורן. (ה"ע קסו)

צפרניים מלאכותיות המודבקות, כשהן שלימות אינן חוצצות, אולם אם נפגמו בחלקן - הריהן חוצצות. אך הנכון לשכנען להסירן בכל אופן. (שבילי הטהרה פא)

קילופי עור קטנים המצויים בסמוך לצפרניים, נכון להסירם עד כמה שאפשר. אך אם קשה להסירם, או שטבילתה חלה בליל שבת ושכחה להסירם קודם השבת, יכולה לטבול כך. (קני)

אשה אבלה, אסור לה לגזוז את צפרניה תוך שלושים יום לאבלות. ואם הגיע זמן טבילתה בימים אלו, תבקש מחברתה שתגזוז לה את צפרניה. ואם לא נוח לה שחברתה תגזוז לה, תגזוז בעצמה. (טה"ג קא)

כתמים על הידיים - אשה שמרחה על ידיה חינה, או שהתלכלכו ידיה בפחם, יוד, דיו של עט, או שחתכה רימונים והשחירו ידיה, תשתדל ככל יכולתה להוציא את הכתם [על ידי אצטון, מיץ לימון או מעט אקונומיקה וכדומה]. אולם אם בכל זאת נשאר כתם - אינו חוצץ, כיון שאין כאן ממשות אלא מראה בלבד. אבל אם התלכלכו ידיה מדבר שיש בו ממשות, כגון דיו של סופרי סת"ם או דם יבש או צבע, סיד וכדומה, הרי זה חוצץ. (ה"ע קסז, קסת. טה"ג כח)

יבלת - יבלת אינה חוצצת, אף אם עומדת להסירה בימים הקרובים. (טה"ג פ)

אגזמה. יובש. - תסיר את קילופי העור ככל האפשר, והשאר אינו חוצץ. (טה"ג פ)

שיזוף - קילופי עור בגוף מחמת שיזוף, אינם חוצצים. (טה"ג פב)

שריטה - דם שנסרך, דהיינו שהתחיל להתייבש ולהיות דביק עד שבנגיעה בו הוא נמשך כחוט, הרי זה חוצץ וצריכה להסירו, וכל שכן כשהתייבש הדם לגמרי, שצריכה להסירו. ואם בהסרתו יפתח הפצע, תשטוף היטב את מקום השריטה במים חמים כדי שיתרכך ותטבול. (טה"ג לד, לה)

אם נצרר הדם תחת העור ונראה ככתם כהה, אין זו חציצה. (קנג)

מוגלה - אם המוגלה בתוך הפצע ולא יצאה לחוץ, אינה חוצצת. ואם יצאה לחוץ, כשהיא לחה [תוך 72 שעות] אינה חוצצת, אבל כשהיא יבשה - חוצצת ויש להסירה. וטוב שתשטוף היטב במים חמים, כדי שיתרכך המקום. (טה"ג לד. קנג)

פלסטר ותחבושת - הדרך להחליפם תדיר, והרי זה חוצץ וצריך להסירם. (קנד. טה"ג לז)

גבס - אשה שיש לה שבר והניחו לה גבס לזמן ממושך, מותר לה לטבול עם הגבס. ואם יש דבר חוצץ על הגבס, תסירהו. ואם לא הסירה, עלתה

לה הטבילה. ואם הצטבר לכלוך תחת הגבס ואי אפשר להוציאו, רשאית לטבול כך. ובכל אופן אם נשארו ימים ספורים להסרת הגבס, טוב שהבעל יתגבר וימתין עד שיסירוהו, אך אם יש חשש שיכשל בעברה ח"ו, לא תמתין כלל אלא תטבול מיד בזמן. (טה"ג סא, ג)

תפרים - עברה ניתוח ויש לה תפרים, כל שיש צער להסירם, אינם חוצצים. (טה"ג סה)

קוץ - נתחב קוץ בבשר והוא בולט חוץ לבשר או שהוא שווה למקום הבשר, הרי הוא חוצץ וצריך להסירו, אבל אם הוא שקוע תוך הבשר, אינו חוצץ. (קנו. טה"ג סג)

שיער בית השחי ובית הערוה - נשים הרגילות להסיר את שיער בית השחי ובית הערוה, צריכות להסירו קודם הטבילה. [ואשה ששכחה ולא הסירה אבל חפפה ורחצה היטב מחמת הזיעה, אינה צריכה לחזור ולטבול]. (קלו. הי"ע קפז)

מנהג בנות ספרד להסיר את שיער בית הערוה, והוא מנהג קדום. ואם בכל זאת ישנה איזו סיבה לאשה שלא להסירו והבעל מתנגד, ישאלו חכמים. (נעימות נצח עמוד קסד)

טבעת ברחם - טבעת ברחם לתקופה מסוימת, אינה חוצצת. (הי"ע קפג)

רגליים - עור קשה בכף הרגל, אם רגילה מידי פעם להסירו, נכון שתסירו קודם הטבילה. [אך אם שכחה להסירו, אינה צריכה לחזור ולטבול]. (טה"ג פ)

שיער הרגליים, אינו חוצץ. והנוהגת להסירו, תסירו קודם הטבילה, ותעשה כן בעדינות שלא תשרוט את עצמה. ואם שכחה להסירו, אינו חוצץ כלל. והמשתמשת בשעוה להסרת השיער, תבדוק היטב שלא נשארו שאריות מהשעוה דבוקות על הרגליים, שהשעוה בודאי חוצצת לטבילה. (קמ. טה"ג כה)

הטבילה

מקום הברכה

לב. חז"ל אסרו לברך, ואפילו להרהר בדברי תורה בבית מרחץ של מים חמים, (גמרא ברכות דף כד עמוד ב). ומכיון שבמקוואות בימינו, יש מים חמים, לכן לא תברך האשה על הטבילה בחדר המקוה, אלא תברך בחדר הסמוך למקוה, ותפשוט מיד את חלוקה ותטבול בלי שום הפסק או דיבור כלל.

וכן פסקו רבותינו הראשונים, הרשב"א, המאירי, רבנו מנוח, רבנו מאיר המעילי בספר המאורות, אוהל מועד ועוד, וכן דעת מרן השלחן ערוך, שאם המקוואות של מים חמים אסור לברך שם, וכל מה שהותר לברך בתוך המים וכתב הרמ"א שכן נוהגים, זה מדובר במקוואות של זמנם שהיו המים קרים. וכן פסקו רבים מרבותינו האחרונים, ומהם: פרי חדש, יעב"ץ, מאמר מרדכי, מהר"י עייאש, מגן אברהם, אליה רבה, פרי מגדים, רבנו זלמן, הלבוש, כסא אליהו, נהר שלום, יד אהרון, פתחי תשובה, זכר יהוסף, מגן גיבורים, תהלה לדוד, מהרש"ם, תורת חיים סופר, בית שלמה, עצי הלבנון, חתם סופר, מהר"ם שיק, שו"ת שערי צדק, עמק הלכה, כף החיים, מסגרת השלחן, ועוד. (טה"ג רב, רכג, רלז. הי"ע רטו)

הברכה

לג. כשעומדת בחלוקה וראשה מכוסה, תברך: "בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצָוָנוּ עַל הַטְּבִילָה". ותפשוט חלוקה ותטבול. (שלחן ערוך יו"ד סימן ר)

כן פסקו הגאונים, הרי"ף, הרמב"ם, רבנו תם, ר' יצחק אבן גיאת, אור זרוע, המקצועות, רבנו חננאל, הראב"ד, הראב"ה, הרוקח, הרא"ש, המנהיג, רבנו שמשון, הרמב"ן, רבנו דוד בונפיד, הרי"ן ועוד. וכן דעת הש"ך, הכנסת הגדולה, פרי תואר, שמלה חדשה, כרתי ופלתני, ערך השלחן, פרי מגדים, זבחי צדק ועוד. (טה"ג רב)

בנות אשכנז

רוב בנות אשכנז נוהגות לברך בתוך המקוה עצמו לאחר הטבילה. וטוב שיטבלו לאחר הברכה שוב. (חוט השני עמוד שכז)

טבילה מספק

לד. אשה שהיתה צריכה לעשות מספק את שלושת שלבי הטהרה [הפסק טהרה, בדיקות שבעה נקיים וטבילה], כגון שראתה מראה שיש בו ספק אם הוא טהור או לא, הרי היא טובלת בלא ברכה. (קעט)

אופן הטבילה

לה. לא תטבול כשהיא עומדת בקומה זקופה או כשהיא כפופה מדי, כיון שבצורה זו יש חשש שיהיו מקומות בגופה שלא יגיעו שם המים, לכן תתכופף מעט בצורה שאבריה יהיו רפויים, ותרחיק מעט את ידיה מגופה, וכן תרחיק מעט את רגליה זו מזו שלא תהיינה צמודות אלא ממושקות מעט כמו בשעת הליכתה. (טה"ג קסה)

* לא תפתח ולא תעצום את עינייה בחוזקה, אלא תעצום עינייה ברפיון. [ואם עצמה את עינייה בחוזקה, תטבול שוב. ואם אינה יכולה לחזור ולטבול, יש להקל לה בדיעבד]. (קפ)

* אינה צריכה לפתוח את פיה שיכנסו בו מים, ואמנם תזהר גם שלא תסגור את פיה בחוזקה, שאם תעשה כן לא יבואו המים על שפתיה, ולכן תשיק שפתיה זו לזו בצורה בינונית. ואם סגרה את שפתיה בחוזקה, צריכה לחזור ולטבול. (קפ)

* לא תהדק את שינייה בחוזקה, [ואם הדקה בחוזקה, עלתה לה הטבילה בדיעבד]. (לט)

* לא תסגור את ידיה בחוזקה עד שאין המים יכולים להכנס בכף ידה. ואם עשתה כן, צריכה לחזור ולטבול. (קפ)

* תזהר שלא תכנסנה שערות לפיה בטבילה. ואם נכנסה אפילו שיערה אחת לתוך פיה, הטבילה פסולה, כיון שאותה שיערה לא באה במגע עם המים. (קנא)

* תקפיד שבטבילה כל גופה ושערותיה יהיו בתוך המים, ואם שיערה אחת היתה חוץ למים, הטבילה פסולה בהחלט, וצריכה לחזור ולטבול. ולכן לא תטבול עד שתשגיח עליה הבלנית ותפקח שהכל נעשה כדין, וכנהוג בכל המקוואות. (טה"ג קעב)

מספר הטבילות

לו. מן הדין די בטבילה אחת, והרי היא מותרת לבעלה. אולם מנהג בנות ישראל לטבול שלוש טבילות. ויש שטובלות שבע טבילות, אך אין זה מן הדין. (קפא)

אחר הטבילה

לז. אחר הטבילה לא טוב שתפגע לראשונה בבעלי חיים טמאים כמו
חתול או כלב וכיוצא, ולכן נהגו שהבלנית מושיטה לטובלת את ידה
בצאתה מן המים, ואז אפילו אם תראה בדרך לביתה בעלי חיים טמאים,
אין בכך כלום. (טה"ג קצ)

'טבלתי'

לח. אין הבעל רשאי לגעת באשתו עד שתאמר לו: 'טבלתי', או שתעשה
מעשה המוכיח שהיא טבלה [כגון שבאה ושוכבת לצידו]. (קכ)

סיור במשעול הטהרה

אז איך מתחילים בעצמת ה' משעול "טהרה"?

בציור שלפנינו מתואר מסלול הטהרה של האשה - החל מעת קבלת
הוסת, עד הטבילה במקוה:

לאחר שחדלה האשה לראות דם וסת, יכולה היא להתחיל בתהליך הטהרה, הכולל שלושה שלבים:

א. בדיקת הפסק בטהרה. ב. ספירת שבעה ימים נקיים. ג. טבילה.

דהיינו: תחילה יש לוודא שאכן פסק הדם באופן מוחלט (זוהי בדיקת הפסק בטהרה), לאחר מכן סופרת האשה "שבעה ימים נקיים" - בימים אלו בודקת היא את עצמה לראות שאכן היא נקייה מדם. לאחר מכן טובלת ב"מקוה טהרה". ועתה נבאר שלבים אלו בקצרה אחד לאחד.

בכל הימים הללו, מעת שראתה וסת ועד שתטבול במקווה, אסורים בני הזוג

בקיום חיי אישות, במגע, חיבוק ונישוק, ושכיבה במיטה אחת.

(ורבותינו הוסיפו גדרים נוספים, לבל יכשלו חלילה באיסור, כמפורט בהרחבה להלן בפרק ה)

*בימיך אלו האשה "סולא בעיניך" - כלומר, סייט [193]
עצין לע בעיניך מפריז בינה ובין האלה "הפחקות"
צמניות שמביאות עמן אהבת אמת ולאחריהן - קיפפה
ככפלייט.*

שלב א - בדיקת הפסק בטהרה

מטרתה: לברר שפסק הדם, כדי שתוכל להתחיל לספור "שבעה ימים נקיים".

זמנה: ביום שבו פסקה לראות דם, לקראת סוף היום, לפני שתשקע השמש. ובתנאי שחלפו ארבעה ימים מעת ששימשה עם בעלה.

אופן הבדיקה: רוחצת, לוקחת פיסת בד לבן, רך ונקי [הנקרא "עד". ניתן לקנות עדים אלו במקוואות וברוב רשתות השיווק], כורכת על האצבע ומכניסה בעומק הנרתיק, בתנועה סיבובית ויסודית לכל הדפנות.

כעת תבחין: אם יצא העד ללא מראה אדמומי כלל, יכולה היא לעבור לשלב ב'. אך אם עדיין יש מראה אדמומי, יכולה לנסות לרחוץ שוב ולחזור על הבדיקה, כל עוד שלא שקעה השמש. אם עדיין אין בידה בדיקה נקייה - תדחה בדיקה זו ליום המחרת.

שלב ב - ספירת "שבעה נקיים"

כעת, לאחר שעשתה בדיקת "הפסק בטהרה", יכולה להתחיל לספור "שבעה ימים נקיים". בכל יום, עליה לבדוק את עצמה פעמיים: פעם אחת בבוקר ופעם אחת לפני השקיעה [באותו אופן של בדיקת ה"הפסק בטהרה"]. אם קשה לה לבדוק פעמיים ביום [כגון שיש לה רגישות, פצעים וכדומה], תבדוק לכל הפחות שלוש בדיקות הכרחיות, ואלו הן: **א.** בדיקת ההפסק בטהרה. **ב.** בדיקת היום הראשון של ה"שבעה ימים נקיים" (יום למחרת בדיקת ההפסק). **ג.** בדיקת היום השביעי (יום הטבילה).

לאחר שתמו שבעה ימים, בהם נמצאה נקייה מדם, יכולה לטבול
ב"מקוה טהרה".

זכרי! הטבילה תמיד תחול באותו יום בשבוע של ההפסק בטהרה.

דוגמא: עשתה הפסק ביום שני [לפני השקיעה] – טבילה לאחר שבוע ביום
שני [אחר צאת הכוכבים].

שלב ג - הטבילה

לפני הטבילה, צריכה האשה להסיר מעליה כל דבר שחוצץ בין הגוף
למים, ולכן יש

להתרחץ היטב, לחפוף את השיער ולסרקו היטב, ולהסיר כל לכלוך [אף,
עיניים, אוזניים,

צחצוח שיניים וכדומה]. סמוך לטבילה תעיין בגופה שהוא אכן נקי ומסורק
כראוי, תברך ותטבול.

אמר רבי מאיר בעל הנס: "מפני מה אמרה תורה נידה לשבעה?

כדי שתרא חביבה על גאלה כשאת כניסתה לחופה

(מסכת נדה דף לא).

יש לציין, כי זהו תקציר מתומצת ביותר, לתועלת המתחילות בשמירת הטהרה, אך יש
ללמוד את הנושא כראוי מתוך הפרקים דלהלן. מומלץ מאוד בשלב הראשון לקבל הדרכה
אישית ע"י מדריכה (ראי טלפונים בסוף החוברת).

הנהגות הבעל והאשה בימי נדתה

דיני הרחקות

א. בימים שהאשה אסורה לבעלה, הן בימי ראייתה ממש, והן בימי השבעה נקיים, מלבד מה שאסורים בני הזוג בתשמיש, ובחיבוק ונישוק ושאר נגיעות, קבעו רבותינו ז"ל שחייבים הם לנהוג בדיני הרחקות נוספים. דינים אלו נקבעו כתזכורת וסייג על מנת שלא יבואו להיכשל חלילה בדבר עבירה. (ע"ה לג)

ימי ה"הרחקה" הם הימים הטובים ביותר לפיתוח יחסי אנוש בין בני הזוג, ובהם מתחזק הקשר הנפשי-אנושי ביניהם, שהוא בעל טווח רגשי רב לאין ערוך מזה של הקשר הגופני, ושורשיו עמוקים יותר. הבעל לומד לשלוט בעצמו, להתגבר על היצרים שלו, וליצור קשר עם אשתו בשפה אחרת - שפת 'הלב המבין'. האשה מכירה את השפה מטבעה, אבל הגבר - לא תמיד. השפה היא: להיות אכפתי, להבין, להתייחס, לשמוע, להיות איתה ולא לחשוב רק על הצורך האישי שלו. הבעל מתרגל לעדן את רגשותיו, להשתמש בהם לא רק בדרך של מגע, שאסור בתקופה זו. (הטהרה - במעין החיים עמוד 49)

רבקה, אשה המתקרבת לסוף שנות השלושים לחייה, מספרת כך:

"בעלי ואני נשואים זה שנים עשרה שנה. שנינו בדעה שחיי הנישואין שלנו מוצלחים, אך תמיד יש מקום לשיפור. למדנו הלכות טהרת המשפחה, והחלטנו להתחיל לשמור. שנינו יכולים לציין בפה מלא, שהעשרנו והשבחנו את חיי הנישואין. כל ביקור במקווה נותן לנו הזדמנות לחוות מחדש את ליל הכלולות. ובנוסף, בעלי חזר למנהגו מלפני שנים - לטלפן אלי ממקום עבודתו. שמתני לב שהוא עושה זאת דווקא בימים שבהם חלים דיני ההרחקות! אני חשה שהרצון שלו ליצור איתי קשר, הוא תוצאה של דיני ההרחקות. עליו להביע את רגשותיו רק בדרכים המותרות, ודווקא משום כך מתחזק הקשר בינינו". (נתיבות הטהרה עמוד 186)

חומרת איסור קירבה

ב. בגמרא (מסכת שבת דף יג ע"א) מובא מעשה נורא שסיפר אליהו הנביא, הממחיש את גודל החובה המוטלת על בני הזוג להזהר מלהתקרב אחד לשני בזמן שהאשה אסורה לבעלה: **מעשה** בתלמיד אחד שלמד תורה הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו לוקחת את התפילין שלו ומסתובבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ושואלת את החכמים: הרי כתוב בתורה (דברים ל כ) "כי הוא חייך ואורך ימיו", אם כן בעלי שלמד תורה הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, מדוע מת בחצי ימיו?! ולא היה אדם ששייב לה על שאלתה. ממשך לספר אליהו הנביא: פעם אחת התארחתי אצלה והסיחה לי את כל המעשה. שאלתי אותה: בתי, כיצד היה נוהג עימך בעלך בימים שהיית רואה בהם דם? אמרה לי: אפילו באצבע קטנה לא נגע בי. הוספתי לשאול: וכיצד היה נוהג עימך בעלך בימי השבעה נקיים? אמרה לי: אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקירוב בשר. [יש מפרשים שישנו בנפרד במטה אחת גדולה בלא בגדים. ויש מפרשים שישנו יחד בבגדיהם], ולא עלה על דעתו כלל לשמש עימי. אמרתי לה: ברוך הקב"ה שהרגו, שהרי התורה אמרה (ויקרא יח יט) "וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדְתָּ טְמֵאָתָהּ **לא תקרב**", שאסרה תורה כל התקרבות ומגע בין בני הזוג, ובעלך עבר על התורה והתקרב אליך. והדברים נוראים!

אשר על כן, חובה על האדם להקפיד על כל דיני ההרחקות שקבעו רבותינו ז"ל, ולא יאמר שמכיר בעצמו שיכול להתקרב לאשתו ובטוח שלא יכשל בתשמיש, שהרי אף אותו תלמיד שלא הקפיד והתקרב לאשתו, העידה עליו אשתו שלא עלה על דעתו לשמש עמה כלל, ובכל זאת נענש בכל חומר הדין. (ע"ה לד)

דברי שחוק

ג. יזהרו בני הזוג להימנע מדברי שחוק וקלות ראש בימים אלו, וכל שכן שלא ידברו בדברים שבינו לבינה, שמא יכשלו בעבירה. אולם מותר להם לשבח זה את זה, ולשוחח יחד להנאתם. (נט)

נגיעה

ד. לא יגעו בני הזוג אחד בשני אפילו באצבע קטנה. וכן יזהרו שלא יגע אחד בבגדו של השני, ואפילו מלבושו לא יגע במלבושו של השני, כשעדיין הבגדים עליו. (נט)

מסירת חפצים

ה. לא יושיטו חפץ מיד ליד שמא יגעו זה בזה, ולכן אם ברצונם להעביר חפץ, יניחו על איזה מקום שהוא, ובן הזוג יקחהו משם. ויש להזהר בזה גם כשמוסרים חפץ ארוך, כגון מטאטא וכדומה. ומכל מקום בחפץ כבד שאי אפשר שאחד יחזיק אותו לבד, וכגון שדירתם בקומה גבוהה ואין באפשרותם להוריד את עגלת התינוק בלי להסתייע זה מזה, מותר להם להוריד את העגלה יחד, רק שיזהרו שלא לגעת האחד בשני. (ס)

זריקת חפצים

ו. מותר לזרוק חפץ באויר מאחד לשני. ובני אשכנז מחמירים שלא לזרוק. ואולם רשאים הם להקל כאשר אחד זורק כלפי מעלה, והשני מקבלו בירידתו. (כו"פ, חכ"א, סא)

מסירת תינוק

ז. מותר להעביר תינוק מאחד לשני, בתנאי שהתינוק יוצא מעצמו אל בן הזוג השני, ובפרט כשיש צורך בדבר, כגון שהוא בוכה אם לא יקחוהו. אבל להעבירו בדרך שחוק, אסור. (פתחי תשובה, לבושי מרדכי, ת"ה מח)

ח. אין לנשק את התינוק כשהוא נמצא ביד בן הזוג, מפני שהוא דרך חיבה. וכן אסור להאכיל תינוק כשהוא ביד בן הזוג, ואולם אם יש הכרח להאכילו כך, יש להקל, ויזהרו שלא לגעת אחד בשני. (סב. ת"ה מח)

הדלקת אש

ט. לא ידליק סיגריה ממצית או גפרור שביד אשתו, מפני שהוא דרך חיבה. ואולם מותר שהאשה תחזיק את הנר במוצאי שבת בהבדלה, והבעל יקרב את ידו ליהנות מהנר. (סב)

מניפה

י. אין להניף במניפה בימי החום ולהשיב אויר קריר כנגד בן הזוג. אך פשוט שמותר להפעיל מאורר או מזגן ולכוון כנגדו. (ס)

ניקיון הבגד

יא. אם יש אבק על הבגד שלבושים בו, מותר לבן הזוג להסיר את האבק על ידי ניפוח בפה, רק שיזהרו שלא לגעת זה בזה. (סב)

מגבת. מברשת שיניים.

יב. מותר לבעל להשתמש במגבת המיוחדת לאשתו בימי נדתה. ואף מותר לצחצח שיניים במברשת המיוחדת לאשתו. (סוגה בשושנים. באר משה. טה"ב
פ)

מתנה

יג. מותר לבעל לתת מתנה לאשתו או פרחים לכבוד שבת וכיוצא בזה. ובפרט אם היה חס ושלום איזה ריב ביניהם ומטרתו לפייסה במתנה זו שתלך לטבול במקוה. ומכל מקום יזהר שלא ירבה בדברי אהבה וחיבה מדי. (סד)

הסתכלות

יד. מותר לבעל להסתכל במכוון ליהנות מיופיה של אשתו כשהיא נדה, שהואיל והיא תחזור להיות מותרת לו בעוד זמן, אין חשש שיתקפהו יצרו לעבירה. ואולם בודאי יש להחמיר שלא להסתכל על האשה במקומות המכוסים שרגילה לכסותם בהיותה לבדה עם בעלה בבית. ואשה שאינה רגילה לכסות את שערות ראשה בהיותה לבדה עם בעלה בבית, רשאי בעלה להסתכל בשערותיה בימים אלו. (עג, עד. טה"ב קנו)

התקשטות

טו. חכמינו ז"ל התירו לאשה להתקשט ולהתייפות לבעלה בימי נדתה, כדי שלא תתגנה עליו, ואין לה להחמיר בזה אף אם בעלה מסכים. ומכל מקום אם אינה רגילה להתקשט בימים שהיא מותרת לו, לא תתקשט גם בימי נדתה. (עז)

שירה

טז. מותר לבעל לשמוע קול שירה של אשתו נדה, ובפרט כשיש צורך כגון ששרה לתינוק להרגיעו או כששרה עמו שירי שבת. [כמובן כשאין אנשים זרים שומעים, כדלהלן]. (מהרש"ל, פרי מגדים, בית שמואל, באר שבע, חתם סופר, סוגה בשושנים, טה"ב קסז)

בושם

יז. יזהר שלא יריח במכוון את ריח הבושם שעל אשתו נדה. ואולם מותר לאשה להריח את ריח הבושם שעל בעלה, שאין דרכה להביא את בעלה לעבירה. (עה, עו)

שיירי משקה

יח. לא ישתה הבעל משיירי משקה של אשתו נדה בפניה, שבהתנהגות זו יש ביטוי לחיבה וקרוב דעת. אבל אם היא יצאה לחדר אחר, מותר לו לשתות את שיירי המשקה שלה שלא בפניה, שאין בזה חיבה כל כך. ומטעם זה גם אם הורק המשקה לכוס אחרת, או שהוסיפו מעט על המשקה, או ששתה אדם אחר לאחר האשה, מותר לבעל לשתות את שיירי המשקה שלה. (סז)

פחית - אם שתתה מהפחית בקש, רשאי הבעל לשתות אחריה בקש אחר. (יבי"א ח יז ג)

יט. מותר לאשה לשתות את שיירי המשקה של בעלה, כיון שאין דרכה להביא את בעלה לדבר עבירה. (סח)

שיירי מאכל

כ. מותר לבעל לאכול את שיירי המאכל של אשתו נדה, כיון שאין קרוב דעת וחיבה כל כך בשיירי מאכל כמו בשיירי משקה. ומנהג בני אשכנז להחמיר שלא יאכל הבעל גם את שיירי המאכל של אשתו נדה. ומכל מקום גם למנהג אשכנז, יש להקל בכל המצבים שהוזכרו לעיל לענין שיירי משקה, כגון שיצאה האשה לחדר אחר, או שהעביר את המאכל לצלחת אחרת, או שאדם אחר אכל מהמאכל לאחר האשה. ואם רק טעמה מהמאכל, רשאי לאכול ממנו ללא חשש. (סח. טה"ב קכה)

כא. גלידה - אם ליקקה מהגלידה, לא ילקק בעלה אחריה, שיש בזה חיבה שאינו נמאס מהרוק שבפיה. אבל אם אכלה בכפית, מותר לו לאכול את שייריה. ולמנהג בני אשכנז, יש להחמיר אף אם אכלה בכפית. (יביע) אומר ח"ח חיו"ד סימן יז אות ג)

פון הרשעליץ ריב טוביה חפץ שליט"א מח"ס 'יתרה הבית'

אכילה בשלחן אחד

כב. אכילה משותפת מקרבת את הלבבות, ועלולה להביא להיסח הדעת מאיסור הנדה. לכן כאשר אוכלים בני הזוג לבדם בשלחן אחד, עליהם לעשות איזשהו היכר או שינוי לתזכורת, כגון שיניחו על השולחן ביניהם חפץ מסוים שאין דרכם להניחו על השלחן בסעודה, [כמו טבעת, קופסת גפרורים וכדומה]. או שהאחד יניח את צלחתו על מפית, והשני יניחה על השולחן ללא מפית, וכיוצא בזה. (סד, סה)

מותר לבני הזוג לשבת לאכול יחד בשלחן גדול, כאשר אינם יושבים קרוב זה לזה ויש היכר בשינוי המרחק ביניהם. וכמו כן אם אחד משנה את מקומו הקבוע נחשב כהיכר, ואין צורך בשינוי נוסף. (חופת חתנים, שבט הלוי, טה"ב קי)

אם בני הבית [בגיל שנמנעים ההורים לנהוג בפניהם בדברי חיבה] אוכלים עם ההורים באותו שלחן, וכל שכן כשיש אורחים, אין צורך לשום שינוי והיכר כלל. (סה. ע"ה קי)

זוגות המתארחים אצל הוריהם, ומטעמי צניעות אינם רוצים שידעו ההורים אם האשה טהורה או לא, רשאים לאכול בשלחן אחד ללא שום היכר אף כשאוכלים לבדם. אולם ודאי שאין להם להקל בשאר דיני ההרחקות. (ה"ע קז)

אכילה מקערה אחת

כג. גם כאשר מותר לבני הזוג לאכול על שלחן אחד, עדיין אסורים הם לאכול ישירות מקערה אחת שניהם לבדם. ולכן, כשקערה של חתיכות אבטיח או מלון מונחת לפני בני הזוג, אסור להם ליטול ולאכול ממנה

ישירות. אבל אם כל אחד מבני הזוג נוטל את החתיכה ומניחה בצלחת שלפניו, ואחר כך אוכל ממנה, מותר. וכן כשמונחת לפניהם צלחת זיתים וכדומה, יזהרו לקחת את הזיתים ולהניחם בצלחת שלפניהם ורק אחר כך לאוכלם. ומותר להניח ממרח כגון חבילת חמאה או גבינה ביניהם, וכל אחד לוקח ומורח על הפרוסה שלו. (סו)

קערה מרכזית המונחת לכל המסובים, מותר לבני הזוג לקחת ולאכול ממנה ישירות, ואין זה נחשב כאכילה מקערה אחת. וישתדלו שלא לקחת אחד אחרי השני, אלא אחר שלקח אדם אחר ביניהם. (באר משה שטרן. טה"ב קטז, קיח)

מזיגת הכוס

כד. רבותינו גזרו שבני הזוג לא ימזגו זה לזה יין במים. והטעם לדבר הוא, שבזמנם טעם היין היה חזק מאוד, והיה קשה לשתותו מבלי למזוג אותו במים, וכל אשה היתה בקיאה בטיב הטעם של בעלה, כמה מים בדיוק חפץ בעלה שימזגו לו ביין שלא יהיה חזק מדי, ומאידיך שלא יאבד טעמו של היין. וממזיגה כזו יש חשש שיבואו לידי חיבה. (עט, פ)

גם בימינו שהיינות אינם חזקים כל כך ואין צריך לערב בהם מים, מכל מקום גזרת חכמים אינה בטלה, ולא ימזגו בני הזוג זה לזה יין במים. ולכן מה שנהגו לתת שלוש טיפות מים בכוס היין שבקידוש של שבת, אין לאשה נדה למזוג כן לבעלה.

כה. האיסור הוא דווקא במזיגת יין במים, אולם מותר למזוג זה לזה יין לבד או מים לבד, ואפילו לערב שני משקים מותר, כגון למזוג קפה עם חלב או מיץ פירות עם סודה, וכל כיוצא בזה. (עט)

ויש מבני אשכנז שנהגו להחמיר בכל משקה שהוא, שלא למזוג זה לזה אפילו מים לבד, וכל שכן שלא לערב שני משקים יחד כמו קפה עם חלב. (ת"ה סז)

כו. אין איסור מזיגת הכוס אלא כאשר מוזגים בפני בן הזוג ומניחים לפניו על השלחן. אבל אם האשה מוזגת שלא בפני בעלה, כגון במטבח, ומניחה לפניו על השלחן, או שמוזגת בפניו אך לא מניחה לפניו אלא הבעל לוקח בעצמו את הכוס אליו, מותר. (עט. ע"ה לח)

כמו כן, אם מניחה את הכוס לפניו בשינוי, כגון ביד שמאל על השלחן [כשאין לה ביד ימין כלום] או שמניחה על כסא או שרפרף ולא על השלחן [אפילו ביד ימין], או שמניחה על השלחן רחוק ממנו, מותר. (עט)

כז. אסור לבעל לשלוח לאשתו כוס יין אפילו שלא בפניה, כגון שהיא נמצאת בחדר אחר ושולח לה על ידי אחר, מפני שיש בזה חיבה שמראה שנותן דעתו עליה. ואפילו כוס של מצוה, כגון של ברכת המזון, אסור. אולם אם אין הכוס מיוחדת לה דוקא, אלא שולח גם לבני ביתו, כמו בכוס קידוש של שבת שטועמים גם בני הבית לחיבוב מצוה, מותר לשלוח לה את הכוס. ובני זוג שנמצאים לבדם, לא יניח הבעל את הכוס ליד אשתו, אלא יניח לידו והיא תקח. (פ. ע"ה לח)

הגשת תבשיל

כח. מותר לאשה להגיש לפני בעלה צלחת של תבשיל על השלחן, כיון שאין בזה קרוב דעת וחיבה אלא דרך שירות בלבד, אך תזהר שלא לתן מידה (ס) לידו ממש. (פ)

ישיבה ושכיבה על מיטת האשה

כט. לא ישב ולא ישכב על מיטת אשתו המיוחדת לה אף שאינה עכשו במיטה, ואפילו שלא בפניה. אבל אם אין המיטה מיוחדת לה, כגון ספה שפעמים הוא שוכב עליה ופעמים היא, מותר לבעל לשכב שם אפילו בפניה. (סט)

מותר לבעל להסב על כסא נח המיוחד לאשתו, שבכסא לא אסרו חכמים. (טה"ב קלה)

ל. מותר לאשה לשבת על מיטת בעלה אפילו בפניו, אבל לא תשכב על מיטתו בפניו. ואולם במקום צורך, יש להקל לה לשכב אפילו בפניו. (סט)

לא. אם הגיע אורח לבית והאפשרות היחידה היא שיישן בחדר השינה עם הבעל, מכיון שאין היתר לבעל לישון במיטת אשתו נדה, לכן יישן הבעל במיטתו, והאורח במיטת האשה [לאחר החלפת המצעים], ולא יאמרו לו שזו מיטתה. [ולאחר מכן יחליפו שוב את המצעים קודם שתשכב האשה במיטתה]. (ע)

לב. אין לבעל להשתמש במצעים המיוחדים לאשתו, אבל אם אינם מיוחדים דווקא לה, מותר לו להשתמש בהם. (סט)

לג. אם נפלה השמיכה מעל האשה, אסור לבעל לזרוק את השמיכה עליה לכסותה, שיש בזה חיבה. ולכן, יקרא לה בשמה ויאמר לה שתתכסה כראוי.
(ט)

ישיבה על ספסל אחד

הגאון הרב יוסף שלום אלישיב שליט"א

לד. מנהג בני אשכנז שלא ישבו הבעל והאשה יחד על ספסל או ספה או מטה המתנדנדים, שמא יבואו להרהור והרגל עבירה מפאת התזוזה שביניהם. ואולם אם יושב אדם אחר ביניהם ואפילו תינוק, יש להתיר. (עא)

לה. מנהג בני אשכנז להחמיר גם כן, שלא ישב הבעל עם אשתו נדה בספסל אחד בנסיעה לטיול, כגון במושב האחורי של המכונית אף שאינו מתנדנד, אלא אם כן ישב אחר ביניהם כגון בנם או בתם ואפילו תינוק. ומכל מקום בשתי כסאות נפרדים, יש להתיר. ואולם אם הנסיעה לצורך מסחרו של הבעל ולא לשם טיול, אף שאשתו נלווית אליו למטרת טיול, מותר שישבו בספסל אחד. (בדי השולחן, טהרת בת ישראל, טה"ב קמה)

לו. מנהג בני ספרד להתיר לבני הזוג לשבת על ספסל אחד המתנדנד, וגם בנסיעה לטיול יחד, רק שיזהרו שלא יגעו מלבושיהם זה בזה. ורצוי שיניחו איזה תיק ביניהם להפריד, כדי שלא יבואו בטעות לידי מגע. (עא)

שכיבה במיטה אחת

לז. אסור לבני הזוג לשכב במיטה אחת, גם אם המיטה גדולה ורחבה כמיטה זוגית, וכל אחד מתכסה בכיסוי נפרד, ולא נוגעים זה בזה. (עב)

ולכן ראוי לכל זוג לרכוש "מיטה יהודית", המורכבת משתי מיטות שניתן להצמידן או להפרידן לפי הצורך, ובזמן שהאשה נידה יקפידו לתת רווח ניכר בין מיטת הבעל למיטת האשה. והמחמיר להניח רווח גדול יותר כמרחק של הושטת יד, תבוא עליו ברכה. אולם אם אין להם מיטה כזו, אסור בכל אופן לישון יחד על מיטה זוגית אלא אחד מבני הזוג יישן במיטה אחרת. [אך טוב שישנו שניהם באותו חדר ולא בחדרים נפרדים, ובפרט כשהילדים קצת גדולים שיכולים לתת דעתם לכל השינויים הללו, ובודאי שאין זה טוב כלל]. (עב)

לח. אין לבני הזוג להתכסות יחד באותה שמיכה בשום אופן, אף שהשמיכה רחבה מאוד וכל אחד ישן במיטה אחרת. וגם בשמיכות נפרדות, יקפידו שלא תגענה זו בזו. (עג)

הצעת המטה

לט. אין לאשה להציע את מיטתו של בעלה בפניו כהכנה לשינה, דהיינו לפרוס את הסדין או את השמיכה על גבי המטה, כיון שהדבר עלול להיראות כחיבה יתירה והתרצות אליו. אך מותר לה להציע את המיטה שלא בפניו, [אף אם הבעל שוהה באותו חדר ורק הופך את פניו לצד אחר]. וכן מותר להציע את המיטה בדברים שאינם דרך חיבה אלא דרך טורח ושירות אפילו בפניו, כהנחת המזרון במקומו, ונתינת הכרית על המטה, והכנסת הכריות בציפות, והשמיכות בכיסויים. וכן מותר לסדר את המטות בקומם מן השינה, כדי שיהיה הבית נאה ומסודר. והוא הדין בכל זה בהצעת מיטת האשה על ידי הבעל. (טה"ב קצד, קצו. אבני שוהם תקנב)

* אסור לאשה אף בימי טהרתה להציע את מיטת האורח בפניו, משום צניעות. אבל שלא בפניו מותר. (טה"ב קצו)

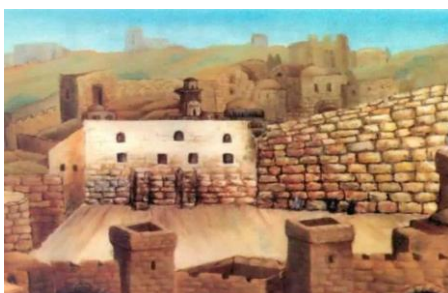
רחיצת פניו

מ. אסור לאשה ליצוק מים על ידי בעלה, כדי שירחץ בהם את פניו ידיו ורגליו, אף שאינה נוגעת בו, מפני שהוא דרך חיבה. והוא הדין להיפך שאסור לבעל ליצוק מים על ידי אשתו. אולם מותר להכין מים בכלי כדי שירחץ בהם. ויש מבני אשכנז המחמירים בזה. (פב)

כותל המערבי. בית הכנסת.

מא. מותר לאשה להכנס לבית הכנסת או לכותל המערבי, אף בימי ראיית הדם. (עז)

בית החיים

מב. מותר לאשה ללכת לבית הקברות בימי ראיית הדם. ויש נוהגות שלא ללכת. ומכל מקום אם באותם הימים חל יום הפטירה של קרוב משפחתה או כל יום אחר שרגילים לעלות בו לבית הקברות, רשאית לעלות עם משפחתה. (עח)

בעל חולה

מג. אם חלה הבעל ממש, עד כדי שהוא מרותק למיטתו וזקוק לאחרים לתמכו ולסעדו, צריך לדאוג שמישהו יטפל בו ולא אשתו כשהיא נדה [וכגון אחד מבני הבית. אך אין חובה לשכור עבורו אדם שיטפל בו תמורת תשלום]. ואם אין מי שישמשנו אלא אשתו, אפילו אם אין לו חשש סכנה, מותר לה למסור מידה לידו או אפילו להקימו ולהשכיבו, שכיון שהוא חולה ותשש כוחו, אין יצרו מתגבר עליו כל כך. אך תזהר ככל שביכולתה שלא תיגע בבשרו ממש אלא באמצעות בגד או כפפה. ואם אין באפשרותה להזהר כל כך, מותר אף אם נוגעת בו. (פג, פד)

אשה חולה

מד. אם חלתה האשה והיא מרותקת למיטתה, רשאים להקל במסירה מיד ליד כשיש צורך. אך אין להקל בנגיעה ממש, ולכן אסור לבעלה להקימה ולהשכיבה, [שהואיל והוא בריא, יש חשש שיתגבר יצרו עליו ויפייסה לעבירה]. ועליו לשכור בתשלום אשה אחרת שתטפל בה כראוי. ואולם כשיש חשש סכנה אם בעלה לא יטפל בה, יש להקל. (פג)

דיני פרישה ובדיקה בעונת הוסת

אמר רבי יוחנן: כל הפורש מאשתו סמוך לוסת, זוכה לבנים כשרים.

רבי יהושע בן לוי אמר: זוכה לבנים הראויים להורות הלכה. (שבועות י"ח ע"א)

למתחילים: עצה טובה, מפאת שפרק זה מסועף, ויש בו פרטים רבים ומקרים שונים, עדיף ללמוד אותו קודם עם מדריך / מדריכה מוסמכים, לפי הדינים והתאריכים המתאימים לבני הזוג, בלי להסתעף להלכות שאינן קשורות אליהם. ואח"כ יוכלו ללמוד לבדם לצורך שינון והוספת פרטים. ועל כל פנים, במקרה שעדיין לא השיגו הדרכה, ינסו ללמוד לבדם, כי השתדלנו לכתוב את הדברים בצורה ברורה המובנת גם למתחילים. [לבירור על מדריכה באזור המגורים, בסוף החוברת]

סיבת הפרישה

א. מכיון שאיסור נידה הוא איסור חמור מאוד, הזהירו חז"ל לפרוש מקיום יחסי אישות, ב"עוונה" [יום שלם או לילה שלם, כפי שיתבאר בהלכה ד] שבה אמורה האשה להתחיל לקבל את וסתה [אף שעדין לא קיבלה], כדי שחם ושלוש לא ימצא שבשעת התשמיש תקבל האשה מחזור, וחלילה הם נכשלים באסור "כרת". (פז)

הנהגת בני הזוג בעונת הפרישה

ב. ב"עונת הפרישה" אסורים בני הזוג בתשמיש המטה, ומותרים בחיבוק ונישוק, כל עוד שלא ראתה האשה דם. ואולם טוב להחמיר שלא ישנו יחד במטה אחת, [שמא תראה דם בשינה ולא תרגיש בו], אך לישון בקירוב בשר ממש, אין להתיר. (צא. טה"א סז)

לקראת סוף העונה, צריכה האשה לבדוק את עצמה ביעד בדיקה, כדי לברר אם אומנם החל להגיע הוסת. אם יצאה הבדיקה נקייה מדם, הרי שמסיום העונה והלאה יהיו מותרים בני הזוג בתשמיש, עד שתראה האשה דם בפועל. [וטוב שתבדוק גם בתחילת העונה. ופרטי הדינים לבדיקות אלו יתבאר להלן, הלכה כ-כב]

חישוב עונת הפרישה

ג. כיצד ידעו בני הזוג מהי העונה שבה האשה אמורה לקבל וסת, ובה עליהם לפרוש? כאן יש הבדל בין אשה שיש לה וסת קבוע, לאשה שאין לה וסת קבוע:

אשה בעלת וסת קבוע - כלומר שהווסת שלה מגיע בזמן קבוע, כגון שמקבלת בתאריך מסוים באופן תמידי - הרי היא יכולה לצפות את עונת הוסת הבאה שלה במדויק, ובעונה זו יפרשו בני הזוג. [כך היה המצב המצוי בעבר אצל רוב הנשים, אולם היום, עקב חולשה שירדה לעולם, מצב זה פחות מצוי]. **פרטי הפרישה לבעלת וסת קבוע יתבאר להלן הלכה ו-ח.**

אשה שאין לה וסת קבוע - כלומר שאין לה תאריכים מדויקים וקבועים שבהם היא מקבלת מחזור [כיום זהו המצב היותר מצוי אצל רוב הנשים] - אין אפשרות לקבוע בוודאות מתי היא העונה שבה היא אמורה לקבל וסת, ולכן קבעו לה חכמים שלוש עונות שבהן קיימת סבירות גבוהה יותר לקבלת הוסת, ובהן היא צריכה לפרוש מבעלה: **א. עונה בינונית** [ממוצעת] בדקו ומצאו, שהזמן הממוצע אצל הנשים בקבלת הוסת הוא פעם בשלושים יום, ולכן קבעו חכמים שאשה שאין וסתה קבוע, תפרוש ביום השלושים לראייתה האחרונה, שאז יש סיכוי רב יותר שתקבל. **ב. עונת**

החודש בדקו ומצאו, כי למהלך הירח יש השפעה על ראיית הדם של האשה [ואכן יש נשים, שמקבלות וסת בכל חודש בתאריך עברי קבוע, בין בחודש מלא ובין בחודש חסר], ולכן קבעו חכמים, כי אשה שאין לה וסת קבוע, תפרוש באותו תאריך עברי שבו ראתה בפעם האחרונה. ג. **עונת הפלגה** [= מרחק, הפרש] במקרים רבים, נימי הדם שברחם האשה מתמלאים במשך מספר ימים מסוים, ולאחר מכן "מתפוצצים" ונפלטים בצורת המחזור החודשי. לכן קבעו חכמים חיוב פרישה גם כעבור הפרש ימים דומה להפרש שבו ראתה בפעם האחרונה. (נעימות נצח קעב). **חישוב עונות הפרישה הללו ודיניהם, יתבאר להלן בהלכה ט.**

משך הפרישה

ד. משך הפרישה בכל אחד מימי הפרישה הנ"ל [פעם אחת לבעלת וסת קבוע או 3 פעמים לבעלת וסת שאינו קבוע] הוא: **"עונה"**, דהיינו **יום שלם או לילה שלם**. העונה נקבעת לפי העונה שבה התחיל המחזור האחרון. דהיינו שאם בפעם האחרונה התחילה לקבל מחזור במהלך היום, פרישתה בחודש זה תהיה בעונת היום בלבד. [יום נחשב מהזריחה עד השקיעה. ולא משנה אם קיבלה בבוקר או בצהריים או אחר הצהריים]. ואם בפעם האחרונה התחילה לקבל מחזור במהלך הלילה, פרישתה בחודש זה תהיה בעונת הלילה בלבד. [לילה נחשב מהשקיעה עד הזריחה, ולא משנה אם קיבלה בערב או בסוף הלילה]. (פז)

יש מבני אשכנז המחמירים לפרוש יממה [24 שעות], דהיינו גם בעונה הקודמת לעונת הוסת. ולבעלת וסת שאינו קבוע - גם בעונה הקודמת ל"עונה בינונית". (פח)

אשה שראייתה קצרה מאוד ורואה כך: בסוף הלילה קודם הזריחה, ונמשכת ראייתה ביום עד אחר הזריחה, צריכים בחודש הבא לפרוש כל הלילה, וגם ביום כשיעור משך זמן שראתה ביום. ואם פרשו ועדיין לא ראתה, מותרת שוב לבעלה באותו יום, לאחר שתעשה בדיקה כדלהלן בסעיפים כ-כב. (פט)

ציון יום קבלת הוסת

ה. כדי לחשב נכון את זמני הפרישה, על האשה להיעזר ב'לוח שנה', ולציון בכל חודש את התאריך שבו קבלה את וסתה, וגם באיזו עונה, דהיינו ביום או בלילה. (ק)

* יש לדעת, כי כל ההתייחסות בהלכה לזמני קבלת הוסת, היא דוקא לפי התאריך העברי, אבל לתאריך הלועזי אין יחס בהלכה כלל. (ק, קא)

* כמו כן חשוב לזכור שלפי התאריך העברי, היממה מתחילה מהלילה ואח"כ מגיע היום, כמו בשבת קודש, שאנו מתחילים את השבת בליל שבת, ואח"כ מגיע יום שבת, ובלילה שאח"כ [מוצאי שבת] כבר יצאה השבת, והוא נחשב לליל ראשון. ולכן, אם לדוגמא אשה קבלה וסת ביום ראשון ו' בניסן [אחר השקיעה], הרי שתציין לה בלוח השנה: 'קבלתי ביום שני ז' בניסן, בעונת לילה' [כי הלילה של יום ראשון נחשב כיליל שני], וכן על זה הדרך.

* אשה שרגילה לראות כתמי דם עונה אחת או שתיים קודם קבלת הוסת, עליה לציין את יום קבלת הוסת עצמו, ולא את יום ראיית הכתמים. (צ)

* אשה שקמה בבוקר וראתה שקבלה וסת, ואינה יודעת אם הוסת התחיל בלילה או בבוקר, תחשיב ותציין שקיבלה וסת בעונת יום. ואשה שראתה וסת בערב, ואינה יודעת מתי בדיוק הוא התחיל - לפני השקיעה או לאחר השקיעה, תחשיב ותציין שקיבלה וסת בעונת לילה. (שו"ע יורה דעה סימן קפד סעיף ד, ש"ך ס"ק יג)

דיני הפרישה לבעלת וסת קבוע

סוגי וסת קבוע

ו. ישנן נשים [כיום זה פחות מצוי], שהוסת שלהן מגיע בזמנים קבועים. נשים אלו מכונות "בעלות וסת קבוע". ישנם סוגים שונים של וסת קבוע, כדלהלן:

וסת ההפלגה - 'הפלגה' פירושה 'הרחקה', דהיינו מרחק הימים שבין ראייה לראיה. אשה הרגילה לראות וסתות בהפרש ימים קבוע בין וסת לוסת, כגון כל 28 יום או כל 31 יום, הרי היא בעלת וסת קבוע בהפלגה. (ק)

וסת החודש - שרואה וסת בכל חודש באותו תאריך. **למשל**: קיבלה וסת בא' בתשרי, ובחודש שלאחריו בא' בחשוון, ולאחר מכן בא' בכסלו, וכן הלאה [בין בחודש מלא - של 30 יום, בין בחודש חסר - של 29 יום]. (קא)

וסת השבוע - שרואה ביום קבוע בשבוע, לאחר מספר שבועות קבוע. כגון שרואה כל ארבעה שבועות ביום שלישי בשבוע. (קא)

וסת הגוף - יש אשה שאין וסתה תלוי בזמן כלל, אלא מקבלת וסת בקביעות לאחר שמרגישה הרגשה מסוימת, כגון שראשה ואבריה כבדים עליה, או שחשה צמרמורות שלא מחמת הקור, או כאבים בגב או ברחם, וכיוצא בזה. (קב. ע"ה סה)

וסת ההפלה בדילוג - דהיינו שראייתה מתאחרת בכל חודש ביום אחד מראייתה הקודמת בסדר קבוע, כגון שבחודש אחד ראתה לאחר 28 יום מראייתה האחרונה, ובחודש השני ראתה לאחר 29 יום, ובחודש השלישי ראתה לאחר 30 יום. (קא)

וסת החודש בדילוג - דהיינו, שראייתה מתאחרת בכל חודש בתאריך יום אחד מהראיה הקודמת בסדר קבוע, כגון שבחודש אחד ראתה ב-ד' לחודש, ובחודש השני ראתה ב-ה' לחודש, ובחודש השלישי ראתה ב-ו' לחודש. (קא)

וסת הסרוג - וסת הבא אחת לחודשיים בתאריך קבוע בחודש. כגון שראתה ב-ג' תשרי, ולאחריו ב-ג' כסלו, ולאחריו ב-ג' שבט. (קב)

כיצד נקבע הוסת קבוע?

ז. אשה נחשבת כ"בעלת וסת קבוע" רק אם קיבלה **שלוש פעמים ברציפות** בקביעות מסוימת כנ"ל, וכן בתנאי שבשלושת הפעמים היא ראתה את הוסת **באותה עונה**, כלומר בעונת היום או בעונת הלילה, שאם לא כן לא קבעה לה וסת, והרי היא נחשבת כ"בעלת וסת שאינו קבוע". (קה)

דין אשה בעלת וסת קבוע: אשה בעלת וסת קבוע, צריכה לפרוש מבעלה בחודש הבא אך ורק באותה עונה שקבעה לה, שבה בעצם היא אמורה לקבל את הוסת. אם קרה ולא קיבלה את וסתה באותה עונה, עליה לבדוק את עצמה בסוף אותה עונה, [כפי שיתבאר להלן בסעיפים כ-כב], ולאחר מכן אם יצאה הבדיקה נקייה, מותר לה לשמש עם בעלה, כל עוד שלא קבלה וסת בפועל.

למשל: אשה שראתה שלוש פעמים ב-ד' לחודש ביום, קבעה לעצמה 'וסת החודש', וצריכה לפרוש בכל ד' לחודש ביום, ואינה צריכה לפרוש בשום זמן נוסף. אולם אם ראתה שלוש פעמים בד' לחודש, אך פעם ביום ופעם בלילה, הרי שלא קבעה לעצמה וסת, ודינה כדין אשה בעלת וסת שאינו קבוע, שיבואר להלן.

* יוסת ההפלגה' - לקביעתו דרושים ארבעה תאריכים, כדי לברר שלוש פעמים ברציפות את ההפרשים ביניהם. כגון שראתה בתאריך מסוים ביום, ולאחר 28 יום ראתה שוב ביום, ולאחר 28 יום שוב ראתה ביום, ולאחר 28 יום שוב ראתה ביום. נמצא ששלוש פעמים ראתה ביום לאחר 28 יום, ממילא קבעה לעצמה את 'יוסת ההפלגה', ומכאן והלאה צריכים בני הזוג לפרוש לאחר 28 יום, בעונת יום. (קה)

* 'יוסת הגוף' - אם שלוש פעמים הרגישה את אותה הרגשה, ולאחר מכן [תוך 24 שעות] קיבלה וסת, הרי שקבעה לעצמה 'יוסת הגוף', ובפעמים הבאות כשתרגיש את אותה הרגשה, צריכים בני הזוג לפרוש. אבל אם פעם חשה בצמרמורות וראתה דם, ופעם חשה בכאבי גב וראתה דם, לא נקבע לה בכך 'יוסת הגוף'. ואין צריך שתראה ג' פעמים ביום דוקא או בלילה דוקא, כי בוסת זה אין ראייתה תלויה בזמן, אלא כל שתרגיש את המחוש המסוים צריכה לחשוש. (עי"ה סה)

עקירת	וסת	קבוע
ח. כשם שנקבע הוסת בשלוש פעמים רצופות, כך נעקר [מתבטל] הוסת בשלוש פעמים רצופות, כגון: אם היתה רגילה לראות בכל ד' לחודש, ופתאום ארע שראתה ב-ו' לחודש, ובחודש שלאחריו ב-ה' לחודש, ובחודש שלאחריו ב-ח' לחודש, הרי שלאחר שלוש פעמים אלו נעקר ממנה הוסת הקבוע, ואין צריך בעלה לפרוש ממנה עוד ב-ד' לחודש. אך כל עוד שלא נעקר ממנה הוסת בשלוש פעמים רצופות, פורש ממנה ב-ד' לחודש, וגם לפי ראייתה החדשה כדין וסת שאינו קבוע, שיבואר להלן. (קו, קז)		

ואולם יש לדעת, כי מה שנעקר ממנה הוסת הקבוע, הוא דוקא אם בדקה את עצמה בעד בכל פעם כשהגיעה העונה שאמורה לראות בה ולא מצאה כלום, אבל אם לא בדקה את עצמה בעד, אע"פ שלא הרגישה דם כלל, אינה עוקרת את הוסת הקבוע שלה, וצריכה להמשיך לחשוש ולפרוש בו. ועל כל פנים, בכל חשש של עקירת וסת, כדאי להתייעץ עם רב מורה הוראה. (קז)

דיני הפרישה לבעלת וסת שאינו קבוע

זמן הפרישה

ט. בזמנינו רוב הנשים וסתן אינו קבוע. למשל: יכולה אשה לראות פעם לאחר 28 יום, ופעם לאחר 32 יום, ופעם לאחר 31 יום. ואפילו אם יש לה יום קבוע שרואה בו, אך העונה אינה קבועה, דהיינו שרואה פעם ביום ופעם בלילה, נחשב לה גם כן כוסת שאינו קבוע. וכבר בארנו, כי אשה

שאינן וסתה קבוע, צריכה לפרוש בשלוש עונות, שבהן קיימת סבירות גבוהה יותר שתקבל את וסתה, ועתה נבאר את אופן חישובן אחת לאחת:

עונה בינונית [ממוצעת] - על האשה לספור **שלושים יום** מהיום שבו התחילה לראות וסת בפעם האחרונה [יום קבלת הוסת האחרון, נחשב אף הוא בספירת השלושים], וביום השלושים יפרשו בני הזוג. **כגון:** אם ראתה בפעם האחרונה ביום א' לחודש ניסן, סופרת שלושים יום, כולל יום א' בניסן, ופורשת ביום השלושים שהוא ל' בניסן. (קח)

עונת החודש - על האשה לפרוש באותו **תאריך עברי** שבו ראתה וסת בפעם האחרונה. **כגון:** אם ראתה בא' בניסן, פורשת בחודש הבא בא' באייר. ואם ראתה בכ' בתשרי, פורשת בחודש הבא בכ' בחשוון, וכן על זה הדרך. (קט) [ואם ראתה ביום ל' לחודש, והחודש שלאחריו הוא חסר, כך שאין בו ל' לחודש, יש אומרים שצריכה לפרוש ביום א' לחודש. (עיין ערוך השלחן יו"ד סימן קפט סעיף כח)]

עונת ההפלה - יש לחשב את **מרחק הימים** שהיו בסה"כ מהראיה האחרונה לראיה שקדמה לה, ובחודש הבא יפרשו בני הזוג לאחר שיעברו כמספר אותם הימים. **לדוגמא:** אם מרחק הימים בין הראיה האחרונה לראיה הקודמת לה הוא 28 יום [כגון שראתה בפעם האחרונה ביום כ"ח בניסן, וקודם לכן ראתה ביום א' בניסן], אזי עליה לספור כעת 28 יום מהפעם האחרונה שקבלה וסת, וביום העשרים ושמונה [כ"ח באייר] היא פורשת. (קט)

כפי שבארנו לעיל, משך זמן הפרישה בכל אחת מהעונות הנ"ל הוא עונה אחת בלבד, דהיינו יום שלם או לילה שלם. **ועונת הפרישה נקבעת לפי ראייתה האחרונה**, שאם ראתה בפעם האחרונה ביום, פורשים בני הזוג ביום. ואם ראתה בלילה, פורשים בלילה, בשלושת התאריכים הנ"ל. (קט)

לדוגמא:

ראתה בא' באדר, ולאחר מכן ראתה בג' בניסן, אימתי תפרוש בחודש אייר?

חודש אדר

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט	כ	כא	כב	כג	כד	כה	כו	כז	כח	כט
				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29

חודש ניסן

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט	כ	כא	כב	כג	כד	כה	כו	כז	כח	כט	ל
				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

חודש אייר - זמני הפרישה

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט	כ	כא	כב	כג	כד	כה	כו	כז	כח	כט	

🕯️ **עונת בינונית** - כעבור שלושים יום מתחילת הראייה של החודש הקודם (ג' בניסן).

🕯️ **עונת החודש** - באותו תאריך עברי של החודש הקודם - ג' לחודש.

🕯️ **עונת ההפלגה** - הפרש הימים שבין הראייה האחרונה (ג' בניסן) לבין הראייה הקודמת

(א' באדר) הינו 32 יום. סופרים 32 יום נוספים מיום ג' בניסן ומגיעים ליום ד' באייר.

* הפרישה הינה מתשמיש בלבד, למשך עונה אחת - יום או לילה. אם בחודש ניסן התחילה לראות בעונת לילה, תהיינה שלוש הפרישות של חודש אייר בעונת לילה, ואם בחודש ניסן התחילה לראות בעונת יום, תהיינה הפרישות בעונת היום. ובסוף כל אחת משלוש עונות הפרישה הללו, אם עדיין לא ראתה, בודקת את עצמה לברר אולי קיבלה וסת. אם יצאה הבדיקה נקייה מדם, יהיו מותרים בני הזוג בתשמיש כשתסתיים עונת הפרישה, עד שתגיע עונת הפרישה הבאה, או עד שתראה האשה דם וסת.

* יתכן מאוד ששתיים ואפילו שלוש מתארכי הפרישה יהיו חופפים. במקרה כזה יפרשו בני הזוג רק שתי עונות, או עונה אחת. כגון: אשה שראתה בפעם האחרונה ביום י' באייר, ובפעם שלפניה ראתה ביום י"א בניסן. פרישתה בחודש הבא הינה כך: **עונה בינונית** - כעבור שלושים יום מיום י' באייר - ביום י' **בסיון**. **עונת החודש** - אף היא ב - י' **בסיון**. **עונת הפלגה** - הפרש הימים שבין י"א בניסן ל-י' באייר הינו שלושים יום. עכשיו, עליה לספור שלושים יום החל מ-י' באייר, ושוב היא מגיעה ל -י' **בסיון**. נמצא שצריכה לפרוש בחודש זה רק יום אחד, באותה עונה שבה ראתה בפעם האחרונה - אם ראתה ב-י' באייר ביום, תפרוש ב-י' בסיון ביום. ואם ראתה בלילה, תפרוש ב-י' בסיון בלילה.

שכחה את זמן וסתה

י. אשה שזוכרת אימתי ראתה בפעם האחרונה, אך אינה זוכרת את הראייה הקודמת לה, נמצא שאינה יודעת את 'עונת ההפלגה', עליה לפרוש ב'עונה בינונית' ו'עונת החודש' בלבד. (קיא)

יא. אשה ששכחה אימתי ראתה בפעם האחרונה, אינה פורשת כלל, ותשים לב להבא לרשום את תאריכי קבלת הוסת. (ע"ה נט)

וסת חצי קבוע

יב. אשה שרגילה לראות תמיד לאחר יותר מ- 30 יום מתחילת ראייתה הקודמת, אך אין לה יום קבוע, פעמים רואה לאחר 31 יום, ופעמים לאחר 33 יום, וכיוצא בזה, הרי היא מוחזקת שאינה רואה ביעונה בינונית, ולכן אינה צריכה לחשוש לעונה זו. דהיינו שלא יפרשו בני הזוג מתשמיש ביום ה- 30, וכן אין האשה צריכה לעשות בדיקה ביום זה. והוא הדין שאין להם לחוש ליעונת החודש, אלא יפרשו ביעונת ההפלגה בלבד. (קי)

טעות

יג. אם טעו בני הזוג ושכחו שעתה היא עונת הוסת שצריכים לפרוש, ושמשו בה, ותוך כדי התשמיש נזכרו - צריך הבעל לפרוש מיד אפילו באבר חי. ואם חושש שיצא זרע לבטלה, ינעץ צפרני רגליו במטה וימתין עד שימות האבר, ויפרוש. (צח)

ליל טבילה בעונת הוסת

יד. אשה שראתה כתם טמא, ובדקה את בדיקות ה'הפסק טהרה' והי'שבעה נקיים', ועתה חל ליל טבילתה בעונת הוסת - אם יש לה וסת קבוע, אסור להם לשמש יחד, מחשש שמא תראה דם דוקא בשעת התשמיש מחמת חום התשמיש, אבל בשאר קריבות מותרים. ואם אין לה וסת קבוע, מותרים אף בתשמיש, אך לא ביעונה בינונית. (צו, צז)

מחויבים קודם הוסת

טו. אשה שראתה דם וסת, ותוך 24 שעות שלפני ראייתה, או בשעת הראייה עצמה, הרגישה הרגשה מסויימת בצורה מתמשכת, כגון שראשה ואיבריה כבדים עליה או שחשה צמרמורת שלא מחמת הקור, או כאבים בגב או ברחם, וכיוצא בזה, אם בחודש הבא תרגיש שוב את אותה הרגשה, צריכים בני הזוג לפרוש מתחילת הרגשת המיחויבים, עד

סוף העונה שבה פסקו המיחושים הללו. [ופשוט שפרישה זו היא לבד משלושת הפרישות שיש לבעלת וסת שאיננו קבוע]. ואם לא ראתה דם בשעת המיחושים הללו, תבדוק את עצמה בסוף עונה זו. ואם יצאה הבדיקה ללא דם, אינה צריכה לחשוש יותר למיחושים אלו, אם תרגיש אותם פעם אחרת. ואם עברה העונה ושכחה לבדוק, מאחר ולא ראתה דם, אינה צריכה לבדוק יותר, ומותרים בני הזוג בתשמיש. (ע"ה) (סא)

מעוברת

טז. אשה [שאינן לה וסת קבוע] שהתברר לה על ידי בדיקה רפואית שהיא בהריון: בחודש הראשון להריונה, פורשים בני הזוג בשלושת עונות הפרישה [עונה בינונית, עונת החודש ועונת ההפלה]. ואם לא קיבלה וסת בחודש הראשון, אינם צריכים לפרוש בחודש השני. אך אם קיבלה וסת בחודש הראשון, פורשים בשלושת העונות בחודש השני. ואם קבלה וסת גם בחודש השני, פורשים שוב בשלושת העונות בחודש השלישי. אך מעת שהתחילה את החודש הרביעי להריונה, הרי היא בחזקת שאינה רואה דם וסת, ואין צריך לפרוש ממנה בעונות הפרישה, אף אם ראתה וסת בחודש השלישי. [אולם פשוט שאם ראתה דם או כתם - נאסרת לבעלה, וצריכה לעשות את שלושת שלבי הטהרה].

מעוברת שהיא בעלת וסת קבוע [וסת החודש], אף אם לא ראתה כלל משנכנסה להריון, פורשת בזמן הראוי לקבלת הוסת, בשלושת החודשים הראשונים להריונה. (ע"ה סב)

כל מעוברת שארע פתאום וקבלה וסת בחודש הרביעי או באחד משאר החודשים, יש לפרוש ממנה בחודש שלאחריו בעונת החודש ובעונה בינונית. (שרייע יו"ד קפט לג. אבני שהם. צב)

מניקה

יז. האשה לאחר לידתה, [תוך 24 חודש מהלידה, אף אם אינה מניקה בפועל], כל עוד שלא קבלה וסת לאחר הלידה, הרי היא בחזקת שאינה רואה דם וסת, ואין צריכים בני הזוג לפרוש בעונת וסתה, אפילו אם היא בעלת וסת קבוע.

אולם כאשר תתחיל לראות וסת [שאז כמובן אסורה היא לבעלה וצריכה לעשות את שלושת שלבי הטהרה], בחודש הבא פורשים בני הזוג בעונות וסתה כרגיל. דהיינו שאם לא היה לה וסת קבוע, פורשים בעונת החודש ועונה בינונית. ואם היה לה וסת קבוע, פורשים בזמן הוסת הקבוע. [ופשוט שגם אשה מניקה

שראתה פתאום כתם, הרי היא אסורה לבעלה, וצריכה לעשות את שלושת שלבי הטהרה].
(צג. ע"ה סב)

מבוגרת

יח. אשה מבוגרת שעברו עליה תשעים יום שלא ראתה בהם דם, הרי היא בחזקת שאינה רואה דם, ואין צריכים בני הזוג לפרוש שוב, אפילו אם היה לה בעבר וסת קבוע. [ומכל מקום פשוט שאפילו זקנה מאוד שראתה פתאום דם או כתם, נאסרה על בעלה וצריכה לעשות את שלושת שלבי הטהרה]. (צג, צד)

אשה מבוגרת שחזרה וראתה שלוש פעמים בקביעות וקבעה לה וסת חדש, פורשים בני הזוג בעונת החודש הבא. אבל אם לא קבעה לה וסת, אינם צריכים לפרוש בחודש הבא. (ב"י שו"ע ורמ"א יו"ד סימן קפט סעיפים כח, ל. מחה"ש)

גיל הזקנה [מבוגרת]: כתב בספר שבט הלוי, קשה לקבוע בוודאות את גיל הזקנה, כי המציאות שונה אצל הנשים, ישנן שפוסק מהן הדם בגיל 45 וישנן בגיל 55. ובדרך כלל אין סילוק הדמים בא בבת אחת, אלא מתמעט הוסת מעט מעט, פעם לאחר חודשיים, ופעם לאחר שלושה חודשים, ופעם בששה חודשים, עד שנפסק לגמרי. ומכל מקום בגיל 60-65 בודאי יש לדונה כזקנה. ולכן בכל מקרה, יש להתייעץ עם מורה הוראה. (טה"א פז)

כדורים

יט. אשה הלוקחת כדורים לדחיית הוסת, אין צריכים בני הזוג לפרוש בעונת וסתה כלל, מאחר שהוכח שכדורים אלו דוחים בוודאות את הוסת. (צד)

דיני הבדיקה בעונת הוסת

הבדיקה

כ. כבר בארנו לעיל, שלבד מהפרישה שפורשים בני הזוג מתשמיש בעונת הוסת, צריכה האשה לבדוק את עצמה בסוף העונה, כדי לברר אם אומנם

היא ראתה דם במשך העונה או לא, מאחר והיתה אמורה לראות דם באותה עונה. [וטוב שתבדוק גם בתחילת העונה].

אשר על כן, אשה שיש לה וסת קבוע, בודקת בעונת הוסת הקבועה שלה. ואשה שאין לה וסת קבוע, בודקת בשלוש עונות הפרישה, שהן: עונה בינונית, עונת הפלגה, ועונת החודש. (קיי, קייג)

זמן הבדיקה

כא. הבדיקה צריכה להעשות קרוב לסוף העונה. ולכן אם עונתה ביום, צריכה לבדוק בסוף היום סמוך לשקיעה. [וטוב שתבדוק גם בבוקר]. ואם עונתה בלילה, תבדוק בסוף הלילה קודם הזריחה. אולם באופן הרגיל שנוהגת לקום אחר הזריחה, אינה צריכה לקום מוקדם במיוחד, אלא תבדוק קודם שתלך לישון. [וטוב שתבדוק גם בתחילת הלילה]. (קיד)

אופן הבדיקה

כב. אופן הבדיקה בעונת הוסת, הוא כמו בדיקה רגילה של שבעה נקיים. דהיינו שתקח האשה 'עד בדיקה' [נד לבן, רד ונקי], תכרוך סביב אצבעה, תכניס בעומק הנרתיק עד מקום שידה מגעת, ותסובב סיבוב מלא בכל הפינות.

שכחה לבדוק

כג. אשה שיש לה וסת קבוע ושכחה לבדוק בעונתה, אע"פ שלא הרגישה דם כלל, אסור להם לשמש עד שתבדוק, ואפילו עברו כמה ימים ולא בדקה, תבדוק עתה, ואם לא תמצא דם, תהא מותרת לבעלה. (קטו)

אשה שאין לה וסת קבוע ושכחה לבדוק ב'עונת הפלגה' ו'עונת החודש', ולאחר זמן נזכרה, אינה צריכה לבדוק את עצמה, ודי שתסמוך על הבדיקה של 'עונה בינונית'. אולם אשה ששכחה לבדוק ב'עונה בינונית', אע"פ שלא הרגישה דם כלל, אסור לה לשמש עם בעלה עד שתבדוק, ואפילו עברו כמה ימים ולא בדקה, תבדוק עתה, ואם לא תמצא דם, תהא מותרת לבעלה. (קייג, קטו)

שהיה במים בעונת הוסת

כד. היות והבדיקה בעונת הוסת נועדה לבדוק אם אכן החל להגיע הוסת, לכך על האשה להמנע בכל שעות העונה, מלשהות במים רבים כבריכת שחיה או ישיבה באמבטיה, פן יבוא מעט דם וירד בשהייתה במים. ומכל מקום מותר לשהות במים לצורך רפואה, רק שתבדוק את עצמה לאחר מכן, ואם נמצא העד נקי הרי היא טהורה. אך אסורים עדיין בתשמיש, כל שלא עברה עונת הוסת. (קטו. ע"ה סא)

נאמנות האשה

כה. אשה שיש לה וסת קבוע, והגיעה עונת וסתה שצריכה לבדוק בו, או אשה שאין לה וסת קבוע, והגיעה העונה הבינונית - כשתסתיים עונת הפרישה, אסור לבעלה לשמש עימה עד שישאל אותה אם בדקה את עצמה ונמצאה טהורה. ומכל מקום אם הוא יודע שהיא בקיאה בהלכה ויודעת בודאי שעליה לבדוק ושהבדיקה מעכבת, ובאה ושוכבת אצלו, אינו חייב לשאול אותה, אלא סומך עליה שבודאי בדקה ולא מצאה דם. ומכל מקום טוב ונכון ולשאול אותה בכל פעם. (קטו)

דיני כלה

"שִׁמְחַת תְּשִׁמַּח רַעִים אֶהוּבִים, כְּשִׁמְחַת יְצִירָתָּ בְּגֵן עֵדֶן
מְקַדָּם, בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְשִׁמַּח חֲתָן וְכֻלָּה". (מברכות הנישואין)

טהרה קודם הנישואין

א. כאשר החתן והכלה קבעו את מועד יום נישואיהם, והחלו בהכנות לקראת היום הגדול והנכסף, צריכה הכלה לתת את דעתה שכדי להיות מותרת לחתנה, צריכה היא לעשות את שלושת שלבי הטהרה שהתבארו לעיל (פרקים ב, ג, ד), 'הפסק בטהרה', 'ספירת שבעה ימים נקיים' ו'טבילה במקוה'. (קפח)

ב. **כלה בתולה**: בדיקות הפסק בטהרה ושבעה נקיים בכלה בתולה, צריכות להעשות בעדינות ושימת לב יתירה עד מקום שידה מגעת, ולא תבדוק בעומק מדי, כדי שחלילה לא תפגום בבתוליה. וכן לא תעשה בדיקת "מוך דחוק" האמור לעיל (פרק ב הלכה טו). **אך כלה שאינה בתולה**, תבדוק בעומק ככל אשה נדה. (קצ)

ג. **כלה מבוגרת**: אשה גרושה מבוגרת או אלמנה מבוגרת, שהפסיקה לראות דם, ועתה היא עומדת להינשא, אף על פי שטבלה בעבר לאחר ראייתה האחרונה, בכל זאת צריכה היא לעשות שוב את שלושת שלבי הטהרה. ותעשה לאחר מועד קביעת הנישואין, מכיון שחששו חכמים שמא מחמת החימוד ותאוות הנישואין [שמתגברת בעיקר לאחר קביעת מועד הנישואין], תראה טיפת דם נדה, ותאבד הטיפה מבלי שתרגיש בה. (קפט)

כאמור, לאחר שעשתה הכלה הפסק בטהרה, מתחילה היא מיד לספור שבעה ימים נקיים, ככל אשה נדה, ובסוף היום השביעי בערב, טובלת במקוה טהרה. (קצ)

קביעת מועד החתונה

ד. כאשר קובעים את מועד החתונה, יזהרו שלא לקובעו סמוך לזמן שאמורה לקבל את הוסת, כדי שלא תראה דם ותהיה אסורה לחתן ביום החופה. אלא יקבעו את החתונה אחר זמן וסתה, באופן שתספיק לפסוק בטהרה ולספור שבעה נקיים ולטבול. ועל כן יש להתייעץ בקביעת הזמן עם מורה הוראה. (קפט)

אם בישראל שידועת כי בעוד זמן בתה עומדת להינשא, ראוי שתיידע אותה לערוך רישום מדויק של תאריכי קבלת הוסת, כדי שיוכלו לקבוע את מועד הנישואין הטוב והמתאים ביותר.

אם זמן הוסת של הכלה איננו סדיר, וחוששים שמא יגיע וסתה סמוך לזמן הנישואין, טוב שתשתמש בכדורים הדוחים את זמן הוסת. (קפח)

אם אירע ליל החופה בעונה שאמורה לקבל את וסתה, אך בפועל עדיין לא קבלה, אע"פ שלמדנו לעיל (פרק ו) שכל בעל צריך לפרוש מאשתו מתשמיש בעונה זו, הרי הכלה מותרת

לחתנה, כיון שבבעילת מצוה של החתן לא אסרו חכמים, ואפילו היא בעלת וסת קבוע. (צז)

זמן הטבילה

ה. לכתחלה יש להסמיך ולקרב את הטבילה למועד הנישואין עד כמה שאפשר. ומכל מקום יש להשתדל שלא יעברו יותר מארבעה ימים מהטבילה עד מועד החופה. וטוב שתבדוק את עצמה [בקינוח פנימי מעט ולא בעומק] בכל יום פעם אחת, מיום הטבילה עד ליל החופה. (קצא)

טבילה ביום

ו. אע"פ שבארנו לעיל (פרק ד הלכה ב) שזמן הטבילה לאשה נדה הוא בלילה ולא ביום, מכל מקום לכלה התירו חכמים לטבול ביום השביעי לספירתה בשעות היום. (קעה)

והטעם שהקילו בכלה, כי דוקא באשה נשואה חששו שאם תטבול ביום ותחזור לביתה, עלולה היא לשמש עם בעלה ביום, והלוא היא אסורה עליו עד הלילה [סוף היום השביעי - ליל השמיני]. אבל בכלה לא שייך חשש זה, שהרי אינה מתייחדת עם החתן עד הלילה. ולכן, העורכים את החופה מבעוד יום, ויש חשש שיתייחדו ביום, לא תטבול הכלה ביום אלא בלילה הקודם. (ת"ה לא)

בתולים

דם

בעילת מצוה

ז. הנושא את הבתולה, בועל 'בעילת מצוה' אחר החתונה. [קיום יחסי האישות הראשונים בין בני הזוג, נקראים בהלכה 'בעילת מצוה']. הדם היוצא בעת הבעילה מחמת קרום הבתולים שנקרע, נקרא "דם בתולים", ודם זה אוסר את הכלה על החתן, עד שתעשה את תהליך הטהרה כדלהלן. [הטעם שנאסרת הכלה, הואיל ויש חשש שמא מחמת החימוד של הביאה הראשונה, יצא ממנה גם דם נדה והתערב בדם הבתולים].

בשעת התשמיש, כל עוד אבר הבעל בפנים, אין הוא צריך לפרוש מכלתו, אף על פי שיוצא ממנה דם בתולים, [מה שאין כן בסתם אשה שאם חס ושלוש מרגישה בשעת הביאה שיוצא ממנה דם, על בעלה לפרוש ממנה באבר מת, כמבואר בפרק ט הלכה כג]. אבל כאשר יצא האבר לגמרי, הרי היא נאסרת עליו מאותו רגע, ואסור לו לנגוע בה או לישון עמה במטה אחת, וינהגו בדיני ההרחקות שבין בעל לאשתו נדה, המבוארים בפרק ה'. (קצג)

ח. אם גמר החתן את ביאתו, דהיינו שהכניס את כל האבר בפנים [אפילו לא הוציא שכבת זרע] - אף אם לאחר הביאה לא מצאה הכלה דם כלל לא עליה ולא על הסדין, הרי היא אסורה [מספק, שמא יצאה ממנה טיפת דם ואבדה או שהתכסתה בשכבת זרע], וצריכה לעשות את שלושת שלבי הטהרה, אך תטבול בלי ברכה.

אבל אם לא גמר החתן את ביאתו, אף שהכניס את רוב האבר - אם מצאה דם אפילו מעט הריהי אסורה, אך אם לא מצאה דם עדיין היא מותרת, ומותר לו לבעול שוב. (קצד. בן איש חי ש"ב צו יט)

לא ראתה דם בתולים	ראתה דם בתולים	
נאסרת [לאחר יציאת האבר] אך טובלת בלי ברכה	נאסרת [לאחר יציאת האבר]	ביאה גמורה
מותרת	נאסרת [לאחר יציאת האבר]	ביאה לא גמורה

בעילת מצוה בשבת

ט. מותר לבעול כלה בתולה בשבת, אע"פ שיוצא ממנה דם, ואין בזה איסור חובל. וכמו כן, אין בזה איסור צובע בסדין שתחתיהם. (שו"ע אה"ע סימן סג סעיף א)

הטהרה לאחר בעילת מצוה

י. לאחר שנאסרה הכלה לבעלה, צריכה היא להתחיל את תהליך הטהרה כדי להטהר שוב לבעלה, ולכן עליה להתחיל ארבעה ימים מהיום ששימשו, וביום הרביעי בערב תפסוק בטהרה קודם השקיעה, ותספור שבעה ימים נקיים עם בדיקותיהם, ותטבול במקוה [כמבואר לעיל בפרקים ב-ד]. ואף לבנות אשכנז, שמנהגן הוא שלא לפסוק בטהרה עד שיעברו לפחות חמשה ימים מיום ששימשה, מכל מקום בכלה יכולים להקל לפסוק בטהרה לאחר ארבעה ימים. כ"פ מהרי"ל, ט"ז, הגר"ש קלוגר, עצי ארזים, בית שלמה, חזון איש, שבט הלוי וואזנר, חוט השני להגר"י קרליץ, באר משה שטרן ועוד. (טה"ב תקו)

ואולם כפי שבארנו לעיל (פרק ב הלכה כז), ישנה עצה לקצר את ימי ההמתנה שקודם הפסק בטהרה, על ידי שתקנח הכלה היטב באותו מקום בבגד רך או שתשטוף את אותו מקום היטב במים חמים, שבזה יפלט כל הזרע. וטוב יותר שתעשה את שניהם. ואז רשאית לעשות הפסק בטהרה בסוף היום של בעילת המצוה קודם השקיעה, ולהתחיל לספור שבעה נקיים. (ת"ה יא)

אע"פ שלעיל בארנו שבני אשכנז אינם נוהגים להקל כפי העצה הנ"ל ולקצר את הימים, מכל מקום כלה שראתה דם בתולים [שאיסורו מדברי חכמים] ועדיין לא ראתה דם וסת, יכולה להקל. (טה"א תקח)

החסירה בדיקות

יא. כלה שנאסרה מחמת דם בתולים, ובספירת השבעה נקיים שכחה לבדוק את עצמה בכל יום, ובדקה רק ביום אחד מימי השבעה נקיים, אע"פ שבאשה נדה אין אנו מקילים בזה, מכל מקום בדם בתולים שאיסורו מדברי חכמים, הקלו חכמים ומועילה לה ספירת השבעה נקיים. (ע"ה ע)

הביאה שלאחר ג' שלבי הטהרה

יב. בביאה השניה או השלישית והלאה - אם מצאה הכלה דם לאחר הביאה, הרי היא נאסרת על בעלה כמו בביאה הראשונה. [וכפי שבארנו, כל עוד שלא יצא ממנה אבר הבעל לגמרי, הרי היא מותרת ואין צריך לפרוש ממנה מיד, שתולים אנו שדם זה הוא דם בתולים]. אך אם לא מצאה דם לאחר הביאה, אף אם חשה כאב - אינה נאסרת על בעלה. (צמח צדק, מהר"ש ענגיל, ערוך השלחן, אגרות משה, טהרת הבית חלק א עמוד תקט. טה"י קצה)

יג. אם לא ראתה דם עליה לאחר הביאה השניה, האם בכל זאת יש צורך לבדוק את הסדין אם נמצא בו דם או לא?

הדבר תלוי: אם בביאה הראשונה נאסרה האשה על בעלה [באופן שגמר את ביאתו, או שלא גמר את ביאתו אך יצא ממנה מעט דם, אפילו טיפה אחת] - אין צריך לבדוק את הסדין לאחר הביאה השניה, ורשאי לבוא עליה שוב ללא בדיקה. אך אם הרגישה כאב בביאה השניה, טוב להחמיר לבדוק את הסדין אפילו בדיקה שטחית ואפילו שלא באור, קודם שיבוא עליה שוב. (טה"א תקיא, תקט ובהערה)

אולם אם בביאה הראשונה האשה הותרה לבעלה [באופן שלא גמר החתן את ביאתו וגם לא יצא ממנה דם כלל] - יש להחמיר לבדוק את הסדין באור לאחר הביאה השניה, לראות אם יש בו דם. (ע"ה ע)

כדי להקל את צער הבתולים (גם בביאות שאחר הביאה הראשונה), מומלץ להשתמש במשחת K.Y. (קיי-וויי). ניתן להשיגה בבתי מרקחת. (ע"ה קב)

יד. דם שנמצא על הסדין מיד בגמר הביאה השניה - יש להחמיר לאוסרה אף אם הסדין צבעוני והכתם קטן. אולם אם לא בדקו את הסדין מיד, ורק לאחר זמן מה נמצא כתם דם על הסדין, הרי דינו ככל דיני הכתמים שהובאו לעיל בפרק א', שרק אם הסדין לבן והכתם בגודל גריס ומעלה [מעט יותר משני ס"מ], הכתם טמא. (טה"א תקי ובהערה)

הגאון רב משה פיינשטיין ז"ל מנכ"ל ספר 'אגרות משה' עם הראשון לרב הגאון רב עובדיה קפקא שליט"א מנכ"ל ספר 'סוטה בבית'

כלה נדה

טו. כלה שלא הספיקה להיטהר קודם יום חופתה [כגון שקבלה וסת סמוך ליום החתונה, או שראתה דם באחד מימי השבעה נקיים], לא ידחו בגלל זה את החתונה, רק שיזוהרו בכמה דינים כדלהלן.

טבעת הקידושין

טז. מותר לחתן לתת את טבעת הקידושין באצבעה של כלתו נדה, ואין צורך שיזרוק את הטבעת לתוך ידה [כמו שיש להזהר בכל החפצים שמוסר הבעל לאשתו נדה, כמבואר לעיל בפרק ה'], רק שיזוהר החתן עד כמה שאפשר שלא יגע בבשרה, ולכן יתן את הטבעת בראש אצבעה, והיא תכניס אותה עד סוף האצבע. (קצג)

הכתובה

יז. לא ימסור החתן את הכתובה מיזו ליד כלתו נדה. (על פי המבואר לעיל בפרק ה')

כוס היין

יח. בסיום שבע הברכות שבחופה, אחר שטעם החתן מן היין, לא ימסור את הכוס ליד הכלה כנהוג, אלא יתן לאמא שלה שתתן לה לטעום. (ע"ה עא)

איסור יחוד

יט. אסור לחתן להתייחד עם כלתו נדה בחדר אחד, ולכן בעת השינה - החתן יישן בחדר אחד, ויסגור אדם אחר את הדלת במפתח מבחוץ, וישמור אצלו את המפתח, והכלה תישן בחדר אחר. וישנן עוד אפשרויות, וטוב להתייעץ עם מורה הוראה. (ת"ה קכח)

ואע"פ שמותר לכל אדם להתייחד עם אשתו נדה, וא"כ למה אסרו חכמים לחתן שיתייחד עם כלתו בלילה כאשר היא נדה? הטעם בזה, כי אדם שכבר בא על אשתו פעם אחת, אין יצרו תוקפו כל כך, ולכן אין חשש שיכשל חס ושלום בעבירה לבוא על אשתו כשהיא נדה, אבל בחתן שעדיין לא בא על אשתו אפילו פעם אחת, יש לחוש שמא יתקפהו יצרו ויבואו לידי עברה. (קכח)

איסור היחוד ביניהם הוא רק בלילה, אבל ביום מותר להם להתייחד. ומכל מקום פשוט שצריכים הם להיזהר בכל דיני ההרחקות המבוארים לעיל בפרק ה'. (קצב)

מנהג בני אשכנז להחמיר שלא יתייחדו החתן והכלה גם ביום, ולכן לוקחים ילד קטן [בגיל 8] או ילדה קטנה [בגיל 6] שיהיו עימהם. (רמ"א יו"ד קצב ד. עיין שבט הלוי רלה. חוט השני רב)

כ. אם היתה הכלה טהורה, ולאחר החתונה ניסה החתן לבעול בעילת מצוה ולא הצליח לגמור את הביאה אלא עשה העראה בלבד [כניסת תחילת אבר הבעל באותו מקום], ולאחר מכן נעשתה הכלה נדה, מותר להם להתייחד, ולא חוששים שמא יכשלו בעברה, כיון שבמקרה זה אין יצרו תוקפו כל כך. אך אם לא עשה החתן אפילו העראה, אלא היו יחד בקרוב בשר

הבדיקות שאחר הנישואין

סיבת הבדיקה

כא. מאחר ויש מיעוט נשים שהתשמיש גורם להן לראות דם וסת, ונמצא שעלול הבעל לבוא על אשה נדה חס ושלו, לכך כל אשה שאין לה וסת קבוע - עליה לבדוק את עצמה שלוש פעמים לאחר הנישואין, כדי לוודא שאינה רואה דם מחמת תשמיש. אבל אשה שיש לה וסת קבוע, אינה צריכה לבדיקה זו, כיון שהוכח שאינה רואה וסת אלא בזמן הקבוע לה, ולכן אין לחשוש שתראה דם שלא בזמן עונת ראייתה. (ק"י)

אופן הבדיקה

כב. קודם התשמיש תקנח האשה את עצמה בעד מבחוץ, כדי לוודא שהמקום נקי מדם. ולאחר התשמיש מיד [עד 15 שניות] תקנח שוב את עצמה בעד מבחוץ לראות שאין שם דם. ושונה בדיקה זו משאר בדיקות - שבבדיקה זו, גם הבעל מקנח בבד את האבר לאחר התשמיש, כדי לוודא שאין בו דם ממנה. (ק"י. ת"ה צח)

הזמנים הראויים לבדיקה

כג. כשהכלה בתולה, בודקים בני הזוג את עצמם בבדיקה זו רק לאחר שכלה דם הבתולים, כי כל עוד שיוצא ממנה דם בתולים, תולים לומר שדם זה הוא דם בתולים ולא דם נדה. אך בכלה שאינה בתולה, בודקים בני הזוג מיד בשלוש הביאות הראשונות שאחר הנישואין. (ק"י)

כד. אין לעשות בדיקה זו אלא בימים שישנה אפשרות שהאשה תראה דם, אבל בימים שאינה אמורה לראות דם כלל, לא יעשו בהם בני הזוג את הבדיקה. ולכן, אשה שאין לה וסת קבוע, אך אינה רואה וסת לפני

שיעברו 28 יום מן הוסת הקודמת, אזי יבדקו בני הזוג בדיקות אלו מיום ה-29 ומעלה שאז יש סיכוי שתראה, אבל בימים שקודם לכן - לא יבדקו [שהרי באותם הימים היא כאשה שיש לה וסת קבוע, שבדאי לא תראה בהם דם]. ומכל מקום בדיעבד אם בדקו בימים אלו, הועילה להם בדיקתם. (ק"ח. ע"ה עד)

שכחו לבדוק

כה. בני זוג שלא בדקו אם האשה רואה דם מחמת תשמיש, יבדקו אפילו לאחר זמן רב מהנישואין, בשלוש הביאות הראשונות הבאות לפנייהם. (ק"ז)

ומכל מקום לא יבדקו בזמן שהאשה מעוברת [אפילו רק בידיעה מבדיקה רפואית], כיון שבימים אלו היא בחזקת שאינה רואה דם. וכמו כן לא יבדקו בתקופה שהאשה מניקה ולא רואה דם, אלא ימתינו עד שתגמור להניק, ואז יבדקו בימים שאמורה לראות בהם דם. (ת"ה צ"ט)

רואה לאחר התשמיש

כו. אשה שבדקה את עצמה לאחר התשמיש וראתה דם, עליהם לפנות למורה הוראה שיורה להם כיצד לנהוג, כי ישנן עצות לפתור בעיות כאלו. (ק"ז, ק"ח)

דיני יולדת

"אשה כי תזריע וילדה זכר" - רבי לוי אמר: בנוהג שבעולם - הפקיד אדם אצל חברו ארנק של כסף בחשאי, והלך חברו והחזיר לו מטבעות של זהב בפרהסיה - אינו מחזיק לו טובה?! כך הקדוש ברוך הוא: מפקידים לו הבריות טיפה של לבנונית [זרע] בחשאי, והקב"ה מחזיר להם נפשות משובחות ומושלמות בפרהסיה, ואין זה שבח?! (ויקרא רבה יד)

זירוז לידה

א. אשה שהגיע תאריך לידתה [ע"פ הנקבע במרפאה], ועדיין אין לה צירים, לא תסכים בשום אופן שיעשו לה זירוז לידה, או ניתוח קיסרי, שרבותינו החמירו מאוד על הוצאת הולד קודם הזמן שנקבע משמים. ורק אם יש חס ושלום חשש סכנה לאשה או לעובר, תקבל את הזירוז. ועדיף לעשות שאלת חכם שמבין היטב בעניינים אלו. (רא)

לידה בשבת

ב. דיני היולדת בשבת, או אשה שנכנסה לחודש התשיעי וחוששת שתצטרך ללדת בשבת - פרטיהן ודיניהן מבוארים בחוברת 'השבת בהלכה ובאגדה' חלק ב'. [ניתן להשיג בטלפונים הרשומים בתחילת החוברת].

צירי לידה

ג. אשה מעוברת שאחזה צירי לידה, כל עוד שלא ראתה דם, הרי היא מותרת לבעלה, ורשאי לאחוז בה ולסייע בידה. ואם פסקו הצירים לאחר מכן, מותרים בתשמיש. (קצט)

ירידת מים

ד. גם אם היתה לה ירידת מים, כל שלא היה מעורב בהם דם, הרי היא מותרת לבעלה. אבל אם היה מעורב במים אפילו טיפת דם, הרי היא אסורה. ואם היא מסופקת אם היה מעורב במים דם, הרי היא מותרת. (ה)

בדיקה פנימית

ה. נבדקה בדיקה פנימית, ונמצא דם על המכשיר או על יד הרופאה, אסורה. (כמבואר לעיל פרק א הלכה יד)

וכאן המקום לייעץ לאשה בחודש התשיעי להריונה, שלא תעשה בדיקה פנימית שלא לצורך גדול, כי בחודש זה הרחם מתחיל להיפתח, ומצוי

מאוד שהאשה תראה דם בבדיקה זו, ובכך תיאסר על בעלה.

נוכחות הבעל בחדר לידה

1. מותר לבעל להיות נוכח בחדר לידה עם אשתו, כדי לחזק את רוחה. ואולם בשעת הלידה ממש, יצא מהחדר או יהפוך פניו לצד אחר. (עד)

דין היולדת

2. היולדת, בין ראתה דם בין לא ראתה, בין ילדה ולד חי בין ילדה ולד שאינו חי - הרי היא נאסרת על בעלה מן התורה, ובגמר הדימום תפסוק בטהרה, תספור שבעה נקיים, ותטבול במקוה.

אם ילדה זכר - הרי היא נאסרת מינימום שבעה ימים [ואם כן יוצא שיכולה לטבול מיד בסיום השבעה נקיים]. ואם ילדה נקבה - הרי היא נאסרת מינימום ארבעה עשר יום. [ולכן לא תטבול עד שיעברו לפחות ארבעה עשר יום מהלידה, דהיינו בליל חמשה עשר]. (קצ"ז)

הפילה

ח. אם הפילה עובר זכר, דינה כיוולדת זכר, שיכולה לטבול מיד בסיום תהליך הטהרה כדין. ואם הפילה נקבה, דינה כיוולדת נקבה, שיכולה לטבול רק אם עברו ארבעה עשר יום. אבל אם הפילה בחודשים הראשונים, ולא ניכר עוברא אם הוא זכר או נקבה, מחמירה מחמת הספק כדין יולדת נקבה. (קצ"ח)

ט. אשה שהפילה לפני שמלאו לה ארבעים יום מתחילת ההריון, אינה אסורה מדין יולדת, כיון שאין צורת הולד נגמרת עד מלאת ארבעים יום. אולם מפני שאי אפשר שלא יצא ממנה דם בפתירת הרחם, הרי היא נאסרת, ותהליך טהרתה ככל אשה שראתה דם, [מבלי להמתין שיעברו לפחות 14 יום]. (קצ"ט)

ניתוח קיסרי

י. אשה שילדה בנייתוח קיסרי, וארע ולא יצא דם דרך המקור כלל, הרי היא מותרת לבעלה. אבל אם יצא דם דרך המקור, אסורה, ותהליך טהרתה ככל אשה נדה. [ועל כל פנים אין לאשה זו דיני דם טוהר שיתבארו להלן]. (ה)

יולדת הרואה כתמי דם

יא. יולדת הרוצה להתחיל בתהליך הטהרה, וחוששת שמא תראה כתמי דם גם לאחר שפסק הדימום ועשתה הפסק בטהרה, יש ליעץ לה שתלבש בגד תחתון צבעוני גם בימי השבעה נקיים, כדי שאם יהיו לה כתמים, לא יאסרו אותה (כמבואר בפרק א הלכה י'), וכן תעשה רק את הבדיקות ההכרחיות, דהיינו: הפסק טהרה, בדיקה אחת ביום הראשון ובדיקה אחת ביום השביעי, וכך תוכל לזרז את תהליך טהרתה לבעלה. (ע"ה עז)

ארבעים ושמונים יום

יב. יש משפחות שנהגו שלא תטבול היולדת עד לאחר שיעברו ארבעים יום מלידת זכר, ושמונים יום מלידת נקבה, ויש לידע את אותן נשים ש מנהג זה הוא טעות ושיבוש מיסודו, ומקורו הוא מהקראים הכופרים שסילפו את דברי תורתנו הקדושה, ומצוה רבה לבטל את מנהגן הרע, ולהודיע להן את דבר ה', שיכולה היולדת לטבול אחר שבוע מלידת זכר, ואחר שבועיים מלידת נקבה, לאחר שפסקה בטהרה וספרה שבעה ימים נקיים. (קצו)

דם
יג. לאחר שנטהרה היולדת לבעלה, הקילה עליה התורה שאפילו תראה דם עד ארבעים יום ללידת זכר, או עד שמונים יום ללידת נקבה, הרי היא טהורה, ודם זה הוא הנקרא 'דם טוהר'. ואולם בימי הגאונים גזרו חז"ל ואסרו גם דם טוהר, שכל שראתה דם בימים אלו, הרי היא אסורה על בעלה כראיית דם נדה. ותקנו כן, כדי שלא יבואו הנשים לכלל טעות בין ראיית דם הצריכה את תהליך הטהרה לראיית דם שאינה צריכה. וגזרה זו פשטה בכל תפוצות ישראל, וכל הפורץ גדר, עונשו חמור מאוד. ומכל מקום הקילו חכמים בימים אלו בכמה דינים מסוימים כדלהלן:

* יולדת שטבלה ונטהרה לבעלה, ולאחר מכן ראתה דם והיא עדיין בתוך ארבעים יום לזכר או שמונים יום לנקבה - אף על פי שצריכה לעשות את תהליך הטהרה [לפסוק בטהרה, לספור שבעה נקיים, ולטבול במקוה] כגזירת הגאונים, מכל מקום יכולה להקל שלא להמתין ארבעה ימים קודם שפוסקת בטהרה, נמצא שאפילו שמשה עם בעלה בלילה, ואח"כ ראתה דם והפסיק הדם באותו יום, יכולה לעשות הפסק בטהרה בסוף יום זה קודם השקיעה, ולהתחיל לספור שבעה נקיים. ואולם בני אשכנז מחמירים בזה להמתין חמשה ימים ככל אשה נדה. ואמנם אם ראתה כתם בימים אלו, אף לבני אשכנז אינה צריכה להמתין חמשה ימים. והנכון שבכל אופן תקנח עצמה במים כמבואר בפרק ב הלכה כז. ואף בנות אשכנז יכולות להקל בזה, מחמת שזה דם טוהר. (טה"ב כז. ת"ה קמ)

* אם שכחה לבדוק בכל ימי השבעה נקיים, ובדקה רק ביום אחד בלבד [מלבד בדיקת הפסק טהרה], עלתה לה ספירת ימי הנקיים וטובלת וטהורה היא. [ואע"פ שבכל אשה נדה אין אנו מקילים בזה, מכל מקום בדם טוהר שאין איסורו מן התורה, הקלו חכמים שמועילה לה ספירת השבעה נקיים]. (ע"ה עז)

* כאשר היא טובלת בתוך ימים אלו [אחר שנטהרה כבר פעם אחת], אינה מברכת על הטבילה. (קצח)

הערה: אשה שיש לה שאלת רב לגבי כתם וכדומה, והיא בתוך "ימי טוהר", תציין זאת בדבריה לרב, כי פעמים ישנן הקלות מסוימות נוספות בימים אלו, שהיא אינה יודעת עליהן.

"אין צור פֶּאֱלֵהֵינוּ" - אין צייר כאלוקינו, שהקב"ה צר צורה בתוך צורה, ומטיל בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים (ברכות י.)

קיום יחסי אישות

נושא יחסי האישות הוא אחד הנושאים הבולטים ביותר
לאנושות והיה מקור לציונים שונים, להתאבטויות
ולתהיות.

תורת ישראל מייחסת לנושא זה מקל כבד. רבים הם
ההאכות הציונים והמצוות הסובבים סביב נושא זה
וקובעים לו שיטה ברורה של קבוצה ואחריות. האיש
היהודי מוצק בכללים ברורים איך וכיצד להשתמש
בכוחות שלו במצבים ובמצבים הנכונים והפאויים.
ובכך הוא משהית. מקצט ומרומט אותם. כתוצאה מכך
היו חיי האישות בבית היהודי בכל הדורות תמיד תקינים.
מוצלחים פעננים ומשששים.

אולם, להבדיל בין קוצט לחול, ובין ישראל לעמים -
בקרה אוכלוסיית העולם, מהווה נושא זה מקור אמבוכה
רבה. אבאבואים ותהיות פילוסופים, הוסי צעות,
פסיכולוגים ואנשי רוח רבים ניסו למצוא לנושא זה את
ההתייחסות הנכונה ועצין המבוכה רבה.

הפילוסוף היווני השצול והקצום "אפוסטו" טען כי נושא
המין "חפשה הוא לנו" - תאווה בהמית לטה ו"מאלבאכת"

שיש להתבייש בה ולהתרחק ממנה ככל היותר. זוהי הטישה
סאימזיה הדת הנוצרית. הנצרות הקדומה זיהתה את יצר
המין כחטא. עניין הפרייה ורבייה נחשב בעיניה כהעברת
החטא מצורף לצורף. רוב אבות הכנסייה הטיפו לפרישות.
ניסואין נחשבו בעיניהם כ"ויתור" לחולשתו של האדם.
אולם כוהני הדת ה"מרומאים" לא נתפסו ל"חולשה" זו
אלא התנצרו אחיי משפחה ומין.

התייחסות זו אחיי המין יצרה בקרב רבים תסכול עצום
- השולף רוצה לספק לעצמו את שלו. אך עוצרים אותו
בכת. ומנסים ממנו את הצרכים הבסיסיים שלו. ואף אם
נותנים לו לשולף את הצורף הבסיסי הנה של קיום יחסי
מין - הרי זה מלווה ברששות בוסה ואסמה. כאילו הנה
הפך האדם להיות פחות טוב ופחות מוסרי.

והנה הטיע פרויז ובישר על "מהפכה מינית" הוא פיתח
פילוסופיית מין חדשה לפיה המין אינו אלא זחל
ביולוגי טבעי. שיש להתייחס אליו ב"טבעיות" וב"מעשיות".
אין להאבק בו כלל. אלא אצבעה יש לתת לו פורקן
ושחרוף. תיאוריות ברזח זו. המקצשות את התאווה המינית.
פורחות היוג בעולם המערבי והמתקצט. ונותנות
לטיימזיה מלאה לפריקת יצרים. הוללות והפקרות.

אולם ה"שחרוף" הנה - לא רק שלא פתר את מבוכת המין.
אלא אף העמיק אותה. שחרוף זה אומנם מנסה לספק
לשולף את שלו - למלא את תאוותיו ללא השכלה. אך הוא
מתעלם מצרכי הנפש. השואפת למוסריות וטוהר. ואינה

רוצה להיות כהמה יותר ויותר אנשים ונשים חשים
תכולים עמוקים, נישואים פנימיים, ויאוש התא
המשפחתי הולך ומתפורר, ונפש האדם נפגמת וכואבת.

ובתוך המהומה והמבוכה הזאת - ישנו מקום אחד מושך
ובטוח, אינו מיטלטל ברוחות השעה, אינו נתון לתיאוריות
מתנות של פילוסוף זה או אחר - זהו הבית היהודי.
אשר מונחה ישירות על ידי הנחיותיו הברורות והישירות
של בורא העולם בברואו ובצמו. בורא עולם מכיר היטב
היטב את כל נבכי נפשו של האדם, את צורכי השלש ואת
צורכי הנפש, והתאם לכך הרבים לנו מתבונן נפלא
לקיום חיי אישות בצורה הטובה והנכונה ביותר היוצרת
באדם את האיזון המתאים בין השלש אנפשו - מבלי
להתעלם מצורכי השלש, ואף מבלי לפגוע ברשימות של
הנפש.

הבית היהודי החומר מתקדם, דהיינו שלט הפעולות
החומריות והשופניות הולכות לקדושות ומרוממות על
ידי שהן נעשות באופן הפאזי והנכון. [וכמו שהידיים כשהן
זונות ועושות מעשים מזונים - הפי הן מזונות עז מאז, אך כאשר
הן כותבות ספר תורה בקדושה ובהרפה - הפי הן משוחות ומכובדות,
כך אברי המין - כשמתמשים בהם לא לפי רצון הבורא, הפי הם מזונים,
עז מאז, אך כשמתמשים בהם בקדושה ובהרפה כרצון הבורא יתברך,
הפי הם משוחים ומקודשים. (מאשרת הקודש לרמב"ן ז"ל)]

התורה שנתן לנו בורא עולם - מורה את דרכנו בכל
תחומי החיים, עז לפרטי הפרטים הקטנים ביותר, עט
בענין זה, הנחיות התורה הן הדבק היחידה לקיום יחסי

אישות באופן המביא את בני הברית לידי שלימות נפשית
אמיתית. אשר אינה נוסאת עימה מעשים של כאב וחסכות.
הן אלה שמנחות את האדם אליו - געולת הנה
וגעולת הבא.

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים,

ונתן לנו תורת אמת, וחי עולם נטע בתוכנו!

המקור מן התורה

א. באשר לחיובי הבעל כלפי אשתו, נאמר בתורה (שמות כא י): "שִׁאֲרָה
כְּסוּתָהּ וְעֹנֶתָהּ לֹא יִגָּרַע". ופרשו חז"ל (כתובות דף מו עמוד ב): 'שאר' אלו
מזונות, שחייב הבעל לזון את אשתו כפי הראוי לה. 'כסותה', שחייב
הבעל ליתן בגדים לאשתו כפי הראוי לה. 'עונתה' זה תשמיש המטה [יחסי
אישות], שחייב הבעל לשמש עמה בעונתה [בזמנה].

ב. מצות עונה אינה קשורה כלל למצות פריה ורביה, ולכן אפילו אם קיים
פריה ורביה [שנולדו לו בן ובת], או שהאשה מעוברת או מניקה ואינה יכולה
להכנס עתה להריון, הרי הבעל חייב במצות עונה, ואינו רשאי לבטלה
כלל. (ש"ה) (סה)

חיוב העונה

ג. קבעה התורה זמן לכל אדם, באיזו תדירות יהיה חייב לפקוד את
אשתו בתשמיש:

פועלים - פועל העושה מלאכה בעירו, חייב בעונה פעמיים בשבוע, אבל
אם עושה מלאכה בעיר אחרת ולן בכל לילה בביתו, חייב פעם אחת
בשבוע. (שו"ע או"ח רמ א, אה"ע סימן עו סעיף ב)

פועל העושה מלאכה בעירו, אינו רשאי למעט ולשמש רק לילה אחד בשבוע, שהרי נאמר בתורה: "וְעֵנֶתָהּ לֹא יִגָּרַע". (ה"ע ח"ג עמוד צג)

תלמידי חכמים - תלמיד חכם, עונתו פעם אחת בשבוע. ודרך תלמידי חכמים לשמש בליל שבת. ואם האריך בלימודו בליל שבת ולא שימש, ישלים את עונתו בחול, שעדיין חוב העונה מוטל עליו. ומה שנהגו לשמש בליל שבת, אינו בהכרח, אלא מפני שהוא ליל תענוג ושביטה והנאת הגוף. (רש"י כתובות סב ע"ב. שו"ע או"ח רמ"א, אה"ע עו"ב. ה"ע ח"ג צג)

על פי הקבלה יש לתלמיד חכם לקיים את עונתו גם בליל ראש חודש וימים טובים. (בא"ח שנה שניה וירא כג)

אברך בן תורה, אף שעדיין לא הגיע לדרגה של תלמיד חכם, מכל מקום רשאי להתנהג כתלמיד חכם בדבר זה, אם אשתו מסכימה לכך. (ה"ע ח"ג עמוד צג)

בימינו טוב שתלמידי חכמים יקיימו את עונתם פעמיים בשבוע, משום פרצת הדור וקנאת אשה בחברתה. ולא יפטור את עצמו אלא אם כן אשתו מוחלת בלב שלם. (פתחי תשובה אה"ע עו"ג, ש"ה סד)

מלמד תינוקות [מורה] - אם אינו תלמיד חכם, דינו כפועל. (כף החיים סימן רמ ס"ק)

תשמיש מעבר לחיוב עונה

ד. אף על פי שמותר לאדם לשמש עם אשתו בכל עת בימי טהרתה, מכל מקום ראוי שלא יהא רגיל ביותר עם אשתו, אלא בעונה שחייב בה. (שו"ע או"ח רמ"א)

אולם אדם שיצרו מתגבר עליו ובא לידי הרהור, ישמש אף יותר מעונתו. ובפרט יש להקל בזה לחתן בשנתו הראשונה שיכול לשמש כפי הצורך, שהרי יש מצוה מיוחדת מן התורה לשמח את אשתו בכל השנה הראשונה. (ש"ה)

מניעת עונה

ה. אין עונות אלו חובה אלא למי שגופו בריא ויכול לקיים העונה הקצובה לו, אבל אדם שאינו בריא אינו חייב אלא כפי מה שיכול לקיים. (שו"ע אה"ע עו"ג)

ו. אסור לאדם למנוע מאשתו את עונתה המוטלת עליו, ואם מנע ממנה כדי לצערה, הרי הוא עובר באיסור לא תעשה מן התורה, שנאמר: וְעֲנָתָהּ לֹא יִגְרַע. (שׁו״ע אה״ע עו יא)

ז. אם נאנס ואינו יכול לקיים את העונה בזמנה, ידבר עמה בדברי ריצוי וחיבה, ויקרבה בחיבוק ונישוק וכיוצא בזה [שלא אסרו קישוי והרהור אלא בדבר עבירה, אבל באשתו טהורה אין איסור]. ומכל מקום אם הוא חס המזג שיוצא לו זרע לבטלה בהתקרבו אליה, אסור בהחלט, ויסתפק בדברי חיבה בלבד. (שׁו״ע סז)

ח. אשה שמוחלת לבעלה שימנע מידי פעם את עונתה, הרי זה מותר. ובתנאי שכבר קיים מצות פריה ורביה [שנולדו לו בן ובת]. אבל אם עדיין לא קיים מצות פריה ורביה, חייב לבעול בכל עונה המוטלת עליו עד שיקיים. (שׁו״ע אה״ע עו ה)

מציאת חן

ט. אם האשה משתוקקת לבעלה, ומשדלת ומְרַצָּה אותו, ומקשטת עצמה לפניו, כדי שיתן דעתו עליה, חייב לפקדה בתשמיש אפילו שלא בשעת עונתה. שכאשר משתוקקת האשה לחיבת בעלה או למצות פריה ורביה, זוכים הם לבנים גדולים בתורה שאפילו בדורו של משה רבנו לא היו כמותם, בזכות שנוהגים אהבה, אחוה וריעות ביניהם. ולכן היודע באשתו שהיא יראת ה' ומעשיה לשם שמים, יודיע לה ענין זה, שאם לא כן - מאין תדע. (גמרא עירובין דף ק עמוד ב. שׁו״ע או״ח רמ א. שׁו״ע טז)

י. פעמים שהאשה חפצה בריצוי ותשמיש, ומחמת זה מתנהגת עם בעלה בדברים מסוימים שלא כהוגן, גם בזה יפקדה, אף על פי שאינה שעת עונתה. (שׁו״ע סא)

זמנים מיוחדים

יא. **יום הכיפורים** - יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה, וגם לא יישנו יחד במטה אחת. ויזהרו בכל ההנהגות שבין איש לאשתו נדה המבוארים לעיל פרק ה'. (שׁו״ע או״ח סימן תרטו סעיף א)

יב. **תשעה באב** - תשעה באב אסור בתשמיש המטה, וגם לא יישנו יחד במטה אחת. אך אין חייבים מן הדין להזהר בכל ההנהגות שבין איש לאשתו נדה. (שׁו״ע או״ח סימן תקנד סעיף יח)

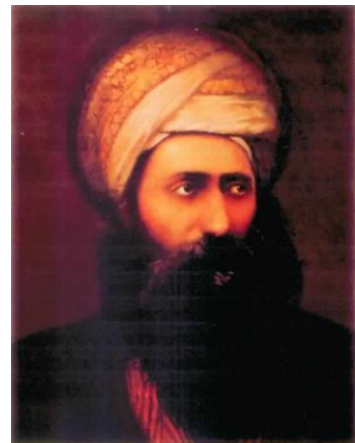

יג. אבלות - איש או אשה שנמצאים בתוך שבעת ימי אבלות, אסורים בתשמיש המטה. וטוב גם שלא יישנו יחד במטה אחת, אבל בשאר קריבות מותרים. ויש מחמירים בחיבוק ונישוק, והכל לפי ראות עיניהם. (שו"ע יו"ד סימן שפג סעיף א. ע"ה מב)

אם האיש אבל, והגיע זמנה של האשה לטבול, לא תדחה את טבילתה, אלא תטבול כדי שתהיה מותרת לבעלה בשאר קריבות המותרות. כמבואר לעיל פרק ד הלכה יא.

אם לא הודיעו לאשה שהיא אבלה ואינה יודעת מזה, מותר לבעלה לשמש עמה. (באה"ל סימן רמ)

יד. עונה בסוכה - מותר ומצוה לשמש מטתו בסוכה, ואין בזה חשש ביזיון הסוכה חס ושלוש, כי מקיים את מצוות ה' יתברך - עונה ופריה ורביה, ואדרבה, הוא בכלל הציווי שציותה התורה (ויקרא כג מב) "בַּסֹּכֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים", ודרשו חז"ל: "תשבו כעין תדורו", דהיינו כדרך שאדם דר בביתו כך ידור בסוכתו. ואף אם ישנם פסוקים התלויים לקישוט בסוכה, אין צריך לכסותם. ומכל מקום כל היתר זה בתנאי שיש לאדם סוכה פרטית שישנים בה הוא ואשתו בלבד, והכל נעשה בשקט ובצנעה מבלי שיחושו בהם, נובפרט יש להזהר בזה בסוכה הנמצאת בסמוך לסוכת השכנים], אבל אם אין לו אפשרות כזאת, לא ישמש עמה בסוכה אלא בבית. ולאחר התשמיש, רשאי לישון בביתו ואינו חייב לחזור ולישון בסוכה. ואף אם התעורר מעצמו לאחר עמוד השחר, ורוצה להמשיך לישון, אינו חייב ללכת לישון בסוכה. (חזו"ע סוכות קל, קצד, קלב, רז)

טו. חמש לילות - יש מתחסדים על פי הקבלה שלא לשמש בחמש לילות בשנה: שני לילי ראש השנה, ליל שמחת תורה, ליל א' של פסח וליל שני של שבועות בחו"ל, אך אין זה מן הדין כלל. וכל שכן שאם לא קיים עדיין מצות פריה ורביה, שיש להקל בזה. ואף המחמירים, אם חל ליל הטבילה באחד מהימים האלו, ישמשו ללא חשש כלל. (בן איש חי ש"ב וירא כג, באה"ל סימן רמ)

טז. שביעי של פסח - על פי הסוד, יש חיוב בליל שביעי של פסח לשמש. (מהר"ו, ברכי יוסף או"ח סימן רמ ס"ק יג)

יז. ליל שבועות - נהגו הגברים להשאר ערים בליל חג השבועות וללמוד כל הלילה בבית הכנסת. ואם חלה טבילת אשתו בלילה זה, יקיים את עונתו וישהה עמה מעט לשמחה, ואחר כך יאזור עוז במותניו וילך ללמוד בבית הכנסת כמנהג ישראל קדושים.

יח. ליל הושענא רבה - גם בליל הושענא רבה [ליל שביעי של חג הסוכות] נהגו להשאר ערים בלילה וללמוד. ואם חלה טבילת אשתו בלילה זה, מכיון שעיקר התיקון הוא בקריאת חומש דברים בתחילת הלילה קודם חצות, לכן יתחיל את הלימוד בתחילת הלילה, ואחר כך יקיים את עונתו וישהה עמה מעט לשמחה. ויאזור עוז במותניו לילך ללמוד בבית הכנסת כמנהג ישראל קדושים.

היוצא לדרך

יט. הנוסע מביתו לזמן ממושך, ויודע שלא יספיק לחזור קודם שיגיע זמן חיוב העונה הבא, מצוה וחובה עליו לשמש קודם שנוסע, כיון שהאשה משתוקקת לבעלה בשעה שהוא יוצא לדרך. אולם כל זה דוקא באדם היוצא לדבר הרשות, כגון לסחורה או לטיול, אבל היוצא לדבר מצוה, כגון להחזקת מוסדות תורה וכדומה, אין לו מצוה לשמש עם אשתו, מחשש שמא תפייסו להשאר בבית ולא ללכת למצוה, אבל אם יודע בברור שלא יתבטל מהמצוה, רשאי לשמש עמה. (שו"ע או"ח רמ א, יו"ד קפד י, אה"ע עו ד. ת"ה פ. חזו"ע סוכות יו"ד קסג)

היוצא לדרך בזמן עונת הוסת

כ. אם חלה 'עונת הוסת' של האשה [שהיא אמורה לראות בה דם, אך עדיין לא קיבלה בפועל, כמבואר בפרק ו] ביום שהוא יוצא לדרך לדבר הרשות, גם כן צריך שישמש עמה, בין אם וסתה קבוע בין אם וסתה אינו קבוע, כיון שבמקום מצוה שהאשה משתוקקת לבעלה כשיוצא לדרך, לא אסרו חכמים. אבל אם יוצא לדבר מצוה, לא התירו לו לשמש, כיון שאין מצוה לשמש במקרה זה, מחשש שיתבטל מיציאתו למצוה. ומכל מקום אשה שרגילה להרגיש מיחושים קודם קבלת הוסת, ובעת שבעלה יוצא לדרך החלה להרגיש מיחושים, ראוי להחמיר שלא לשמש עמה. (צד, צה)

יוצאים לדרך

כא. אם האשה נוסעת לבדה, או ששני בני הזוג נוסעים יחד, אף אם הם יודעים שבמקום שיגיעו לא יוכלו לשמש מחמת תנאי המקום, בכל זאת אין חיוב על הבעל לשמש עם אשתו קודם היציאה לדרך. ואם הגיעה עונת

וסתה, אסור לו לשמש עמה. (צו)

הבא מן הדרך

כב. החוזר מן הדרך, מצוה עליו לשמש עם אשתו. ומכל מקום אם האשה בעונת וסתה [שאמורה לראות בה, אך עדיין לא ראתה], לא ישמש אלא ידבר עמה דברי ריצוי, חיבוק ונישוק. (צו)

ה' יצילנו

כג. היה משמש עם אשתו טהורה, ופתאום באמצע התשמיש אמרה לו שהיא מרגישה שיוצא ממנה דם והיא נדה, אסור לו לפרוש ממנה מיד בעוד האבר חי, אלא נועץ בחוזקה את ציפורני ידיו ורגליו במטה ושוהה כך ללא שום תזוזה. וכמו כן היא תשאר כך ללא שום תזוזה. ולא יסמוך את גופו עליה כדי שלא יהנה ממנה, וכשימות האבר יפרוש ממנה. ויתמלא פחד ואימה, חיל ורעדה על העבירה החמורה שבאה לידו. ויקבלו על עצמם להתחזק ולשנן את הלכות הטהרה שוב. (פג)

הליכות והנהגות התשמיש

קדושת הזיווג

כד. כתב הרמב"ן ז"ל: דע כי החבור, הוא ענין קדוש ונקי כשיהיה הדבר כראוי, ובזמן הראוי, ובכוונה הנכונה. ואל יחשוב אדם כי בחבור הראוי יש גנאי וכיעור ח"ו. וכשיהיה החבור לשם שמים, אין דבר קדוש ונקי למעלה ממנו. (אגרת הקודש)

וכתב השל"ה הקדוש: ענין הזיווג כשהוא בקדושה ובטהרה, הוא קדוש מאוד, ואין קדושה בכל הקדושות כקדושת הזיווג, כאשר הוא בקדושה כראוי. ע"כ. (ש"ה ד)

קיום מצות עונה כהוגן = שלום-בית

כה. לא בכדי קראו חז"ל (שבת קנב ע"א) לאיבר התשמיש: 'שלום-בית'. כי יסוד השלום ועיקר האחדות של הבית היהודי, תלוי בקיום מצות עונה אם נעשית כהוגן. והרבה פעמים הסיבה העיקרית לבעיות בשלום בית וחינוך ילדים, מפני שלא מקדישים די זמן ותשומת לב לבית ולקיום מצות העונה. עלינו לדעת כי הקב"ה דורש מאיתנו להקים דורות ישרים מבורכים אשר כל רואיהם יכירו כי הם זרע ברך ה', ולזאת אפשר לזכות רק על ידי שנקדיש תשומת לב מרבית לבית, לאשה ולילדים, ונקיים מצות עונה כהלכתה, כי זהו רצון ה' שכך ברא את עולמו. (ש"ה א)

אחת מהתופעות השכיחות בתחום זה, היא ההתחסדות היתירה בדברים המותרים לחלוטין על פי ההלכה, ומחמת חוסר ידיעה נגרמות תקלות רבות וקדושת הבית נפגמת. הן אמת שיש מקום לחסידות ופרישות כמו שאמרו חז"ל, 'קדש עצמך במותר לך', אך הכל לפי דרגת האדם ומצבו האישי והרוחני, תוך כדי התייחסות למצבה של אשתו השותפה אליו. ואל לו לאדם למנוע עצמו מדברים המותרים לו ונצרכים לנפשו או לנפש אשתו, ללא הוראה ברורה ממורה הוראה המוסמך לכך. ופעמים רבות בני הזוג מונעים דברים מסוימים האחד מהשני, וחיים כך חיי אישות בטעות גמורה, ומתקיים בהם 'את אשר התרת אסרתי, ואת אשר טהרת טמאתי'.

וכמו כן, מצוי שהבעל או האשה חפצים לקיים את זיווגם באופן מסוים, ובפרט אצל בעלי תשובה שזוכרים הם כיצד התנהגו בעבר ומתאווים לזה, ומחוסר ידיעה שדבר זה הוא מותר על פי ההלכה, מונעים זאת מעצמם, ולפעמים נגרם להם מכך הרבה סבל וצער וחוסר שלום בית, ויוצא שכרם בהפסדם. וכבר לימדונו חז"ל (ירושלמי תרומות סופ"ה): כשם שאסור להתיר את האסור, כך אסור לאסור את המותר.

ומאיך גיסא, ישנם אנשים שמחמת חוסר ידיעה, אינם מקפידים על הלכות מסוימות ומקילים בהם, ודבר זה גורם פגם בנפשם ובנפש ילדיהם. ועל כן העצה היעוצה לכל חתן, שקודם הנישואין יפנה למורה הוראה הבקי בהלכות טהרת המשפחה והנהגות הבית היהודי, וישמע ממנו הדרכה על פי תורתנו הקדושה. ואולם גם אדם שלא למד הדרכה כיאות קודם הנישואין, ילמד עתה הלכות אלו, לדעת האסור והמותר, ואם יש לו ספקות בהנהגות מסוימות שבינו לבניה, יברר זאת אצל חכם מורה הוראה, ועל ידי כך, יהא ביתם בנוי על אדני התורה הקדושה והטהרה, ותשרה ביניהם השכינה באהבה ואחוה שלום וריעות. ויזכו לבנים ובני בנים גדולים בתורה ויראה. (ש"ה ו)

התחסדות פסולה - גאווה

כו. כתב הגאון הסטייפלר זצ"ל באגרת הקודש: הן אמת שהפרישות מתאוות העולם הזה הוא ענין גדול כשהוא לשם שמים, אמנם אם על ידי זה מבטל משהו ממה שמחויב על פי דין תורה, מעשיו אינם רצויים. ואף כי יחשוב שעולה מעלה מעלה ברוחניות, אינו כן, אלא קבועה בקרבו **גאווה** שחושב את עצמו בעל מדרגות.

העונה היא מצות עשה מן התורה כאכילת מצה, וכהנחת תפילין, ואם מונע ממנה מצוה זו או שלא מקיימה כראוי, הרי זה ביטל מצות עשה, והוא חוטא גמור. וחטא כזה הוא מעבירות שבין אדם לחברו, שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עד שישוב וירצה את חברו. [כפי מטרות מצוה זו למלאת תשוקתה של האשה, ואם מבטלה נגד רצונה, נמצא שמצעה צער הגוף שלא ניתן למחילה. (טור. רש"י)] והרי הוא גזלן ושוודד, שגוזל מאשתו מה שמחויב לה. והוא שפיכות דמים לאשה, כי ידוע שעיקר תקות האשה בעולמה, שיהיה לה בעל האוהב אותה.

על פי דין תורה, אסור לעשות הביאה כשהאשה אינה מפויסת, ומחויב לפייסה קודם לכן בקירוב ובחיבוק ונישוק עד שתתאוה לחיבור, שאם לא כן, הרי היא כנתונה לפני ארי דורס ואוכל. ועוון פלילי הוא לעשות מעשים שמהם מגיע צער לאשתו, אפילו אם מתכוין למידת חסידות ופרישות, שעל גזילת אשתו אינו יכול לעשות חסידות ולהציגה כשפחה שבויה. ואם חוטף ובוטל מיד ללא קירוב, ופורש תיכף ומיד ומתרחק ממנה, הנה הוא חושב שעולה בזה דרגות גדולות [שלא שהה בתאוותו זמן רב], והאמת שלא נגרע מתאוותו ויצרו כלום, שכן יצרו מפויס בהחלט. אך אשתו לא נהנית כלל מהנהגה זו, היא כואבת ומבוישת ובמסתרים תבכה נפשה, ודמעתי אינה חוזרת ריקם, ששערי דמעה לא ננעלו. ובודאי מעורר עליו דינים חלילה, ולא יזכה לסיעתא דשמיא לא ברוחניות ולא בגשמיות. אבל העושה קירוב וחיבוק וכיוצא בזה לשם שמים ומרחמנותו, אין זה מביאו כלל לרפיון ביראת שמים ונפילה בתאוה חלילה, אלא אדרבה מביאו לידי קדושה, ומקיים בזה מצות עשה מן התורה 'והלכת בדרכיו', מה הוא רחום אף אתה היה רחום. ומלבד זה, באמת החיבוק והנישוק או שאר ענייני קורבה, הוא חלק והלכה ממצות עונה, כמבואר בשלחן ערוך. עכ"ד הסטייפלר. (ש"ה מז - נו)

זמן העונה

כז. טוב לדעת שארבע דרגות יש בזמני התשמיש, וככל שהמעלה גדולה יותר, זוכים להביא לעולם נשמה קדושה ועליונה יותר, ואלו הן:

א. המעלה הגדולה, בליל שבת אחר חצות. [נ"קיום מצות 'פרו ורבו' בקדושה וטהרה בליל שבת אחר חצות, שווה יותר ממיליון תפילות ובקשות על הילדים" - (דרך צדיקים עמ' 15)].

ב. בליל שבת קודם חצות.

ג. בלילות החול אחר חצות.

ד. בלילות החול קודם חצות.

ומכל מקום אם האשה בזמן שאינה נכנסת להריון [כגון שהיא מניקה או בהריון], אין לחשוש למעלות האלו כל כך. (בן איש חי ש"ב וירא כג)

* ליל טבילה מעלתו גדולה כליל שבת, ולכן טוב שימתינו לאחר חצות.
(שם)

* אם מכיר בעצמו שאם ימתין עד חצות, לא יקיים את המצוה כתקנתה כי יהיה עייף ומנומנם, טוב שיקדים. ומאחר וכוונתו רצויה, גם מעשיו יהיו רצויים. (ש"ה סז)

* הרוצה להתחסד ולשמש אחר חצות, צריך שיהיה ברצון אשתו ובהסכמתה, ולכן אין להמתין עד חצות כאשר האשה עייפה, ויגרם לה צער בגלל חסידותו. (קפה)

כח. לא ישמש כשהוא שבע או רעב, אלא ימתין עד שיתעכל המזון שבמעיו ואינו רעב. אבל המשמש כשהוא שבע, יהיה הולד גס שכל ואטום לב. והמשמש כשהוא רעב, יהיה הולד חלש ביותר. ועל פי הרפואה במצבים אלו, עלול התשמיש גם להזיק לבעל. (ש"ה עז)

כט. היה חולה והתרפא, לא ישמש עד שיבריא ויתחזק גופו. וכן מי שהתעייף הרבה, כגון שהתעסק בדבר המצריך כוחות גופניים, לא ישמש באותו יום, ויבקש מאשתו הסכמה ומחילה ויפייסה על זה. (ש"ה עז)

ההכנות לתשמיש

ל. כתב בספר יסוד ושורש העבודה: ראוי לאיש ולאשה להתנהג בקדושה ובטהרה אף קודם הזיווג, ויזהרו בנקיון הגוף ובטהרת הידיים ממש כמו ההכנה לתפילה. וכאשר תהיה הסביבה נקיה ומסודרת, ובני הזוג יקפידו על ניקיונם, יערב להם הרבה יותר היותם יחד. (ש"ה לח)

ועל בני הזוג להזהר בזה תמיד, וכל שכן בימי הקיץ החמים שמזיעים יותר, ולא יסתפקו ברחיצת הגוף במים וסבון, אלא ישתמשו בבשמים ובדאודורנט לריח נעים. וכמו כן יש לצחצח שיניים ולשים לב שהפה יהיה רענן, וטוב להשתמש במי פה או סוכריות מנטה וכדומה. [וכבר אמרו חז"ל (חגיגה ה ע"א) שהממאיס את חברו, עתיד ליתן את הדין על כך]. (ש"ה לו)

לא. יבדקו את עצמם קודם התשמיש לבל יצטרכו לנקביהם. ואם ישמשו כאשר הם צריכים לנקביהם, הרי זה גורם לולד שכשיגדל יעשה צרכיו במטה. (ש"ה עו)

לב. היוצא מבית הכסא אל ישמש עד שישהה לפחות תשע דקות, מפני שיש רוח רעה של בית הכסא המתלווה אליו. (זוהר. משנה ברורה רמ נד)

ה"חפץ חיים" זצ"ל בעל ה"משנה ברורה"
יושב בפתח ביתו בראדין

ההכנה הנפשית - דברי ריצוי וחיבה

לג. טבע האיש שתאוותו מתעוררת מהר, אפילו על ידי ראייה או מחשבה בלבד. אולם אצל האשה התהליך איטי יותר, ויש לה התעוררות פנימית שמגיעה לאחר זמן. לכן צריך שקודם התשמיש תהא ביניהם **קירבה נפשית**, ולולא זה לא תתעורר האשה כלל לתשמיש, ואדרבה, חלילה תמאס ותרחק מזה. (ש"ה לא)

וכך כתוב בזוהר הקדוש (בראשית מט ע"ב): קודם שיתחבר עם אשתו, ירצה אותה וישמחה בדיבורים, כדי לעורר את אהבתה אליו שתזדווג עמו ברצון. בא וראה כמה נעימים אותם דיבורים שאמר אדם הראשון לחוה אשתו - 'זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי' - כדי להראות לה שהם

גוף אחד ואין ביניהם פירוד כלל. ואח"כ התחיל לשבח אותה 'לזאת יקרא אשה' - זאת היא שלא נמצא כמוה, זאת היא כבוד הבית, כל הנשים לפניך כקוף בפני אדם. והכל בדברי אהבה וחובה, כמו שכתוב: "רבות בנות עשו חיל, ואת עלית על כולנה", ועל כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד. ועוד אמרו בזוהר הקדוש: **צריך שישמח את אשתו באותה שעה, ויכין אותה שתהיה ברצון אחד עמו, וכששניהם יחד בגוף ונפש, אז הקב"ה משרה שכינתו ביניהם ומפקיד בידם נשמות קדושות, והם הנקראים בנים של הקב"ה.** (ש"ה כא)

כתב הרמב"ן: תחילה תכניס את האשה בדברים המושכים את לבה ומיישבים דעתה ומשמחים אותה, כדי שתתקשר דעתה בדעתך וכוונתה בכוונתך. תאמר לה דברים, קצתם מכניסים אותה בדברי חשק ואהבה ורצון, וקצתם מושכים אותה ליראת שמים וחסידות וצניעות. ומספר עמה בדברי נשים קדמוניות חסידות וצנועות, כאמותינו הקדושות והנביאות, היאך יצאו מהם בנים הגונים וכשרים, ראויים לכתר עליון, בעלי תורה ויראה והוראה. ויכניס אותה בדברים אלו, מהם אהבים ומהם עגבים, ומהם יראת שמים וצניעות וטוהר מחשבה. ומשוך לבה בדברי חן ופיתוי. וכשתהיה נוהג בכל מה שהודעתך, גם מה שהובא לעיל ולהלן מהרמב"ן אני ערב לך להוליד בן צדיק וחסיד מקדש שם שמים. ע"כ.

חיבוק ונישוק

לד. כתב בספר הרוקח (הלכות תשובה ס"ד): ישמחנה, יחבקנה וינשקנה. ויקדש עצמו בשעת תשמיש, ולא ינבל פיו, ולא יראה בה דבר מגונה, אלא יראה לה חיבה ואהבה וישעשע אותה במשמושים ובכל מיני חיבוק, למלאות תאוותו ותאוותה שלא יהרהר באחרת כי אם עליה, כי היא אשת חיקו. ע"כ. (ש"ה מא)

כה גדולה וחשובה החיבה והאהבה שמרעיף הבעל על אשתו, עד שפעמים מעדיפה האשה חיבוק ונישוק על פני התשמיש עצמו, כי עיקר חפצה של האשה שבעלה ימצא בה ענין, ויראה לה את חיבתו אליה. (ש"ה מו)

לה. על פי הסוד, יש ענין גדול בחיבוק ונישוק גם קודם הביאה וגם **לאחר** הביאה. ויש לדעת כי כאשר תראה האשה כמה בעלה מקריב עבורה, ולמרות שעברה הנאתו מיד לאחר הביאה, אעפ"כ נשאר הוא עמה ומשעשע אותה, תוסיף להרבות אהבה אליו, ותאהבנו על כך כפל כפליים. (ש"ה נט)

קיום העונה בשמחה ולב שלם

לו. בשעת התשמיש ישמח שזוכה לפרוע את חובו, כאדם הפרוע את חובו לחברו בשמחה מתוך הכרת הטוב אליו, שכן חוב הוא שחייבה התורה את הבעל בעונת אשתו. וכן יכוין לקיים מצות בוראו, שיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימי מצוות בישראל. (שו"ע או"ח רמ א. ש"ה טו)

לז. קודם התשמיש ידבר עמה בענייני התשמיש, כדי להרבות תאוותם ותשוקתם זה לזה, ומכל מקום לא ירבה מדי בדיבורים אלו, שלא יכשל חס ושלוש בהוצאת זרע לבטלה.

לח. לא ידבר עמה בדברים שאינם מעניין התשמיש, לא בשעת התשמיש ולא קודם לכן, מפני שבכך מסיח את דעתו ואינו משמש עמה בשמחה ולב שלם. וחלילה יכול להגרם בדיבורים אלו, שיתן דעתו על אשה אחרת. (תוספות. ריטב"א. שטמ"ק. שו"ע אה"ע סימן כה סעיף ב. ש"ה כז)

לט. אם יש לו כעס עימה, לא ישמש עד שיפייסה. ובמקרה זה, רשאי לדבר עמה אפילו דברים שלא מענייני התשמיש כדי לפייסה. ואם האשה עדיין בכעס ואינה נרגעת, אפילו שאין כעסה על בעלה אלא על אדם אחר, טוב שלא ישמשו כך, כי לא יצא ולד מעולה מתשמיש כזה. (שו"ע או"ח סימן רמ סעיפים ט, י. ש"ה עט)

מ. מכיון שמצות עונה - צריך לקיימה בשמחה, ברצון ובחפץ לב, לכך אם הם רואים שאין השעה מתאימה לכך, כגון שהם עייפים מאוד ואין באפשרותם לקיים את המצוה ברצון וחפץ לב, ידחו את המצוה למחרת, כדי לקיימה כהוגן. (ש"ה כז)

ועל כן ישימו לב קודם לכן שלא להתעייף בעבודות הבית או בדברים אחרים יותר מדי. ואם בכל זאת מרגישים עייפות, יש לנוח מעט קודם לכן, כדי לקיים את המצוה בערנות, בסבלנות ובשמחה כהוגן.

הנה כי כן, בקיום מצות עונה כראוי, טמונה עבודה רבה על מידותיו של האדם, שהרי צריך שימת לב מיוחדת וסבלנות מרובה כדי שהמצוה אכן תיעשה ברצון שניהם ובשמחתם. ואם בועל מיד ולא ממתין לפייסה עד שתתעורר תאוותה, הרי הוא פוגע בה ומדכאה, ובזה גורם שאין לה מצב רוח ורצון לטפל בצרכי הבית ובילדים. אך כאשר הוא מתאמץ בקיום המצוה כראוי, יזכה למתן שכרה בצידה, שגורם בזה לאשתו ישוב הדעת וקורת רוח בתכלית, וממלא לה את המצב"ר [מצב רוח] לזמן ממושך, ובכך מעניק לה שמחה וסיפוק וכוחות נפש לטפל בצרכי הבית, ובונה בית לתפארת. (ש"ה סא, סב)

[הנהגת האשה במצות עונה](#)

מא. ראינו לנכון להעתיק כאן מה שכתב בספר אוצר שלום בית (עמוד יב) בענין הנהגת האשה לבעלה במצות עונה, בפרט בדורנו זה. וזו לשונו :

בתי היקרה! תמציאי את עצמך תמיד לבעלך, ואל תתחמקי ממנו, כי בזה תשמרי אותו מעוונות, ובפרט בדור הזה, אשר הפריצות וההפקרות ברחובות כל כך גדולים והכל משוקץ ומתועב, כי זוהמת הגויים התפשטה בינינו בעוונותינו הרבים. והנשים זרקו והורידו מעצמן את מדת הצניעות והבושה והולכות כמעט ערומות כדי להכשיל את בני האדם בעבירות. ועל כן בזה שתמציאי את עצמך תמיד בעת טהרתך לבעלך, ותייפי את עצמך בפניו, ותראי לו את אהבתך, בזה תשמרי אותו מכל רע, ויתרחב ליבו ודעתו, ויזכה להיות שמור על ידך מחטאים ועוונות, והיה זה שכרך גדול בשמים. כי כשהאשה שומרת את בעלה מעוונות ועוזרת לו לקרר את יצרו הרע בה, ובזכותה נשמר הוא מעוונות, שכרה ומעלתה חשובים מאוד בשמים, וגדולה ההבטחה שהבטיח הקדוש ברוך הוא לנשים יותר מהאנשים. ולעולם תהיי מוכנה לו לעשות רצונו בך, ובזה תוכפל אהבתו אלייך מאוד מאוד, ויעשה את כל רצונך. ואמרו חז"ל (עירובין ק ע"ב) כל אשה שמרצה את בעלה, ומראה לו דברי חיבה כדי שיתן דעתו אליה לתשמיש, יהיו לה בנים צדיקים שאפילו בדורו של משה רבנו לא היו כמותם.

בתי היקרה! אל יהיה נקל בעינייך דבר זה, כי זה עיקר גדול בחיי הנישואין, ובזה תלוי כל קישור ויחוד אהבת בעלך אליך. ועל כן תהיי חכמה, ותמציאי את עצמך לבעלך בעת טהרתך תמיד. ולעולם אל תאחרי את טהרתך, ותיכף ומיד כשתוכלי לטהר את עצמך לבעלך, תעשי זאת בחפץ לב ובשמחה רבה, כי בזה יתן לכם הקב"ה בנים ובנות חמודים וחמודות בעלי דעת ושכל ויראי ה' באמת, והבית שלך יהפך לגן עדן, ובעלך יתן את דעתו תמיד רק עלייך ולא בשום אשה אחרת חס ושלום, ותהיה אהבתו אלייך חזקה מאוד מאוד. ועלייך לדעת בתי היקרה, כי בשעה שתמציאי את עצמך תמיד לבעלך, תפעלי אצלו כל מה שאת רוצה, כי הוא יראה היאך את מוסרת את כל עצמך אליו, ורוצה את לעשות רק את רצונו, אז ממילא יתהפך רצונו לרצונך, ותהיי הכי מאושרת בחיך. עכ"ד.

עונת התשמיש

מב. עונת התשמיש היא בלילה. ואפילו הגיע עמוד השחר - כל שלא האיר היום, מותר עדיין בתשמיש המטה. (ה"ע ח"ג צז)

אין לשמש ביום, מחשש שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו. ואין הכוונה רק שמא יראה בה מום או כיעור, אלא גם שמא יסתכל בטעות במקום הערוה ותתגנה עליו. ומכל מקום, כשיש צורך גדול, רשאי לשמש ביום, בתנאי שהחדר יהיה חשוך, והוא ואשתו יהיו מכוסים היטב. (ש"ה סג, סט, ע)

מג. בני זוג שקראו קריאת שמע על המטה וברכו ברכת 'המפילי' קודם חצות לילה בשם ומלכות, ולאחר מכן החליטו לשמש, יכולים הם לדבר ולשמש ללא שום חשש. (ש"ה פג)

מקום התשמיש

מד. אסור לשמש בגינות ופרדסים אלא בבית דירה, כדי שלא יראה כזנות. (שו"ע אה"ע כה ד)

ואל יודע הדבר

מה. זוג שיש להם ילדים גדולים, ינהגו בחכמה לבל יחושו בהם ילדיהם בעניינים שבינו לבניה, שהצניעות יפה להם. ואולם אם בכל זאת עלולים להבין שהם מזדווגים, מחמת סימנים שונים, כגון כיבוי האור או נעילת הדלת וכדומה, אם אינם מרגישים בשעת מעשה ממש, אין בזה איסור. ומכל מקום יזהרו שלא ישמע קולם כלל. (ש"ה עד)

אורחים

מו. אורח שייחדו לו ולאשתו חדר מיוחד, מותר להם לשמש שם, ובלבד שלא ישמשו בסדין של בעל הבית אלא בסדין שלהם [שמא יראה עליו קרי]. (שו"ע או"ח רמ יג)

אע"פ שעלולים בני הבית להבין שהאורחים מזדווגים, מחמת נעילת הדלת וכדומה, אם אין בני הבית מרגישים בשעת מעשה ממש, אין בזה איסור. ומכל מקום יזהרו שלא ישמע קולם כלל. (ש"ה עד)

בית מלון

מז. אורחים בבית מלון או בבית הארחה, אינם צריכים להביא סדין משלהם.

לאור הנר

מח. אסור לשמש לאור הנר או לאור החשמל, ואפילו אם מכסה את כל גופו בסדין גדול ורחב. ואפילו בתשמיש שאין האשה יכולה להכנס ממנו להריון. (ה"ע ח"ג צד צה)

אם הנר או המנורה נמצאים בחדר אחר, ונכנס אור לחדר בעקיפין, מותר לשמש. אבל אם הנר או המנורה מאירים כנגד המיטה, אסור. (ש"ה עא)

האיסור לאור הנר אינו אלא בתשמיש עצמו, אבל קודם לכן כשמדבר עמה דברי ריצוי וחיבה, מותר שיהיה האור דלוק. ולכן רשאי להדליק מנורה קטנה סמוך למטה, ובעת התשמיש עצמו, יכבה אותה. (ש"ה עב)

ספרי קודש

מט. אין לשמש מטתו בפני ספרי קודש אלא אם כן מכסה אותם בשני כיסויים. ורשאי לעטוף אותם בבגד מקופל, שגם זה נחשב כשני כיסויים. ומכל מקום בשעת הדחק אפשר להקל אם מכסה את כל גופו בסדין גדול ורחב, כשלכל הפחות מכוסים הספרים בכיסוי אחד. (ה"ע ח"ג צד. ד"ט רז)

והיו לבשר אחד

נ. נתנה התורה זכות וכח לבעל ולאשה לשמש יחד בקירוב בשר ממש ללא בגד כלל, ואין אחד מבני הזוג יכול לעכב בשום אופן. וגם על פי הקבלה צריך לשמש דוקא כך, מבלי שיהיה דבר חוצץ ביניהם כלל, שנאמר: "ודבק באשתו והיו לבשר אחד". (כתובות מח ע"א. שו"ע אה"ע עו יג. כפה"ח סימן רמ ס"ק ס. ש"ה עח)

נא. הדרך הנכונה והטובה ביותר לתשמיש על פי ההלכה היא, שהאיש למעלה והאשה למטה, ובדרך זו יהיו להם בנים טובים, נוחים וענווים. אך אם האיש למטה והאשה למעלה, יכולים לצאת חס ושלום בנים עזי פנים וחצופים. ומכל מקום בזמנים שבהם אין האשה נכנסת להריון, כל

שנעשה הדבר ברצון האשה, מותר. (שו"ע או"ח סימן רמ סעף ה. הי"ע ח"ג צו)

כיסוי הגוף

נב. יכסו את גופם מלמעלה. וכבר אמרו חז"ל, כל המשמש ערום בלא כיסוי מלמעלה, הקב"ה שונאו. ומכל מקום את הראש ואת הרגליים אין חובה לכסות. (ש"ה עט)

כתב הרמב"ם (פ"ה מהלכות דעות ה"ה): כל הנוהג בקדושה וצניעות בשעת התשמיש, לא די שקידש נפשו וטיהר עצמו ותיקן דעותיו, אלא שבניו יהיו נאים וביישנים וראויים לחכמה וחסידות. (ש"ה פב)

הסתכלות באשתו

נג. אסור להסתכל במקום הערוה, שכל המסתכל שם אין לו בושת פנים, ועובר על "והצנע לכת עם אלוקיך" (מיכה פרק ו פסוק ח), ומעביר הבושה מעל פניו, שכל המתבייש אינו חוטא. ועוד, שמגרה יצר הרע בעצמו, וגורם שיהיו לו חס ושלוש בנים שאינם הגונים. וכל שכן שהנושק שם, עובר על כל האיסורים האלה. ועוד עובר על 'לא תשקצו את נפשותיכם'. (נדרים כ ע"א. שו"ע או"ח רמ"ד)

ר' ישעיהו קרליץ זצ"ל הי"ד חזון איש

נד. מותר להסתכל בכל שאר המקומות שבגופה. וכתב החזון איש באגרת הקודש: וההסתכלות באשתו מותר, מפני שרצון התורה באהבה ביניהם, והאהבה היא ההכנה למצות עונה העתידה לבוא, מה שאין כן באשה האסורה לו. ע"כ. (ש"ה פא)

סוף מעשה במחשבה תחילה

נה. כתוב בזוהר הקדוש: כפי הכוונה שיכוין המזריע, כך יהיה בזרע הנפש, אם יחשוב מחשבות רעות ומזוהמות, יהיה בו נפש טמאה, ואם יחשוב מחשבות טהורות וקדושות, יהיה בו נפש קדושה. צא ולמד מבניו של הצדיק המופלא חזקיהו המלך ע"ה שנשא את בתו של ישעיהו הנביא, ובגלל שחשבה בעבדיו של המלך הגוי 'פְּרָאֲדָךְ בְּלֶאֱדָן' שבאותו יום ביקרו אצל בעלה חזקיהו המלך, המשיכה נפש רעה לשני בניה, ויצאו רשעים עובדי עבודה זרה. **נמצא אפוא שעיקר הלידה שהיא המשכת הנפש לעובר היא בשעת ההזרעה, וקודם לה מלפניה, אבל אחר הוצאת הזרע, כבר קדם כח החושב שממנו יתהווה הזרע. והוא מאמר הכתוב: אשה כי תזריע וילדה, מודיע הכתוב כי עיקר הלידה הוא בשעת ההזרעה שכאשר תזריע כבר ילדה והיה מה שהיה, ואין תקוה להפך מה שכבר היה. ע"כ.** (אור החיים ויקרא יב ב)

כתב הרמב"ן: בהתחבר האדם אל אשתו, אם דמיונו ומחשבותיו עסוקים בחכמה ובינה ומדות טובות והגונות, הנה אותו הדמיון יש לו כח לצייר הצורה בטיפת הזרע. והם גורמים להיות הולד צדיק או רשע, כאשר יגרום המזון הטוב באיכותו וכמותו. וצריך כל אדם לנקות מחשבותיו והרהוריו ולזכותם בשעת תשמיש, ולא יחשוב בדבר עבירה וזימה ח"ו אלא בדברים קדושים, ובצדיקים הטהורים אנשי מדע והשכל וחכמה. כי אותן המחשבות יחולו על הזרע, ויציירהו בצורתם בשעת התשמיש. וכן אשתו תהיה מחשבת בהם. וישמחה בדברים המשמחים את הלב, כדי שתהיה גם היא מסכמת למחשבות זכות וטהורות, ויהיו שניהם אחדים במצוה, כי אז תתקשר מחשבתם לאחד ותהיה השכינה שרויה ביניהם, ויולידו בן כפי הצורה הטהורה שציירו. ותשתתף גם השכינה במחשבתם הטהורה. ע"כ.

ויזהרו הזוג בזה מאוד, כי פעמים ודוקא באותה שעה מסיתם היצר הרע למחשבה שאינה טובה, כדי להכשילם ולהפסידם מלקבל ילדים מיוחדים, טהורים וקדושי עליון. על כן עצה טובה להניח תמונות של גדולי ישראל שיהיו למול עיניהם בתשמיש, ובכך יקל להם לכוין שיהיו להם בנים צדיקים, חסידים וקדושי עליון.

נו. לא ישמש עם אשתו ויתן דעתו על אשה אחרת. והמהרהר באשה אחרת או בגויה, חס ושלום יצא ממנו בן כופר, ה' יצילנו. (שו"ע אה"ע כה י. כפה"ח רמ לד)

נז. גם בימים שאין האשה ראויה להתעבר, או שהאשה עקרה או מבוגרת, צריך לשמש במחשבות קדושות, כי גם אז נבראות נשמות ואינן הולכות לאיבוד אלא יש מלאך ששומרן, ולעתיד לבוא יהיה להן גוף ויהיו לאדם בנים רבים. (בא"ח ש"ב וירא כד)

הנהגה לטובת האדם

נח. כתב מרן בשלחן ערוך (או"ח רמ"ד): שכבת הזרע הוא כח הגוף ומאור העיניים, וכל זמן שתצא ביותר, הגוף כלה וחייו אובדים. וכל השטוף בבעילה, זקנה קופצת עליו, וכוחו תשש, ועיניו כהות, וריח רע נודף מפיו, ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרים, ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה, ושיניו נושרות, והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו. אמרו חכמי הרופאים: אחד מאלף - מת משאר חולאים, והאלף - מרוב תשמיש. לפיכך צריך האדם ליזהר בזה. ע"כ.

אמרו חז"ל: אבר קטן יש באדם, מרעיבו - שבע. משביעו - רעב. [רעב, היינו שמרבה תאוותו עוד יותר. ועוד פירוש, שגופו ירעב ויחסר כוחו לעת זקנה]. (שו"ע או"ח רמ"א. כה"ח)

אחר העונה

נט. אחר שיצא הזרע מגופו, לא יפרוש מיד אלא ישהה עד שיצאו ממנו כל טיפות הזרע בפנים ולא יצאו חלילה בחוץ. ולאחר מכן ישאר עם אשתו, שלא יהיה נראה כאילו נגמרה חיבתו אליה בעצם הביאה. ויכול להשאר עמה בקירוב בשר כל הלילה, ובתנאי שלא יבוא לידי הוצאת זרע לבטלה. ובזמן שהאשה יכולה להכנס להריון, תיזהר לנוח ולא לקום או לנענע את גופה לאחר התשמיש. (ש"ה פב)

ס. נטילת ידיים - לאחר התשמיש יטלו את ידיהם שלוש פעמים לסירוגין. ויכולים להניח על יד מיטתם כלי מים ובזה יטלו את ידיהם. ומכל מקום אם קשה להם ליטול את ידיהם כגון בימי החורף הקרים, ישפשפו את ידיהם בשמיכה, ויסמכו על נטילת הידיים של הבוקר. (שו"ע או"ח סימן ד סעיף יח. מנחת גדעון עמוד רפט)

סא. הנקת תינוק - לא תניק האשה את התינוק לאחר התשמיש, אלא עד שיעברו 36 דקות. ואם התינוק בוכה ומצטער, יכולה להניקו לאחר 18 דקות. ואם בוכה הרבה מאוד ואי אפשר להרגיעו, תיטול את ידה ותניקהו מיד. (זוהר. ש"ה פג)

סב. נקיון הגוף - טוב שלא יאמר דבר שבקדושה כששכבת זרע עליו, אלא לאחר שישטוף את המקום. (כפה"ח סימן עו ס"ק כא)

סג. טבילה במקוה - מעלה גדולה וחשובה מאוד יש לבעל שטובל במקוה בבוקר שלאחר התשמיש. ומכל מקום אם הוא חושש לביטול תורה, ובמקום לטבול במקוה הוא יושב ועוסק בתורה, אין לך טהרה גדולה יותר מלימוד ועסק התורה. (קפז)

קדושת האדם

אומר הקב"ה לבניו אהוביו, עם ישראל:
"קדשים תהיו, כי קדוש אני ה' אלהיכם" (ויקרא יט ב) - מפרש רש"י:
"הוו פרושים מן העריות ומן העבירה". הקב"ה מצפה מכל אחד ואחד
מבניו שיהיה קדוש, וישתמש בגופו בקדושה ובטהרה, כיאה לבנו של מלך
מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא!

מאין נמצא בתוכנו הכח להתקדש ולהתגבר על תאוות אסורות? מיוסף
הצדיק! יוסף ביורדו למצרים הרי הוא צעיר נאה בשיא כוחו, נמצא
בחברת אנשים שטופי זימה, ומוקף יום יום מבוקר עד ערב בפיתויים
ואיומים על ידי גבירתו, אשת פוטיפר. בכל יום היתה היא מפתה אותו
בפיתויים שונים: בגדים שלבשה בבוקר, לא לבשה בערב, ובגדים שלבשה
בערב, לא לבשה למחרת בבוקר. אמרה לו: הישמע לי! ולא רצה לשמוע
לה, נתנה לו אלף כיכר כסף כדי שישמע אליה לשכב אצלה ולהיות עימה,
ולא רצה לשמוע לה! (יומא לה ע"א)

לכן אמרו חז"ל: יוסף מחייב את הרשעים, כלומר: אין אדם יכול
להצטדק שיצרו תקפו, שהרי יוסף כבר נתן את הכח לכל יהודי שלא לתת
ליצר לשלוט עליו. [כמובא במדרש (ויק"ר לב, ה): "יוסף ירד למצרים, וגדר עצמו מן
הערוה, ונגדרו כל ישראל בזכותו"].

ולמה זכה יוסף? אומר המדרש (בר"ר צ, ג): יוסף, משלו נתנו לו: פיו שלא
נשק בעבירה - "וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי". גופו שלא נגע בעבירה - "וַיִּלְבָּשׁ
אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ". צוארו שלא הרכין לעבירה - "וַיִּשָּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל
צְנָאוֹ". ידיו שלא משמשו בעבירה - "וַיִּסֶר פְּרָעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ,
וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף". רגליו שלא פסעו בעבירה - ישבו על קרון מלכות.

הנה כי כן, הכח להיות קדוש, טבוע ומושרש בלב כל יהודי. וגם אם
לעיתים זה נראה קשה, נדע, כי באמת יש בנו את הכח להתגבר, כי זוהי
מהותנו הפנימית האמיתית!

והיה מחניף קדוש

א. נאמר בתורה (דברים כג טו): **"וְהָיָה מְחַנֵּף קָדוֹשׁ, וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ"**. ללמדך שהעריות והפריצות מסלקות את השכינה (ספרי כי תצא רנח). ואף בלעם הרשע ידע זאת, ולכן נתן עצה לבלק, לשלוח את בנות מואב לעם ישראל ולהכשילם בעריות, ואמר לו: 'אלוהיהם של אלו שונא זימה'. ואכן עצתו הועילה, ובעוון זה מתו מעם ישראל במגפה 24,000 איש [כמפורש בתורה בסוף פרשת בלק].

ב. ראוי לאדם להרגיל את עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדעת נכונה, כדי להנצל מלהכשל בדבר ערוה. ויזהר מלהתייחד עם אשה, שהוא הגורם הגדול. וכן יתרחק מהשחוק, מהשכרות ומדברי עגבים [פירוש: דברי שחוק וחשק של תאוות]. ויתירה מכל, אמרו: יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמת התורה, שאין מחשבת עריות מתגברת באדם, אלא בלב הפנוי מחכמת התורה. (שו"ע אה"ע סימן כה סעיף א)

ג. צריך אדם להתרחק מקרבת הנשים, כיון שנפשו של אדם מחמדתן. ועל כן יש להקפיד על ההפרדה בין אנשים לנשים בשמחות, בסעודות מצוה ובכל האסיפות למיניהן. וכן יש להזהר בחתונות שלא יכנסו הנשים למקום האנשים, אף שהולכות בצניעות, וכל כוונתן רק לראות את החופה והריקודים. ומטעם זה, יש להמנע מלהכניס את הכלה שתשב ליד החתן כשרוקדים מסביבם. (שו"ע אה"ע סימן כא סעיף א. ע"ט צג)

ד. אסור לקרוץ בעיניו לאשה זרה, או לרמוז לה בידיו או ברגליו, ובכל דבר שמראה קירוב וחיבה. ואסור לשחוק עמה או להקל ראשו כנגדה. (אה"ע סימן כא סעיף א. ע"ט צו)

ה. אסור להריח את הבשמים שעל אשה זרה. וכמו שדרשו חז"ל (במדבר רבה) "לא תנאף" - 'לא תהנה אף'. ועל כן צריכות הנשים להזהר מאוד שלא להתבשם בבושם שריחו חזק, שהעובר קרוב אליהן יריח ויכשל. (אה"ע סימן כא סעיף א. טה"י עו)

הסתכלות באשה

ו. אסור להביט באשה זרה אפילו כשהיא לבושה בצניעות. וכל שכן אם אינה לבושה בצניעות. ויש להזהר בזה מאוד גם כשיש לו צורך לדבר עמה, כגון בקופת חולים או בבנק וכיוצא. ומכל מקום אם היא לבושה בצניעות ואינו מתכוין ליהנות ממנה, מותר להסתכל בהעברה בעלמא כשמדבר עמה. (שו"ע אה"ע סימן כא סעיף א. ע"ט צו)

וּדְרָשׁוּ חֲזוֹ"ל (ילקוט שמעוני ישעיה תלט) על הפסוק (ישעיה לג טו) **"וְעַצְם עֵינָיו מִרְאֹת בְּרָע"** - שכל המסיר את עיניו מלהביט באשה זרה, זוכה ומקבל פני שכינה.

ז. איסור הסתכלות באשה זרה הוא אפילו בתמונה או בהסרטה. וכאן המקום לעורר על אותם שמסריטים בשמחות את ציבור הנשים, ואחר כך מתאספת המשפחה כולה לצפות בהסרטה, ומכשילים אותם באיסורים חמורים, וכל שכן כשצופים גם בריקודי הנשים, שעוונם חמור יותר. וכבר הזהירה התורה בקריאת שמע: **"וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם"**. ואיסור זה הוא חמור יותר מאכילת חזיר, שאדם אינו מעיז להתקרב אליו. (ע"ט צז)

ח. אסור ללכת במקום שנמצאות שם נשים שאינן צנועות, כגון קניונים, רחובות מסויימים וכדומה, אם יש לו אפשרות אחרת. ואם הוא מוכרח לכך ואין לו אפשרות אחרת - יזהר מאוד שלא יסתכל בנשים. וכמו כן, פעמים שיש לשקול להעדיף לנסוע במונית או ללכת ברגל, מאשר לנסוע באוטובוס כשהוא עמוס ויכולים להכשל גם באיסור נגיעה חס ושלום (אה"ע כא א. ע"ט צט). ומותר לשלם כסף זה למונית מכספי מעשר. (אור לציון מוסר)

ט. אסור להסתכל בבגדים או בתכשיטים של אשה שהוא מכירה, אפילו בזמן שאין הבגדים או התכשיטים עליה, שמא יבוא להרהר בה. (אה"ע סימן כא סעיף א. אוצה"פ ס"ק יב)

י. פשוט שאסור למכור בגדים שאינם צנועים, וכל המוכר בגדים אלו, עובר באיסור מן התורה של 'לפני עיור לא תתן מכשול', ומסייע בידי עוברי עבירה. (ע"ט קב)

שמיעת קול של אשה

יא. אסור לשמוע קול שיר של אשה זרה. ויש להזהר מאוד כששרים שירי שבת, שאמנם מותר לאחים לשמוע את שירת אחיותיהם, אך כשיש אורחים ואפילו משפחה כמו גיסים, בודאי שאין לבנות לשיר בנוכחותם כלל. וכן יש להיזהר גם כשאין אורחים, שלא תשרנה הבנות בקול רם מדי, באופן שעלולות להכשיל את השכנים באיסור. (אה"ע סימן כא סעיף א. ע"ט קה)

יב. מותר לשמוע דיבור של אשה זרה, אך אם מתכוין ליהנות מקול דיבורה, אסור. וכאן המקום להזכיר את דברי המשנה באבות (פרק א משנה ה) **"כל המרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום"**. אם כן בודאי עושים שלא כהוגן אותם המנהלים שיחות אפילו עם קרובות משפחה, כגיסות ובנות דודות וכדומה. וביותר צריכים להזהר בזה אותם העובדים במקומות שיש שם נשים, שלשונם

התרגלה לדבר עם נשים, ואינם שמים על לבם את האיסור החמור הזה. וכן צריכות הנשים להזהר בזה שלא להכשיל את האנשים. (ע"ט צה, קה)

עבודה

יג. ראוי ונכון שאשה לא תעבוד במקום שיש בו גברים כלל. ובכל אופן שנראה שיש צורך בדבר, יש לברר היטב את ענייני העבודה, אם יש חששות של יחוד או דיבורים וקירבה יתירה וכדומה, ולאחר מכן יתייעצו עם חכם מורה הוראה. (ע"ט צה)

לשאל בשלום אשה

יד. מותר לומר 'שלום' לאשה, אבל אסור לשאול בשלומה, דהיינו ששואל אותה: 'מה שלומך?!'. וטעם האיסור בזה, מחשש שמא יהיו רגילים זה עם זה ויבואו לידי חיבה. ואפילו לשאול בשלומה על ידי אדם אחר, אסור. אבל על ידי בעלה מותר לשאול - 'מה שלומה?!'. ומכל מקום 'דרישת שלום', אסור לשלוח לה אפילו על ידי בעלה. (אה"ע סימן כא סעיף א. חלקת מחוקק סק"ז. ע"ט קט)

מותר לשאול את האשה 'מה שלומכם', שנראה כשואל על כל משפחתה, אף שעיקר השאלה עליה. (שבט הלוי ח"ה ס"ה רז)

טו. מותר לומר 'בוקר טוב', 'מזל טוב', וכדומה. ובבנות המשפחה כמו: בתו, אחותו, כלתו, וכיוצא, מותר אפילו לשאול בשלומה. (עזר מקודש אה"ע סימן כא סעיף ו. אוצה"פ מח. ע"ט קי)

טז. כאשר האשה חולה, מותר לשאול בשלומה אפילו על ידי אחר. (ט"ז אה"ע סימן כא סעיף ו)

יז. כשקורא לאשה זרה, טוב שלא יקרא בשמה אלא יאמר גברת וכדו'. (רש"ל. ט"ז שם)

כיסוי ראש

יח. התורה חייבה את האשה לכסות את שערות ראשה כאשר היא יוצאת מהבית. ויש ליידע בזאת את נשות ישראל היקרות, כי הרבה נשים אינן מודעות על חומרת האיסור ללכת בחוץ בגילוי ראש, ויש להודיען שכיסוי הראש הוא חובה גמורה מן התורה ולא חסידות. ומכל מקום

בבית אינה חייבת לכסות את ראשה אע"פ שבניה נמצאים שם, אבל אם ישנם אנשים זרים חייבת לכסות בפניהם. [וחתני המשפחה דינם כאנשים זרים לעניינים אלו]. ובכל מצב, כאשר היא מברכת, חייבת לכסות את שערות ראשה.

ובזוהר הקדוש (נשא קכה ע"ב) כותב רבי שמעון בר יוחאי, שצריכה האשה לכסות את שערותיה גם בבית, והפליג מאוד בשבחה ומעלתה של אותה אשה, ושיקוים בה הפסוק בתהלים (קכח ג) "בְּנִיף כְּשֵׁתֵי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנָךְ" - כמו שעץ הזית, בין בקיץ ובין בחורף אינו מאבד את עליו, ויש בו חשיבות תמיד יותר משאר אילנות, כך בניה של אשה שמכסה את שערותיה, יתעלו בחשיבות יותר על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שגם בעלה זוכה ומתברך בכל, בעושר ובני בניו ועוד.

יט. אסור להסתכל בשערותיה של אשה זרה. ואסור לברך או להתפלל כנגד שער מגולה אפילו של אשתו. ומכל מקום אשה שרגילה תמיד ללכת בגילוי ראש, אע"פ שעוברת איסור חמור מהתורה, מותר לברך ולהתפלל כנגד שיערה. (אה"ע סימן כא סעיף א. ע"ט קו. ערוה"ש, אגרי"מ, יבי"א ו יג)

מותר לאשה נשואה לכסות את ראשה בביתה בפאה נכרית. ומותר לה אף לברך כן. אולם לדעת רוב הפוסקים אסור לאשה נשואה לצאת בפאה נכרית לרשות הרבים, ומהם: הערוך, מהר"י מינץ, רבי יששכר בער אלנבורג בשו"ת באר שבע, מהר"י קצנלבוגן, הגאון מוילנא, היעב"ץ, החיד"א, ההפלאה, החתם סופר, מהר"ש קלוגר, מהר"י דייסקין, מהר"ץ חיות, מהרש"ם, מנחת אלעזר ממונקטש, תפארת ישראל, תורת שבת, לחמי תודה, ישועות יעקב, הרי"ד במברגר אב"ד וירצבורג, הגאון רבי יצחק אבולעפיא אב"ד דמשק, שדי חמד, עטרת זקנים, מהר"א פלאגי, ובשאלות ותשובות דברי חיים מצאנז, תשובה מאהבה, יהודה יעלה אסאד, בית יעקב, הרי בשמים, מים רבים, תשורת שי, משיב דברים, נחלת אבות, מקרי דרדקי, חסד לאברהם תאומים, חקל יצחק לגרי"א מספינקא, בית אהרון, בית דוד, וישב יוסף, הסבא קדישא ועוד רבים מהאחרונים. והגאון ההפלאה שהיה רבו של החתם סופר עשה חרם עם בית דינו על נשים היוצאות לחוץ בפאה נכרית. (יבי"א ח"ה אה"ע ה) ואף מיעוט הפוסקים שהתירו, לא התירו בכל מיני פאות המצויות כיום כפאת קוקו, שיער מפוזר, שיער טבעי שלא ניכר שהיא נשואה, פאה ארוכה, פאה המתפזרת לתוך הפנים, וכל כיוצא באלו. וכתב בשו"ת שבט הלוי וואזנר (ח"ה רז, קצט): "וכבר ידוע מרבתינו גדולי הדורות, שדעת המקילים הם דעת מיעוט נגד רוב המחמירים, ובמקומות שאי אפשר להעמיד הדת על תלה בזה, סמכו עצמם על מיעוט המקילים. ויש אומרים שגם המקילים לא כיוונו לזה. ולכתחילה אסור לצאת בפאה נכרית, אם לא שיש עוד כיסוי על ראשה". ע"כ.

ים ובריכה

כ. אסור בהחלט בשום פנים ואופן ללכת לחוף מעורב או לבריכה מעורבת. וגם נשים ההולכות לחוף נפרד או לבריכה נפרדת המיועדת לנשים בלבד, חייבות לכסות את ראשן, וכן חייבות הן לכסות את גופן כראוי בחלוק רחב, ולא בבגד ים בלבד. (אוצר דינים שפד, שפה)

גם אם בשטח הבריכה אין גברים כלל כמצילים וסדרנים למיניהם, אלא מצילה בלבד, יש להעדיף שלא ללכת בבגד ים לבד, כדי שלא תרגיל האשה את עצמה לגילוי ולמתירנות, אלא לצניעות ועדינות.

כא. אין לקחת בנים מגיל שלוש לחוף של נשים. וכן, אין לקחת בנות מגיל שלוש לחוף של גברים. והטוב והנכון להזהר בזה אפילו קודם לכן, משום שהמראות הלא טובים שרואה הילד, פוגמים בנפשו לכשיגדל, אע"פ שעכשיו אינו מבין כל כך. (ע"ט צד)

נגיעה באשה

כב. אין לגעת באשה זרה כלל. ולכן אסור ללחוץ יד לאשה זרה, בין אשת איש ובין פנויה. ואם בטעות הושיטה לו את ידה, יסביר לה בלשון רכה שהדבר אסור על פי תורתנו הקדושה, ולא יושיט לה את ידו. (אוצ"ד תשצו)

כג. המחבק או המנשק אחת מקרובותיו כאחותו הגדולה, ודודתו וכיוצא, אע"פ שאין לו שום הנאה כלל, ועושה זאת מחמת קורבה בלבד, הרי זה מגונה ביותר, ודבר איסור הוא ומעשה טיפשים. שאין לגעת באשה כלל, בין גדולה בין קטנה, חוץ מהאב לבתו ומהאם לבנה - שמותר לאב לחבק את בתו ולנשקה, וכן לאם מותר לחבק את בנה ולנשקו. (שו"ע אה"ע סימן כא סעיף ז)

תספורת

כד. אסור בשום פנים ואופן לאיש להסתפר אצל אשה, או לאשה להסתפר אצל איש. וכן אין לאיש להסתפר אצל ספר שמספר נשים, ואין לאשה להסתפר אצל ספרית שמספרת גברים. וראוי להתריע על זה בצבור, כי הרבה נכשלים בזה מחוסר ידיעת האיסור וחומרת הענין. (אוצר דינים לאשה ולבת עמוד שעה)

איסור יחוד

כה. רבותינו אסרו על איש [מגילתשע] ואשה [מגילתשלוש] להיות שניהם לבדם בבית אחד, ואפילו אם האשה רווקה וזקנה.

איש שאשתו נמצאת אתו יחד, מותר שתהיה באותו מקום גם אשה זרה, ואין בזה איסור יחוד [כיון שאשתו משמרתו]. וכן מותר לאב להתייחד עם בתו והאם עם בנה, אבל אין לאח להתייחד עם אחותו אלא בדרך עראי, אך בקביעות אסור. (שו"ע אה"ע סי' כב סעי' א ג)

ויש בזה עוד פרטי דינים רבים שראוי לכל אחד ללומדם כראוי, ובכל מקרה של ספק, יש לשאול מורה הוראה.

חתן וכלה

"לא איש בלא אשה, ולא אשה בלא איש, ולא שניהם בלא שכינה" (מדרש רבה בראשית ח ט)

היכרות ובחירת שידוך

כו. מותר להסתכל בבחורה פנויה, לבדקה אם היא מוצאת חן בעיניו כדי לשאת אותה, ואדרבה ראוי לעשות כן, כדי שלא תתגנה עליו לאחר מכן, ויעבור על מה שציותה התורה: (ויקרא יט יח) "וְאִתְּבָתָּה לְרַעַף כְּמוֹד". ומכל מקום לאחר שהכיר אותה, לא יסתכל בה, אם אין זה נחוץ. (שו"ע אה"ע סימן כא סעיף ג. ע"ט קח)

כז. אסור לגעת במשודכת בשום פנים ואופן, אפילו כאשר החליטו באופן ברור להנשא זה לזה, שכל עוד שלא נשא אותה בחופה וקידושין כדת משה וישראל, הרי היא אסורה עליו לכל דבר. (אה"ע סימן כא סעיף ג)

כח. אחר שסיכמו להנשא זה לזה, יקבעו את מועד החתונה מוקדם יותר ככל האפשר, כי פעמים רבות עלולים בתקופה זו להיכשל חלילה באיסורים חמורים, ודי למבין, ישמע חכם ויוסף לקח.

הכנה לנישואין

כט. על החתן ללכת קודם החתונה אצל מדריך חתנים מוסמך שילמד אותו את ההלכות וההנהגות הנצרכות לענייני הנישואין, ואת הגישה הנכונה וההבנה אל נפש האשה, שהיא רגשית יותר מן הגבר. וכמו כן על הכלה ללכת למדריכה מוסמכת, שתדריך אותה היטב בהלכות והנהגות הבית. ובהשתדלות זו, יזכו בעזרת ה' להקים בית נאמן בישראל, שיפאר את שושלת עם ישראל.

יחוד לאחר החופה

ל. מנהג בני ספרד מדורי דורות שלא יתייחדו החתן והכלה לאחר סידור החופה והקידושין, אלא בסוף החתונה כשהולכים לביתם. ויש להמשיך ולחזק מנהג קדוש זה שיסודתו בהררי קודש מפי סופרים ומפי ספרים, וכך נהגו והנהיגו כל גדולי רבני הספרדים בדור הקודם, ואל תטוש תורת אמת. ובפרט שמתוך מנהג הייחוד' עלולים לצאת מכשולים גדולים, כאותם בחורים צעירים שמלווים את החתן והכלה לחדר היחוד, שקשה הדבר להבין היאך בטוחים הם בעצמם שלא יכשלו בהסתכלות אסורה ובהרהור רע חס ושלוש, וכבר הוזהרנו על זה מן התורה במצות לא תעשה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". והרהורי עבירה קשים מעבירה (יומא כט ע"א), שבהרהורי עבירה, פוגם בעליונים יותר ממה שפוגם על ידי המעשה עצמו, כמבואר באגרת הקודש לרמב"ן (פרק ה). ובעוונותינו הרבים יש שהגדילו לעשות לעמוד ולהמתין אחר החדר לחתן ולכלה, ונכשלים בינתיים בדיבורים אסורים רחמנא ליצלו, וכבר הזהירו חז"ל (כתובות ח ע"ב) "כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו, אפילו נחתם לו גזר דין של שבעים שנה לטובה, נהפך עליו לרעה". ודרשו כן מהפסוק בישעיה (ט טז) "על כן על בחוריו לא ישמח ה', וְאֵת יְתִמָּיו וְאֵת אֶלְמָנָתָיו לֹא יִרְחַם כִּי כָלוּ חֲנָף וַיִּמְרַע וְכָל פֶּה דֹבֵר נְבָלָה, בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָהּ". ה' יצילנו.

ועל כל פנים גם הבחורים מבני אשכנז שנהגו לעשות 'יחוד', יש להסביר להם שיעשו כן בצנעה, ואין צורך שילוו אותם חברי החתן כלל, כי מי בטוח בעצמו שחבריו לא יכשלו אפילו באיסור אחד חס ושלוש?! וכמו כן לאחר שיוצאים מחדר היחוד, ישתדלו שהכל יהיה בצניעות וקדושה יתירה מבלי שיכשילו את חבריהם חס ושלוש. וכבר אמרו חז"ל (ויקרא רבה) כל שאינו זן את עיניו מדבר ערוה, זוכה להקביל פני השכינה. ובגמרא (יומא לט ע"א) דרשו על הפסוק, 'והתקדשתם והייתם קדושים', אדם מקדש עצמו מעט, מקדשים אותו הרבה. מקדש עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. מקדש עצמו בעולם הזה, מקדשים אותו לעולם הבא. והמחמיר והנוהר בדברים קדושים אלו, הוא המחמיר האמיתי שיראתו קודמת לחכמתו. ובזכות זה יזכה לבנים קדושים וטהורים, צדיקים וחסידים, כי מדה כנגד מדה לא בטלה, ומדה טובה מרובה ממדת פורענות פי חמש מאות. אבל כל המיקל ראש בדברים חמורים אלו, או שיכול להשפיע על אחרים ונמנע מעשות זאת, עתיד ליתן את הדין על כל אותם בחורים שנכשלו בגללו. ישמע חכם ויוסף לקח. (חוי"ק רמח)

ושמח את אשתו

לא. מצות עשה מן התורה על החתן לשמח את אשתו במיוחד בשנה הראשונה, שנאמר (דברים כד ה): "נקי יהיה לביתו שנה אחת, ושמח את אשתו אשר לקח". וכתב בספר החינוך (תקפב): משורשי המצוה, כי האל ברוך הוא עלה במחשבה לפניו לברוא את העולם, וחפצו שיתיישב העולם בבריות טובות הנולדות מזכר ונקבה שיזדווגו בהכשר, כי הזנות תועבה היא לפניו. על כן גזר עלינו שנשב עם האשה המיוחדת לנו, שנה שלימה מעת שנישא אותה, כדי להרגיל הטבע עמה ולהדביק הרצון אצלה ולהכניס ציורה וכל פועלה בלב, עד שכל מעשה אשה אחרת יהיה זר אצלנו. ומתוך כך ירחיק האדם את דרכו מאשה זרה, ויפנה מחשבתו רק אל אשתו, ובזה יוכשרו הוולדות שתלד לו, ויהיה העולם מעלה חן לפני בוראו. ע"כ.

כתב בספר שבט מוסר (סו"פ כד), אש אהבתו תוקד בו תמיד לאשתו, ועל ידי כן ינצל מכל הרהוריו, אבל אם יש ביניהם פירוד, יבוא להרהר באחרת חס ושלום.

וכתב הרוקח (הלכות תשובה הלכה כ): זאת תורת השב בכל לבו אל ה', להימנע מכל דבר שהגוף נהנה בהם, כגון ראיית נשים ודיבור עמהם, חוץ מאשתו שישמח בה כשהיא טהורה בכל חשק לבו, ועל כן ימהר ויחיש מלחשוב בנשים אחרות, כי אם על אשת חיקו ישמח ויגיל בה באהבה בכל עת שחפץ, כי היא שומרתו מן החטא, על כן כל חשק לבו יהיה בה לאהבה ולכבדה, ואז ימצא תאוות לבו בה, והיא תזכה אותו בעולם הזה ובעולם הבא. ע"כ.

הנתינה

לב. "טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו", דרשו חז"ל: 'עול' - זו אשה. שכן בחיי הנישואין העיקר הוא הנתינה וההענקה לאשה, ולא הנטילה וסיפוק הרצונות האישיים. בפרט במצות עונה שהמטרה למלאות תשוקתה של האשה ולשמחה, ולא להיפך למלאות חשקו, תאוותו והנאתו. (ש"ה יב, יד)

כל פעולה קטנה שעושה הבעל לשמח את אשתו, גורמת שהיא תתקשר ותתחבר אליו יותר ויותר בעבותות אהבה ובקשר של קיימא. גם אם הבעל בא לבית עם חבילת במבה קטנה או 100 גרם פיסטוקים, אך מעניק זאת לאשתו בחיוך, באהבה ובמילים חמות - דבר זה משמח את ליבה ביותר. (ש"ה לג)

"ציוו חכמים, שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, ואוהבה כגופו. ואם יש לו ממון - מרבה בטובתה כפי ממונו. ולא יטיל עליה אימה יתירה,

ויהיה דיבורו עימה בנחת, ולא יהיה עֶצֶב ולא רוֹגֵז. וכן ציוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי, ויהיה לו עליה מורא, ותעשה כל מעשיה על פיו, ויהיה בעיניה כמו שר או מלך, מהלכת בתאוות לבו, ומרחקת כל מה שישנא. וזה הוא דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזיווגן. ובדרכים אלו יהיה ישובן נאה ומשובח". (הרמב"ם הלכות אישות פט"ו הי"ח - כ. ניתן לראות על כך הרחבה נפלאה בחוברת "סוד האושר בחיי הנישואין" לרב זמיר כהן שליט"א, עמוד 9)

דו-שיח

לג. כתב החזון איש: כיצד משמחה? טבעה להתענג על חינה בעיניו [כלומר: הנאת האשה היא - למצוא חן בעיני בעלה], ואליו עיניה נשואות. עליו להשתדל להראות אהבה וקירוב בריבוי שיחה וריצוי. ומה שאמרו 'אל תרבה שיחה עם האשה', באינו צריך לריצוי מדבר, ולא בשנה הראשונה שצריך להשתדלות ההאחדות. ע"כ. הדיבור והשיחה חשובים מאוד לאשה ומשמחים אותה, כי בכך היא רואה את אהבתו ותשומת לבו של בעלה כלפיה.

וכמו כן, יש להשתדל מאוד לחזק את הקשר הרוחני, לכך טוב ונכון לבני הזוג לקבוע זמן מסוים ללימוד בדברים קלים המתאימים לשניהם, ובפרט בלימוד הלכות יחד, וילמדו הלכות שקשורות גם לאשה כמו שבת, טהרה, ברכות, כשרות ועוד. ואין ספק שבזכות זה יזכו לסיעתא דשמיא מיוחדת ולאהבה ואחזה שלום וריעות תמיד.

הליכה ביחד

לד. מאוד חשוב ויעיל שיטיילו בני הזוג מידי פעם בערב. המציאות מוכיחה כי פעמים רבות נח יותר לדבר על דברים מסוימים דוקא 'באוויר הפתוח'. היציאה המשותפת בשעה רגועה ובאווירה נעימה ונינוחה - מאווררת, גורמת לפתיחות, ובריאה לשניהם גם יחד.

חן אשה על בעלה

לה. אחד הדברים הנפלאים שבורא עולם הטביע בעולמו הוא: "חן אשה על בעלה", דהיינו שלכל אשה יש חן מיוחד בעיני בעלה. ועל האשה לדעת,

כי כדי לשמור על מתנה יקרה זו שתתקיים לאורך ימים, עליה להיזהר לבל תתגנה חלילה בעיני בעלה על ידי הנהגות בלתי נכונות, אלא תנהג בהנהגות של עדינות שיגבירו ויחזקו את חינה הנשי בעיני בעלה, ומהן :

מראה חיצוני - תקפיד האשה להתקשט לפני בעלה, ותשמור בפניו על הופעה חיצונית נאה, נעימה, נקיה ומסודרת. בהנהגה שכזו הבעל מתפאר ושמח באשתו, אולם הופעה מרושלת עלולה חלילה לגנות את האשה על בעלה. [וכאן המקום להעיר על משגה חמור של נשים, אשר מרוב מסירותן לנקיון הבית וטיפול הילדים, מזניחות את הופעתן החיצונית, וכשהבעל מגיע לביתו, רואה את אשתו עם בגדי "ספונגיה" בלויים. הנשים הללו צריכות לזכור : בעל מעדיף אשה מטופחת עם הופעה נאה, על פני בית נקי ומצוחצח].

עדינות בדיבור - על האשה להימנע מהתבטאויות רחוביות, או בעלות רמה נמוכה. ובעיקר להמנע מקללות, אפילו שאינם מכוונות כלפי בעלה. משום שאופי האשה צריך להיות עדין, והתבטאות בצורה גסה מורידה את חן האשה בעיני בעלה.

עדינות באכילה - עדינות באכילה נוסכת חן על האשה, ושובה את לב בעלה. על כן האשה תשים לב, לא להרבות באכילה בפני הבעל, ולא להראות להיטות יתר בשעת האכילה. כמו כן תקפיד שלא לאכול מאכלים המותירים בפה ריח לא נעים, ובפרט תיזהר בכך בלילה. (נעימות נצח עמוד 5)

אלו הן מעט דוגמאות, וכל אשה תשתמש ב"בינה יתירה" שחנן אותה ה' יתברך, ותשתדל לנהוג בדרכים והנהגות נעימות, שבהן תתחבב ותשא חן בעיני בעלה.

העוון החמור ביותר - הוצאת זרע לבטלה

אורח חיים נאות...

"ברית מילה" - באיזו שמה ופוש מקיים כל יהודי מצוה יקרה וחשובה צו אולם "ברית" צו - מה טיבה?

משמעות כריתת "ברית" בין שניים נכחו ברית נישואין. ברית שלום וכבוד [ה] - שהם יהיו קשורים בלב ונפש וילכו יחד לאורך כל חייהם. אך מצוה כרת הקב"ה ברית עם ישראל צדוקא באבר צהר וצאי יש לך משמעות רבה!

הקב"ה אומר לעם ישראל (שמות י ה): "והייתם לי סוללה מכל העמים" - מסביב פש"י: "סוללה" - אוצר חביב, כלי יקר, אבנים טובות שהמלכים אוננים לעצמם: מכל העולם כולו מצא הקב"ה את האבנים הטובות הנפלאות והחשובות לו ביותר - הם עם ישראל, והרי הוא שומר ולונג אותם ב"אוצר של נשמות". והיכן שומר האוצר הזה? ביצו של האיש היהודי! בתוך אופו של האיש היהודי נתן הקב"ה את הכח הנפלא להביא לעולם נשמות יהודיות יקרות.

והקב"ה מזהיר ומצווה את האיש היהודי, לבל ישחית את הכח הקדוש הזה - לבלעל ולאבדו. ח"ו. הברית עם הקב"ה שנכתבה צדוקא באבר ההולצה קובעת התחייבות מלאה בין ישראל לה' יתברך, שלא לעשות בכוחות ההולצה אלא רק ביחוד עימו. כלומר על פי

התורה, המסורת של נישואין בקדושה ובטהרה, אמר
בנין צור העתיב, כמו שאמר חז"ל: "שלושה שותפים
באדם: הקב"ה, אביו ואמו".

בטל טוהר האחריות על הפיקצון היקר - על אותו
"אוצר של נשמות". לא נתן הקב"ה את כח ההולצה
בטל צעיר מצי. הקב"ה מחכה לעצירתו של האדם,
ונותן לו את האוצר רק כאשר הוא מטיע לטל יש
בו צעת לשמור עליו, שהפי לא יתכן לשנוצ את אוצר
המלכיס היקר במקום פרוץ.

המצלצל השמירת הברית ויוצא לעולה בלעדי ה: הפי
הוא צומה לבן מלך, שיפס כלי צהה מסובל באבנים
טובות ומפלטיות ובאיוולתו השתמש בו למחקיו
בחול ובאשפתות. כק הכח היקר הטמון באיש - אמ
הוא פואה בו כלי לסישוק עצמי. הפי הוא לוקח כח
יקר ונצחי, ומבצבצ אותו בתארה שפלה וחולפת.
המתייחס בחוסר אחריות אל כח ההולצה שלו, ומשתמש
בו בלא להתחשב באיסורי תורה, עליו נאמר (משלי כו
ט): "בְּמִתְלַהֵלֵי הַיָּדֵה לְקִים חֲצִים וְמִוֹת וְאָמַר: הֲלֹא
מִשְׁחָק אָנִי" - הוא מפטיל כלי נשק בעל עוצמה רבה,
הורס ומחריב ללא מעצור, וטענתו: איני אלא משחק.
(על פי ספר אהל יעקב ולאה)

"היוצע את אחריותו העצומה וחי על ברכי התורה -
יצע להתייחס במבט של קדושה אל כל צבר הקסור
למין והולצה... אין לך אדם בריא, עליצ ופעמן
כמהו, הוא יוצע מיצרו אבל אין היצר שולט עליו.
אור התורה מאיר לו לט את חיי השול, שאינם עוצ
פינה חסוכה של שפירות לב והפקת יצרים, אלא קרן

חומרת האיסור

לו. נאמר בתורה (בראשית לח-ו): "וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעַר בְּכוֹרוֹ וַשְׁמָה תָמָר : וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּמְתְּהוּ ה' : וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֶּאֱל אֵל אִשְׁתְּ אַחִיד וַיִּבֶם אֶתְּה וְהָקִים זֶרַע לְאַחִיד : וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יְהִיָה הַזָּרַע וְהָיָה אִם בָּא אֵל אִשְׁתְּ אַחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נָתֹן זֶרַע לְאַחִיו : וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּמָּת גַּם אֹתוֹ".

ומבואר בחז"ל שמפאת גודל חומרת העוון של הוצאת זרע לבטלה, המית הקב"ה את ער ואונן אפילו שהיו עדיין קטנים קודם גיל בר מצוה, שעוון זה חמור יותר מכל העבירות שבתורה (זוהר). ואמרו רבותינו: כל המוציא זרע לבטלה, חייב מיתה, והריהו בנידוי, ונקרא רע, עבריין ומשומד. והריהו כשופך דמים, וכעובד עבודה זרה. וכאילו הביא מבול לעולם. ואין מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה, ועובר על 'לא תנאף'. והריהו כבהמה, ואין לו חלק לעולם הבא. ומאריך את הגלות, ומעכב את המשיח, ומביא צרות לעולם, וגורם שישלטו הגויים בישראל, ולא יזכה לראות פני שכינה, וראוי למיתה משונה. וכשימות, דנים אותו בשכבת זרע רותחת, ובצואה רותחת, ואינו יוצא מגיהנם לעולם. ואינו זוכה לביאת המשיח ולתחיית המתים. (נדה דף יג, כלה א יט. כלה רבתי ב ד. בן סירא. זוהר)

בלבולי מחשבות, וספקות באמונה שישנם אצל אנשים, נובעים מעוון זה של הוצאת זרע לבטלה. ולא מתקבלת בקשתם ותפילתם לפני ה'. ונדבקים בהם כל המדות הרעות, ובפרט מידת הגאווה והכעס. (זוהר. רבנו האר"י. טהרת הקודש קסז)

לז. כתב מרן בשלחן ערוך: אותם המנאפים ביד, ומוציאים שכבת זרע, לא די להם שאיסור גדול הוא, אלא העושה זה הרי הוא בנידוי, וכאילו רצח את הנפש. ואסור לאדם שיקשה עצמו לדעת או שיביא את עצמו לידי הרהור. ואם בא לו הרהור, יסיח את לבו לדברי תורה. לפיכך אסור לאדם לישון על העורף ופניו למעלה, וכן לא ישן על הבטן, אלא יטה מעט, כדי שלא יבוא לידי קישוי. (אה"ע סי' כג סעי' ב ג. או"ח סג א. אוצה"פ ס"ק ט)

מניעת הריון

לח. אין לבני הזוג למנוע הריון על דעת עצמם. ואם נראה להם שיש צורך בכך, עליהם לשאול מורה הוראה מוסמך בעניינים אלו. (אגרות משה אה"ע ח"ד סימן עד)

ובאופן שהרב התיר לבני הזוג למנוע הריון, צריכה האשה לקחת אמצעי מניעה, ואסור בשום אופן שהבעל יוציא זרע בחוץ או שיקח אמצעי מניעה, כגון קונדום וכדומה, משום שעובר בזה על איסור מוחלט של הוצאת זרע לבטלה.

אין דבר העומד בפני התשובה

לט. יש לדעת, כי כל העונשים החמורים שהוזכרו לעיל, הם דווקא לאדם שממשיך בעונו ולא עושה תשובה. אבל השב בתשובה גדולה באמת מכל ליבו ומקבל על עצמו להפסיק להוציא זרע לבטלה, הרי שהקב"ה מקבלו באהבה וחיבה, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש (ויקהל ריד ע"ב) שגם לעוון זה, אם יעשה תשובה בכל לבו, יקבלו את תשובתו. וחלק מתשובתו, שישתדל לתקן את חבריו הנכשלים בעוון זה, ויבאר להם את חומרת העוון כמובא לעיל. (טהרת הקודש, קטז, ק)

כמה מעלות טובות לשומר את בריתו

מ. השומר את בריתו, מעלים עליו כאילו קיים את כל התורה כולה. זוכה להידבק בהקב"ה, והשכינה מלווה אותו ולא עוזבת אותו לעולם, ואף אחד לא יכול להזיקו, ומתרפא מכל תחלואיו. מושך שפע של ברכה והטבות משמים עליו ועל בני ביתו. הקב"ה מתפאר בו בכל יום בפני מלאכי השרת. זוכה לבנים צדיקים. הקב"ה מכבדו יותר מהכל, וזוכה למלכות. מעלתו ככהן גדול. נפתחים לו מעיינות החכמה וזוכה למדות טובות. זוכה להתענג בעבודת ה'. מסתירו הקב"ה משונאיו. לא שולטת בו עין הרע. מקרב את הגאולה, ואת בנין בית המקדש. זוכה להינצל מחבלי משיח, וממיתה משונה. לא ימות על ידי מלאך המות. ניצול מחיבוט הקבר. אין גופו חוזר להיות עפר. זוכה לראות את הקב"ה לעתיד לבוא, שאין לך תענוג גדול מזה. זוכה להוציא נפשות מגיהנם שהרהרו בתשובה ולא הספיקו לשוב בתשובה. נקרא תמים [שלם], צדיק, קדוש וגיבור. ובזכות השומרים את הברית, אין הגויים יכולים לשלוט בעם ישראל. (זוהר הקדוש. טהרת הקודש נט)

אשרי האדם השומר על עצמו, ומקפיד בשמירת בריתו כהוגן. ויש לדעת, כי מחמת צניעותם של דברים, לא מדברים הרבנים על עניינים אלו כל כך בדרשות בציבור, ובעוונותינו הרבים אנשים רבים אינם יודעים שהם נכשלים באיסורים חמורים עד מאוד העומדים ברומו של עולם. על כן, אשרי אדם המפרסם איסור זה ברבים. וזכות המזהיר והנזהר, תגן עליהם אלף המגן ויזכו לבנים צדיקים, קדושים וטהורים, וימלא הקב"ה כל משאלות ליבם לטובה ולברכה בנחת ושמחה, לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, אושר ועושר ושובע שמחות, וכל טוב אמן.

ולסיום...

סיפר הצדיק ר' ברוך ידלר זצ"ל, שבשהותו בבית החולים, שכב לידו חולה, ובניו סעדו אותו במסירות רבה, התחלפו בתורנות וממש לא משו ממיטתו. דתיים היו, נעימי הליכות ואצילי מידות, ורבי ברוך ציין אותם לשבח באזני אביהם - "בנים לתפארת", אמר לו, "זכות גדולה היא!".

נהרו פניו של החולה, ואמר: "אכן כן, מי שיער שכך יהיה?! מבית חילוני אני, נולדתי בקיבוץ חילוני!"

השתאה רבי ברוך, והחולה הבחין בתמיהתו. "ספור ארוך הוא", אמר, "אבל בבית חולים יש פנאי למכביר..." והוא פתח וסיפר את סיפורו.

"בהיותי בקיבוץ התחשק לי שבת אחת לנסוע לירושלים. לקחתי טנדר מהקיבוץ, ונסעתי. ירדתי ברחוב שטראוס - ונקלעתי אל "ככר השבת". לפתע הותקפתי בילדים שהתגרו בי וצעקו 'שבת', 'שבת'. עצרתי את המכונית והתחלתי לרדוף אחריהם. הם נעלמו בסמטאות, ואני שבתי אל הרכב, רוטן וזועם. והנה הם מגיעים אחרי, לועגים וצועקים. התרגזתי והתחלתי לקלל. בעומדי כך, ניגש אלי יהודי לבוש שחורים, ואמר לי בנועם ובסבר פנים יפות: "למה אתה מגדף את כל הדתיים, הלוא אני יהודי ואתה יהודי. הילדים מתגרים, למה לך להיגרר אחריהם?! הנח

להם והירגע, מהיכן אתה? ". נקבתי בשם הקיבוץ, והוא אמר: "דרך ארוכה עשית. בוא לביתי, תנוח מעט, תשתה דבר מה". התלוייתי אליו, הוא גר בקרבת מקום. שוחחנו מעט, אפשר לומר שהתידדנו. בינתיים ירד הערב, וחזרתי לקיבוץ".

כעבור ימים מספר הגיע אותו יהודי לקיבוץ, לבקרני. הצגתי אותו בפני רעייתי, שוחחנו מעט, ואז היה עלי לשוב לעבודה. התנצלתי ובקשתי מהאורח לבוא פעם אחרת בשעות הערב, אז נוכל לשוחח בנחת. ואכן, כעבור שבועות מספר, הוא הגיע בשעות הערב, ישבנו - אני, אשתי ושלושת ילדינו - לשוחח עימו. כך התהדקו הקשרים, עד שפעם אמר: "מתאים לכם שתהיו דתיים. אלא מה, אתם חברי קיבוץ - אין בעיה, יש גם קיבוצים דתיים..." הרעיון חלחל ונקלט, ויום אחד אכן עברנו לקיבוץ דתי ושינינו את אורחות חיינו. כמה שנים לאחר מכן קבלנו שילומים מגרמניה בגלל אשתי שהיתה פליטת שואה, ואז עברנו להתגורר בירושלים, כדי להתחזק יותר בשמירת הדת. ובאמת, זכינו לילדים לתפארת, דתיים ומסורים עד מאוד..."

החולה סיים את סיפורו, ורבי ברוך שקע במחשבות. לאחר רגע ארוך אמר: "מקרה מופלא הוא. אני רואה בו את יד ההשגחה העליונה. לא לחינם החלטת לערוך טיול לירושלים, לא לחינם נקלעת לככר השבת. והילדים שהתגרו, והאיש שהגיע בדיוק באותה שעה, והציע אירוח, ושמר על קשר כה הדוק וממושך... לא, אין זה מקרה! שמורה לכם איזו זכות בשמים, שבזכותה אירע כל העניין. תאמר לי, איזו זכות עומדת לך, איזו מצוה עשית, שבגללה זכית לכזו השגחה?"

"איני יודע", אמר החולה, "חשבונות שמים - מי ידע?". פנה לבנו, ואמר: "הדיבור ייבש את גרוני, תוכל להכין לי כוס תה?". "ודאי", אמר הבן, ומיהר אל המיחס אשר במסדרון.

עתה הנמיך החולה את קולו: "קלעת למטרה!", אמר, "אכן זכות גדולה עמדה לנו. אשתי ניצולת שואה, הגיעה לקיבוץ כנערה צעירה ומיד התחברנו. יצאנו יחד שנתיים, ואז בקשתי שתינשא לי. אמרה: "יש לי סוד גדול, ועלי לגלותו לך". היא סיפרה שהיתה בת שבע שנים כשהנאצים באו ולקחו את אמה לדרך האחרונה. לפני הליכתה חיבקה אותה אמא, נשקה לה ואמרה: "בתי, אביך כבר איננו. אני הולכת, ואת תישארי לבד, לא תדעי דבר. אך זאת זכרי, בתי. זכרי שבקשתה האחרונה של אמך היתה, שתשמרי על טהרת המשפחה!".

היא שאלה בקול חנוק: "מה זה, אמא?" והאם אמרה: "כשתתבגרי, תלכי לרב, הוא יסביר לך. תשמרי על כך במסירות נפש, כי זה יסוד המשפחה היהודית". ואז נשקה לה שוב, והלכה לבלי שוב. כעבור שנים פגשה ברב, וקבלה הסבר. "ועתה, אם תסכים תינשא לי" - אמרה לי. עכשיו הייתי אני זקוק להסבר. אמרתי שעלי לחשוב על כך, וכעבור כמה

ימים הודעתי על הסכמתי. בכל חודש מצאנו איזה תרוץ ונסענו לתל אביב, כדי שתוכל לטבול. אני חושב, שזו הזכות..."

הבן חזר עם כוס התה, ושמע את המילים האחרונות. "מה הזכות, אבא?" שאל.

האב לא ענה. רבי ברוך ענה במקומו, בעיניים לחות: "אבא סיפר שהיתה לך סבתא צדקת. זכותה עמדה לכם".

אכן כן, אך לא רק להם. לכל אחד מאיתנו עומדת זכות דורות של אמהות צדקניות, ששמרו במסירות, בחירוף נפש, על מצוה זו שהיא יסוד הבית היהודי, טהרתו וחוסנו. אין ספק שמעתיירות הן במרום עבורנו אנחנו נכדיהן ונכדותיהן, שיערו עלינו רוח טהרה ממרום, להתחזק במשמרת הטהרה, ללכת בדרכן ולשמור את מורשתן. להתגבר על כל המכשולים, ולהיות איתנים בהחלטה החשובה. (מחשבת הטהרה)

ונחתום בדברי הגמרא (יומא פה עמוד ב) אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים, ומי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר (יחזקאל לו כה) "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים, וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם, וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם". ואומר (ירמיהו יז יג) מְקוֹה יִשְׂרָאֵל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל. יהי רצון שה' יתברך ברחמיו הרבים יטהרנו מכל חטא, עוון ואשמה, ונזכה לעבדו בלבב שלם, בקדושה ובטהרה, אמן.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם